

Leonardo da Vinci gibi Düşünmek

Yedi Adımda Deha

MICHAEL J. GELB

Türkçesi: Tuncer Büyükonat

Beyaz Yayınları: 67

Kitabın Özgün Adı: How to Think Like Leonardo da Vinci
1998 Michael J. Gelb

Bu kitabın Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmış tüm Türkçe yayın hakları Beyaz Yayınları'na aittir. Yayınevimizden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Yayıncı: Hidayet & Canan Pınarbaşı

Yayın Danışmanı: Sinan Köseoğlu

Kapak Tasarımı: Fatma Mamalı

Metin Tasarımı: Fatma Mamalı

Kapak Baskısı: Volkan Matbaası

Kapak Renk Ayrımı: 4 Nokta Grafik

Baskı: Eren Ofset

Birinci Basım: Temmuz 1999 / İstanbul ikinci Basım: Ağustos 2004 / İstanbul

ISBN: 975-8261-57-6

Yayın ve Dağıtım: BEYAZ YAYINLARI

Nuruosmaniye Cad. Kardeşler Han, No:3, Kat:2 Cağaloğlu/İSTANBUL

Tel: (0212) 522 38 68-69 Faks: (0212) 522 38 70

www.beyazyayinlari.com • mail@beyazyayinlari.com

Bu kitap Charles Dent'in yaşamında ve çalışmalarında yansıtılan Da Vinci ruhuna ithaf edilmiştir.

TEŞEKKÜR

Da Vinci egzersizlerinin geliştirilmesinde yer alan herkese ve metnin gelişimine değerli katkılarda bulunan bütün okurlarıma Ann-Marie Botton, Jolie Barbie-re, Stacy Forsythe, Michael Frederick, Ruth Kissane, Candy Raines, John Ramo, ve Dr. Dale Schusterman'a grazie.

Müzik değerlendirmesinin "cognoscenti"leri2 Audrey Elizabeth Ellzey, Dr. Doy S. Ellzey, Joshua Habermann, Murray Horwitz, Dr. Elaine Jerdine, ve Stacy Forsythe'a grazie.

Benim adıma devamlı olarak fakültesinin kütüphanesini tarayan Profesör Roger Paden'e grazie.

Organizasyonlarında Da Vinci ruhunu canlı tutan dostlarıma ve müşterilerime, bilhassa Ed Bassett, Charlie Bacon, Bob Ginsberg, Dave Chu, Jim D'Agosti-no, Marv Damsma, Doug Durand, Gerry Kirk, Delano Lewis, Nina Le Savoy, Joseph Rende, Dr. Raj Sisodia, Harvey Sanders, Debbie Ronning, Ketan Patel, Marle-ne Weiss ve Lucent Idea Verse takımına grazie.

Hayata Da Vinci vari yaklaşımına ilham veren anne ve babam Joan ve Sandy Gelb'e, acımasız düzeltmeleri ve geri bildirimleri için Joan Arnold'a, Floransa ve Rönesans hakkındaki görüşlerini paylaştığı için Sir Brian Tovey'e, harika ajansım Muriel Nellis ve ekibine, ve Da Vinci vizyonu ve parlak düzeltmeleri için Tom Spain'e ve Delacorte'deki ekibine, özellikle Mitch Hoffman ve Ellen Cipriano'ya grazie molto.3

Lorraine Grill'e "saper vedere"ye olan sıkı bağlılığı için Grazie Mille.

Viii

Bu kitaba olağanüstü katkıda bulunan dört kişiye grazie mille:*

Çizim Kursuna katkıları, müthiş resimleri, ve çok-duyumlu zeka prensipleri için Nusa Maal.

Da Vinci tarzı düşünce aracı zihin haritalarını yaratan modern uomo universale5 Tony Buzan.

Engin tarih bilgisi ve dehasını paylaştığı için büyük usta Raymond Keene.

< Değeri ölçülemez araştırma ve yönetimi ve Da Vinci tarzı gerçeğe bağlılığı için Audrey Elizabeth Ellzey.

'Teşekkür ederim, (ç.n.) 2 Sanat kritiği (ç.n.) 3Çok teşekkürler (ç.n.) " Binlerce teşekkürler (ç.n.) 5 Evrensel adam (ç.n.)

IX

içindekiler

Yeni Baskıya Önsöz: "Ölümsüz Güzelliğin Dokunuşu" .. xi

Önsöz: "Güneşin doğumu ".....xvii

BÖLÜM BİR

Giriş: Beyniniz düşündüğünüzden çok daha iyidir 3

Rönesans, o zaman ve şimdi 15

Leonardo da Vinci'nin yaşamı 25

Yedi Da Vinci prensibi 55

Curiositâ 61

Dimostrazione 89

Sensazione 111

Sfumato 167

Arte/Scienza 193

Corporalita 225

Connessione 259

Sonuç: Leonardo'nun Mirası 303

BÖLÜM ÜÇ

Yeni Başlayanlar için

Da Vinci Çizim Kursu 307

Bir rüyanın yeniden doğuşu 356

Leonardo da Vinci Kronolojisi:

Yaşamı ve Dönemin Olayları 360

Okunması önerilen kitaplar 363

Resim listesi 371

Yazar Hakkında 377

• XI

YENİ BASKIYA ÖNSÖZ: "ÖLÜMSÜZ GÜZELLİĞİN DOKUNUŞU"

Leonardo da Vinci'nin en çok sevdiği imgelerden biri durgun su birikintisine atılan bir taşın yarattığı halka şeklindeki dalgacıklardır. Leonardo'nun hayatını, Rönesans adıyla biline gelmiş zaman birikintisine rasgele atılan değerli bir taş olarak görüyorum, onun deha halkaları sonsuza dek suyun yüzeyinde dalgalanacaktır. New York Second Stage Theatre'da izleyicilerin arasında oturmuş Mary Zimmerman'ın parlak oyunu Leonardo da Vinci'nin Not Defteri'ni izlerken bu imgeyi tekrar anımsadım, çünkü bu eser bana mastronun dehasının nasıl da yaşama devam ettiğini hatırlatmıştı. Mucizevi oyun yazma ve sahneye koyma sanatı, çok iyi oyuncular ve Mary'nin Leonardo'nun dünyasını kendi zihninde yaratıcı biçimde yeniden canlandırışı sayesinde Leonardo'nun günlük işlerden tutun sanat, mimarlık, uzay, tarih ve felsefeye dair en önemli sorunlara dek uzanan gözlemleri, orada, sahnede, hayatın bütün renklerine bürünmüş olarak karşımızdaydı. Onları yazmasının üstünden beş yüz yıl geçtikten sonra, Leonardo'nun günlüklerine öylesine karalayabildiği notlar, kapalı gişe oynayan, büyük övgüler alan, dopdolu bir oyunun temelini oluşturmuştu.

Perde kapandıktan sonra oyunun sanat yönetmeni tarafından kısa bir konuşma yapmak üzere sahneye davet edildiğimde, genç bir hanımın sorusu beni özellikle etkiledi. Belki daha önce sizin de aklınıza gelmiş olabilecek bu soru şuydu: "Leonardo'nun dehasının ölçeği ve derinliği nasıl anlaşılabilir, ve onun etkisi neden artıyor?"

Xii

Sorunun birinci bölümüne verecek yanıtım yok. Ama şunu gördüm: Ben hayatını ve eserlerini araştırdıkça onun emsalsiz dehasının gizemi de büyüyordu. Ama onun etkisinin hâlâ sürmesinin ve artıyor görünmesinin nedenlerini anlamak daha kolay, ve bu nedenleri sanat eleştirmeni Bernard Berenson Leonardo'ya ilişkin şu sözlerinde en iyi şekilde özetliyor: "Dokunduğu her şey ölümsüz bir güzellik kazanıyor." Bunun ötesinde, onun Not Defterleri'nin ve diğer yazılarının kendi yaşamlarımızı yaratıcı çabaya dönüştürme, bir güzelliğin yaratılmasına yönelik kendi çabalarımıza rehberlik etme gizli gücüne sahip olduğunu seziyoruz.

Şu anda ellerinizde tuttuğunuz kitabın üzerinde çalışmaya başlamamın sebebi aklıma Leonardo'nun sınırsız yaratıcılığının altında yatan ilkeleri bulma fikrinin gelmiş olmasıydı. En sonunda yedi ilke tespit ederek, Leonardo'nun hiçbir zaman kağıda geçmediği yaratıcılık rehberini yazmaya, Leonardo'nun eserinde saklı ilkeleri deşifre etmeye giriştim; böylece bunlardan başkaları da faydalanabilecekti. Leonardo'nun dehasının sadece yarattıklarında değil bize yaratma esinini verişinde de bulunduğunu düşünüyorum. Bütün parlak başarılarının ötesinde Leonardo da Vinci insan gizli gücünün tüm dünyayı ilgilendiren ilk örneğidir, bize neler yapabileceğimizi üstü örtülü olarak söyler. Kitabımın keşfettiği damarın bu olduğunu ve farklı yaş

gruplarından, kökenlerden, milliyetlerden ve ilgi alanlarından gelen insanların ona bu yüzden büyük bir tutkuyla tepki verdiklerini düşünüyorum.

Leonardo da Vinci Gibi Düşünmek 1998'de ilk kez yayımlandıktan sonra on sekiz dile çevrildi, ve ben dünyanın çeşitli yerlerinde coşkuyla karşılandığını duyuyorum.

• xiii

Polonyalı bir ilkokul öğretmeni yedi ilkeyi müfredat programını düzenlemek için kullanıyor. Merkezi Londra'da bulunan bir danışmanlık şirketinin baş stratejisti, çokuluslu müşterilerinin en önemli iş sorunlarını çözmesine yardım etmekte Leonardo'nun paha biçilemez bir müttefik olduğunu keşfediyor. Ve otuz iki yaşındaki Tennessee'li bir baba, "Bu kitap bana çocuklarıma her zaman öğretmek istediğim ama bir türlü ifade edemediğim şeyleri verdi," yorumunu yapıyor. En önemli geribeslemelerimden biri ünlü antropolog, hayalperest yazar ve şaman Jean Houston'dan geldi. Bir çağdaş Rönesans kadını olan Jean dünya liderlerine farklı kültür ve geleneklerde ortaya çıkmış evrensel ilk örnekleri tanıtmada danışmanlık yapıyor. Leonardo da Vinci Gibi Düşünmek yayımlandıktan bir yıl kadar sonra Washington D.C.'de beş yüz kişilik bir psikologlar grubuna da Vinci düşüncesinin aile terapisine nasıl uygulanacağı konusunda bir konuşma yapmaya davet edildim. Sunuşumu yaptıktan sonra, kendisi de bir konuşma yapmak üzere orada bulunan Jean yanıma gelip kulağıma, "Leonardo'nun çok hoşuna gitti," diye fısıldadı.

Eğer gerçekten hoşuna gittiyse, o zaman bu kitabın yayımlanışı da, binlerce hayranı onu kutlamakla, kendi yaratıcı eserlerinde onu anmakla, yeniden yaratmakla, ve en azından şimdiye dek ilk kez onun arkasında bıraktığı eserleri ve planları kavramakla meşgulken son on yıl içinde onun hoşuna giden birçok olaydan yalnızca bir tanesi olmalı. Örneğin, Eylül 1999'da Milan'daki La Scala opera binasında gerçekleşen kutlama sırasında Leonardo'nun nasıl da keyif aldığını hayal ediyorum. O muhteşem gün Richardo Muti, Beethoven'in ona hediye ettiği Beşinci Senfonisi'ni yönetti, bu gösterinin

XIV XV

sebebi Leonardo'nun "Kayıp Afinin, yedi metre yüksekliğindeki muhteşem atlı heykelinin bundan tam beş yüz yıl önce işgalci Fransız birlikleri tarafından yok edilen aslının maketine dayanılarak diriltildi." Konserden çıktıktan sonra La Scala meydanını taçlandıran Leonardo heykelinin gözlerindeki gülümsemeyi neredeyse görebilirdiniz.

Leonardo'nun Atı'nın yeniden doğuşu eski bir hava yolları pilotu ve sanat eseri koleksiyoncusu olan, bu kitabı kendisine ithaf ettiğim Charles Dent'in imgeleminde başladı. Dent her ne kadar bu başyapıtı hayata döndürmeye kararlı olsa da düşlerinin tamamen gerçekleşmesinden önce 1994'te öldü. Ama Dent'in eseri kurduğu kâr amacı gütmeyen şirket sayesinde varlığını sürdürdü. Leonardo da Vinci's Horse Inc.'in yönetim kurulu Dent ölüm döşeğinde yatarken ona verdiği sözü tutup sonunda At'ı yeniden yaratmayı başaran bağıışçılarını, sanatçıları, metalurjicileri, gönüllüleri ve bilim adamlarını bir araya getirdi. Nina Akamu tarafından yapılan heybetli At şimdi Milan'da gururla duruyor, ikinci bir tam boy alçı kopyası Michigan Grand Rapids'de Fredrik Meier Garden'da bulunuyor, ve daha küçük iki adet tunç kopyası da İtalya'da Leonardo'nun memleketi Vinci'yi ve Dent ailesinin memleketi Pennsylvania Allentown'u süslüyor.

Leonardo'nun ruhu Ekim 2001'de Norveç Kraliçesi Sonya ülkesini İsveç'e bağlayan bir köprüye onun adını verince de sevinmiş olsa gerek. Bu köprü Leonardo da Vinci'nin 1502'de çizdiği eskizdeki orijinal tasarıma göre inşa edildi. Aslında Leonardo bu tasarımı Osmanlı padişahı Sultan II. Bayezit'in isteği üzerine hazırlamıştı. Ama tasarıma damgasını vuran basık-yay mühendisliği ve köprünün yaklaşık 210 metrelik bir açıklığı tek bir kemerle geçiyor olması "çok gerçekdışı" görüldüğü için Sultan projeyi uygulamaktan vazgeçti. 1996'da Norveçli sanatçı Vebjern Sand Leonardo'nun eskizini gördü, muhteşem güzelliği ve güçlü sembolizminden etkilenerek onu yeniden yaratmayı düşledi. Altı yıllık bir fon oluşturma ve sınama sürecinden sonra, Norveç Ulaştırma Bakanlığı'nın işbirliğiyle Sand'ın Leonardo Köprüsü Oslo'nun hemen dışında hizmete girdi. Norveç'i İsveç'e bağlayan karayolunun bir parçası olan köprü gerçek bir da Vinci tasarımına dayanılarak yapılan tarihteki ilk sivil mühendislik örneği. Sand şimdi her kıtada bir Leonardo köprüsü kurmayı ve böylece Leonardo da Vinci'nin olağanüstü yaşamı ve dehasına küresel bir katkı yapmayı, onun her birimize kendi yaratıcı gizil gücümüzü sergileme esinini verme yeteneğine tanıklık etmeyi hayal ediyor.

2003 ilkbaharında Leonardo ile ilgili bir başka olay Peter Dent ve Vebjern Sand'ı New York'a getirdi. İki adam New York Metropolitan Sanat Müzesi'nde inanılmaz bir da Vinci çizimleri sergisinin açılışında hazır bulundu, ve ben de onlara katılma şansını kaçırmadım. Birlikte Prosecco'nun flütünü dinleyerek maestronun çizimleri ve bulunduğu ortama canlılık getiren varlığı hakkında düşüncelerimizi paylaştık. Eğer resim çizebilse, Tanrı'nın eserlerinin de bunlar gibi görüneceği konusunda fikir birliğine vardık. Sonra Sand gülerek bize bir belediye komitesinin Leonardo köprüsünü "çok fütüristik" görüldüğü için inşa etmekten nasıl vazgeçtiğini anlattı.

Ama Leonardo'nun dehası daima galebe çalmıştır: Osmanlı Sultanı'nın sınırlı bakış açısına, 1499'da Milan'ı işgal eden çapulcu Fransız birliklerine ve belediye

Xvi

komitesinin bayağılığına... Evet, Leonardo bunca yıl sonra hâlâ "yaşıyor". Bunu bize 2003 yazının en beğenilen filmlerinden biri olan İtalyan İşi de gösteriyor: Oyuncu Mos Def, şu anda sizin ellerinizde tuttuğunuz kitaba göz atarak Venedik'te kanalın kenarında yürüyor ve filmdeki suç ortağı Jason Statham'a Leonardo'nun neden bu denli "havalı" olduğunu tam olarak açıklıyor. Maestro Dan Brown'ın çok satan romanı Da Vinci Şifresi'nde karşımıza çıkıyor, ve Uzay Yolu dizisinin bazı bölümlerinde Atılgan'ın kaptanının holografik danışmanı olarak görünüyor.

Ve maestro insanlara esin vermeye gelecek yüzyıllar boyunca devam edecek; bunu kısmen onun yaratıcı ateşinden faydalanmış olan ve o ateşin yanmaya devam etmesini sağlamaya, onun ilkelerini gelecek kuşaklar arasında yaşatmanın yollarını bulmaya çalışan kişiler sayesinde başaracak. Peter Dent'in bana o akşam Metropolitan Müzesi'nde açıkladığı gibi, içinde bulunduğu örgüt Leonardo'riun Atı'nı yeniden yaratma sözünü tutmuştu, ve şimdi de merkezi doğu Pennsylvania'da bulunan ve tüm dünyadaki çocukların bilim eğitimine Leonardo'nun esinini aşılama görevini üstlenmiş Discovery Center of Science and Technology ile birleşiyordu.

Merkezin eğitim görevi, ileriki sayfalarda kendi kendinize keşfedebileceğiniz "Leonardo gibi düşünme"nin yedi ilkesinde anlatılıyor. Benim arzum bu ilkelerin zihninizde ve yüreğinizde suya atılan bir taşın yarattıkları kadar sonsuz sayıda esin dalgacıkları oluşturmaya izin vermeniz ve bu yedi ilkede sizin içinizde de varolan güzelliği ifade etmenizi sağlayacak bir rehber bulmanız.

Michael J. Gelb Kasım 2003

xvii

ÖNSÖZ: "GÜNEŞİN DOĞUMU"

En büyük kahramanlarınızı, en çok etkilendiğiniz örnek insanları düşünün. Belki, eğer çok şanslıysanız bu liste anne ve babanızı içerir. Belki de en çok tarihteki büyük şahsiyetlerden etkilenmişsinizdir. Büyük sanatçıların, liderlerin, öğreticilerin, ruhani önderlerin yaşamına ve çalışmalarına dalmak zihni ve kalbi zenginleştirir. Şansınıza, bu kitabı aldınız çünkü Leonardo'yu insan potansiyelinin tacı olarak tanıyorsunuz ve onunla daha sıkı bir ilişki kurma hevesindedesiniz.

Çocukluğumda Süpermen ve Leonardo da Vinci benim kahramanlarımdı. "Çelik Adam" etkisini kaybederken benim Da Vinci'ye olan hayranlığım büyümeye devam ediyordu. Derken, 1994 baharında, çok prestijli bir şirket başkanları derneğinde konuşma yapmak üzere Floransa'dan bir davet aldım. Grubun başkanı "Üyelerimiz için, kişisel ve profesyonel olarak nasıl daha yaratıcı ve dengeli olunabileceği hakkında bir şeyler hazırlayabilir misiniz? Onlara Rönesans erkekleri ve kadınları olma yönünü gösterebilecek bir şeyler", diye bir talepte bulundu. Kalbim atarak rüyalarımın cevabını verdim: "Leonardo da Vinci gibi düşünmek gibi bir şeye ne dersiniz?"

Bu benim hafife alabileceğim bir görev değildi. Öğrencilerim altı günlük "üniversiteye" katılmak için hatırı sayılı bir ücret ödemişlerdi. Bu, derneğin her yıl üyelerine dünyanın büyük şehirlerinden birinde toplanarak kişisel ve profesyonel gelişmelerini sağlarken tarih kültür ve iş konularında da araştırmalar yapmaları için sağladığı

XVIII

çeşitli fırsatlardan biriydi. Eşdeğerdeki çeşitli konulardan birini seçme şansına sahip olarak—benimki birisi Fiat'ın eski başkanı Giovanni Agnelli olmak üzere, diğer beş kişiyle aynı zamandı—üyelerden her konuşmacıyı bir ile on arasında bir notla değerlendirmeleri isteniyordu ve beğenmedikleri konuşmayı terk edip gitmekte serbesttiler. Diğer bir ifadeyle, eğer sizi beğenmezlerse çiğnedikten sonra tükürüp atabilirlerdi! Yeni konuma yaşamım boyunca hayran olmama rağmen çalışmam gerektiğinin bilincindeydim. Yoğun bir okumaya ilave olarak, hazırlığım Leonardo'nun Washington D.C.'deki National Gallery'deki Portrait of Ginevra De' Benci ziyareti ile başlayan bir Da Vinci haccını da içeriyordu. New York'da Bili Gates ve Microsoft'un sponsorluğunda dolaşan "Codex Leicester" sergisine yakalandım. Sonra Londra'da British Museum'daki el yazılarını görmeye gidiş, National Gallery'de The Virgin and Child ıwith St. Anne, ve Paris'te Louvre'da Mona Lisa ve St. John the Babtist ile geçen birkaç gün. Ancak bu haccın zirvesi, Da Vinci'nin hayatını son birkaç yılını geçirdiği Amboise yakınındaki Cloux Şatosunu ziyaretti. Şato şimdilerde Leonardo'nun icatlarından bazılarının IBM mühendisleri tarafından yapılan muhteşem replikalarının bulunduğu bir müze haline gelmişti. Onun yürüdüğü toprağa basmak, çalışma masasına oturmak ve yatak odasında bulunmak, penceresinden dışarı onun her gün gördüğü manzaraya bakmak, kalbimi hayranlık, sevgi, hüznün, ve saygıyla doldurmuştu.

Tabii, başkanlara konuşma yaptığım Floransa'yı gezmeye devam ettim. İşin eğlenceli yanı beni takdim eden şahıs biyografimi Da Vinci hakkında verdiğim metinle karıştırınca meydana geldi. Şöyle dedi "Bayanlar

• XIX

baylar bugün size geçmişi bugüne kadar hiç kimseye nasip olmamış şekilde herkesten üstün birisini tanıtmaktan onur duyuyorum: anatomist, mimar, botanikçi, şehir plancısı, kostüm ve sahne düzenleyicisi, şef, mizahçı, mühendis, süvari, mucit, coğrafyacı, jeolog, matematikçi, askeri bilimci, müzisyen, ressam, filozof, fizikçi, ve hikayeci...Bayanlar ve baylar karşınızda Bay Michael Gelb!"

Ah, keşke...

Eh, konuşma başarılıydı (kimse salonu terk etmedi), ve bu şimdi elinizde tuttuğunuz kitabın ortaya çıkışının temelini teşkil etti.

Bu unutulmaz takdimden önce üyelerden biri yaklaşıp, "Hiç kimsenin Leonardo da Vinci gibi olmayı öğrenebileceğine inanmıyorum, ama gene de konuşmanızı dinleyeceğim" dedi. Siz de benzer şekilde düşünebilirsiniz: Bu kitap her çocuğun Leonardo da Vinci'nin yetenekleriyle doğduğu varsayımına mı dayanmaktadır? Yazar hepimizin Da Vinci düzeyinde dahiler olabileceğimize gerçekten inanmakta mı? Aslında, hayır. On yıllar boyunca insan potansiyelinin gerçek boyutu ve bunun nasıl uyarılacağı keşfedilmeye çalışılmasına rağmen, ben Da Vinci disiplininin Francesco Melzi'den yanayım. Kendisi maestronun ölümü münasebetiyle şöyle yazmıştı: "Onun kaybına herkesin yas tutmasının nedeni, doğanın böyle bir insanı tekrar meydana getirmekten aciz olmasıdır." Da Vinci hakkında daha fazla bilgi edindikçe kendisine olan hayranlığım ve hayretim katlanarak artıyor. Bütün büyük dahiler tektir, ve Leonardo belki de bütün dahilerin en büyüğüdür.

Ama esas soru hala durmaktadır, Leonardo'nun öğrenmeye yaklaşımı ve zeka oluşumunun incelenmesi
XX

tüm potansiyelimizin ortaya çıkabilmesi için bize rehberlik edip ilham verebilir mi?

Şüphesiz bu soruya cevabım kocaman bir Evet'tir! Leonardo da Vinci'nin öğrenmeye yaklaşımı ve zeka oluşumu oldukça berraktır ve çalışılabilir, taklit edilebilirde uygulanabilir.

Bütün dahilerin en büyüğü gibi olmayı öğrenebileceğimizi hayal etmek haddimizi aşmak mıdır? Belki. Onu rehber olarak örnek almayı düşünmek daha iyi olabilir.

Ozan Sir Stephen Spender'in güzel sözcükleri, tarihin en büyük beynine olan uçuşumuza başlamak için mükemmel bir önsöz teşkil eder:

SIK SIK GERÇEKTEN BÜYÜK OLANLARI DÜŞÜNÜRÜM.

Sık sık gerçekten büyük olanları düşünürüm.

Güneşten saatli, sonsuz ve

şarkı söyleyen ışık koridorları boyunca,

Ana rahminden beri, ruhun tarihini anımsayanları.

Büyük amaçları, hâlâ kızgın dudaklarıyla

Baştan ayağa şarkılara bürünmüş olan ruhu

anlatmaktadır.

Ve bahar dallarında çiçek açmış arzuları toplayanları;

Kıymetli olan hiç unutulmaz.

Eski dünyaların kayalarını delip geçen

Gençlik çeşmesinden akan kanın sevinci.

Ne sıradan günüşiğinde alınan zevki

Ne ağırbaşlı akşamın aşk arzusunu reddet;

Ne de o koşuşturmacanın ruhun yeni açmış çiçeğini

Gürültü ve toz dumanla boğup öldürmesine izin ver.

• XXI

Karlı tepelerin, güneşin orada, en yüksek yerde

Bak nasıl karşılıyor bu isimleri

Dalgalandan çimenler,

Beyaz bulut katarları,

Ve dinleyen göğe fısıldayan rüzgar.

Hayatları boyunca hayat için savaşmışların,

Kalplerinde ateş yananların isimlerini.

Ulaşmak istedikleri gün doğumunu göremeyenleri

Ve parlak gökyüzüne imzalarını atanları.

Görülmemiş derecede gürültülü, kirlili, ve hızlı bir dünyada yaşıyoruz. Ama siz de güneşte doğdunuz ve ona doğru yürüyorsunuz. Bu, tarihin en büyük kişilerinden birine verdiği ilhamla, böyle bir yolculuk için rehber kitaptır. Taze havayı solumak, yüreğinizdeki ateşi hissetmek, ve ruhunuzun gelişip tomurcuklanması için bir davettir.

Michael J. Gelb Ocak 1998

BİRİNCİ BÖLÜM

2

Beyniniz Sandığınızdan Çok Daha iyidir

• 3

Leonardo da Vincinin parlaklığını abartmak güç olmasına rağmen, son bilimsel araştırmalar kendi yeteneklerinizi muhtemelen küçümsediğinizi ortaya çıkarmıştır. Teorik olarak sınırsız bir öğrenme ve yaratıcılık yeteneğine sahipsiniz. İnsan beyninin bilinen kabiliyetlerinin yüzde doksan beşi son yirmi yıl içinde öğrenilmiştir. Okullarımız, üniversitelerimiz, ve kuruluşlarımız insan potansiyelindeki gelişmeyi yeni yeni

uygulamaya başlıyorlar. Leonardo gibi nasıl düşüneceğimizi öğrenmeye çağdaş zekayı ve beyninizin doğasında yapılan araştırmaların bazı sonuçlarını ele alarak başlayalım.

Çoğumuz geleneksel IQ testine dayalı bir zeka konseptiyle büyüdük. IQ testi Alfred Binet (1857-1911) tarafından anlama, gerekçelendirme, ve muhakemeyi objektif olarak ölçmek için ortaya konmuştur. Binet geliştirmekte olan psikoloji disiplinine olan aşırı ilgisi ve ondokuzuncu yüzyıl sonu Fransa'sında çocukların akademik potansiyelinin değerlendirilmesinde kültür ve sınıf önyargılarının üstesinden gelme arzusu ile yola çıkmıştı. Her ne kadar geleneksel IQ konsepti formüle edildiği dönemde bir devrim sayıldıysa da, günümüzün araştırmaları bunun iki önemli zafiyeti olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Birinci zafiyet zekanın doğuştan belirlendiği ve değişmez olduğudur, insanlar belli bir alanda genetik olarak az çok yetenek sahibi olmalarına rağmen, Buzan, Mac-hado, Wenger, gibi araştırmacılar ve diğer bir çoğu uygun bir eğitimle IQ değerlerinin önemli ölçüde yükselbileceğini göstermişlerdir. Nature dergisinde yayınlanan iki yüzden fazla araştırmacının yakın tarihte yapılan istatistiksel bir incelemesinde, Bernard Devlin genlerin

4

IQ'ya yüzde 48'den fazla etkili olmadığı sonucuna varmıştır. Yüzde elli ikisi doğum öncesinin, çevrenin, ve eğitimin bir fonksiyonudur.

Genel zeka konseptinin ikinci zafiyeti de IQ testleri (ve SATlar) ile ölçülen sözel ve matematiksel gerekçelendirme becerilerinin zeka için sine qua non' olduğu düşüncesidir. Zekaya bu dar bakış açısı çağdaş psikolojik araştırmalarla tamamen kenara atılmıştır. Frames of Mind (1983) adlı modern klasiğinde, psikolojist Howard Gardner her birimizin en az yedi ölçülebilir zekaya sahip olduğumuzu belirten, çoklu zeka teorisini ortaya koymuştur (sonraki çalışmasında Gardner ve arkadaşları yirmi beş değişik farklı alt zekayı tasnif etmiştir). Yedi zeka ve her biri için bazı dahi örnekleri (bu alanların hepsinde bir deha olan Leonardo da Vinci dışında) şöyledir:

- Mantık-Matematik—Stephen Havking, Isaac Newton, Marie Curie
  - Sözel-Edebi—William Shakespeare, Emily Dickinson, Jorge Luis Borges
  - Mekanik—Michelangelo, Georgia O'Keeffe, Buckminster Fuller
  - Müzik—Mozart, George Gershwin, Ella Fitzgerald
  - Beden-Kinestetik—Morihei Ueshiba, Muhammad Ali, F. M. Alexander
  - İnsanlar arası-Sosyal—Nelson Mandela, Mahatma Gandhi, Kraliçe I. Elizabeth
  - İç dünyası (Kendini bilme)—Viktor Frankl, Thich Nhat Hanh, Rahibe Teresa
- 'Sine qua non: Olmazsa olmaz, zorunlu koşul (ç.n.)

• 5

Çoklu zeka teorisi artık geniş olarak kabul görmüştür ve zekanın hayatın içinde geliştirilebileceği gerçeği ile birleştiğinde Rönesans kadınlarına ve erkeklerine ulaşmak için güçlü bir ilham vermektedir.

Doğayı daha fazla anlamamıza ve zekanın çapını artırmamıza ilave olarak, çağdaş psikolojik araştırmalar potansiyelinizin genişlemesi için çarpıcı gerçekleri ortaya çıkarmıştır. Sonuçları şu ifadeyle özetleyebiliriz: Beyninizi sandığınızdan çok daha iyidir. Beyninizin doğal yeteneklerini değerlendirmek pratik olarak Da Vinci gibi düşünme çalışmaları için mükemmel bir çıkış noktasıdır. Şunları dikkatle düşünün: Beyninizi

- herhangi bir süper bilgisayardan daha esnek ve çok boyutludur.
- hayatınız boyunca, her saniye, saniyede yedi şeyi öğrenebilir ve daha da çok öğrenecek yeterli yeri bulunur.
- eğer doğru şekilde kullanırsanız yaşlandıkça gelişecektir.
- sadece kafanızda değildir. Tanınmış nörolog Dr. Candace Pert'e göre, "...zeka sadece beyinde değil bütün vücuda dağılmış hücrelerde yer alır.... Duygular da dahil olmak üzere zihinsel süreçlerin vücuttan geleneksel olarak ayrı tutulması artık geçerli değildir."
- biriciktir. Halen yaşamakta olan altı milyar ve daha önce yaşamış doksan milyar insandan hiçbiri tıpatıp ikiziniz olmadığı sürece tam olarak sizinle aynı değildir. Yaratıcı vasıflarınız, parmak izleriniz, ifadeleriniz, DNA'nız, hayalleriniz, benzersizdir ve size özgüdür.
- hemen hemen sınırsız sayıda kromozom bağlantısı

6

yapma kabiliyetine veya düşünce durumu potansiyeline sahiptir.

Bu son nokta ilk olarak Moskova Üniversitesi'nden, psikolojinin efsanevi öncüsü İvan Pavlov'un öğrencisi, Pyotr Anokhin tarafından ortaya konmuştur. Anokhin 1968'de yayınladığı araştırmasında, ortalama bir beynin yapabileceği asgari potansiyel düşünce paterninin 1'den sonra daktilo ile yazılmış 10.5 milyon kilometre sıfır ile meydana gelecek sayı kadar olduğunu gösterdiğinde bütün bilim dünyasını derinden sarsmıştı.

Anokhin insan beynini "sonsuz sayıda müzik parçasını aynı anda çalabilen çok boyutlu bir müzik aleti" ile karşılaştırdı. Hepimizin doğuştan hemen hemen sınırsız potansiyele sahip olduğunu vurguladı. Ve ne geçmişte ne de şimdi hiçbir kadın veya erkeğin beyninin kapasitesini tam olarak araştırmadığını belirtti.

Ancak, Anokhin muhtemelen tam kapasitemizi araştırmak isteyenler için Leonardo da Vinci'nin en uygun örnek olabileceği düşünçesine katılırdı.

• 7

LEONARDO'DAN ÖĞRENMEK

Yavru ördekler hayatta kalmayı annelerini taklit ederek öğrenirler. Taklit yoluyla öğrenme insanlar da dahil birçok canlı için esastır. Olgunluğa eriştikçe çok özel bir avantajımız olur; kimi ve neyi taklit edeceğimizi seçebiliriz. Büyüdükçe bilinçli olarak eskilerinin yerine yeni modeller seçeriz. Bu akla uygundur, dolayısıyla en iyi modelleri seçmek bizi potansiyelimizin gerçekleşmesine doğru götürür.

Yani iyi bir golfçü olmak is- (terseniz, Ben Hogan, Jack ;, Nicklaus, ve Tiger Woods'u inceleyin. Eğer iyi bir lider olmak istiyorsanız, Winston Churchill, Abraham Lincoln, ve Kraliçe I. Elizabeth'i inceleyin. Ve eğer bir Rönesans adamı veya kadını olmak istiyorsanız Leon Battista Alberti, Thomas Jeffer-son, Hildegard von Bingen, ve hepsinden iyisi Leonardo da Vinci'yi inceleyin.

The Book of Genius'da Tony Buzan ve Raymond Kee-ne tarihin en büyük dahilerini sıralamak için dünyada ilk objektif girişimi yapmışlardır. Bu kişileri "özgünlük", "beceriklilik", "konusuna hakimiyet", "Vizyonunun evrenselliği", ve "Güç ve Enerji'yi de içeren kategorilerde değerlendirmişler aşağıdaki kişileri "top ten" olarak sunmuşlardır.

10. Albert Einstein ,

9. Phidias (Atinanın mimarı)

8

8. Büyük İskender

7. Thomas Jefferson

6. Sir Isaac Newton

5. Michelangelo

4. Johann VVolfgang von Goethe

3. Mısır piramitlerini inşa edenler

2. William Shakespeare

Ve, Buzan ve Keene'nin yorucu araştırmalarına göre, bütün zamanların en büyük dahisi? Leonardo da Vinci. Giorgio Vasari'nin The Lives of the Artists adlı eserinin orijinal versiyonunda Leonardo'yu şöyle yazar, "Ta'nrı bazen bize örnek almamız ve taklit etmemiz için sadece insanlığı değil ilahiyatın kendisini de temsil eden birini gönderir ki, böylece aklımız ve zekamız en üst gök küreye ulaşabilsin. Tecrübeler bu harika dahilerin izini takip eden ve araştıranların, doğa kendilerine çok az yardım etse veya hiç etmese de, en azından onun tanrısallığında yer alan doğa üstü çalışmalarına ulaşabildiğini göstermiştir."

Zekanın çokluğunu ve beyin kapasitesini anlama-mızdaki gelişmeler doğanın bize sandığımızdan daha fazla cömert davrandığını göstermiştir. Leonardo da Vinci Gibi Düşünmek'de bütün dahilerin en muhteşemi olan bu insanı "araştırarak ve izini takip ederek", onun aklını ve ilhamını sizin günlük yaşamınıza sokacağız.

DEHAYA PRATİK BİR YAKLAŞIM

.Dundan sonraki sayfalarda, yaşamınızı zenginleştirmek üzere Leonardo'nun dehasının temel elemanlarının uygulanması için, denenmiş, pratik bir yaklaşımı öğreneceksiniz.

• 9

Yaratıcı düşünme için güçlü stratejiler ve kendini ifade için yeni yaklaşımlar geliştirirken, dünyayı orijinal bir gözle görmek ve tadını çıkarmak için coşturucu ve orijinal bir yol keşfedeceksiniz. Duyularınızı keskinleştirmek, zekanızı serbest bırakmak, ve vücudunuzla zihninizi uyumlu hale getirmek için kanıtlanmış teknikleri öğreneceksiniz. İlham meleğiniz Leonardo ile yaşamınızı bir sanat çalışmasına çevireceksiniz.

Da Vinci'nin yaşamına ve çalışmalarına aşına olsanız bile, kitabı bu en şaşırtıcı kişiye yeni bir bakış açısı ve daha derin bir hayranlıkla bitireceksiniz. Dünyaya onun açısından bakarken, dehanın getirdiği yalnızlığın hüznünü de hissedebilirsiniz. Ama şunu garanti edebilirim ki onun ruhuyla havalanacak, araştırmalarıyla etkilenecek, ve onunla birlikte olmaktan mutluluk duyacaksınız.

Kitap Rönesans'ın ve zamanımızla paralel olan taraflarının kısaca gözden geçirilmesi ile başlar, Leonardo'nun biyografik bir skeci ve önemli eserlerinin bir özeti ile devam eder. Bu kitabın özü Yedi Da Vinci Prensinin tartışılmasıdır. Bu prensipler onun ve metotlarının yoğun bir araştırması sonucu ortaya çıkarılmıştır. Onları Leonardo'nun kendi İtalyancasıyla isimlendirdim. İşin iyi tarafı Leonardo'nun prensiplerinin muhtemelen önsezinizle size aşına gelecek olmasıdır. Bunları yeniden keşfetmeye çalışmanıza gerek yok. Bunlar daha ziyade, sağduyu gibi hatırlanmalı, geliştirilmeli, ve uygulanmalıdır.

Yedi Da Vinci Prensi şunlardır:

Curiosità—Yaşama doymak bilmeyen bir merak ve devamlı öğrenme için acımasız bir arayış.

10

.Mimostrazione—Bilgiyi deneme yoluyla test etme, sebatkarlık, ve hatalardan ders alma arzusu.

Sensazione—Duyuların, özellikle hayati deneyimlerin bir aracı olan görüşün devamlı olarak rafine edilmesi.

Sfumato (lügat anlamıyla "Dumanla yükselmek")— Anlaşılmazlığı, paradoksu, ve belirsizliği kucaklama arzusu.

Arte/Scienza—Bilim ve sanat, mantık ve hayal gücü arasında dengenin geliştirilmesi. "Bütün beyin" ile düşünme.

Corporalita—Zarafet, her iki eli de ustalıklı kullanabilme, fitness, ölçülü davranma.

C onessione—Her şey ve olay arasında ilişkileri anlama ve değerlendirme. Sistemli düşünme.

Buraya kadar okuduğunuza göre birinci Da Vinci prensibini zaten uyguluyorsunuz demektir. Curiosita—devamlı öğrenme için arayış—başta gelir çünkü bilme arzu-

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

11

su, öğrenmek, ve büyümek, bilgi, akıl, ve keşfin kalesidir.

Eğer düşünmeyle kendiniz için ilgileniyorsanız ve zihninizi sınırlayıcı alışkanlıklardan ve önyargılardan kurtarabiliyorsanız, ikinci prensibi izliyorsunuz demektir: Dimostrazione. Gerçekleri arayışında, Da Vinci devamlı olarak konvansiyonel akli sorgulamıştır. Dimostrazione sözcüğünü, uygulamalı (pratik) deneyim yoluyla insanın kendisi için öğrenmesinin önemini ifade etmek üzere kullanmıştır.

Bir an için durun, ve geçen yıl içinde kendinizi en canlı hissettiğiniz anları hatırlayın. Muhtemelen duyularınız coşmuştu. Üçüncü prensibimiz—Sensazione— bilinçli olarak duyuların keskinleşmesi üzerinde odaklanır. Leonardo, duyuusal uyanıklığı rafine etmenin deneyimi zenginleştirmenin anahtarı olduğuna inanırdı.

Duyularınızı keskinleştirdiğiniz, deneyimin derinliklerini araştırdığınız, ve sorgulamanın çocukça gücünü uyandırdığınız sürece, giderek artan belirsizlikler ve an-laşılmazlıklarla karşılaşacaksınız. "Karışıklığın devamlılığı" yüksek yaratıcılığa sahip insanların en belirgin özelliğidir, ve Leonardo muhtemelen bu özelliğe yaşamış herkesten daha fazla sahipti. Dört numaralı prensip—Sfumato—size paradoksla arkadaş olmanız için, bilinmeyenle bir arada yaşamanız için rehberlik eder.

Belirsizlikten denge ve yaratıcılık meydana getirmek beş numaralı prensibi—Arte/Scienza—veya şimdi kullandığımız deyimle bütün-beyin ile düşünmeyi gerektirir. Fakat, Da Vinci dengenin zihinsel olmaktan daha fazla olduğu inancındaydı. Altı numaralı prensibi—Corporalita—vücutla zihnin dengesini örnekledi ve teyit etti. Ve eğer paternleri, ilişkileri, bağlantıları, ve sistemleri değerlendiriyorsanız—eğer hayallerini-

12 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Maestro'nun Portresi

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

13

: ndan ; ; "

öğrenerek ona saygımızı gösteririz.

Freud, Da Vinci : o hakkında; : #

zin, hedeflerinizin, değerlerinizin, ve en güçlü isteklerinizin günlük yaşamınıza nasıl entegre olduğunu anlamaya çalışırsanız—zaten yedi numaralı prensibi uyguluyorsunuz demektir: Connessione. Connessione her şeyi birbirine irtibatlandırır.

Her bir prensip maestronun not defterlerinden alıntılarla vurgulanmış ve onun çizimleri ve resimleriyle şekillendirilmiştir. Bu açıklamayı, yansıma ve öz-değerlendirme için bazı sorular izlemiştir. Bu sorular düşüncelerinizi uyarmak ve prensipleri uygulamanıza ilham vermek için düzenlenmiştir., Kişisel ve profesyonel bir Rönesans meydana getirmek üzere, sorulardan sonra bir pratik program egzersizi gelmektedir. Leonardo da Vinci gibi Düşünmek'den azami yarar sağlamak için, önce egzersizlere hiç dokunmadan kitabın tamamını okuyun. Soruları sadece fikir edinmek ve öz-değerlendirme için gözden geçirin. Bundan sonra her prensibin açıklamasını gözden geçirin ve daha sonra egzersizleri yapın. Bazı egzersizler eğlenceli ve kolayken, diğerleri iddialı bir çalışma gerektirir. Bunların hepsi maestroyu günlük yaşamınıza getirmek için düzenlenmiştir. Egzersizlere ilave olarak, her bir prensibi daha derinlemesine araştırmak ve uygulamak için bir okuma ve kaynak listesi bulacaksınız. Okuma listesi Rönesans, düşünce tarihi, dehanın doğası üzerine görüşleri, ve tabii, Leonardo'nun yaşamı ve çalışmalarını içerir.

Kitabın son bölümünde "Yeni başlayanlar için Da Vinci Çizim Kursu"nu bulacaksınız, ve aynı zamanda Da Vinci ruhunun özünü içeren tarihe mal olacak bir projede nasıl yer alacağınızı da öğreneceksiniz.

• 15

rno nehrinin tam karşısında Floransa turist Pgüzer gahmın biraz dışında, Santa Maria del #»<§ Carmine kilisesini bulursunuz, içeri girin, sola

ve sonra gene hemen sola dönün, şimdi asolino ve Masaccio'nun freskleriyle çevrili Brancacci şapelindediniz. Soldaki ilk fresk Ademle Havva'nın cennetten kovuluşunu tasvir eder. İşte Rönesans burada başlamıştır: Orta çağın iki boyutlu öbür dünyası yerine, Masaccio'nun Adem ve Havva'sı gerçek insanlara benzer. Düşük omuzları ve hüzünlü bakışları gerçek duyguyu yansıtır. Üç boyutlu olarak çizilen ve ayakları sağlam. bir şekilde yere basan Masaccio figürleri, insan potansiyelinde ve yaratıcılığında yeni bir çağın müjdecisidir.

Bu yeni çağı değerlendirmek, ve Leonardo da Vinci ile ilgili etüdümüzden azami yararı sağlamak için, ilk önce bir evvelki çağ hakkında biraz bilgi sahibi olmamız gerekir. A World LU Only by Fire: Mediaveal Mind and Renaissance (Sadece Ateşle Aydınlanan bir Dünya: Ortaçağ Zihniyeti ve Rönesans)'da William Manchester Rönesans-öncesi Avrupa'sının "devamlı savaşlar, ahlak bozukluğu, kanunsuzluk, acayip mitlere tutku, ve hemen hemen hiç anlaşılmayan akılsızlıkların bir karışımı" olduğunu söyler. Batı Roma İmparatorluğunun yıkılışından Rönesans'ın doğuşuna kadar olan dönemi tanımlarken, Manchester şöyle yazar "Bütün bu süre içinde somut sonuçları olan hiçbir şey geliştirilmedi ve-
Masaccio'nun "kovulma"sı belki de ilk gerçek Rönesans resmidir. Hem Michelangelo, hem de Leonardo onu incelemek için saatlerce zaman harcamıştır. Leonardo "Masaccio eserinin mükemrneliyetiyle doğadan başka şeylerden, bir kadından da ilham alınabileceğini gösterdi" şeklinde konuşmuştur.

16 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

ya daha kötüye gitti. 800'lerde su değirmenlerinin, 1100'lerde yel değirmenlerinin ortaya çıkmasının dışında, dikkate değer hiçbir icatta bulunulmadı. Ne yeni parlak fikirler ortaya çıktı, ne de Avrupa'nın dışında yeni topraklar keşfedildi. Her şey eski Avrupa'nın hatırladığı şekilde kaldı. Ptolemaik evrenin merkezi bilinen dünya idi—Avrupa ile Mukaddes Topraklar ve onun eteklerindeki Kuzey Afrika. Güneş her gün onun çevresinde dönüyordu. Cennet hareketsiz duran dünyanın üstünde gökyüzünde bir yerlerdeydi; cehennem ise ayaklarının dibinde derinlerde gömülüydü. Krallar Tanrıyı mutlu etmek için hüküm sürüyorlardı; bütün diğerleri ise sadece söylenenleri yerine getirmekteydiler... Kilise bölünmezdi, ölümden sonraki hayat bir gerçektir; bütün bilgiler bilinenlerden ibaretti. Ve hiçbir şey hiçbir zaman değişmeyecekti."

Rönesans sözcüğü "canlanmak, hayat bulmak" anlamına gelen Fransızca renaître fiili ile, doğum anlamına gelen naissance isminin bileşiminden oluşur, italyanlar buna "Rinascimento" derler. Asırlar süren serflikten ve hurafelerden sonra, insan gücünün ideali ve potansiyeli yeniden doğmuştu. Bu klasik idealin yeniden doğuşunun ilk sinyalleri Giotto tarafından verilmiş, Brunel-leschi, Alberti, ve Masaccio tarafından başlatılmış, ve tam ifadesine Leonardo, Michelangelo, ve Raphael'le kavuşmuştu. Ortaçağdan dünya görüşüne olan bu dramatik değişim bir dizi keşif, yenilik, ve icatlarla el ele gitmiştir. Bunların arasında şunlar sayılabilir:

Matbaa makinesi—Bilgiyi din adamları ve yönetici seçkinler dışında çok sayıda insana ulaştırmıştır. 1456'da Avrupa'da ilk basılan kitap olan Gu-Rönesans, O Zaman ve Şimdi

• 17

tenberg'in İncil'inin korunabilmiş altmıştan az kopyası mevcuttu. Yüzyıl sona ererken ortada on beş milyondan fazla kitap dolaşıyordu.

Kurşun kalem ve ucuz kağıt—Yazmayı, not almayı, ve dolayısıyla öğrenileni kaydetmeyi sıradan vatandaş için mümkün hale getirdi.

Astrolab', manyetik pusula, ve büyük yelkenli gemiler—Okyanus trafiğinin, uluslararası ticaretin, ve bilgi alışverişinin büyük ölçüde artmasına yol açtı.

Uzun menzilli top—Mancınıklar, sapanlar, ve küçük çaplı toplar uzun yıllardır kulamlımalarda rağmen kalın surları yıkmaya muktedir değillerdi. Uzun menzilli güçlü top 1400'lerin ortasında Macar mühendis Urban tarafından icat edildi.2 Yeni teknoloji yayıldıkça, feodal kaleler, ve dolayısıyla feodalizm kısa süre sonra dayanıklılığını kaybetti. Modern ulus-devletler için sahne hazırlandı.

Mekanik saat—Zamanı kontrol edilebilir hale getirerek ticareti güçlendirdi. Ortaçağlarda insanların bizim anladığımız şekilde bir zaman konsepti yoktu. Halkın çoğunluğu hangi yılda veya hangi yüzyılda yaşadığını dahi bilmiyordu.

Bu yeniliklerin bir çoğu ve dönemin sanat şaheserlerinin büyük çoğunluğu bu atılımcı ruhtan, tüketim mallarına giderek artan rağbetten, ve sermayeye olan hücumdan etkilenmişti. Lisa Jardine Worldly Goods: A Neiv History of Renaissance (Dünya Nimetleri: Röne-sansm Yeni Tarihi) adlı kitabında, Rönesansm kültürel ve entelektüel transformasyonunun artan kapitalizmle

'Astrolab: Eski Bir gözlem cihazı, (ç.n.).

2İstanbulun fethinde kullanılan topa atıfta bulunmaktadır, (ç.n.)

18»

"V'nsan yete-J. . neklerindeki olağanüstü gelişme satranç kurallarının değişmesine enfes bir şekilde yansımıştır.

Rönesans'tan önce,
vezir bir hamlede
sadece bir kare hareket
edebiliyordu;
fakat insanın ufku ve
potansiyeli geliştikçe,

bugün de sahip olduğu
çok geniş güçlerle
teçhiz edilmiştir.

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

nasıl hareketlendiğini nefis resimler ve çarpıcı, detaylı metinlerle ortaya koyar. "Bugün küçümseyerek 'tüketicilik' dediğimiz etkiler" in şimdi hazine olarak gördüğümüz çalışma ve gelişmeleri üreten Rönesans anlayışında bulunduğunu belirtir. Ticaretin bile rolü olmuştur: "Bir ressamın ünü entelektüel değerlerin doğasındaki bazı kriterlere değil, sanat eserlerinde ticari ilgiyi uyandırmasına bağlıydı."

Rönesansın neden kendi zamanında ortaya çıktığı sorusu hala yerinde durmaktadır. Bin yıl öncesinde Avrupa'nın bilim ve

Rönesans, O Zaman ve Şimdi

19

araştırma alanındaki başarıları

ihmal edilebilir düzeydeydi. Ortaçağ boyunca insanın entelektüel enerjisi ve gayreti küçük doktrinel detaylar ve "kutsal" savaş arasında bölünmüştü. Yeni ülkeler, yenilikler, ve fikirler araştırmak yerine, en iyi beyinler bir iğnenin başına kaç melek sığabileceği tartışmalarına dalmıştı, ve kilise dogmasını sorgulamaya kalkanlara nadiren işkence yapmıyordu. Bu da şüphesiz hür düşünmeye olan ilgiyi azaltıyordu.

Arkadaşım Raymond Keene'in ve benim inanışımıza göre, Rönesansı yaratan temel olay ondördüncü yüzyılda Avrupa'yı kasıp kavuran kara veba olmuştur. Nüfusun yaklaşık yarısı bu süratli ve korkunç afette yok olmuştur. Köylüler, serfler, fahişeler, ve tüccarlarla aynı oranda rahipler, piskoposlar, asiller ve şövalyeler de hayatını

kaybetmiştir. Kiliseye bağlılık, dindarlık, ve sadakat hiçbir koruma sağlamamış, toplumun her kesiminden insanların inancını sarsmıştır. Bunun da ötesinde, neredeyse bir gece içinde varlıklı ailelerin tüm unvanları önemini kaybetmiş, zenginlik kurtulabilen şanslıların eline geçmiştir. Daha önceden bu zenginliği kilise için harcayabilecekken, vebadan sonra varlıklarını korumaya ve bağımsız bilimsel araştırmalara yatırım yapmaya başlamışlardır. İlk aşamada fark edilmeden bilinçlenmeye »doğru gizli bir dönüş olmuş, dua ve dogma dışında cevaplar aranmaya başlanmıştır. Kilise rezervuarlarında bin yıllık durdurulmuş olan entelektüel enerji kabarak vebali mn açtığı gedikten akmaya başlamıştır.

Rönesans'tan beş yüz yıl sonra, ülkelerin ve şirketlerin insanların sadakati konusunda kiliseyle rekabet ettikleri bir dönemde, dünya bilginin, kapitalizmin, ve bütünleşmenin daha dramatik bir şekilde yayılmasına şahit oluyor. Hava yolculuğu—ki Da Vincinin kehanetlerinden ve hayallerinden birinin gerçekleşmesidir—telefonlar, radyo, televizyon, filmler, faks makineleri, kişisel bilgisayarlar, ve şimdi de internet global enformasyon alışverişinde artarak karmaşıklaşan ağ örgüsünü tamamlamaktadır. Tarımda, otomasyonda, ve tıpta devrim niteliğindeki gelişmeler son derece doğal kabul edilmektedir. Ay'a insan ve Marsa makineler indirdik, atomun gücünün bağlarını, genetik kodları, ve insan beyninin birçok sırrını çözdük, iletişim ve teknolojiye bu dramatik gelişmeler kapitalizmin ve hür toplumun enerjisini kamçulamakta ve totalitarizmin erozyonunu hızlandırmaktadır.

Değişimin hızlanmasını elinizden bir şey gelmeden takip edersiniz. Değişikliklerin sizi kişisel veya profes-

20 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

yonel bağlamda nasıl etkileyeceğini kimse bilemez. Fakat Kara Ölümün neden olduğu yıkıcı değişikliğin sonrası düşünürler gibi, kendi kendimize zamanımızın otoritelerinin—kilise, hükümet, şirketler gibi—bizim adımıza düşünmelerini kabul edip edemeyeceğimizi sormamız gerekir.

Ancak, süratlenen değişim, ve artan karmaşıklığın entelektüel sermayenin değerini katladığı söylemek doğru olacaktır. Bireyin bağımsız ve yaratıcı olarak öğrenmesi, adapte olması, ve düşünmesi en çok istenen şeylerdir. Rönesans boyunca, ortaçağ kafalı insanlar geride kalmıştır. Şimdi Enformasyon (Bilgi) Çağında, ortaçağ ve sanayi çağı türü düşünürler tükenme tehlikesiyle karşı karşıyadırlar.

Rönesans klasik antik dönemin ideallerinden—insan gücünün ve potansiyelinin uyandırılması, ve keşfetme ihtirası— ilham almış, fakat aynı zamanda onları dönemin özelliklerine uyacak şekilde değiştirmiştir. Artık Röne- ' şans ideallerinden yararlanabilir, onları kendi gereksinmelerimizi karşılamak üzere yeniden şekillendirebiliriz. Belki, birçok arkadaşım gibi, sizin için de en önemli sorun her yönden artarak gelen baskılar karşısında dengeli ve dolu bir hayat yaşamaktır. Belirttiğimiz gibi ortaçağdaki atalarımızın zaman kavramı yoktu; diğer taraftan, biz, saat tarafından kontrol edilme tehlikesiyle karşı karşıyayız. Ortaçağda bilgi ortalama insana ulaşamıyordu, sadece seçkinlere öğretilen mevcut az sayıda kitap da Latinceydi. Şimdi ise hiç görülmemiş derecede, insafsızca bir bilgi bombardımanı ile karşı karşıyayız. Beş yüz yıl içinde, her şeyin belli olduğu ve hiçbir şeyin değişmediği bir dünyadan, hiçbir şeyin belli olmadığı ve her şeyin değiştiği bir dünyaya geçtik.

Rönesans, O Zaman ve Şimdi

• 21

Süratlenen değişim, kişisel büyümede, ruhun uyanmasında, ve deneyim kazanmada şimdiye kadar hiç görülmemiş bir büyümeye neden oldu. Dünyanın esoterik gelenekleri hakkında bilginin ulaşılabilirliği bir

araştırma dalgası başlattı. (Yüz yıl önce meditasyon yapmayı öğrenmek için Hindistan'da bir dağa tırmanmanız gerekirdi; bugün internetten bilgiyi kaydedebilir, veya kitapçınızda yüzlerce kitap arasından seçim yapabilirsiniz.) Aynı zamanda, bilgi oburluğu yaygın olarak kötümserliğe, parçalanmaya, ve çaresizlik duygusuna yol açmaktadır. Daha çok olanaklarımız, daha çok özgürlüğümüz, şimdiye kadar yaşamış olan insanlardan daha fazla seçeneklerimiz var. Ama her zamankinden daha fazla gereksiz bilgi, daha fazla orta karar insan, daha fazla tasnif edilmesi gereken ıvır zıvır da var.

Bu lüzumsuz şeylerden kurtulmak ve hayatın anlamını, güzelliğini, ve kalitesini derinleştirmek isteyenler, Leonardo da Vinci—bağımsız düşünürlerin aziz patronu—size rehber olacaktır.

22 • Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Modern Rönesans Ereeği

deal Rönesans erkeği veya fcağıg veya; uomo univer-, sale, daima çok yönlü, dengeli b|rinsari olmalıdır, sa-ive bilimden^hoşlanmalıdır;-" :DpnyaJd.a|:j bütün linı-sitelerin liberal,- sanatlar nüfredatifljbm. ;düşüncenhi Işımından dağmüftür. Ozellejitieni||a3ıttığı bir çağ-|dengeye ulaşmak .^akıntıya kiirşiferils- çekmeyi getirir. Klasik liberal sanatlar Kakiİlü^iJ;iyi bilgiye'-sa-* Jİmanın varı sıra, modern uomo uniyersale aynı za^

6^

^Bilgisayar bilmelidir: Leonardonun bile: bir VGR :pro -gramlamada güçlük: çekebilecek^olmasıria:- ;ka]Fşıvıv irıoderrı" Rönesans erkeğ^vejva^kadını enfoiSııasyon teknoİpjisiride^i-gerişmejsrfe ;uyxımlü ve evde Wörlđ Wide WebSn: daha çöle karşıŞİfidadır.v :^ı . j : Zihinsgr ökü'-yazar :olmalı;di;R Bahâ önce' de b a' tiğırriiğ gibi, insan beyni İlaktindâki- bilgile (ie.95'i^son:yirmi yılHçinde^öğrenilmiştir ' ' kur-yâzarfık; Tpriy Buzan itarafınflan, ' niri çalışma sim anlamaya olan prat:: de :etmek üzere--Vulunan^'bir • tiö^tr

l

beyn.inihgeniş: potansiyeli ^e,zökaiâı r }
artabilirliğinin değerlendirilmişi İle i . raki sayfalarda/âçıklanâcak; olan;s! .}

öğrenmenin sağİaiimasırif ve'yaratıcı düşünme bef cerilerini

Rönesans, O Zaman ve Şimdi

23

• Global olarak bilinçli olmalıdır: İletişim, ekonomi, ve : ekosistemlerdeki global bağları değerlendirmesine ilave; olarak, modern uomo uniyersale farklı költürlerledir aradış. yaşayabilir; İrçılık," cinseli ayarım, eşcinsellere, karşı önyargı, ve nasyonalizm gelişmişliğin ilkel döneminin belirtisi olarak görölür. Batıdâki modern Rönasans insani Doğu költürüne özel bir değer verir, Do'đudaki de batıdadırie. is

davinci'nin Lja^amı

• 25

Eğer daha önce bir iş başvurusu yaptıysanız özgeçmiş yazdıysanız, o zaman Leonar-do'nun 1482'de Milano naibi Ludovico Sfor sa'ya yazdığı mektubu özellikle taktir edebilirsiniz. Da Vinci belki de bütün zamanların en olağanüstü iş başvuru mektubunu hazırlamıştır:

Mucizelerle uğraşmayı arzu ederim... Leonardo da vinci

"Saygıdeğer Lordum, kendilerini savaş araçlarının mucidi ve ustası sayanların kanıtlarını yeterince görüp inceledikten, ve icatlarını ve bunların kullanımının mevcut olanlardan hiçbir farkı olmadığım gördükten sonra, zatı alinize sırlarımı tanıtmak, bilahare sizin için uygun olan herhangi bir zamanda, aşaşıda özetle belirtmiş olduğum bütün konuların etkin olarak tanıtımını yapmak üzere hiçbir önyargım olmaksızın Ekselansları ile temas etme cesaretini kendimde gördüm.

1. Çok hafif ve güçlü ve kolayca taşınmaya uygun köprüler için planlarım var.

2. Bir yer kuşatıldığında hendeklerdeki suyun nasıl kesileceğini ve sayısız miktarda...uzayan merdivenlerin ve diğer araçların nasıl yapılacağını biliyorum.

3. Setlerin yüksekliği, ve arazinin veya konumunun kuvvetli olması nedeniyle bombardıman yaparak yıkmak mümkün olmadığında, bir kaleyi veya sı-

Kırmızı tebeşirle kendi portresi

26

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

đııađı kayanın üzerinde inşa edilmiş olsa dahi tahrip etmenin metotlarını biliyorum.

4. Çok kullanışlı ve kolay taşınabilir, dolu gibi küçük taşlar atan toplar yapmak için planlarım var.

5. Eğer muharebe denizde meydana gelirse, taarruz ve savunma için çok uygun makineler yapmak, ve en ağır topların ateşine, baruta ve dumana mukavemet edebilecek gemiler inşa etmek için planlarım var.

6. Belli bir noktaya ulaşmak için, bir nehrin altından geçmek gerekse bile, hiç güroltü çıkarmadan yeraltından tüneller ve geçitler kazmak için yöntemlerim var.

7. Güvenli ve taarruza dayanıklı, düşman saflarını top ateşiyle geçebilecek, ve böylece çok sayıda askerin kaybını önleyecek kapalı araçlar da yapabilirim. Bunların arkasından piyadeler zarar görmeden ve mukavemetle karşılaşmadan ilerleyebilirler.

8. Keza ihtiyaç olursa, şimdi kullanılanlardan oldukça farklı, güzel ve kullanışlı şekillerde toplar, havanlar, ve hafif mühimmat yapabilirim.

9. Top kullanmanın mümkün olmadığı yerlerde, sapanlar, mancınıklar, tuzaklar ve fevkalade etkin başka makineler temin edebilirim. Kısaca, değişik koşulların gereğine göre, sayısız farklı çeşitte taarruz ve savunma makinesi yapabilirim.

10. Barış zamanı, resmi ve özel binaların inşasında, ve suyun bir yerden başka bir yere naklinde sizi mimarlıkla uğraşan herhangi biri kadar tatmin edeceğime inanıyorum.

11. Aynı zamanda mermer, bronz, veya kil ile heykel,

Leonardo Da Vinci'nin Yaşamı

27

ve kim olursa olsun başkalarınınmkiyle mukayese e-dildiğinde daha öne çıkacak resim de yapabilirim. 12. Dahası, babanız Prensin aziz hatırasını ve ünlü Sforza malikanesinin şan ve şerefini ebediyen yaşatacak bronz at işini alabilirim.

Ve eğer yukarıda belirtilen şeyler herhangi birine imkansız ve uygulanamaz görünecek olursa, bunları parkınızda veya Ekselanslarını memnun edecek başka bir yerde denemek üzere naçiz şahsımı hizmetinize sunuyorum."

İşi aldı. Giorgio Vasari'ye göre, muhtemelen buna onun bir müzisyen ve toplantı düzenleyicisi (party planner) yeteneklerinin yanı sıra saygın cazibesi de yardımcı olmuştu. Da Vinci yapısında bir dahinin zamanını gösterilere, balolara, kostümlere, ve diğer gününbirlik olaylara ayırmasını tahayyül etmek çok şaşırtıcıdır. Ancak Kenneth Clark'm da belirttiği gibi "Bu Madonnalar arasındaki Rönesans sanatçıları arasında olağan bir şeydi."

Otuz yıl önce, büyükbabası tarafından hazırlanan bir dokümana göre Leonardo 15 Nisan 1452 Cumartesi günü saat 22.30'da doğmuştur. Annesi Ca-terina, Floransa'nın yaklaşık altmış beş kilometre dışındaki Vinci kasabasının ya-

uattrocento' Flor cins a sııd a. bir ustanın başarılı öğrencilerinden birine

bir resminin bazı detaylarını tamamlama izni vermesi genel bir uygulamaydı.

Verrocchio'ııc.n atölyesinde Done-nico

Ghirlandajo, Pietro Perugino, ve Lorenzo di

Uredi Leonardo'nun çıraklık arkadaşlarıydı.

'(Juattrocento: On beşinci yüzyıl İtalyan sanatı (ç.n.)

28

kınında bir köy olan Anchiano'dandı. Annesiyle evli olmayan babası, Ser Piero da Vinci varlıklı bir muhasebeci ve Floransa şehrinin noteri idi. Genç Leonardo beş yaşındayken Caterina'dan alındı ve o da bir noter olan büyükbabasının yanında büyütüldü. Evlilik dışı doğan çocukların Noterler Birliğine alınmaması nedeniyle Leonardo babasının ve büyükbabasının yolundan gidemedi. Eğer kaderin bu garip cilvesi olmasaydı bütün çağların en büyük muhasebecisi olabilirdi!

Neyse ki, bunun yerine usta heykeltıraş ve ressam Andrea del Verrocchio'nun (1435-1488) stüdyosuna çırak olmak üzere gönderildi. Verrocchio İtalyanca'da "gerçek göz" anlamına gelir, ve kendisine çalışmalarındaki derinliği ve Leonardo'ya mükemmel bir hoca olmasını belirtmek üzere verilmiştir (En çok Floransa'daki Palazzo Vecchio'nun bahçesindeki Putto ıwith a Dolphin ve Bargello'daki Davut heykeliyle tanınmasına rağmen, Verrocchio'nun başyapıtı Venedik'teki General Colleoni'nin at üstündeki heykeldir). Da Vincinin elinden çıktığı bilinen ilk eser Verrocchio'nun Baptism of Christ (İsa'nın vaftizi)'deki melek ve sol alt köşedeki kırsal manzaranın bir kısmıdır.

Giorgio Vasari The Lives of the Artists'&e, Verrocchio'nun talebesinin zarif, nefis, ve ilahi kalitesini görünce "bir daha renklere dokunmamaya" yemin ettiğini kaydeder. Bu kendi sınırlarına umutsuz-luk veya hayranlık dolu bir tevazu gibi tler şeyi kabul edilse de, Verrocchio'nun başarılı öğrenmek çırağına daha fazla resim görevi vermiş mümkündür. ve kendi yeteneklerini daha verimli oldu-Leonaedo da vinci ğu heykele konsantre etmiş olması kuvvetle muhtemeldir.

Leonardo Da Vinci'nin Yaşamı

29

Da Vinci biyograficisi ve Discovering the Life of Leonardo da Vinci' adlı parlak eserin yazarı Serge Bramly Leonardo ile hocası arasındaki fark üzerine şöyle der: "İsa'nın Vaftizi'nin röntgeni çekildiğinde onun [Leonardo'nun] ve Verrocchio'nun tekniği arasındaki fark çok belirgin olarak görülür. Usta konturları beyaz belirleyicilerle (röntgenin geçişini engelleyip net bir şekilde görünmesini sağlar) ayırmışken, Leonardo beyazla karışmayan çok ince boya tabakaları uygular; uygulaması o kadar yumuşak ve akıcıdır ki hiçbir fırça darbesi görülmez. Röntgen ışınları onun yaptığı bölümden engele rastlamadan geçer; meleğin yüzü tamamen boş görünür." Sanki gerçekten bir melek yaratmıştır.

Leonardo'nun üstün yetenekleri Verrocchio'nun asıl efendisi Lorenzo De' Medici, Il Magnifico'nun dikkatini çekti. Leonardo, Lorenzo tarafından himaye edilen olağanüstü filozoflar, matematikçiler, ve sanatçılar

çevresine takdim edildi. Çıraklığının bu döneminde genç Leonardo'nun Medici malikanesinde yaşamış olduğuna dair bazı deliller vardır.

Verrocchio ile geçirdiği altı yıldan sonra, Leonardo

30»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

1472'de Ospedale Santa Maria Nuova'da¹ bulunan eczacılar, doktorlar, ve sanatçılar birliği olan Company of St. Luke'a kabul edildi. Muhtemelen birliğin bulunduğu yerin sağladığı olanağı değerlendirerek anatomi çalışmalarını derinleştirdi. Uzman değerlendiriciler anatomik bakımdan bir şaheser olan Vatikan Galerisindeki St. Jerome ve Uffizi'deki Annunciation'² bu döneme ait sayarlar.

Verrocchio'nun Lorenzo De' Medici, Il Magnifico büstü.

Leonardo'yu gençlik yıllarında ve yirmili yaşlarının başında, Floransa sokaklarında ayağında ipek pantolonuyla, kumral-sarı saçları lüle lüle gül rengi kadife gömleğinin omuzlarına düşmüş olarak dolaşırken hayal edebiliriz. Vasari, "aşırı derecede güzel görünümü

1 Yeni Santa Maria Hastanesi (ç.n.)

2 Yeni Hıristiyan inancına göre Hz. İsa'nın doğumunun Cebrail tarafından Hz. Meryem'e tebliğ olunması (ç.n.)

Leonardo Da Vinci'nin Yaşamı

• 31

Leonardo da Vinci'nin Bildiri 'si. Puslu arka plan, detaylı botanik çalışmalar, ve parlak buklemi saçlar maestronun üslubunun ilk işaretleridir.

her gamlı ruhu sükunete kavuşturacak ihtişamdaydı" diye metheder. Fiziki zarafeti, güzelliği, ve hikayecilik, mizahçılık, sihirbazlık (hokkabazlık), ve müzisyenlik yetenekleri ile tanınan Leonardo muhtemelen gençliğinin önemli bir kısmını hayatın tadını çıkararak geçirmişti. Ama bu uçuk dönem yirmi dördüncü yaş gününden kısa bir süre önce aniden sona erdi, tutuklandı ve Floransa hükümetinin bir kurulu önüne çıkarılarak ters cinsel ilişki suçlamasıyla sorgulandı. Son derece hassas yaratılıştaki birinin hapis cezası gerektiren böyle büyük bir suçlamayla karşı karşıya kalmasının yaralayıcı etkilerini tahmin edebilirsiniz. Kendi dediği gibi, "ne kadar hassas olunursa o kadar çok ıstırap çekilir... çok ıstırap,"

Her ne kadar suçlamalar kanıt yetersizliği nedeniyle ortadan kalkmışsa da, Leonardo'nun Floransa'dan ayrılışının tohumları atılmıştı. Buna rağmen, önündeki birkaç yıl için bazıları Floransa hükümetinden olmak üzere bir miktar sipariş almıştı. Bu birinci Floransa dö-

|

"««İSi

_2 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

neminin en önemli çalışması San Donato a Scopeto ke- i şişleri için yaptığı Üç Müneccimin Tapınışıdır.

\

Leonardo da Vinci'nin St. Jerom 'u. Bu resim on dokuzuncu yüzyılda bulunmuştur. İki parça halinde olup, biri masa tablası olarak kullanılmıştır.

1482'de Leonardo Milano'ya taşındı. Ludovico "Kuzey Afrikalı" Sforza'nın sponsorluğunda başyapıtı, Son Akşam Yemeği'ni yarattı. 1495-1498 arasında Santa Maria delle Grazie'nin yemek salonunun duvarına işlenen Leonardo'nun Son Akşam Yemeği şaşırtıcı psikik gücü ile İsa'nın "İçinizden biri bana ihanet edecek" dediği anı çok iyi ifade eder. İsa, çevresindeki havarilerinin bir kargaşa içinde bulunduğu masanın ortasında kaderine razı ve durgun olarak yalnız başına oturmaktadır. Geometrik olarak mükemmel bir kompozisyonda havariler üçlü ve dörtlü gruplar halinde—sağda ve sol-

Leonardo Da Vinci'nin Yaşamı

33

İngiliz diline connoisseur¹ özcüğünü kazandıran sanat eleştirmeni Bernard Berenson, Leonardo'nun Üç Müneccimin Tapınışı adlı eserini [solda] "gerçek bir sanat eseri" diyerek "belki de quattrocen-to'da daha büyük bir şey yapılmamıştır" diye eklemiştir. [Aşağıda] aynı eserin hazırlık çalışması.

f-ifl

'Sanatla ilgili bir dalda uzman olan kişi (ç.n.).

34

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Leonardo Da Vinci'nin Yaşamı

35

da, yüksekte ve alçakta—dengesiz bir dağılımdadır. Leonardo her ruhu emsalsiz olarak hayata geçirmiştir. Leonardo'nun duygu düzeni ve perspektifi vasıtasıyla iletilen İsa'nın sükuneti, kendisini çevreleyen insan duygusallığı ve kaos ile kontrast halindedir. Resim oldukça yıpranmış olmasına karşılık, ve bazı restorasyon girişimlerine karşın ve buna rağmen sanat tarihçisi E. H. Gonibrich'in ifadesiyle "insan dehasının en büyük mucizelerinden biri" olarak durmaktadır.

Leonardo da Vinci'nin Son Akşam Yemeği adlı eseri. Yakın zaman içinde restore edilen başyapıt izleyiciye o derin görsel metaforu takdir etme fırsatı veriyor. Leonardo'nun suya atılan taşın yarattığı halka şeklindeki dalgacıklar esprisi çizdiği dairesel motiflerde kendini belli ediyor: Sakin İsa figürünü çevreleyen havariler bir yarım daire formu oluşturuyorlar; masanın üstündeki her şey, tabaklar, bardaklar... hepsi yuvarlak. Leonardo İsa'nın durgun bir ölümsüzlük havuzuna-atılmış bir taş gibi insanın kaderini sonsuza dek değiştirmek üzere dalgalanan etkisini yansıtıyor.

Leonardo da Vinci; Sforza abidesinin eskizi.

Ludovico'nun malikanesini süslemediği veya insan üstü resimler yaratmadığında, Leonardo anatomi, astronomi, botanik, jeoloji, uçuş, ve coğrafya çalışmaları ve icat planları ve askeri yeniliklerle meşguldü. Moor'dan, babası eski Milano Grand Dükü Francesco Sforza'nın onuruna, at üstünde bir heykelini yapmak üzere önemli bir sipariş aldı. Atların anatomisi ve hareketleri üzerine yaptığı yorucu çalışmalardan sonra, Da Vinci eleştirmenlerin yapılmış en iyi süvari heykeli olduğunda hemfikir bulunduğu heykeli yaratmak üzere bir plan çizdi. On yıldan fazla süren bir çalışma sonucu 24 feet (7.20 m) yüksekliğinde bir model yaptı. Vasati, "bundan daha güzel ve üstün bir üstün şey olamazdı" diye yazar. Leonardo bu şaheseri dökmek için seksen tondan fazla

36

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Zamanı bildiğim için at hakkında hiçbir şey söylemeyeceğim." —

Leonardo'nun

heykel için bronz

verilmeyeceğini

öğrendikten sonra

Ludovico'ya yazdığı

mektuptan.

erimiş bronz ihtiyacı olacağını hesapladı. Ne yazık ki, Ludovico'nun işgalcilere karşı koymak için toplar yaptırmaya ihtiyacı olduğu için, bronz mevcut değildi. Kaybetti ve 1499'da Fransızlar Milano'yu ele geçirdiler ve Sforza'yı sürgüne gönderdiler. Tarihteki barbarlığın zevksizliği örneği olarak Osmanlıların Sfenksin burnunu kırması, ve Venedik donanmasının Partenon'a top ateşi açması gibi, Fransız okçuları da model atı atış talimleri için hedef olarak kullanarak tahrip ettiler. Ludovico'nun yenilgisi Leonardo'nun sahipsiz ve evsiz kalması demektir. 1500 de Floransa'ya doğru yola çıktı ve Servite Friars tarafından sipariş edilen St. Anne ve Bebek St. John ile Bakire ve Çocuk için hazırlık çizimlerini ortaya çıkardı. Vasari toplumun tepkisini tanımlarken şöyle yazar "sadece sanatçıları hayrete düşürmekle kalmadı, kadın erkek, yaşlı genç herkes sanki bir festivalmişçesine iki gün bunu görmek için akın etti ve hepsi de hayran kaldı." Leonardo Servite için yaptığı bu resmi hiçbir zaman tamamlayamaması rağmen, çizimleri sonraki bir çalışmasına, şimdi Louvre'da bulunan efes Bakire ve Çocuk'a temel teşkil etti.

1502'de Leonardo dikkatini ilahi güzelliklerin yüksek duygularından papa ordularının kötü şöhretli baş mühendisine, Cesar Borgia'ya çevirdi. Takip eden yıl sık sık yolculuklar yaparak yeni patronu için orta İtalya'nın dikkati çekecek kadar hassas altı adet haritasını çizdi. Cesare, Leonardo'nun haritalarını ve askeri ye-

Leonardo Da Vinci'nin Yaşamı

«37

niliklerini kullanmasına karşın, muharebe alanına ilişkin tahminlerini küçümsedi. Floransa Senyörü Borgia'ya mücadelesinde danışmanlık yapmak üzere Niccolo Machia-velli'yi gönderdi, ancak büyük stratejist Borgia'nın kuvvetlerinin felç olmasını önleyemedi. Ancak bu süre içinde Machiavelli Leonardo ile dost oldu. Bu dostluk maestroya Nisan 1503'deki dönüşünde Floransa Senyörlüğünden önemli bir sipariş sağladı.

Anghiari Savaşı ile

uğraştığı aynı dönem içinde, Leonardo, Vasari'ye göre Floransalı bir asilin, Francesco del Giocondo'nun üçüncü karısının bir portresini yaptı. Takma adı Mona Lisa olan Madonna Elisabetta tarihin bu en ünlü ve gizemli resmiyle ölümsüzleşti. Leonardo bu kez XII. Louis'in bölge temsilcisi Charles d'Amboise'm hizmetine girmek üzere Milano'ya dönerken resmi de yanına aldı. Milano'daki bu ikinci kalışında Leonardo bir yandan patronu için saraylar yapıp dekore ederken,

Leonardo'nun patronu ve Milano naibi Ludovico "Kuzey Afrikalı" Sforza.

38»

Leonardo Da Vinci'nin Yaşamı

39

1

Leonardo'nun St. Anne ile Çocuk ve Bakire adlı eserinin kara kalem çizimi.

Leonardo da Vincinin Anghiari Savaşı adlı eserini Peter Paul Rubens'in yorumlayışı.

abideler planlarken, ve kanallar inşa ederken bir yandan da çalışmalarını anatomi, geometri, hidrolik, ve uçuş üzerinde yoğunlaştırdı. Bu arada St. John ve Leda ve Swan (kuğu) resmini yaptı.

1512'de Lodovico'nun oğlu Maximilian Fransızları Milano'dan çıkardı ve azledilene kadar kısa bir süre hüküm sürdü. Leonardo Roma'ya kaçarak, kardeşi tahsisat ve yatma yeri sağlayan, yeni Medici papazı X. Leo'nun himayesine girdi. Papa bir sanat aşığı olduğu halde o sırada Michelangelo'ya ve dikkatini almış yaşındaki Leonardo'ya yönelmiş olan Rafael'e epeyce görev verilmişti. Bu süre içinde Leonardo fırçayı eline pek az aldı, daha çok anatomi, optik, ve geometri çalışmalarına konsantre oldu. Ayrıca Rafael'le tanışarak onu derinden etkiledi.

p»

40 • Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Sponsorunun 1516'da ölmesiyle Vatikan'dan aldığı önemsiz destek tamamen kayboldu. Leonardo Roma'yı terk etmeden önce hayal kırıklığı içinde, "Medici beni var etti ve yok etti" dedi.

V7 i 1 limm M:nv "" kiyhi-iv. ' nalçılMnııııı . • düşün: \di-na hcf1

bi. y'ai .ms; hn rei

Sl'

on

Leonardo artık bir daha doğduğu topraklara dönemeyeceğinin bilincinde olarak, beraberinde küçük bir talebe ve asistan grubu olduğu halde Milano üzerinden Loire Vadisindeki Amboise'a doğru yola çıktı. Hayatının son birkaç yılı orada Fransa Kralı I. François'ın patronajı altında geçti. Yaşamı boyunca Da Vinci'nin birçok patronu ve hayranı olmasına rağmen, Fransa Kralı, onun dehasının özgün doğasını anlamaya ve değerini bilmeye yaklaşan belki de tek kişiydi. François Da Vinci'ye güzel bir şato ve dolgun bir ödenek tahsis etti, ve büyük ustayı serbestçe düşünmeye ve gönlünce çalışmaya bıraktı. Resmi unvanı "kralın ressamı, mü-

Leonardo Da Vinci'nin Yaşamı

41

Niccolo Machiavelli: Machiaveli'nin bir pragmatizm şaheseri olan Prens 'i Batı dünyasının en etkileyici

kitaplarından biridir.

Cesare Borgia. Borgia ailesinin a-raştırılması çağımızın en kepaze pembe dizisini solda sıfır bırakır.

42

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

T"l ay anlarıSa'yılâr, ğÖsiferi ye hazır ohml Bütün zamanla-l.J'tui en önemli Dünya Ağır Sıklet Resim

Şampiyonası i.:mPalazzo Vecchio'nun Sala del Gran Corisiglio'suııa hoş

ü ve kırık bu- ; . ttie of Cascina ı

i duvarda ala?*J taranmış sarı:j

ii ar do da. Vinci l > jmmryapacaJssj

geldiniz. Sağdaki duvarda pejmürde ön! runlumüsabıkiMichelangelo Buonarrot: (Cascina Savaşı) resmini yapacak, ve;l< meti farikası olan gül renkli tuniği, öze saçları ve kıvrık sakalı ile, şampiyon, l The Bat'tle of Anghiari (Anghiari: Savaşı; MachiaveHi'nin büyük çapta etkisiyle bu gerçekten oldu;* Binbeşyüzlüs{yıllar Floransasının Savaşlar sayısı, gözlerin şehrin yarışmacı ve iddialı ileri gelenlerinin mirasına^ dikilmesine yön açmıştı. Maalesef her iki eseri de sadece! eskizler, kopyalar, ve yazılı olarak nakledilenler vasıta.;1 suyla biliyoruz.Leonardo resmi duvara, sabitlemeye teşebbüs ettiyse de bunda başarılı olamadı; 1506'da Milano'ya dönerek.; bozulmaya başlayan bitmemiş .durumdaki! çalışmasını öylece bıraktı. Michelangelo geride sadece es-j kizler bırakmış olarak Papa II-Julius tarafından Eoma'yâl çağırıldı. Hiçşüphesiz bu iki bitmemiş eser sanatın geliş çeyine derin:bir; etkide bulundu. Kenneth Clark'a gör "Leonardo A^e Michelangelo'nun savaş çizimleri-Röne-ı sans'm dönüm noktasıdır... bunlar' lG.yüzyırrresmmdekiJ iki tarzın gelişmesine öiT'i'lük ettiler—Barok ve Klasik. Savaşlar savaşını kim kazandı? Clark, klasik nülerinin emsalsiz güzelliği nedeniyle çağdaşlarının muhtemelei Michelangelo'yü tercih ettiğini vurgularken, Leonardo' nun barok dizaynına hayranlık duyar ve atların ve mün-| ferit insan yüzlerinin çizimindeki benzersizliği göklere! çıkarır. Michelangelo'nun Da Vinci'nin desenlerinden ba^j zılları not defterine kopya ettiğini ve Leonardo'nun dap kendi nülerine daha kahramanca bir poz verme husu| sunda genç rakibinden etkilendiğini biliyoruz. Bunun so * nucuna beraberlik diyebiliriz.

Leonardo Da Vinci'nin Yaşamı

43

Leonardo'nun patronu ve Fransa Kralı I. François

hendisi, ve mimarı" olmasına karşılık, Da Vinci'nin asıl görevi majesteleriyle sohbet etmek, tartışmak, ve felsefe yapmaktı. Benvenuto Cellini'ye göre, François "dünyaya asla Leonardo kadar bilgili bir insan gelmediğini, ve sadece heykel, resim, ve mimaride değil, ayrıca felsefede de büyük olduğunu teyit etmiştir."

Kral François'ın himayesinde Leonardo çalışmalarını sürdürdü, ama zaman geçiyordu. Sürgünde geçen yıllar hayatıyetini tüketmişti. Güçlü bir kriz sağ elini kullanmasına mal oldu. Leonardo bütün bilgileri birleştirme hayalini gerçekleştirilmeden öleceğini anladı.

Son günleri de, hayatının büyük kısmı gibi, bir esrar perdesi altında geçti. Bir zamanlar şöyle yazmıştı, "iyi geçirilen bir günün huzurlu bir uykuyu getirmesi gibi,"

44 Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

iyi yaşanmış bir ömür de huzurlu bir ölüm getirir." Bir yerde de şöyle bir notu vardır, "ruh bedeni büyük bir vurdum duymazlıkla terk eder, üzüntü ve figanın yararı yoktur." Vasari, ölüm yaklaştığında, hiç dindar olmayan ama daima derinden ruhani bir yapıda olan Leonardo'nun "inançlı bir şekilde Katolik ibadetini ve kutsal Hıristiyan dinini öğrenmeyi arzu ettiğini" belirtir.

Leonardo da Vinci, 2 Mayıs 1519 da altmış yedi yaşında öldü. Vasari, Leonardo'nun son günlerinde pişmanlıkla dolu olduğunu ve "Tanrıdan ve insanlardan geride yapılmamış çok şey bıraktığı için" özür dilediğini iddia eder. Sona doğru Leonardo şunları da yazmıştır, "devam edeceğim" ve "yararlı olmaktan hiç bıkmadım." Vasari, Fransa Kralının kollarında öldüğünde Leonardo'nun hastalığının özelliklerini ve semptomlarını bilimsel ayrıntılarıyla izleyip tanımladığını kaydeder. Bazı uzmanlar, belgelerin Da Vinci öldüğü sırada Fransa Kralının başka bir yerde olduğunu gösterdiğini iddia etmelerine rağmen, kanıtlar çelişkilidir, ve Vasari haklı olabilir. Ancak, ustanın ölüm anında dahi öğrenmeye ve çalışmaya devam ettiğine inanmak kolaydır.

Leonardo'nun yaşamı paradokslarla örülmüş, ironi ile boyanmış gizemli bir örtüdür. Hiç kimse bu kadar çok alanda girişimde bulunmamıştır ve gene de birçok işi bitirilmeden kalmıştır. Son Akşam Yemeği, Anghiari Savaşı, veya Sforza atını hiçbir zaman tamamlamamıştır. Bir kısmı tamamlanmamış olmak üzere sadece on yedi resmi elimizdedir. Not defterleri muhteşem bilgiler içermekle beraber, bunları hiçbir zaman istediği gibi düzenleyip basamamıştır.

Uzmanlar birçok eserini tamamlanmadan bırakmasına çeşitli sosyal, politik, ve psikoseksüel açıklama-

Leonardo Da Vinci'nin Yaşamı

45

Leonardo'nun 5 Ağustos 1473 tarihli Arno Nehri vadisi çizimi, doğanın güçlerini bütünüyle yansıtıyor.

lar getirmişlerdir. Çok fazla bitirilmemiş eser nedeniyle bazıları «nu başarısız olarak dahi damgalamışlardır. Ancak, Profesör Morris Philipson inandırıcı bir şekilde, bunun Kolomb'u Hindistan'ı keşfetmediği için eleştirmek gibi bir şey-olduğunu söyler.

Philipson ve diğer uzmanların hepsini, başardığı şeylerden çok daha önemli tolan şeyin bizzat kendisi olduğunda hemfikirdirler. Leonardo bilgiye ulaşmak için fevkalade bir esin kaynağıdır. ö ° ;

46»

• 47

BÜYÜK BAŞARILAR

Leonardo'nun başardıklarının hepsini bütün boyutlarıyla anlatmak bir ansiklopediyi doldurur. Biz, sanat, icat, askeri mühendislik, ve bilim dallarındaki en önemli bazı başarılarına ancak şöyle bir göz atabiliriz.

Sanatçı Leonardo sanatın yönünü değiştirmiştir. O bir doğa parçasını resmin esas konusu yapan ilk batılı sanatçıdır. Yağlı boyaların ve perspektif, chiaroscuro¹, contrapposto², sfumato³ ve diğer birçok yeni ve etkileyici yöntemlerin kullanılmasına öncülük etmiştir.

Leonardo'nun Mona Lisa ve Son Akşam Yemeği evrensel olarak, yapılmış en iyi resimlerden ikisi olarak kabul edilmiştir. Bunlar şüphesiz en ünlüleridir. Leonardo aralarında Kayahklardaki Bakire, St. Anne ile Bakire ve Çocuk, Üç Müneccimin Tapınışı ve Vaftizci Yahya'nın da (Baptist St. John) de bulunduğu başka harika resimler de yapmıştır, ve Ginevra de'Benci'nin portresi Washington D.C.'de National Gallery'de asılıdır.

Leonardo'nun resimleri sayıca az olmasına rağmen, çizimleri çoktur ve aynı ayarda mükemmeldir. Mona Lisa gibi, Leonardo'nun Orantı Kriterleri de evrensel olarak tanınan bir ikon haline gelmiştir. Çiçek, anatomi, at, uçuş, ve akarsularının yanı sıra, St. Anne ile Bakire ve Çocuk çalışmaları ve Son Akşam Yemeği 'ndeki daki havarilerin başları emsalsizdir.

Leonardo aynı zamanda tanınmış bir mimar ve heykeltıraştı. Milano ve Pavia'daki katedraller, ve Fransa Kralının Blois'deki şatosu da dahil birçok uygulamalı

'Açık-koyu (ç.n.).

2 Hareket halinde gösterilen bir vücutta organların ritmik sallantısı (ç.n.).

3 Giderek erime (ç.n.).

projeye danışmanlık yapmasına rağmen, mimari çalışmalarının joğu genel dizayn prensipleri üzerine odaklanmıştır. Birçok hey-

like katkıda bulunduğuna inanılırken, uzmanlar kesin olarak büyük ustanın elinden çıkan yegane mevcut heykellerin Floransa Baptistery'sinin kuzey kapısındaki üç bronz heykel olduğunu kabul

jederler. Bir Levite' ve bir Yahudi-
lye Vaaz Veren Vaftizci Yahya hey-
jkeltraş Rustici'nin işbirliği ile
(yaratılmıştır.

Mucit Leonardo uçan bir ma-

İkine, bir helikopter, paraşüt, ve aralarında uzayan merdiven (bugün itfaiyecilerin hala kullandığı), üç-süratli
vites kutusu, vidalardaki yivleri açan bir makine, bisiklet,

' ayarlanabilir pense, şnorkel, hidrolik krika, dünyanın ilk döner sahnesi, bir kanal sistemi için kapaklar, yatay
su değirmeni, katlanır mobilyalar, zeytin presi, birçok otomatik müzik aleti, suyla çalışan alarm saati, hastalar
için koltuk, ve hendekleri temizlemek için bi_* vincin de dahil olduğu birçok diğer şaşırtıcı plan yapmıştır.

Leonardo herhangi bir münferit icattan ziyade, otomasyon konseptine öncülük yaptığı için takdiri hakket-
miştir. İşçilikten tasarruf sağlayan ve verinr. artıran sayılamayacak kadar çok alet icat etmiştir. Bazıları süslü
ve kullanışsız olmakla beraber, diğerleri, örneğin

onraları Freud

tarafından

akset lir ildiği gibi,

The Romance of

'•• .eonardo da Vinci'nin

yazarı biyografik

romancı Dmitry

Morezhkovsky,

Leonardo'yu "daha

hava karanlıkken vo

etrafındaki herkes

daha uyurken çok

erken uyanan bir

a dam" a benzetmişti)'.
ıLevite: İncil'e göre Levi kabilesinin bir ferdi (ç.r.,..)

48

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Leonardo Da Vinci'nin Yaşamı

• 49

ıı

otomatik dokuma tezgahları Sanayi Devriminin işaretçisi olmuşlardır.

Askeri mühendis olarak Da Vinci zırhlı tank, makineli tüfek, havan topu, güdümlü mermi, ve denizaltının da
arasında bulunduğu dört yüz yıl sonra ortaya çıkacak silahlar için planlar yapmıştır. Ancak bildiğimiz
kadarıyla, dizayn ettiği hiçbir şey kendisi hayattayken başkalarına zarar vermek için kullanılmamıştır. Bir
barış adamı olarak, savaşı "pazzia bestialissima—berbat bir çılgınlık", ve kan dökmeyi "son derece tüyler
ürpertici" bir şey olarak nitelemiştir. Savaş araçlarını "doğanın başlıca hediyesi olan hürriyetin korunması
için" dizayn ettiğini yazmıştır. İsteksiz olduğu zamanlarda, bir dizaynına eşlik eden notlarda karışık
duygularını şöyle yazıya dökmüştür: "Bunu insanoğlunun şeytanca doğası nedeniyle etrafa duyurmak veya
basmak istemiyorum."

Bilim adamı Leonardo dikkate değer bir bilimsel tartışma konusudur. Bazı uzmanlar, eğer bilimsel
düşüncelerini organize edip basmış olsaydı, Leonardo'nun bilimin gelişmesine çok önemli bir etki yapacak
olduğunu ileri sürerler. Diğerleri, onun çağının çok ilersinde olduğunu ve çalışmalarının kapsamlı genel
teoriler halinde formülize edilmiş olsalar dahi, değerinin kendi zamanında takdir edilemeyeceğini söylerler.
Leonardo'nun bilimi en iyi gerçeği aramasının bir ifadesi olan doğasında mevcut değeri için takdir edilir.
Çoğu uzmanlar çeşitli disiplinlere olan önemli katkıları nedeniyle övülmesi gerektiğini kabul ederler.

Raphael'in şaheseri Atina Okulu 'ndaki filozoflar kralı Plato figürünün Leonardo'yu temel alarak yapıldığına
inanılır.

50 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek Mft Leonardo Da Vinci'nin Yaşamı.

51

Leonardo'nun bir havan topunun ateşlenmesini gösteren çizimi.

Anatomi

- Modern karşılaştırmalı anatomi disiplinine öncülük etmiştir.
- İnsan vücudunun parçalarını kesitler halinde çizen ilk kişidir.
- İnsanların ve atların en detaylı ve kapsamlı görünümünü çizmiştir.
- Rahimdeki bebeğin hiç bilinmeyen bilimsel çalışmalarını yapmıştır.

- Beyinin ve kalbin odacıklarının görünüşünü ilk ortaya koyandır.

Botanik

- Modern botanik bilimine öncülük yapmıştır.

• Geotropizm (yerçekiminin bazı bitkilere etkisi) ve heliotropizm'i (bitkilerin güneşe yönelmesi) tanımlamıştır.

• Bir ağacın yaşının gövdesinin kesitindeki halkaların sayısına eşit olduğunu tespit etmiştir.

• Bitkilerde yaprak düzeni sistemini ilk olarak tarif eden kişidir.

Jeoloji ve fizik

• Fosilleşmenin doğası hakkında önemli keşifler yapmıştır, ve toprak erozyonunu ilk dokümante eden odur. Yazdığı gibi, "Su dağları kemirir ve vadileri doldurur."

• Fizik çalışmaları modern hidrostatik, optik, ve mekanik disiplinlerine zemin hazırlamıştır.

Oraklı araba ve "tank".

52 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Leonardo'nun araştırmaları, Kopernik, Galileo, Newton, ve Darwin'in buluşları da dahil birçok büyük bilimsel keşfe yol açmıştır.

Kopernik'ten 40 yıl önce—Da Vinci vurgulamak için büyük harflerle şöyle not etmiştir, "IL SOLE NO SI MUOVE," yani "Güneş hareket etmez." İlave etmiştir, "Dünya ne güneşin yörüngesinin merkezinde, ne de evrenin merkezindedir."

Galileo'dan 60 yıl önce—Ayın ve diğer bükü gök cisimlerinin yüzeylerini incelemek için "iri bir büyüteç" kullanılmasını önermiştir.

Newton'dan 200 yıl önce—Yer çekimine ilişkin olarak Leonardo şöyle yazmıştır, "Her ağırlık mümkün en kısa yoldan merkeze doğru düşme eğilimindedir." Başka bir yerde de şunu eklemiştir; "her ağır cisim aşağı doğru basınç yaptığı, ve devamlı olarak yukarda duramayacağı için dünya yuvarlak olmak zorundadır."

Darwin'den 400 yıl önce—İnsanları maymunlarla aynı kategoriye koymuş ve şöyle yazmıştır, "İnsan tesadüfi durumlar dışında hayvanlardan farklı değildir."

Yaptığı bilimsel araştırmalardan daha değerli olmak üzere, Leonardo'nun bilgiye yaklaşımı modern bilimsel düşünce tarzına temel teşkil etmiştir.

İÖLÜM İKİ

Yedi

Da Vinci

İlkesi

y~\

unosu

Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir Yaklaşım ve Devamlı Öğrenme için Bitmeyen Bir Araştırma İyi insanlar için öğrenme arzusu doğaldır." —Leonardo da Vinci

• 55

dünyaya meraklı olarak geliriz. Curiosity bu doğal güdü üzerine kuruludur, sizi ı son sayfayı çevirmeye yönelten güdü—daha fazla öğrenme arzusu. Bu hepimizde vardır; zor olan bunu kendi yararımıza kullanmak ve geliştirmektir. Yaşamımızın ilk yıllarında zihnimiz doymak bilmez bir bilgi susuzluğu içindedir. Doğumdan itibaren—bazılarına göre bundan da önce—bebeklerin her duyusu araştırmaya ve öğrenmeye yöneliktir. Küçük bilim adamları gibi, çevrelerindeki her şeyi denerler. Konuşmaya başlar başlamaz, çocuklar soru üstüne soru sormaya başlarlar: "Anneciğim bu nasıl çalışır?" "Niye doğdum?" "Babacığim, bebekler nereden gelir?"

Bir çocuk olarak, Leonardo çevresindeki dünyaya ilişkin bu yoğun meraka sahipti. Doğaya hayrandı, resim için olağanüstü bir yetenek gösteriyordu, ve matematiği seviyordu. Vasari genç Leonardo'nun "kendisine ders veren hocasını devamlı şüpheler ve güçlükler çıkararak ve sık sık şaşırtarak" matematik öğretmenini sorguladığını kaydeder.

Büyük beyinler yaşamları boyunca aynı yoğunlukla şaşırtıcı sorular sormayı sürdürürler. Leonardo'nun çocukça şaşırtma duygusu ve doymayan merakı, ilgisinin genişliği ve derinliği, ve kabul edilmiş bilgileri sorgulama arzusu hiçbir zaman dinmedi. Yetişkinlik dönemi boyunca da Curiosity onun dehasını kamçladı.

Leonardo'yu motive eden şeyler neydi? Pulitzer ödülü sahibi Daniel Boorstin The Creators: A History of Heroes of the Imagination (Yaratıcılar: Hayal gücü

!

56 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Kahramanlarının Tarihi) adlı kitabında onların ne olmadığını anlatır. "Dante'den farklı olarak, bir kadına tutkusu olmadı. Giotto, Dante, veya Brunelleschi'den farklı olarak insani sadakate sahip değilmiş gibi göründü. Kiliseye ve İsa'ya da bağlılığı yoktu. Medici'den, Sforza'lardan, Borgia'lardan, veya Fransa krallarından—papalardan veya düşmanlarından sipariş kabul etti. Bir Chaucer veya bir Boccaccio'nun duygusal niteliklerine, bir Rabelais'in pervasızlığına, bir Dante'nin sofuluğuna, veya bir Michelangelo'nun dini tutkusuna sahip değildi. Leonardo'nun duygusalılığı, pervasızlığı, ve ihtirası bunlara değil sadece gerçeğin ve

güzelliğın araştırılmasına yönelmişti. Freud'un belirttiği gibi: "O ihtirasını meraka dönüştürmüştü." . Leonardo'nun merakı sadece resmi araştırmaları ile sınırlı değildi; günlük deneyimlerini çevresindeki dünyaya da yaymıştı. Not defterlerinin birindeki tipik bir pasajda Da Vinci şunu sorar: "İnsanların yaptığı faaliyetlerin ne kadar çok ve çeşitli olduğunu görmüyor musunuz? Kaç çeşit hayvan, ve ayrıca ağaç ve bitki ve çiçek olduğunu görmüyor musunuz? Ne kadar çeşitli tepeler ve yüksek yerler, pınarlar, nehirler, şehirler, özel ve kamu binaları, insanların yararlanması için meydana getirilmiş çeşitli kıyafetler, süslemeler, ve sanat eserleri var?"

Başka bir yerde de şunu ekler, "Anlamadığım şeylere cevap aramak için şehir dışıma çıktım. Neden genellikle deniz kenarında bulunan mercan ve bitkiler ve yosunların yanı sıra istiridye kabukları dağların tepesinde bulunuyor. Neden yıldırım ona neden olan olaydan daha uzun sürüyor, ve neden yol almak için zamana ihtiyacı varken meydana gelir gelmez göze görünür hale

Curiositâ: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir

• 57

Leonardo da Vinci tarafından bir çiçeğin üç değişik görünümünün çizimi.

58 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Curiositâ: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir...

• 59

Helikopterine [yukarıda] ve diğer uçan makinelerine ilave olarak, Leonardo bir paraşüt de geliştirmiştir: "Eğer bir insanın bütün delikleri tıklalı bir keten çadırı varsa, ve bu on ikiye on iki cubit boyutun-daysa, sakatlık tehlikesine maruz kalmadan kendini herhangi bir yüksek yerden bırakabilir." Leonardo'nun paraşüt üzerindeki çalışması özellikle şaşırtıcıdır. O zamana kadar kimse uçmayı başaramamış olmasına rağmen, o uçan bir makineden güvenle çıkılacak bir araç dizayn etmişti. Ve, inanılmaz biçimde, Leonardo'nun paraşüt boyutları bugün kullanılanlarla son derece uyumludur.

geliyor. Bir taş parçasının suya düştüğü noktada nasıl oluyor da çeşitli halkalar meydana geliyor, ve bir kuş neden kendini havada tutuyor. Bu sorular ve buna benzer diğer olaylar devamlı olarak zihnimi kurcalıyor."

Leonardo'nun olayların özüne inme konusundaki derin arzusu, kendisini konuların çeşidine ve çalışmasının derinliğine eşdeğerde bir sorgulama tarzı geliştirmeye yöneltmiştir. Onu "hiç şüphesiz, bugüne kadar yaşamış en meraklı insan" olarak niteleyen Kenneth Clark, Da Vinci'nin bitmez tükenmez araştırmalarını bugün kullanılan deyimlerle şöyle tanımlar: "Evet'i cevap olarak kabul etmezdi." Örneğin, anatomik araştırmalarında, Leonardo vücudun her parçasını en az üç değişik açıdan kesmiştir Yazdığı gibi:

Benim çizdiğim insan vücudu size sanki önünüzde canlı bir insan varmış gibi açık olacaktır; eğer bir insanın parçalarını anatomik olarak tamamen bilmek isterseniz, bunu değişik açılardan, aşağıdan yukarıdan, yanlardan görmeye ihtiyaç duyarsanız, etrafında döndürüp her organın orijinini araştırırsanız... Dolayısıyla benim çizimimin her parçası sizin için üç farklı noktadan bütün gösterimler yoluyla bilinir olacaktır.

Ama merakı orada durmadı: Da Vinci her şeyi aynı acımasızlıkla inceledi. Örneğin, vücudun daha iyi anlaşılması için değişik perspektifler gerekiyorsa, bunlar aynı zamanda onun bu anlayışı paylaşmak için olan girişimlerine yarar sağlıyordu. Sonuç: kademe kademe yapılan gayretli deneyler, hepsi de Treatise on Painting (Resim Üstüne Kitap) da izah ettiği gibi, sadece anlamasını değil aynı zamajıda ifade etmesini de rafine ediyordu:

60

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Curiositâ: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir...

61

Leonardo da Vinci'nin uçan kuşlar çalışması.

iyi biliriz ki başkalarının çalışmalarındaki hatalar kendi çalışmalarımızda ki hatalardan daha kolay fark edilir. ... Resim yaparken elinize düz bir ayna alıp çalışmanıza sık sık onun içinden bakmalısınız, o zaman şekil tersten ve başka bir sanatçının elinden çıkmış gibi görülür, ve siz de onun hatalarını diğer bütün yöntemlerden daha iyi fark edebilirsiniz.

Eserini değerlendirmek için tek bir strateji ile tatmin olmayarak şunu ekler: "Ara sıra uzaklaşıp biraz dinlenmek iyi bir yöntemdir; geri döndüğünüzde yargınız daha sağlıklı olacaktır, zira devamlı olarak işin üzerinde kalmak muhakeme gücünüzü zayıflatır."

Ve sonuç olarak şunu önerir: "Biraz uzaklaşmak da önerilmeye değer, zira çalışma daha küçük gözükür, ve çoğu kısmı bir bakışta görülebilir, ve çeşitli kısımların uyumunda (armonisinde) ve oranlarındaki aksaklıklar ve nesnelerin rengi daha iyi fark edilir."

Doğruya yorulmaksızın yaptığı yolculuğu onu gerçeğe alişılmadık ve ekstrem perspektiflerden bakma ilhamını vermiştir. Onu suyun altına götürmüş (bir şnor-kel, dalış teçhizatı, ve bir denizaltı dizayn etmiştir) ve gökyüzüne çıkarmıştır (bir helikopter, bir paraşüt, ve ünlü uçan makinesini dizayn etmiştir). Anlama tutkusuyla ölçülemeyen derinliklere dalmış ve önceden hayal edilemeyen yüksekliklere ulaşmaya çalışmıştır.

Leonardo'nun uçuş hayranlığı—atmosfer, rüzgar, ve bilhassa kuşların hareketleri—yaşamına ve çalışmalarına zorlayıcı bir anlam kazandırmıştır. Not defterlerinden birinde kafesteki bir kuş resminin yanında şu açıklama bulunur "Düşünceler umuda doğru döner." Bir anne kuşun yavrusunu kafeste görmesi üzerine, ona bir parça zehirli bitki ile beslemesine şirsel olarak yaklaşır ve "Özgür olmamaktansa ölmek daha iyi" diye not düşer.

Giorgio Vasari bize, Leonardo'nun Floransa sokaklarında gezerken, kafeste kuşlar satan tüccarlarla sık sık tartıştığını anlatır. Da Vinci'nin adeti durup istenen fiyatı ödemek, ve sonra da kafesin kapağını açıp mahkumu göğün sonsuz maviliklerine salıvermekti. Leonardo için, bilgi arayışı özgürlüğe giden kapıyı açmaktaydı.

CURIOSITA VE SİZ

Büyük beyinler büyük sorular sorarlar. Günlük olarak "zihnimize takılan" sorular yaşam amacımızı yansıtır ve hayatımızın niteliğini etkilerler. Da Vinci düşüncesi yeşertmek suretiyle—açık, sorgulayıcı zihin gibi—

! |

62

>• »?•

y<

ki,.;

için (

ederi-

bunu

bir ko.

ile

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

evrenimizi genişletiriz ve onun içinde gezinme yeteneğimizi artırabiliriz.

Kapınızı özgürlüğe açtınız mı? Biraz sonra gelecek olan egzersizler bunu yapabilmeye yardımcı olmak için düzenlenmiştir. Fakat önce biraz durup Curiosita'nızı ne kadar sık ve etkin olarak çalıştırdığınızı—ve bunu daha sık yapmakla nasıl yarar sağlayacağınızı gözden ge-

j Curiosita'nın yaşamınızda ki

. rolünü düşünün. Kendinize ne

kadar meraklı olduğunuzu sorun. En son ne zaman doğruyu

bulmak için bilgiyi aradınız? Bu çabanızdan ne elde ettiniz? Tanıdığınız insanları düşünün. Onlardan sizi Curiosita'nın ideallerine sahip olduğu için etkileyen oldu mu? İlaçları bununla nasıl zenginleşmiş?

Curiosita'nız sandığınızdan daha kolay geliştirilip kullanılabilir. Önce bir sonraki sayfada bulunan öz-değerlendirme kontrol listesini doldurun; cevaplarınız size bunu halen nasıl kullanmakta olduğunuzu—ve gelişmenin nemlerde olabileceğini anlatacaktır. Ondan son-rada'-.nu takip eden basit egzersizler vasıtasıyla kendi Curiosita'nızı geliştirin.

rCuriositâ: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir..

Curiositâ:

Kendini-değerlendirme

? Fikirlerimi ve sorularımı kaydetmek için bir defter tutarım.

Q Düşünmek ve düşüncelerimi yansıtmak için yeterli zamanı ayırırım.

? Daima yeni bir şeyler öğreniyorum.

Q Önemli bir karar verme durumuyla karşı karşıya kaldığımda, aktif olarak farklı perspektifler ararım.

? Doymak bilmez bir okuyucuyum.

Q Küçük çocuklardan bir şeyler öğrenirim.

Q Problemleri tanımlamakta ve çözüm bulmakta becerikliyim.

? Arkadaşlarım beni açık fikirli ve meraklı olarak tanımlarlar.

? Yeni bir kelime veya deyim duyduğumda veya okduğumda hemen araştırıp not alırım.

? Diğer kültürler hakkında çok şey bilirim ve öğrenmeye devam etmekteyim.

Q Kendi ana dilimden başka bir lisan daha bilirim veya öğrenmekteyim.

? Arkadaşlarımdan, ilişkide olduğum insanlardan, iş arkadaşlarımdan geri bildirim ararım.

? Öğrenmeyi severim.

63

64»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Leonardo'nun not defterlerinin on sekiz yaprağı 1994 Kasımında Bili Gates tarafından 30.8 milyon dolara satın alınmıştır.

İPİ

Ouraya yazdıklarım sipariş edilmemiş bir koleksiyon olup, onları • , sonradan ilgili oldukları konulara göre

düzenlemeyi ümit
ediyorum; ve bazı şeyleri
çeşitli kereler tekrarlamak
zorunda kalacağıma
inanıyorum; bunun için
Ey okur, beni ister suçla
ister suçlama..."

—Leonardo'nun Fizik Üzerine El Yazmalarından Birinin Baş Sayfasından.

Curiositâ: Uygulama ve Egzersizler
Bir Not Defteri Tutun

Leonardo da Vinci, yanında her zaman fikirlerini, izlenimlerini, ve gözlemlerini kaydedebileceği bir not defteri taşırdı. Notları (elde yedi bin sayfası mevcuttur; çoğu uzmanlar bunların vasiyetinde Francesco Melzi'ye bıraktıklarının yarısını teşkil ettiğini tahmin ederler) fıkralar ve fabllar, gözlemler ve hayranlık duyduğu uzmanların düşüncelerini, kişisel mali kayıtlarını, mektupları, yerel sorunlar üzerinde görüşlerini, felsefi mütalaalarını, ve kehanetlerini, icatlarının planlarını, anatomi, botanik, jeoloji, uçuş, su, ve resim yapma üzerine yazdıklarını içerir.

Farklı konular üzerindeki notlar sıklıkla aynı sayfaya detaylandırılmadan çabucak yazılmış ve farklı bölümlerde birçok gözleme birden fazla yer verilmiştir. Ve, tabii ki, sayfalar özenli skeçler, özensiz karalamalar, ve çizimlerle doldurulmuştur. Bunları bir gün düzenleyip basma niyetini belirtmişse de, bunu hiçbir zaman gerçekleştirememiştir. Gerçeği ve güzelliği aramakla çok meşguldü. Da Vinci için, soruları, gözlemleri, ve fikirleri kaydetmek çok önemliydi.

Leonardo gibi, siz de Curiosita'yı bir not defteri tutmak suretiyle kolaylaştırabilirsiniz. Boş sayfaları olan sağlam bir defter edinin. Marketten ucuz bir şey veya kapağı süslü bir tane satın alabilirsiniz. Önemli olan onu her zaman yanınızda taşıyıp içine düzenli olarak

66»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

yazmaktır. Not defterinizi müsvedde notlar veya dosyalarla farklı ilgi alanlarında zen-ginleştirin. İlgili duyduğunuz—bilim, sanat, müzik, yemek, sağlık... gibi herhangi bir konuda gazete ve dergi makalelerini kesip bi- \ riktirin, veya internetten bilgileri yükleyin.

Leonardo'nun yaptığı gibi, defterinizi sorularınızı, gözlemlerinizi, ilhamlarınızı, fıkraları, hayallerinizi, ve görüşlerinizi yazmak için (ayna yazımı isteğe bağlıdır) kullanın.

Hareketli yaşam ve görev sorumlulukları bizi zor kararlara ve ölçülebilir (nicel) sonuçlara yöneltir, fakat Da Vinci tarzı araştırmacı, olurluna bırakılmış, tamamlanmamış, yargısal olmayan bir defter tutmak düşünce özgürlüğünün ve perspektifin (bakış açısının) genişlemesine yardımcı olur. Maestro'nun i zihniyetine uygun olarak düzen ve mantıki akış endişesine kapılmayın, sadece kaydedin.

Not defterinizde aşağıdaki Curiositâ egzersizlerini deneyin:

soru

Defterinizde, sizin için önem taşıyan yüz soruluk bir liste yapın. Listeniz sizin için önemli olan her türlü soruyu içerebilir.: "Nasıl daha fazla tasarruf edebilirim?"den, "Nasıl daha fazla eğlenebilirim?"e, "Varlık nedenim ve anlamı nedir?"e, ve "Yaratana (Tanrıya) nasıl hizmet edebilirim?"e kadar her şeyi.

Bütün listeyi bir oturuşta yapın. Çabucak yazın; imlaya, gramere, veya aynı soru-

Curiositâ: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir...

yu farklı sözcüklerle tekrarladığınıza aldıriş etmeyin (tekrarlanan sorular sizi geliştirmekte olan konular hakkında alarma geçirecektir). Neden yüz soru? İlk yirmi kadarı "kafanızı en çok kurcalayanlardır." Sonraki otuz veya kırk konu yeni ortaya çıkmaya başlayan temalardır. Ve listenin ikinci yarısının son kısmında beklenmeyen ancak açıklanması güç hususları keşfetmeniz olasıdır.

Bitirdiğinizde, listenizi baştan okuyun ve ortaya yeni çıkan konuları işaretleyin. Yeni konuları onları yargılamadan düşünün. Sorularınızın çoğu ilişkileriniz hakkında mı? İşiniz mi? Eğlence mi? Para mı? Yaşamın anlamı mı?

<En ÖnemCi 10 Soru

Yüz soruluk listenizi gözden geçirin. En dikkate değer gördüğünüz on tanesini seçin. Bunları önem sırasına göre birden ona kadar numaralandırın. (Tabii, zaman içinde yeni sorular ekleyebilirsiniz veya sıralamayı değiştirebilirsiniz.) Onları hemen cevaplandırmaya teşebbüs etmeyin; bunları kolayca bulabileceğiniz bir yere yazmış olmanız şimdilik yeterlidir.

67

On Çilç Sorusu

Aşağıdaki sorular değişik kişilerin "Top 10" sorularından çıkarılmıştır. Bu sorular kişisel,büyüme ve olgunlaşma

Tüyler kuşları

olduğu gibi

insanları da
cennete doğru
yükseltebilir;
tüy kalemler
tarafından
sözcüklerin
yazılması gibi."
—Leonardo Da Vinci

68

I \

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

için güçlü katalizörlerdir. Bunları üzerinde düşünmek için defterinize kaydedin:

Ne zaman en doğal olarak kendim oluyorum? Hangi kişiler, yerler, ve faaliyetler beni tam olarak kendim gibi hissettiriyor?

Yaşamımın kalitesinin iyileşmesine en çok etkili olabilecek Bugünden başlamak üzere yapmaktan vazgeçebileceğim, veya yapmaya başlayabileceğim, veya farklı yapabileceğim bir şey nedir?

En büyük yeteneğim nedir?

Sevdiğim bir şeyi yaparak nasıl para kazanabilirim?

Beni en çok etkileyen örnek kişiler kimlerdir?

Başkalarına en iyi nasıl hizmet edebiliyim? (yararlı olabilirim)

En büyük özlemim nedir? ;

En yakın arkadaşlarım, en büyük düşmanım, patronum, çocuklarım, iş arkadaşlarım, vs tarafından nasıl tanınıyorum?

Yaşamımın en kutsal şeyleri nedir?

Geride nasıl bir miras bırakmak isterim?

(Bir %3iş NasıCuçar?

Da Vincinin tutkulu olduğu aşağıdaki sorgulamalardan birini seçin: uçan bir kuş, a-kan su, insan vücudu, bir arazi kesimi, yansıyan ışık, bir düğüm veya bir saç örgüsü. Ve

Curiositâ: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir...

kayıtlarınızda, bunun hakkında en az on soru sorun. Tekrar ediyorum; Curiosita'da cevapları yazmaya gerek yoktur, biz sorulara odaklanıyoruz. Örneğin: Bir kuş nasıl uçar?

Neden iki kanadı vardır?

Neden tüyleri vardır?

Nasıl havalanır?

Nasıl yavaşlar?

Nasıl süratlenir?

Ne kadar yükseğe çıkabilir?

Ne zaman uyur?

Görüşü ne kadar iyidir?

Ne yer?

Şimdi kişisel veya iş yaşamınızdan bir konu seçin ve aynı uygulamayı yapın—kariyeriniz, ilişkileriniz, sağlığınız hakkında on soru sorun. Soruları defterinize kaydedin— henüz cevap yok, sadece sorular.

Konu Gözlemi

Curiosita'nızı odaklamak için bir konu üzerinde çalışmak güçlü bir araçtır. O gün için bir konu seçin ve gözlemlerinizi defterinize yazın. Düşüncelerinizi gün boyunca yazabilirsiniz, veya yatmadan önce sakın bir zamanda defterinize geçirmek üzere aklınızda tutabilirsiniz. Dikkatli ve basit gözlemler yapmayı hedefleyin. Spekülasyon, fikir, ve teori zararsızdır, ama gerçek gözlemler en zengin kaynağı teşkil eder.

•69

70

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Curiositâ: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir

• 71

• i III!

3-7.40 Ayağımı yere ilk basmanın nite

tunu fark ettim. Zeminle temasım bei fP'Ve günün ilk ayağa kalkışnifi-ı vncnrils' V sağlıyordu.' 2)08.20

Dışlerimi ürç

kadar =iki tuttuğun

(nr./ıım vasıtasıyla ;

nm oluyordu. Sonra

juumu fark ettim. i) 1 l.-iO Telefonu sertçe kavrayıp başımı yana eğmek ko- lum.i.a ve omzumda ağrıya neden oldu. Diş fırçası göz lemimle aynı. Nesnelere aşın güçle tutmak... "sevgili h-u.-iL için." 1) Kî.-"i") Sandviçi aceleyle yerken, ne yediğime dikkat etmeden lokmaları nasıl yuttuğumu fark ettim. Süral üj'ifiuliydi ve bu benim lezzetle temasımı kesiyor ve hiiii.-ı yediğim sandviğin içinde ne olduğunu bile fark el iniyordum. 5) 17.:5() Bugün güneşin batışını ve yüzüme vuran sıcak- liumun yavaşlamama neden olup önümdekileri görme ini -ağladığını da fark ettim (örneğin, beni daha fazla \:a- . liğim ana getiriyordu).

Yüz soruluk listeniz, veya güç sorularınız bu egzersiz için yeterli miktarda konu sağlayacaktır. İlave olarak, şunlardan birini seçebilir veya kendinizinkileri belirleyebilirsiniz. Bazı favori konular arasında şunlar bulunur: Duygular, Görme, Dinleme, Dokunma, Estetik, ve Hayvanlar. Bu egzersizi kendi başınıza yapın veya bir arkadaşınızla birlikte bir konu seçip gün sonunda notlarınızı karşılaştırın.

(Bir Konu Üzerinde) Derin Düşünme Egzersizi

Derin acılar çağında, derin düşünmek (Con-templation) kaybolmakta olan bir sanattır. Dikkat süresi kısadır ve ruh ıstırap çeker. V Webster'de tanımlandığı üzere Con-template "devamlı olarak dikkatle bakmak ve tefekküre dalmak"tır. Sözcüğün kökü contemplari olup anlamı "bir tapmağı belirlemek" (con, "ile", templum "tapmak") veya "hayret ve dikkatle bakmak"tır.

72»

4.. >•*

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Önceki egzersizlerden herhangi bir soru seçin—örneğin: Hangi kişiler, yerler, ve faaliyetler beni tam olarak kendim gibi hissettiriyor?—ve belli bir süre, her seferinde en az on dakika bunu aklınızda tutun. Bunu yapmanın iyi bir yolu büyükçe bir sayfa kağıt alıp üzerine bunu büyük kalın harflerle yazmaktır. Sonra:

Sakin, sessiz bulun ve onu karşınızda ki duvara asın.

Gevşeyin, uzun soluklar verecek şekilde derin nefes alın.

Sorunuzla baş başa kalın.

Zihniniz dağılmaya başlayınca, soruyu', yüksek sesle okuyarak tekrar toparla-} yın. Bu derin düşünme egzersizini yat- • madan önce ve uyandıktan sonra tekrar yapmak özellikle yararlıdır. Eğer bunu içtenlikle yaparsanız, zihninizin gece boyunca konunun derinine nüfuz etmek için "kuluçkaya yatmış" olduğunu göreceksiniz.

BİLİNÇ AKIŞI EGZERSİZİ

Derin düşünmenin güçlü bir tamamlayıcısı olan bilinç akışı yazılımı sorularınızın derinliklerini pompalamak için harika bir araçtır. Herhangi bir soruyu seçin ve defterinizle çalışırken, düşüncelerinizi oluşturduğu şekliyle düzeltmeden yazın.

Bulgularınızı yazmak için en az on daki-

Curiosità: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir...

ka ayırın. Etkili bilinç akışı egzersizinin sırrı kalemli hareket halinde tutmaktır; kağıttan kaldırmayın veya imlanızı ve gramerinizi düzeltmek için durmayın—devamlı olarak yazın.

Bilinçli akışı yazılımları bir sürü saçmalığa veya lüzumsuz şeye yol açabilir ama anlaşılması güç görüşlerin anlaşılmasını da sağlayabilir. Saçma sapan şeyler yazdığınızı görüp endişeye kapılmayın; bu aslında düşünce sürecinizin alışılmış, yüzeysel taraflarının üstesinden geldiğinizin bir işaretidir. Kalemınızı devamlı olarak kağıdın üstünde tutup yazmakta sebat ettikçe, sonuçta içinden doğal zekanızın parlayacağı bir pencere açacaksınız.

Her bilinç akışı faaliyetinden sonra bir mola verin.

Defterinize dönün ve ne yazdığınızı yüksek sesle okuyun.

Size en çok hitap eden sözcükleri ve deyimleri işaretleyin.

Tekrar, konular, ve daha fazla sorular arayın.

Şairlerin sloganının mecazi anlamını düşünün: "İçkiliyken yaz, ayıkken gözden geçir."

Derin düşünme ve bilinç akışı egzersizleri kişisel ve mesleki problemlerin çözümünde fevkalade araçlardır. Problem çözümünde Curiosita'nın rolünü biraz daha irdeleyelim.

73

74 • Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

CURIOSITA VE YARATICI PROBLEM ÇÖZÜMÜ

Okul günlerinizi düşünün. Merakın kediye ne yaptığını hepimiz hatırlarız1. Peki çok soru soran çocuklara ne oldu? Yorgun ve bezgin öğretmenlerin genel kaçamak cevabı şöyleydi "Bütün bu soruları cevaplayacak zamanımız yok; müfredata uymak zorundayız." Şimdi ısrarla soru soranlar Dikkat Eksikliği Bozukluğu veya

"hiperaktivite" teşhisi konarak Ritalin veya diğer ilaçlarla tedavi görüyor. Eğer genç Leonardo bugün yaşıyor ve ilk o-kula gidiyor olsaydı, muhtemelen tedavi altında olurdu.

Hepimiz hayata Da Vincivari doymak bilmeyen bir merakla baş- lamamıza rağmen, okula başladıktan sonra, çoğumuz, cevapların sorulardan daha önemli olduğunu öğreniriz. Çoğu halde, okula gitmek merakı, belirsizliğin keyfini ve soru sorma becerisini geliştirmez. Bunun yerine, ödüllendirilen düşünme becerisi "doğru cevabı" bilmektir—ki burada da cevap yetkili kişide, öğretmendedir. Bu patern bütün üniversite ve lisans üstü eğitimi boyunca, özellikle ders metnini profesörün yazdığı bir sınıfta yürürlüktedir. (Seçkin bir üni- Kjökyüzü neden mavidir?

Leonardo'nun cevabı: "Havanın bize gösterdiği mavilik onun gerçek rengi değildir. Bu renk miniskül ve fark edilemeyecek parçacıklar halinde buharlaşan sıcak, nemli havadan ortaya çıkar. Güneş ışığı çarptığında onları bir örtü gibi kaplayan karanlığın altından kendini gösterir."

Curiositâ: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir...

75

1 "Curiosity killed the cat" (Merak kediyi öldürdü). İnsanın başına ne gelirse meraktan gelir anlamında, Amerikan deyim (ç.n.).

versitede klasik bir dersten mezun olanlara mezuniyetlerinden bir ay sonra aynı sorular sorulduğunda hepsi başarısız olmuşlardır. Araştırmacı Leslie Hart sonucu şöyle özetlemiştir: "Son sınavlar son olmuştu!" Yetkiliyi memnun eden, soruları : bastıran, kuralları izleyen eğitim topluma bant usulü çalışan işçiler ve bürokratlar kazandırmıştır, fakat bizi yeni bir rönesansa hazırlamakta hiçbir yarar sağlamamıştır.

Leonardo da Vinci'nin hayatı en üst düzeyde bir yaratıcı problem çözme uygulamasıydı. Curiositâ prensibi onun metoduna başlıca anahtarı sağlar. Bu yoğun bir merak ve "1^1-k başta,-bellûlbazı

_t makinelerin yapısı hakkında sorular,:sonra, Arşimet'in tesiri altında, dinamiğin birinci ;pi?ensibi hakkında sorular; son olarak, rüzgarlar^, : bulutlar, dünyanın yaşı, nesiller, insan kalbi*; h> hakkında daha .önce- hiç :* sorulmamış'sorular : " teiOî bulunur." r n.;;;>.

açık bir zihinle başlar, ve -Leonardo'nun Not Defterlekî

rt-, i t , Üzerine, Kenneth Cı-ark

iarklı açılardan sorulmuş bir soru zinciriyle devam eder.

Problem çözme becerinizi, işte ve evde, soru sorma yeteneğinizi geliştirerek artırabilirsiniz. Çoğu insan için bu "Doğru soru bu mu?" ve "Bu probleme farklı bakmanın yolları nedir?" soruları vasıtasıyla başlangıçta önemli görülenden dönerek "Doğru soruya" odaklanmaktır.

Başarılı problem çözümü genellikle başlangıçtaki sofuyu değiştirmeyi veya yeniden şekillendirmeyi gerektirir. Sorular çok değişik şekillerde çerçeveselendirilebilir ve "çerçeveselendirme" çözüm bulma yeteneğinizi dramatik şekilde etkileyecektir. Psikolog Mark Brown insan toplumlarında büyük bir şekil değişikliğine neden olan

! i

76 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

sorgulamadaki bir gelişmenin örneğini verir. Nomadik (göçmen) toplumlar "Suya nasıl ulaşırız?" sorusunu esas almışlardır. Brown, "Suyu buraya nasıl getiririz?" diye sormaya başladıklarında yerleşik ve tarım toplumu haline geldiklerini söyler.

Bazı insanlar "Hayatın anlamı nedir?" tarzındaki felsefi bilmece üzerinde kafa yormaktan hoşlanırlar. Ama daha pratik filozoflar, "Hayatımı nasıl daha anlamlı hale getirebilirim?" sorusunu sorarlar.

Soruyu Bulmak

Çözümleri bulmak için soru sorma becerinizi nasıl kes-kinleştirirsiniz? Sofistike kişilerin tepeden bakma eğiliminde olduğu basit, "naif" (safça) sorular sorarak başlayın. Da Vincinin sorgulaması genellikle basitliği

nedeniyle çarpıcıydı. Örneğin şöyle yazmıştır: "Çekiç çiviye vurduğunda neden geriye sıçradığını merak ediyorum" veya "Gökyüzü neden mavidir?"

Şöyle alışılmamış sorular sorun: Kral neden çıplaktı? Bu neden bir problemdir? Gerçek durum bu mudur? Neden daima bunu hep böyle yapıyoruz? Daha önce sorulmamış sorular sormayı hedefleyin.

Defterinize özel veya iş hayatınızda ilgilendiğiniz bir soru'yu veya sorunu yazın, ve sorun: Ne? Ne zaman? Kim? Nasıl? Nerede? ve Neden?

Problem nedir? Sezgilerimi etkileyecek belirsiz sonuçlar, önyargılar, peşin hükümler, paradigmlar nedir? Eğer bunu göz ardı edersem ne olur? Henüz dik-[kate almadığım ne gibi olasılıklar var? Bu problemi çözmek ne gibi problemlere neden olabilir? Bunu aydınlatmak için doğadan hangi benzerlikleri kullanabilirim? :

Ne zaman başladı? Meydana gelir mi? Meydana gel-

Curiositâ: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir... »77

T""idğfaân benzerlikler bulmak LiÖnardo'nun'eH'gözde I .-.^- tekniklerinden/biriydi. Örneğin, Fransa kralının Blo-is'deki şatosuna o muhteşem döner merdivenleri yaptığıında, çok yıllar önce İtalya'nın kuzeybatı kıyılarından toplamış olduğu deniz kabuklarının döner kabuklarından esinlenmişti^aydediciygjbenzer müzikal boyular dizayî|| insanın ses telleri hakkındaki çalışmasından almı||J Daha yakın zamanda, Alexander Graham Bell telefon1Ş| icadında insan kulağından eşmlenifşti; çalılık arası; da yürürken paçalarınıza takılan küçük otçuklar Veîö fermuarların (cırt fermuarları^mucidİniMlham vermişti ve alüminyum kutuların çekip açılan kapaklarının mucidi kendi kendine "Doğada hangi şey kolayca açılır?" sorusu; nu sorarak işe başlamıştır. Zihninde bir muz resmi çakrıjıgf ve şu soruyu sormasına yol açmıştır, "Muzun şekli eldşki; göreve bir model olarak nasıl yararlı olabilir?" ;fiS*

mez mi? Sonuçları hissedilebilir mi? Çözömlenmeli mi?

Kim buna aldırır? Kim etkilenir? Kim yarattı? Kim devam ettirir? Kim çözümüne yardımcı olur?

Nasıl olur? Nasıl daha fazla objektif bilgi edinebilirim? Buna daha alışılmadık açılardan nasıl bakabilirim?

Nasıl değiştirilebilir? Çözömlendiğini nasıl anlayabilirim?

Nerede meydana gelir? Nerede başladı? Nereye bakmadım? Başka nerede olabilir?

Neden önemli? Neden başladı? Neden devam ediyor? Bir konunun dibini bulmak için reden, neden, neden, neden, .*. diye . run.

'• iv şeym naşı i çalıştığını

kaydetmekle tatmin

olmuyordu:

Nedenini de

bulmak istiyordu.

Bir teknisyeni bir

bilim adamına

>vir'en

' .ij\ E

78

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek:

CURIOSITÂ VE DEVAMLİ ÖĞRENME

-Leonardo devamlı öğrenmenin önemini biliyordu: "Tıpkı demirin kullanılmama nedeniyle pas tutması, ve durgun suyun kokuşması, veya soğğun buza dönüşmesi gibi, kullanılmadığı sürece zekamız ziyan olur." Da Vinci ruhunun dinamosu devamlı olarak öğrenme ara- ", yışında olmaktadır. Şüphesiz sizin bu kitabı okumanızı ' sağlayan da aynı ruhtur. Ve çoğumuz için bütün bilgi- ' lere sahip olmak mümkün olmasa da, yeni bir disiplini öğrenerek Da Vinci ruhuna daha fazla sahip olabiliriz. ;

Son yirmi yıl süresinde, binlerce insana eğer bir şey öğrenebileceklerse bunun ne olmasını isteyeceklerini sordum. En genel cevaplar: bir müzik aleti çalmak; yeni bir lisan öğrenmek (Leonardo kırk iki yaşında kendi kendine Latince öğrenmişti); scuba dalışı, yelken kullanmak, veya sky diving; tenis veya golf oynamak; resim veya heykel yapmak; bir oyunda rol almak; bir koroda şarkı söylemek; şiir veya roman yazmak; dans. Yoga, veya yakın dövüş sporları çalışmak. Bunları "ideal" ; veya "hayal" hobiler olarak adlandırırım ve bunlara ulaşmaya çalışan insanları tutku bakımından daha : zengin, yaşamları daha dolu olarak nitelendiririm.

;

Yıllar boyunca binlerce insanı ideal hobilerine başlamaları için teşvik ettim. Bu süre zarfında bunu yapma- : mak için her türlü mazeretle karşılaştım—ve hepsine karşı cevaplar hazırladım. "Hiç yeterince beceremem," dediklerinde, üstüne gitmelerini söyledim—Da Vinci de : yaptığıından tatmin olmazdı. "Eşim ve çocuklarımla çok meşgulüm," dediklerinde, onları da işin içine sokmalarını öğütledim. "Dersler ve malzeme çok pahalı," dediklerinde, şimdiden biraz tasarruf etmeye Başlamalarını,

Curiositâ: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir...

• 79

.;..... . ....-İŞ ALANINDA CIIRIOSITA ^:..-: v^SjJ

,-" Bir çok yenilikler"Eğ(?r.....yapar sam, ne olur?" seçip
sundan esinlenmiştir*: Silikon Vadisinin1 multiniisyrdöf larlık ekonomisi'büyük ölçüde""Eğer onları
(bilgisayar ciplerini) küçültürsek ne olur?"i:Sprusundan^:ortaya-çıkılmıştır. Satışları artırmak için bir miktar geri
öderiefyap-ma düşkünlüğü "Eğer müşterilerimize bunu almaları için; para^ ödersek: ne olur?" sorusundan
doğmuştur. Eğer yaparsak,v:ne.jolur? Soruları: hşyal' gücünüzü Uyarn- ye>1 klşjaçınızı^ilkeler. Piyasaya
süreceğiniz::herhSrigfcbil ürünü^yeya hizmeti göz önüne alın ve sprun^eğerpnu: ku çültsem; büyüitsemf
daha: hafif yapsam; çlaha ağır yapj sairi; ;şöklini; değiştirsem; tersine;; Çevirsem; ;sıkıştırşam| gevşetmem;
iblrşeyekleşem; bir^ şey/çıkarsam;; parjÇalarıSİ niii yşrinl değiştirsemj-yirrüi
dört|şiaatv;açık; bırakşam;;ga^ ranti^elşern; admı değiştirşerri; geridönüşürnhii;dâlıgğüç|| iü?;"daha-
zayıfa:daha yumuşak, daha. sert, p^prtatif,: sabit"; yapsam; fiyiltinijLiki misline çıkarşam; veya.rnüşteriîeîş:
onu; ateMari4ç mu.tlu*ir||telâr^şgnu>So,^rJ[ar/^ içeri para ^pderrieföfcihin bir yolunu bulabilsenille::öür?": ' ' ;
-1

hobileri için biraz para biriktirmelerini, veya o konuda ders veren öğretmene gönüllü olarak asistanlık
etmelerini söyledim. "İşim çok yoğun. Biraz hafiflediğinde başlarım," dediklerinde, işlerin bitmeyeceğini—ve
ölüm döşeklerinde, gönüllerine göre daha fazla zaman harcadıkları için daha mutlu olacaklarını işaret ettim.
Ve "Çok yaşlıyım; daha gençken başlamam
'San Francisco'da bilgisayar sanayiinin yoğun olarak kurulu olduğu yöre (ç.n.).

80

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

gerekirdi," dediklerinde hiçbir zaman geç olmayacağını hatırlattım. Eğer Curiosita gücünü uyandırırız
öğrenme gücümüz de yaşımız ilerledikçe artabilir.

İdeal Hobinizi Gerçekleştirin

Not defterinizle çalışırken, ideal hobinizi gerçekleştirmek için bir strateji çizin, hemen şimdi. İdeal
hobilerinizin bir listesini yapın (ne olduklarından emin değilseniz, kendinize göre yaratın). Birini seçin ve
sorun:

Bundan, özel olarak, nasıl yararlanabilirim?

Hedeflerim nedir?

Hangi kaynaklara ihtiyacım var?

İyi bir öğretmeni nereden bulabilirim?

Buna ne kadar zaman ayıracağım? .

Hangi engelleri aşmam gerekir?

Tanıdığım en yaratıcı ve gelişmiş insanlar ayrıca şu soruya da cevap bulurlar: ideal hobimi yaparken nasıl
para kazanabilirim?

"ideal hobi"yi yaşamınızın bütünleşik bir parçası haline getirmek kişisel Rönesans'ınıza katkıda bulunmanın
basit fakat açıklaması güç bir yoldur. İyi bir öğretmen veya antrenör bulun; on ders planlayın ve ücretini
önceden ödeyin. Bu son dakika mazeretlerini ve niyetinizden vazgeçme alışkanlığınızı önlemeye yardımcı
olur. İşiniz ve aileni-

Curiosità: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir...

zin yanı sıra, bir ilgi alanını tutkuyla kovalamak suretiyle, bir bakıma yaşamınızın bütün yönlerini
zenginleştiren, bakış açınızı genişletirsiniz. Joseph Campbell'in ifadesiyle, siz artık "mutluluğun
peşindedesiniz"dir.

Yeni Bir Lisan Öğrenin

Yeni bir lisan öğrenmek popüler bir ideal hobi ve Curiosita'yı yeşertmek için harika bir yoldur. Tıpkı Leonardo
gibi, yeni bir lisa-

81

Çocuklarınızın doğal. Da Vinci türü, merakını nasıl canlı tutarsınız? Bir öğrenci olduğunuzu düşünerek
başlayın: Kendi açıklığınızı vfe zihninizin arayış'çerçevesiniye-riiden uyandırmak için çocuğunuzu bir
modelolarak kabul edin. Çocuğunuzuzuri öğrenmeye olan yaklaşımındaki: şşfi-yeti vehevesijözümedikçe,
onu dahaiyetiştirebileceğiniz. Şüphesizli çocukların^ asarlıfc soruları sizin- :sabriifzı zorlayabiliffJS&a
yüreğinizi geniş tutarsânız^gerekli^ ^dayanma gücüriubulursunuz. Kendinizin,de;Hevamlı bir öğ^rerici-
'olmanıza ilave«olarak^vçocuğunuza vfeir^Çuriosita antrenörü" olabilirsiniz. Yaratıcı problem çözümü için
"Ne, Ne zaman; Kim, Nasıl, ve Nerede;; ve'Niçiri'lyâklaşJ mim kullanmalarına; öri ayak olun. Bir Ayın Dahisi
seci: ve bu büyük beyinlerin değişik yaşlarda; ne gibi sorula-sorduklarını tartışın; (İlk ay için Leohardo'yu
öneririm! Çocuğunuzun^Leonardö Ve İcatlar Çağı" adb.:gezici5sergiyi götürün- Bu çocuklarâ::maest;ronun
şaşırtıcı bulularında| bazılarını kendilerinin de denemelerine fırsat verecektir.) Çocuğunuzun söru'sorması
ve sormaya devam^Te|niesi; içeri| cesaretlendiririyiÇocuğunuz okuldayı eye döndüj^ünde, onö
lara|y'Bugüri;;al|j|f|da ne: sordun?" diye sörün.: ;Sjjj;~ -v ^^SI^SI

82

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

nı herhangi bir yaşta öğrenebilirsiniz. Hepimiz bebeklerin en iyi öğrenciler olduğunu biliriz. Açıklıkları, enerjileri, ve oyunculukları lisanları kolayca öğrenmelerini sağlar. Üç ayrı dilin konuşulduğu bir evde büyüyen bir bebek her üçünü de hiçbir güçlükle karşılaşmadan öğrenir. İyi haber şudur: Eğer bir bebeğin öğrenme stratejisinin kilit noktalarını benimsemeye arzulu olursanız, aynı kolaylıkla ve keyifle gelişebilirsiniz. Ve bir yetişkin olarak, bir bebekten daha da hızlı öğrenmenize yardımcı olacak kaynakların avantajını kullanabilirsiniz.

Diyelim ki, örneğin, la bella lingua (güzel lisan) İtalyanca'yı öğrenmeyi istediniz. İşte lisan öğrenmeyi hızlandıracak bazı öneriler:

Bir sürü hata yapmaya razı olun. Bam-binolar başarılı görünme veya aniden mükemmel telaffuz ve gramer konusunda bir endişe taşımazlar; sadece baştan kara dalarlar ve konuşurlar. Öğrenmedeki ilerlemeniz oynama arzuunuza ve yabancılık ve aptallık gibi duygulara uzak durmanızla doğrudan bağlantılıdır.

Hiç bebeklerin bir sözcük veya deyimini nasıl bulup defalarca tekrarladığına dikkat ettiniz mi? Tekrarlama hatırlamanın en basit sırrıdır.

Eğer mümkünse, öğrenme sürecinize bir "kendini verme kursu" ile başlayın.

Curiosità: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir...

Bir roketin enerjisinin çoğuna fırlatma ve atmosfer dışına çıkma için ihtiyaç duyması gibi, siz de öğrenmenizden en iyi verimi gayretlerinizi konsantre edilmiş bir program ortaya koyarak elde edebilirsiniz. "Yoğun gayretleriniz" beyninizde "marşa basarak" yeni lisanınız için devrelerin yeniden düzenlenmesini sağlayacaktır.

Eğer resmi bir kendini verme kursu bulamazsanız, kaset dinleyerek, alt yazılı İtalyanca filmler izleyerek, "Rondi-ni al Nido" ve Santa Lucia" gibi ünlü İtalyan şarkılarının sözlerini öğrenerek, tek başınıza Pavarotti plaklarından sözleri mırıldanarak, İtalyan esp-resso barlarında oturarak ve sadece çevrenizdeki insanların konuşmasına kulak vererek, ve gerçek İtalyan restoranlarına giderek ve onların dilinde sipariş vererek kendi kursunuzu yaratabilirsiniz. Eğer garsona lisan öğrenmeye çalıştığınızı ve yardımını rica ettiğinizi söylerseniz, büyük bir olasılıkla bedava bir lisan dersi ve hatta daha iyi bir hizmet ve bazen de ekstra antipas-to1 alırsınız!

İlgi alanlarınıza ait sözcükleri ve deyimleri öğrenin. Birçok lisan programı biraz sıkıcıdır, zira "İstasyon nerede?"

• 83

'İtalyan mutfağında iştah açıcı (ç.n.).

84»

K Oüfküçük ::: i^J tecriibeyi s yapın: "GüzeFİasan", deyimini yüksek sesle söyleyin. Şiift tekiri! söJ|Jyin y.g|lesin jg vücudunuzun neresinde titreştiğine dikkat edin. Tamam, bunu şimdi de sanki bir İtalyan'mış gibi italyanca söyleyin: St'la bella lingua." ı Mşx^lx mı titreşti? Hp'Çoğu kimse İngilizce'nin gırtlakta yll^amağın önünde ; lipfaz daha fazla : »ttitreştiğini, buna .karşılık İtalyanca'nın damağın daha^ gerisinde, gırtıg|ın biraz daha altnî|a ama en güçlü olarak yürüfktejtitreştiğini .; (keşfeder. ±J:

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

veya "İşte pasaportum" gibi lüzumlu fakat sıradan şeylere ağırlık verirler. Bu günlük konulara ilave olarak romantizm, seks, şiir, sanat, güzel yemek, ve şarap dilini öğrenmeyi hedefleyin.

Evinizde her yere İtalyanca, post-it notları koyun.

En önemlisi, kendinizi kültürü ve dili hissetmeye açık tutun. Konuşurken kendinizi İtalyan farz edin (Yeni başlayanlara ben Sophia Loren ve Marcello Mast-roianni'yi öneririm). Lisana uygun jestleri ve mimikleri de uyarlayın; daha çok eğlenecek ve daha çabuk öğreneceksiniz.

Kendi Sözlüğünüzü Oluşturun

Devamlı öğrenmeyi pratik yapmanın diğer bir harika yöntemi de kendi sözlüğünüzü oluşturmaktır. Codex Trivulzianus'da ve başka yerlerde, Leonardo kendisi için özel önemi olan ve ilgisini çeken sözcükleri not ederek tanımlamıştır. Sütunlar halinde düzenlenen bu listeler yeni sözcükleri, yabancı terimleri, ve yeni bulunan deyimleri içermektedir.

Curiosità: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir...

Listelerden biri şöyle sözcükleri içermektedir:

Arduous—zor, acı veren Alpine—Alpler bölgesine ait Archimandrite—bir grubun lideri

Dokuz binden fazla sözcüğü tanımladıktan sonra, gurur ve alayla karışık şöyle demiştir, "kendi lisanımda o kadar çok sözcüğe sahibim ki, bazı şeyleri anlamamaktan ziyade kendi düşüncelerimi ifade edecek sözcüklerin eksikliğinden şikayet etmem gerekir."

Bu uygulama, maestrolu örnek olarak Curiosita'yı geliştirmenin basit ve etkili bir yoludur. Güçlü bir kelime : haznesi belirgin şekilde akademik ve profesyonel bir başarıyla bağlantılıdır ve kendinizi ifade etme seçeneklerinizi genişletmenize önemli katkıda bulunur. Yabancıyı olduğunuz bir sözcük veya deyimle karşılaştığınızda, ne olduğunu bulup hemen defterinize kaydedin. Sonra da onu her fırsatta yazışmalarınızda ve günlük konuşmalarınızda kullanın.

"Duygusal Zeka"nızı Geliştirin

Kendi kendine Latince öğrenerek ve kendi lexicon'unu oluşturarak sözel/linguistik zekasını güçlendirmeye ilave olarak, ma-estro duygusal zekasını da yeşertmişti. Curiosi-ta'sı atları, kuşları, suyu, ve ışığı olduğu ka-

• 85

"fer şeye olan ... i." ilgisi, ilgi ;. duyduğu'her şeye ânında verdiği " ; tepkiinin .... orijinali1;esiylş İ

—PRO.F-EŞOR MORRIS

86»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

dar, insanları gözlemesinde de o kadar güçlüydü. "Ah, Tanrı bana insan vücudunu tarif ettiğim gibi alışkanlıklarının psikolojisini açıklamama da imkan verme lütfunda bulunsa!" Leonardo'nun toplumun her katından insanlara olan derin ilgisi, resimlerindeki ve çizimlerindeki konularında yansıttığı karakter derinliğinin anlaşılması güç olan kaynağıdır. 'Yürüyüş için dışarı çıktığınızda -diğer insanların konuşurken, tartışırken, gülerken, veya dövüşürken, ve onları destekleyen veya se3'redenlerin vücutlarının aldığı şekli seyredip dikkat edin: Ve her zaman yanınızda taşımanız gereken küçük not defterinize bunları not alın" diye öğütte bulunur. Leonardo'nun keskin gözlemleri onun pratik sanat anlayışını başkalarına nazaran daha öne çıkarmıştır, ve kişilerarası zekasını yaşam boyu kişilik içi zekasını (kendini tanıma) geliştirerek tamamlamıştır. Derin bir düşünme ve yansıtmaya ilave olarak, Leonardo geribildirim yoluyla kendini tanımayı öğrenmiş ve okurlarına şunu önermiştir "başkalarının fikirlerini sabırla dinlemeye istekli olun, ve sizi sansür etmek isteyenlerin bu sansür için nedenleri olup olmadığına dikkat edin ve bunu belirtin."

Eşinizden, çocuklarınızdan, arkadaşlarınızdan, müşterilerinizden, iş arkadaşlarınızdan, patronunuzdan, ve çalışanlarınızdan geri besleme isteyerek Curiosita'nızı güçlendirebilir ve kendinizi tanımanızı de-Curiositâ: Hayata Tatmin Olmayan Meraklı Bir...

rinleştirebilirsiniz. Kendi kullandığınız sözcüklerle şu türlü sorular sorun:

Zafiyetlerim, kör noktalarım, ve geliştirilmesi gereken yönlerim nelerdir?

Güçlü taraflarım, en iyi niteliklerim nelerdir?

Daha etkin, yararlı veya duyarlı olmak için ne yapabilirim?

Geri besleme istediğinizde, aldığınız cevapları, özellikle bunlar duymayı ummadığınız veya istemediğiniz şeylerse çok iyi dinleyin; açıklamada bulunmayın, gerekçe aramayın, tartışmayın. En iyisi hiçbir yorumda bulunmamaktır; sadece dinleyin. Geri beslemeyi üstünde düşünmek üzere defterinize not edin.

87

Deneyim, Sebat ve Hatalardan Ders Alma Arzusuyla Bilgiyi Test Etme Taahhüdü

• 89

»ahip olduğunuz en iyi öğretmenleri düşünün. IBir öğretmeni büyük yapan şey nedir? Her şey-ien fazla, öğrencinin kendisi için öğrenmesine yardımcı olmak. En iyi öğretmenler deneyin akılın kaynağı olduğunu bilirler. Ve Dimostrazione prensibi deneylerinin çoğu için bir anahtar teşkil eder. Leonardo deneylerinin çoğunu usta ressam ve heykeltıraş Andrea del Verrocchio'nun stüdyosunda yapmıştır. Da Vinci biyografisti Serge Bramly burayı "tek kişilik bir sanat üniversitesi" olarak niteler. Genç Leonardo'nun Verrocchio'nun stüdyosunda bir çırak olarak aldığı eğitim teoriden çok deneye önem vermekteydi. Tuvalleri ve boyları hazırlamayı öğrendi ve perspektifin optiğini tanıdı. Yontunun, bronz dökmenin, ve demirciliğin teknik sırları müfredatın bir kısmını oluşturmaktaydı, ve bitkilerin yapısını ve insan ve hayvanların anatomisini doğrudan gözlemlerle araştırmaya teşvik ediliyordu. Böylece engin bir pragmatizmle yetişti.

Leonardo'nun pratik yaklaşımı, derine nüfuz eden zekası, merakı, ve bağımsız ruhu çağının kabul edilmiş dogma ve teorilerinin çoğunu sorgulamasına yol açtı. Örneğin, jeolojik araştırmaları sırasında Lombardy'de dağ tepelerinde fosiller ve deniz kabukları buldu. Codex Leicester'de, bunların İncil'de bahsi geçen tufana ait kalıntılarla ilgili olduğuna dair mevcut inanışa karşı, dine değil kendi muhakemesine ve gerçek dünyanın deneyimlerine dayanan etkili gerekçeler koymuştur. Kon-vansiyonel akıla temel teşkil eden her varsayıma karşı çıkararak, "mantığın gücü kapsamında hiçbir beyinde böyle bir düşünce yer alamaz..." sonucuna varmıştır.

Jeoloji çalışmaları sırasında, Leonardo Lombardy te-

90»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

pelerinde yürümüş ve fosilleri elleriyle tutmuştur. Anatomi öğrenmek istediğinde, otuzdan fazla insan ve sayılamayacak kadar çok hayvan bedenini kesip biçmiştir. Fosiller üzerine yaptığı araştırmalarda olduğu gibi, anatomik çalışmaları da zamanın otoritelerine doğrudan bir meydan okuma olarak kabul edilmiştir. Yazdığı gibi: "Birçok kimse, kanıtlarımın denenmemiş yargılara sahip saygın kişilerin otoritesine aykırı olduğu gerekçesiyle, ve bulgularımın gerçeği yansıtan basit ve sade deneylerin bir sonucu olduğunu dikkate almadan beni suçlama hakkına sahip olduklarını düşüneceklerdir."

Yaşamı boyunca kendisinden gururla uomo senza let-tere ("edebiyatçı olmayan adam") ve discepolo della espe-rianza ("deneyim düşkünü") olarak bahsetmiştir. Şöyle yazmıştır, "bana öyle geliyor ki, bütün kesin

kanaatlerin anası olan deneye dayanmayan, kökeni, veya vasıtaları birinci elden denenmemiş, veya beş duyardan biriyle sınanmamış bilimler yararsız ve hatalarla doludurlar."

Leonardo özgünlüğün ve bağımsız düşünmenin şampiyonuydu. "Hiç kimse başkasının tarzını taklit etmemelidir, bu taktirde doğanın çocuğu değil doğanın torunu o-larak nitelendirilmeyi hakkedecektir. Doğal formların bereketi varken doğrudan doğaya gitmek önemlidir..." diye ısrar etmiştir. Her yaşta taklidi reddetme, otoriteyi sorgulama, ve kendi için düşünme isteği dikkat çekicidir; fakat William Manchester'in dediği gibi "bütün bilgilerin zaten bilindiği" varsayılan bir devrin mirasçısı olduğu düşünüldüğünde bu gerçekten şaşırtıcıdır.

Zamanının dini duyguları en zayıf kişilerinden biri olmasının yanı sıra Leonardo aynı zamanda en az batıl inanışa sahip insanlardan biriydi. O günlerde popüler olan simyayı ve astrolojiyi deneyimin ve bağımsız düşün-

Dimostrazione: Deneyim, Sebat ve Hatalardan ...

• 91

cenin en büyük düşmanlarından biri olarak görüyor ve "bütün astrologların hadım edileceği" günü özlüyordu. Skolastik ve akademik gelenekleri eleştirmesine rağmen, Leonardo onlarla köprüleri atmıyordu. Örneğin, klasikler hakkında daha fazla bilgi edinmek için 1494'de kırk iki yaşındayken kendi kendine Latince öğrendi. Ve Leonardo kendi kütüphanesini oluşturdu. Koleksiyonunda İncil, Ovid, Diyojen, Aesop, Yaşlı Pliny, Dante, Petrarch, Ficino, ve tarım, anatomi, matematik, tıp, ve savaş üzerine metinler vardı. Da Vinci uzmanı Profesör Edward MacCurdy "ilgilendiği konularda ulaşılabilecek bütün klasik ve ortaçağ otoritelerini araştırma alışkanlığına sahip olduğunu" vurgular.

Leonardo aralarında Bramante, Machiavelli, Luca Pacioli, ve Marcantino della Torre'nin de bulunduğu diğer büyük düşünürlerle birlikte olmuştur. Diğerlerinin çalışmalarını, sonuçta kendi yöntemleriyle test etmek üzere, "vekaleten deney" ile dikkatle, ve kritik ederek incelemiştir.

Leonardo soyut inanışların ve "kitabî önyargıların" bilimsel gelişmeyi nasıl kısıtladığını görmüştür. Deneylerden ders almanın aynı zamanda hatalardan ders almak olduğunu biliyordu. Şöyle yazmıştı, "Deney asla yanılmaz; yanılan, sonuçların deneylerinizden kaynaklanmadığı konusunda kendi kendini kandıran muhake-menizdir."

Genel olarak tüm zamanların en büyük dahisi olarak bilinmesine rağmen, Leonardo birçok büyük hatalar ve şaşırtıcı gafalar yapmıştır. En önemli yanlışları arasında The Battle of Anghiari ve The Last Supper boyalarının hazırlanmasındaki trajik başarısız denemeler; Floransa Senyörü sponsorluğundaki Arno nehrinin 92 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

yatağının değiştirilmesi için yapılan tehlikeli ve masraflı girişimler; ve hiçbir zaman havalanamayan uçan bir makine olmuştur. Ayrıca Ludovico Sforza'nın mutfağının otomasyonu için yapılan çok gülünç bir başarısız girişim de vardır. Büyük bir ziyafetin baş düzenleyicisi olması istenen Leonardo her yemeğin iki yüz kişiye servisi için büyük bir plan yaptı. Tabaklardaki yemekler küçük birer sanat eseri olarak tasarlandı. Leonardo, daha güçlü yeni bir ocak, ve tabakları mutfak çevresinde hareket ettirecek karmaşık bir konveyör sistemi inşa etti. Aynı zamanda yangına karşı güçlü bir yağmurlama sistemi dizayn ve monte etti. Ziyafet günü olabilecek bütün aksilikler gerçekleşti. Ludovico'nun kendi mutfak personeli yemekleri Leonardo'nun istediği incelikle tabağa yerleştirmeye yeterli değildi, bu nedenle maestro yüzden fazla sanatçı arkadaşını yardım etme-leri için davet etti. Aşırı derecede kalabalıklaşan mutfakta, konveyör sistemi arıza yaptı ve yangın çıktı. Söndürme sistemi iyi çalıştı, ve esaslı bir su baskınına neden olarak bütün yiyecekleri ve mutfakın hatırı sayılır bir kısmını süpürdü!

Hatalarına, aksilikleri, başarısızlıklara ve hayal kırıklıklarına rağmen Leonardo öğrenmeyi, araştırmayı ve deneylerini asla bırakmadı. Bilgiyi araştırmada Her-külvari dayanıklılık gösterdi. Defterindeki bir saban (pulluk) çiziminin yanına, "kendi saban izimden ayrılmıyorum" diye açıklama koydu. Başka bir yerde de şunu not etti, "Engeller beni bükemez" ve "Her engel sabırla aşıılır."

Leonardo da Vinci: The Marvellous Works of Nature and Man (Leonardo da Vinci: Doğanın ve insanın harikulade başarıları) adlı kitabın yazarı Martin Kemp şöy-

Dimostrazione: Deneyim, Sebat ve Hatalardan ... • 93

le der: "Toprağı sürmek istediği doğru istikameti tanımlamada Leonardo'nun hangi prensibi takip ettiğinde hiçbir şüphe yoktur. Bu prensip 'deneme'dir."

DIMOSTRAZIONE VE SİZ

Rönesans'ın gerçek önemi temel varsayımların, ön yargıların ve inançların şekil değiştirmiş olmasındadır. Leonardo'nun hakim dünya görüşüyle Dimostrazione prensibi uygulayarak mücadele arzusu onu bu devrimin öncüsü yapmıştır. Dünya görüşüne meydan okuyan birinin "insanın en çok kendi fikirlerinden dolayı aldandığını" göz önünde bulundurarak önce kendi görüşüne karşı mücadele etmesi gereğini fark etmiştir. Leonardo gibi düşünmeyi öğrenmek, gözlerini açıp kendi düşüncelerini, varsayımlarını ve inançlarını sorgulamayı gerektirir.

Hiç kendi düşüncelerinizde yanıldınız mı? Düşünceleriniz ve inançlarınız gerçekten size mi ait? Aşağıdaki egzersizler daha özgür ve özgün düşünmeye yardımcı olmak üzere düzenlenmiştir. Fakat ilk olarak yaşamınızda Dimostrazione'nin oynadığı rolü bunu nasıl daha fazla güçlendirebileceğinizi inceleyin. Kendi bağımsızlığınızı değerlendirin; bağımsız bir düşünür müsünüz? Yerinden inandığınız bir düşünceyi en son ne zaman değiştirdiniz? Kendinizi nasıl hissettiniz?

Dostlarınızı ve iş arkadaşlarınızı düşünün. İnançlarınızı ve fikirlerinizi oluştururken hangi kaynaklara dayanıyorlar? Tanıdığımız en bağımsız, özgün düşünür kim? Su kişiyi özgün yapan nedir?

Bir an için bildiklerinizi nasıl öğrendiğinizi düşünün. Başarılarınızdan mı yoksa başarısızlıklarınızdan

94»
Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Dimostrazione:

Kendini Değerlendirme

Q Hatalarımı bilmek isterim. Q En yakın dostlarım hatalarımı bilmek istediğimi kabul ederler

? Hatalarımdan ders alırım ve aynı hatayı nadiren tekrarlarım.

? "Geleneksel Akıl" ve otoriteyi sorgularım.

? Sevdiğim ünlü bir kişi bir ürünü tanıttığında, alma ihtimalim fazladır.

? En temel inanışlarımı ve bunların gerekçesini açık seçik ifade edebilirim.

Q Derinden inandığım bir şeyi uygulamalı deneyim nedeniyle değiştirdim.

Q Engellere azimle ve metanetle direnirim.

O Güçlüklere büyümek için bir fırsat olarak bakarım.

? Batıl inanışlara karşı duyarlıyım. (Çabuk etkilenirim)

? Yeni düşünceler söz konusu olduğunda dostlarım ve çevremdekiler benim;

a) Saf ve çocuk ruhlu

b) Yeniliklere kapalı alaycı, veya

c) Açık fikirli şüpheli olduğumu söylerler.

Dimostrazione: Deneyim, Sebat ve Hatalardan ...

mı, iyi zamanlarınızda mı yoksa kötü zamanlarınızdan mı daha çok öğrendiniz. Hepimiz iyi bir yargının deneyimden kaynaklandığını biliriz. Ama genellikle kötü yargıdan da tecrübe edindiğimizi de biliriz.

Hatalarınızın çoğunu tekrarlıyor musunuz?

Sonraki sayfadaki kendini değerlendirme kontrol listesini inceleyin. Bunlar iddialı sorulardır, fakat dürüstçe cevaplamanız bunu takip eden egzersizlerden azami yararlanmanıza yardımcı olacaktır.

95

Dimostrazione: Uygulama ve Egzersizler

Tecrübeyi Gözden Geçirin

Bu sorulara harcanan bir saat, yaşam boyu tecrübelerin alışkanlık ve davranışlarınıza nasıl yansıdığını ortaya çıkarır. Not defterinizle çalışarak şu soruları araştırın:

Yaşamınızın en etkileyici deneyimi nedir? Yirmi otuz dakikanızı ayırın ve bu tecrübeden ve beraberinde öğrendiğinizin bir cümlelik özeti olan en az yedi tanesini listeleyin.

Şimdi de bu en etkileyici deneyimlerinizden öğrendiklerinizi günlük olarak nasıl uyguladığınızı yansıtmak için birkaç dakika ayırın.

I

96

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Bundan sonra önemli deneyimler listenize bakın ve sorun, Hayatımın en etkileyici tek deneyimi nedir? (bazıları için bu cevaplanması kolay bir sorudur; diğerleri için sıvırlen tek bir tecrübe yoktur eğer çok belirgin bir şey çıkmıyorsa listedekilerden birini seçin)

Daha sonra kendinize "Bu tecrübe davranışlarımı ve görüşlerimi nasıl renklendirdi" sorusu için birkaç dakika ayırın. Tecrübelerinizin dünya görüşüne olan etkileri hakkında bir iki cümlelik notlar almayı hedefleyin.

Son olarak kendinize sorun, zaman içinde ortaya çıkan sonuçları yeniden düşünebilir miyim? Bu son soruya çok çabuk cevap vermekten kaçının; bir süre zihninizde ve yüreğinizde taşıyın ve zihninizde olgunlaşmasını sağlayın.

İnançlarınızı ve Kaynaklarınızı Kontrol Edin

Bir çoğumuz bilgiyi edindiğimiz ve doğrulamak için kullandığımız kaynakların farkında değilizdir. Çok çeşitli konularda düşüncelerimiz, varsayımlarımız ve inançlarımız olduğunu biliriz. İnsan doğası, etik, politika, etnik gruplar, bilimsel gerçek, cinsellik, din, tıp, yaşamın anlamı, sanat, evlilik, ebeveynlik, tarih, diğer kültürler, vs. Peki bu inanışlara nasıl ulaştığınızı veya onların dayandığı bilgileri nereden bulduğumuzu biliyor musunuz? fukaradaki alanlardan üçünü seçerek baş-

Dimostrazione: Deneyim, Sebat ve Hatalardan ...

laym; örneğin, insan doğası, politika, ve sanatı seçebilirsiniz. Sonra defterinize incelemek için seçtiğiniz alanlarla ilgili en az üç düşünce, görüş, varsayım, ve inancı yazın. Örneğin;

İnsan Doğası

- "İnsanların genellikle iyi olduğuna inanırım"
- "Davranışların öncelikle genetik yoluyla belirlendiğine inanırım"
- "Değişikliğe direnmek insanın doğasında vardır."

Sonra da seçtiğiniz her bir alandaki en az üç inancınızı listeledikten sonra kendinize sorun:

- Bu fikri nasıl oluşturdum?
- Buna ne kadar içten inanıyorum?
- Neden bu fikri muhafaza ediyorum?
- İnanışımı ne değiştirebilir?
- İnanışlarımın hangisi en güçlü duyguları veriyor?

Sonrada seçtiğiniz üç alandaki her bir inancınızın şekillenmelerinde oynadıkları rolü incelemek üzere şu kaynaklara göz atın:

- Medya: kitaplar, internet, televizyon, radyo, gazeteler ve dergiler
- İnsanlar: aile, öğretmenler, doktorlar, dini liderler, patronlar, dostlar ve iş arkadaşları
- Kendi deneyimleriniz

97

98 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Edindiğiniz bilgilerin geçerliliğini değerlendirmek için hangi kriterleri kullanıyorsunuz? Fikirlerinizin çoğu kitaplardan mı geliyor? Yoksa esas olarak aileden mi etkileniyorsunuz? Gazetelerden okuduğunuz veya televizyondan seyrettiklerinizden ne kadarına inanıyorsunuz? Dikkatle düşünerek bilgilerinizin asıl kaynağını fikir ve inançlarınızı, belirleyicilerini tespit etmeyi hedefleyin. Tecrübeyle teyid edilmemiş herhangi bir inanca sahip olup olmadığınıza bakın. İnançlarınızı tecrübe yoluyla smayabilmeni-zin bir yolu var mı?

Üç Bakış Açısı

Defterinize önceki egzersizde en güçlü duyguyu yaratan, inancınızla ilgili bir görüş yazın. Curiosa kısmında Leonardo'nun objektif bilgi arayışında bir kadavrayı keserken veya bir resmini değerlendirirken konuya en az üç farklı perspektiften baktığını öğrenmiştik. Aynı şeyi kendi inanç ve düşünceleriniz için yapın. Tıpkı maestronun resimlerini tersten görmek için bir ayna kullanması gibi inancınıza mümkün olan en güçlü karşıt argümanı yaratmaya çalışın. Leonardo resimlerine uzaktan bakmak suretiyle de perspektif aramıştı. Kendinize şunları sormak suretiyle inancınızı uzaktan bakarak gözden geçirmeyi deneyin. Eğer farklı bir ülkede yaşasaydım; başka bir din, ırk, ekonomik durum veya sınıftan gelseydim, yirmi yaş daha genç/yaşlı Dimostrazione: Deneyim, Sebat ve Hatalardan ...

olsaydım veya cinsiyetim farklı olsaydı bu konudaki görüşlerim değişik olur muydu?

Son olarak, size farklı perspektifler sunabileceğini düşündüğünüz dost ve tanıdıklar arayın. Konuya farklı bir açıdan bakma amacıyla arkadaşlarınızla mülakat yapın.

Dahili Gayri Ticari Dövüş Sporlarını Uygulayın

Siz bu kitabı okurken binlerce olağanüstü yaratıcı, son derece dikkatli reklamcı, değer yargılarınızı, kendinizi nasıl gördüğünüzü ve alışveriş alışkanlıklarınızı etkilemek için milyonlarca dolarlık bütçelerini düzenlemektedir. Cinsel güvensizlikleri veya Wal-ter Mitty* fantezilerini avlayarak veya sadece tekrarlarla beyin yıkayarak demografik hedeflerine ulaşmak çok başarılıdır. Reklamcılar, demografik hedeflerine ulaşmakta çok başarılıdırlar. Bu şiddetli saldırı karşısında bağımsız düşünmeyi sürdürülebilmek dövüş sporları eğitimi yoluyla elde edilene benzer bir disiplin geliştirilmesini gerektirir. Şu "savunma" egzersizlerini deneyin;

En sevdiğiniz dergiyi gözden geçirin ve her reklamın strateji ve taktiklerini a-naliz edin,

99

*Walter Mitty: Amerikalı yazar ve karikatürist. James Thurber'ın (1894-1961) klasik komedisi ve onun kahramanı. VVaster Mitty kendini olduğundan farklı kişiliklerde ve güçlü durumlarda hayal eden bir tiptir. Psikolojik açıdan klinik bir olgu olarak kabul edilir (ç.n.).

100

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Aynı analizi en sevdiğiniz televizyon ve radyo programlarındaki reklamlar için de yapın,

En çok hangi reklamın sizi nasıl ve niçin etkilediğini not edin.

Çocukken reklamlar sizi nasıl etkiliyordu?

Gördüğünüz en iyi üç reklamın bir listesini yapın. Onları iyi yapan nedir?

Son birkaç ay içinde yaptığınız on alımın belirleyin ve kendinize reklamlardan herhangi bir şekilde etkilenip etkilenmediğinizi sorun.

"Değer yargılarım ve kendime bakışımı şekillenmesinde reklamın rolü" konusunda bir bilinçlenme yazısı yazmayı deneyin.

Reklamcılarının en zekice ve sinsi taktiklerinden biri, ferdiyetçilik ve bağımsız düşünme imajına birlikte seçim yapmak girişimiyle ifadesini bulur. Bir off-road aracını kullanmak, on beş dolarlık bir puro içmek veya belli bir marka jean veya lastik ayakkabı veya bir basketbol kepini ters giymek gibi devrimci davranışlarla "İsyancı" ve "Bağımsız kişilik" kavramlarını tanımlama girişimlerine tanık olun. Bu fenomenin örneklerini not defterinize kaydedin. Not ettiklerinizin bazıları şöyle olabilir;

Marlboro man ve Viginia Slims Lady

Slogan "kural yok, tam sağda" olan biftek restoran zincirlerini veya bize Ba-Dimostrazione: Deneyim, Sebat ve Hatalardan ...

zen kuralları çiğnememiz gerekir" diyen hamburger franchiserlarını "Biftek veya hamburgerinizin ücretini ödeyin" kuralını çiğnemeyi deneyerek test edin.

Saçma bürokrasiye isyan etmenin sembolü Sevgili Dilbert bile düzene uymuştur. O artık daha fazla reklam satmak ve hücre yaratmak için kullanılan bir kitle pazarı fenomenidir.

Hatalardan ve Güçlüklerden Ders Alın

Aşağıdaki soruları inceleyerek ve tepkinizi deftere kaydederek hatalarınıza karşı olan tavrınızı araştırın.

Okulda, hata yapmaya dair neler öğrendiniz?

Aileniz hata yapma hakkında size neler öğretti?

Yaptığınız en büyük hata nedir?

Bundan ne ders aldınız?

Hangi hataları tekrarladınız?

Hata yapma korkusu günlük yaşamınızda, işinizde, evinizde ne gibi bir rol oynar?

Söz verdiklerinizden mi, yoksa unuttuklarınızda mı daha çok hata yapma ihtimaliniz vardır?

"Eğer hata yapma korkum olmasaydı, farklı olarak ne yapardım" konusu üstünde bir bilinçlenme akışı yazısı yazmayı deneyin.

• 101

102

Leonardo birçok hata yapmıştır ve gerçeği ve güzelliği arayışında çok büyük güçlüklerle karşılaşmıştır. Yanlış suçlamalar, istilalar, sürgün, ve en büyük eserlerinden birinin sebepsiz yere tahrip edilmesine ilave olarak, maestronun en belirgin güçlüğü zamanının çok ileride olmasından kaynaklanan yalnızlığı idi.

Kendinden şüpheye düşmüş ve gayretlerinin değerini sorgulamış olmasına rağmen hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Leonardo'nun engellere karşı cesareti ve ısrarcılığı çok etkileyicidir. Çalışmaya devam etme arzusunu defterine yazdığı şu tür telkinlerle güçlendirmiştir:

"Yolumdan ayrılmayacağım"

"Engeller beni yolumdan döndüremez"

"Her engel azimle aşıılır"

"Devam edeceğim"

"Faydalı olmaktan hiç bıkmadım"

Telkinler Yaratın

Dr. Martin Seligman ve diğer birçok kimsenin uzun süreli araştırmaları işte ve hayatta başarının en kritik belirleyici faktörünün güçlükler karşısında esnek davranabilmek olduğunu göstermiştir. Bilinçli olmak, derinlemesine düşünmek ve biraz mizah duygusu tecrübelerden ders alma girişiminde en iyi dostlarımızdır.

Leonardo gibi siz de kendi telkinlerinizi yaratarak esnekliğinizi güçlen-

Dimostrazione: Deneyim, Sebat ve Hatalardan ...

direbilirsiniz. Defterinize, karşılaştığınız en büyük güçlüklerle mücadele etme esinini vermek üzere en az bir doğrulama yazın.

Birçok insan "ben....." diye başlayan doğrulamalar kullanır. "Kendime karşı sabırlıyım" veya "kendime karşı daha sabırlı hale geliyorum" gibi "ben ..." doğrulamaları yararlı olmalarına rağmen, temelde entelektüel, öğrenmeye eğilimli tepkilere yol açılır. Telkinlerinizi daha duygulu, yürekten bir çerçeveye oturtarak daha derinden yararlanabilirsiniz. Aşağıdaki tecrübe bunun nasıl olacağına örnektir:

Şu doğrulamayı tekrarlayın: Kendime karşı saygılıyım. Tepkinize dikkat edin

Şimdide şu şekilde deneyin: Kendime karşı sabırlı olduğumu hissediyorum. Tepkinize tekrar dikkat edin. Kendinize sadece nasıl olduğunuzu değil de, nasıl hissettiğinizi sorarsanız telkinlerinizi daha derinden algılayarak söylediğinizi daha fazla hissetmeniz daha olasıdır.

Arkadaşım Dr. Dale Schusterman ile birlikte oluşturduğumuz aşağıdaki telkinler, yüreğinizin merkezine daha fazla nüfuz ederek, daha derin değişikliklerin ortaya çıkmasına yardım etmek üzere düzenlenmiştir.

İlişkiler

Kalbime başka bir insanın girmesini arzu ettiğimi hissediyorum

Ortağıma (eşime) yardımcı olmak üzere-

103

104

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek*

re neyi değiştirebileceğimi merak edi-s yorum. I

Babamla, kocam (annem/karım) arasındaki farkı hissedebiliyorum.

Karımın (kız arkadaşımın) dişi doğasına/ yapısına saygı duyuyorum.

Spiritüellik (Dindarlık)

Dini değerlere (İsa, Tanrı, Buda, vs.) bağlılığım en büyük önceliğimdir.

(Bu işe bakışım, ilişkilerim, para beklentilerim, ebeveynlerim, geğmişteki stresli olaylar vs., olabilir)

Tanrısalılığın mevcudiyetim içimde hissediyorum.

Yüreğimde, tanrısalılığın yaşamıma yardımcı olacağını hissediyorum.

Ruhumun ihtiyaç duyduğu dersleri (bir insanın adı veya bir deneyiminiz) den aldığımı kabul ediyorum.

Para

Arzularım ile ihtiyaçlarım arasındaki farkı hissediyorum.

Yaşamıma bolluğu (bereketi) nasıl so-kaağımı merak ediyorum. \$

Yaşamıma bereketi getirmek istediği- i mi hissediyorum.

Yaşamımda yeterince bereket olduğunu hissediyorum.

Yaşamımda halen bereket olduğunu kabul ediyorum.

|Dimostrazione: Deneyim, Sebat ve Hatalardan ...

Öğrenim

Zihnimin parlaklığı beni şaşırtacak kadar belirgin.

Kendiliğinden öğrenme yeteneğimin farkındayım.

Bu (sorunu nasıl çözeceğimi, konuyu nasıl öğreneceğimi) merak ediyorum.

Gerektiğinde bilgimin burada bulacağına güveniyorum.

Meslek

Dünyaya çok katkıda bulunduğumu hissediyorum.

Başkaları çalışmalarına bakarken kendi iç güdülerime bağlandığımı hissediyorum.

içimdeki amaçları dünyaya nasıl ilan edeceğimi merak ediyorum.

içimdeki amaçları dünyaya ilan etmek istiyorum.

Hayatın Tadı

Her durumda içinde mutluluk hissederim. (Bunu stresli bir durum karşışım-daymışımız gibi söyleyin.)

Mutluluğumu hakkettiğimi hissediyorum.

Başkalarının mutluluğundan zevk alıyorum.

Keyif ve mutluluk içimden geliyor.

• 105

106-

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Ebeveynler İçin Diş

Kendi için düşünen, hatalarını

fe azimle direnen bir çocuğu ı peynliğin birçok yönü gib'

İkat anahtarlardan biri a- :-

ii oluşturmaktadır. Gı ' ,

İnin kendine ve yetem i

;İen (Confidence) "Özgi

iişrı deneyimi özgüvenin o-

,i^gumuzun özgüvenini öğrenme ye - a-

•;İndirerek oluşturun. Görevleri bire • ' n,

şöylece çocuğunuz büyük bir bas; >^v

fziküük başarı elde eder. ., ; ^İg^:* .,>.

İSİf!, 'Hiçbir şey koşulsuz sevgi kadar bir çocuğun»özgüve-

İni oluşturmaz. Çocuğunuzun onu ne yaptığı^ftanvzi-

jde kim olduğu için sevdiğinizi bilmesini sağlâyıntKo^

İsuz sevgiyi, merakım teşvik ederek tamamlayın, jİöl

ığunuzu "kafana koyduğun İler şeyi;yâpâbilr^in"p"şaj-; şİfa güveniyorum", ve "yapacağına inamyuju^ gibiİfas

Melerle yönlendirin. ;J' ^3-:fp: -;/-^ v;;?

^ę?; Hataları öğrenme fırsatı olarak kabul edil.;^öcü.kla-^ hata yaptığında, onlara

nazik,:İip;s"sâs;:geri;]5eşle-a ve merak etme hevesi verin. Bazı "kşnçline güven". eğitimle ilgili sorunlardan

biri.^oşulşüğsevgi İpe, doğru olmayan geri besleme ve teşvikin karşıtırıl-Saiasıdır. Hakiki özgüvenin

geleşmesini{öhimşuz: etkisi «fgoksa çocuğa performansının ıy ve doğru olduğu soy-denmelidir. Doğru geri

besleme çocuğunuzu gerçeklerle |:t1anıştırır ve onun öğrenme yeteneğine: olan saygısını ^ansıtır.

: ;:J:-^r.

Dimostrazione: Deneyim, Sebat ve Hatalardan ...

Kendini Bulma

Kendime inanıyorum.

içimde ilahi bir güç hissediyorum.

Kendimi duygularımı hissetmeye bırakıyorum.

Kendim hakkındaki duygularımı onaylıyorum.

"Olumsuz Örnek Teşkil Edenlerden" Ders Alın

Hatalardan ders almanın en etkileyici yollardan biri, sizin yerinize başka birinin bunu yapmasıdır. Benzemeye çalışacağınız Leonardo gibi olumlu örneklerle sahip olmak harika bir şeydir. Ama "olumsuz örnek teşkil edenleri" inceleyerek de birçok şey öğrenebilirsiniz. Örneğin, antrenörlük ve öğretmenlik hakkında bildiklerimin çoğunu en kötü antrenörlerden ve öğretmenlerden öğrendim. Sınıfta otururken bir hocanın devamlı olarak monoton bir şekilde konuştuğunu bir değerinin kendisine soru sorulduğunda hiç aldırmadığını; oyuncularını aşağılamaktan zevk alan bir antrenörü hatırlarım. Onlar bana ne yapmamam gerektiğini öğrettiler. Borca girmemi ve başıma dert açmamı önleyerek ne yapmamam gerektiğini gösteren diğer olumsuz örneklerle müteşekkirim.

Sizin kaçınmanızı gerektiren hatalar yapmış olan en az üç kişinin listesini yapın.

• 107

108 • Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Onların hatalarından nasıl ders alabilirsiniz? Bunda şaşırtıcı olan bazen en büyük olumsuz örneklerin bazı alanlarda olumlu örnekler olabilmesidir. Tabii, göreviniz taklit etmeniz gerekenle, kaçınmanız gerekeni iyi ayırt edebilmektir.

Dimostrazione: Deneyim, Sebat ve Hatalardan

• 109

Schooi (irlarwa.ru İletmezler) adlı kit afieldemik eğitimle yarısını tarif eder cımırında di. Sonuç, ği, insanla mada başa göstermek. "*" En iyi li(mih aklın y.

108 • Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Onların hatalarından nasıl ders alabilirsiniz? Bunda şaşırtıcı olan bazen en büyük olumsuz örneklerin bazı alanlarda olumlu örnekler olabilmesidir. Tabii, göreviniz taklit etmeniz gerekenle, kaçınmanız gerekeni iyi ayırt edebilmektir.

I Dimostrazione: Deneyim, Sebat ve Hatalardan ...

109

İş Alanında

İş dünyasında, üst düzey }*. . ...^,. [ara, neden olarak, tecrübeleri dikkaü |ını ısrarla belirtirler. İş adamları İS

pk yerinde kararlarının sıklıkla, f^

İr ve akademik yetkililer tarafı"

İarlar. International Manago

:u ve What They Don't T

U 1laru

ricss School (Harvard T--1 tesinde

Öğretmezler) adlı kit1- ark M

akademik eğitimle eğitimi

masını tarif ed ir arni>-

tecrübelerin f!/; '•llf"v

letme ma^i bakı mır: di. Som ği, inşa: mada b göstern

En iyi liderler ve yuuouci. -, ... min aklın yüreği olduğunu bilirler

Duygulan, Özellikle Deneyimi Daha Canlı Hale Getirmenin Aracı Olarak Görüşün Devamlı Olarak Rafine Edilmesi. >

Masmmmmm^mmm

Bütün bildiklerimizin orijini görüşümüzdedir."

—Leonardo Da Vinci

• 111

örme, duyma, dokunma, tatma, ve koklama. Eğer Leonardo gibi düşünürseniz, bunları tec-frübenin kapılarını açan anahtarlar olarak kabul edersiniz. Da Vinci Dimostrazione'nin sırlarının duyular, özellikle görme yoluyla açıklığa kavuştuğuna inanırdı. Saper Vedere (nasıl göreceğini bilmek) Leonardo'nun sloganlarından biri, ve sanatsal ve bilimsel çalışmalarının temel taşıydı. Daniel Boorstin The Crea-tors: A History of Heroes of the Imagi-nation (Yaratıcılar: Hayal Kahramanlarının bir Tarihi) adlı eserinde Da Vinci ile ilgili bölümüne "Görünen Dünyanın Hakimi" başlığını koymuştur. Da Vincinin hükümlerliliği onun açık, sorgulayıcı zihninden gerçek deneyime bağlılığından, ve esrarengiz görüş hassasiyetinin kombinasyonundan kaynaklanıyordu. Tuscan kır-" lamım doğal güzelliğini gözleyerek ve tadını çıkararak geçen bir çocuklukla beslenen ve öğretmeni "gerçek göz" Verrocchio tarafından işlenen Leonardo, görüş belirlemede bir çizgi film kahramanının şaşırtıcı güçlerini oluşturmuştu. Örneğin, "Codex of the Flight of Birds"de, kanatların ve

tüylerin ağır çekim filmlerin geliştirilmesine kadar tam olarak değerlendirilememiş olan detaylı hareketlerini kaydetmişti.

Da Vinci görüşün gücünü tanımlarken son derece dramatik ve coşkulu oldu:

Görüşünü kaybeden evreni de göremez, ve canlı olarak gömülüp mezarında hareket eden ve nefes alan biri gibidir. Gözün bütün dünyanın güzelliklerini kavradığını görmüyor musunuz: O astronominin efendisidir, 112 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

o insanoğlunun bütün sanatlarını yönlendirir ve yardımcı olur. O dünyanın dört bir köşesine insanları gönderir. Matematiğin çeşitli bölümlerine hükmeder, ve onun bütün bilimleri hatasızdır. O yıldızların mesafesini ve boyutlarını ölçmüştür; elementleri ve doğanın kendisini ve burçların hareketinden gelecekte olacak şeyleri tahmin etmemizi sağlamıştır. Mimarlığı ve perspektifi, ve son olarak da ilahi sanat olan resmi yaratmıştır. Ey, sen bütün Tanrıların yarattıklarından daha mükemmel olan! Hangi ezgiler senin asaletini tam olarak ifade edebilir; hangi insanlar, hangi diller, senin yaptıklarını yeterince tarif edebilir?

Da Vincinin bakışı ona resimlerinde insan ifadesinin önceden bilinmeyen inceliğini ve nefasetini yakalamasını sağlamıştır. Maestro için göz ruhun gerçek pence-resiydi, ve devamlı olarak "benim için doğanın sonsuz eserlerini belki de tam olarak ve fazlasıyla anlamanın ana vasıtasıdır" diye vurgulardı.

Leonardo için görüş çok üstün bir şeydi, dolayısıyla resim en büyük disiplindi. Önem bakımından bundan sonra duyma, ve dolayısıyla müzik gelmekteydi. Şöyle yazmıştı, "Müzik, ikinci sıradaki duyu olan duymaya bağlı olduğu için resmin kızkardeşi olarak adlandırılabilir... resim müzikten daha mükemmel ve öncedir, çünkü doğar doğmaz kaybolmaz..." (Tabii Leonardo'nun zamanında ne ses kasetleri, ne plaklar, ne de CD'ler vardı.)

Leonardo'nun olağanüstü yeteneklerinin arasında parlak bir müzisyenlik de vardı. Patronlarının saraylardaki popülerliği kısmen flüt, lir, ve diğer enstrümanları çalmasından kaynaklanıyordu.

((Bu kadar küçük bir şeyin butu'n evrenin

görüntüsünü içerebileceğine

kim inanır." —L. Da Vinci

kil

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha ... • 113 Vasari bize "hiçbir hazırlık yapmaksızın ilahi bir şekilde 1 şarkı söylediğini" söyler. Yeni patronu Milano'daki Ludo-vico Sforza tarafından kabul edildiğinde, kendisine elleriyle yaptığı at başı şeklinde gümüş tutamaklı bir lir hediye etmişti. Bestelemeye, çalmaya, ve söylemeye ilave olarak, Leonardo resim yaparken müziğin eşliğini arardı. Maestro için müzik duygulu ve ruhu besleyici bir şeydi.

Görme ve duyma Leonardo'nun duyular hiyerarşisinin başında gelmesine rağmen, bütün diğer duyulara değer veriyor, uyguluyor, ve geliştirilmesini teşvik ediyordu. Gücünün yettiği en iyi kıyafetleri almaya büyük özen gösteriyordu. Bilhassa kadife ve ipeğin temasından keyif alıyordu. Stüdyosu daima çiçek ve parfüm kokardı. Duyularını yemek sanatı- i(Bes duyu na olan tutkusu vasıtasıyla daha da ye- ruhun şertmişti.. Leonardo Batı da banketlerde küçük, sağlıklı, zarif şekiller verilmiş porsiyonlar halinde yemekler ikram edilmesini konseptini getirmişti.

Leonardo üzüntüyle, ortalama insanın "görmeden baktığını, duymadan dinlediğini, hissetmeden dokunduğunu, lezzetini almadan yediğini, fiziki olarak farkına varmadan hareket ettiğini, kokuyu anlamadan nefes aldığını, düşünmeden konuştuğunu" söylüyordu. Değerlendirmeleri, asırlar sonra, duyularımızı—ve bunların yanı sıra aklımızı ve tecrübelerimizi geliştirmemiz için bir davetiye gibiydi.

SENSAZIONE VE SİZ

»Şimdiye kadar gördüğünüz en güzel şey nedir? Duyduğunuz en tatlı ses? En güzel müşfik temas? Son derece leziz bir tadı ve iştah açıcı bir aromayı hayal edin. Bir du- ruhun

yöneticileridir." —Leonardo Da Vinci

11 II

114 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

yunuzun diğerlerini etkilemesini nasıl algılıyorsunuz?

Bu kısımdaki sorular ve egzersizler heyecan verici bir eğlencedir: Çikolata ve şarabı tadacaksınız ve müzik ve sanatı değerlendirmenin yeni yollarını keşfedeceksiniz. Maestronun yöntemiyle dokunmayı geliştirmeyi ve kendi kolonyanızı yapmayı öğreneceksiniz. Ve büyük sanatçıların ve bilim adamlarının sırrı olan, duyuların sinerjisi, sinestezi ile tanışacaksınız. Bütün bu eğlenenin altında duyusal zekayı geliştirme gibi ciddi bir amaç yatmaktadır.

Zevke ve acıya kanallık yapmalarının yanı sıra, duyularınız zekanın ebesidir. Uyanık, akıltımın eş anlam-lısidir ve kalın kafalı, sersem yerine kullanılan başka bir sözcüktür; ve her ikisi de duyusal zekayı işaret ederler. Ama, trafik, hücreler, çağrı cihazları, beton, çalan telefonlar, suni katkı maddeleri, havalı (pnömatik) çekiçler, ve Beavis ile Butt-Head'in dünyasında, Leonardo'nun dediği gibi, "görmeden bakmak" çok kolay hale gelmektedir. Böyle yapmak, duyusal bilincini ve pratik zekasını geliştirmek için özel olarak gayret sarf etmiş olan Leonardo'nun ruhunu üzer. Da Vinci biyografisti Serge Bramly Leonardo'nun duyusal gelişim ve

incelme programını bir sporcunun antrenman programıyla mukayese eder. "Tıpkı bir sporcunun kaslarını geliştirmesi gibi, Leonardo da algılayıcı duyularını eğiterek duyularına antrenman yaptırdı. Defterlerinden kendine uyguladığı zihinsel jimnastik türünü bilmekteyiz" diye yazar. Bu kısımdaki eğlenceli duyuşal jimnastikler yoluyla sunulan duyuş eğitimi, sizi artırılmış duyuşal bilinçlenme, gelişmiş zeka, ve zevke yönlendirecektir. Fakat önce 117-122. sayfalar arasındaki kendini değerlendirme kontrol listelerine bir göz atın.

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha ...

115

Sensazione

Kendini Değerlendirme: Görme

? Renk uyumlarına ve zıtlıklarına duyarlıyım.

Q Bütün arkadaşlarımla gözlerinin rengini bilirim.

? Günde en az bir kere ufka ve gökyüzüne bakarım.

? Bir manzarayı detaylı olarak anlatmakta ustayım.

? Kağıda bir şeyler karalamayı ve çizmeyi severim.

O Arkadaşlarımla beni dikkatli bulurlar.

ü Işıktaki küçük değişikliklere duyarlıyım.

Q Zihnimin gözüyle birtakım şeyleri net olarak resmedebilirim.

ouvreu ..i ziyaret ettiğinizde Leonardo'nun geride kalan ironik mirasına tanık olabilirsiniz. Mona Lisa'ya yaklaştığınızda iri harflerle ve çeşitli dillerde yazılmış bir dizi ikaz görürsünüz, "Lütfen, flaşla fotoğraf çekmeyin." Siz, tüm resimlerin bu en esrarlısmır yaklaştırmaya çalışırken kendinizi, aslında resme bakmayan ve hiç durmaksızın resim çeken, artistik değerlerden nasibini almamış bir takım görgüsüzlerin flaşları ile

körleşmiş bulursunuz.

116»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Sensazione: Duygulan, Özellikle Deneyimi Daha

• 117

Sensazione

Kendini Değerlendirme: Duyma

? Arkadaşlarımla beni iyi bir dinleyici olarak nitelerler.

O Gürültüye karşı duyarlıyım.

? Birisi şarkı söylerken detone olursa fark ederim.

? Notayla şarkı söyleyebilirim.

? Düzenli olarak caz veya klasik müzik dinlerim.

Q Bir müzik parçasında melodiyi bas seslerden ayırt edebilirim.

ü Müzik setimde bütün kontrol düğmelerinin görevlerini bilirim ve ayarlarla oynadığımda farkı hissedirim.

? Sessizlikten hoşlanırım.

Q Bir konuşmacının ses tonundaki, ses şiddetindeki, ve vurgulamasındaki küçük değişimleri fark ederim.

Sensazione

Kendini Değerlendirme: Koku Alma

O Çok sevdiğim bir koku vardır.

ü Kokular duyularımı iyi veya kötü yönde güçlü olarak etkiler.

Q Arkadaşlarımla kokularından ayırt edebilirim.

Q Havamı etkilemek için aromaları nasıl kullanacağımı bilirim.

? Yemeğin veya şarabın kalitesini aro-masmdan güvenilir şekilde anlayabilirim.

? Taze çiçekler gördüğümde, genellikle koklamak için biraz dururum.

118

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Sensazione

Kendini Değerlendirme: Tatma

Ü Taze yiyeceklerin tazeliğinin tadım alabilirim.

Q Değişik tarz mutfaklardan hoşlanırım.

? Alışılmadık lezzetleri denemeye çalışırım.

? Karmaşık bir tabakta farklı baharat ve bitkilerin lezzet katkılarını ayırt edebilirim.

? İyi bir aşçıyım.

? Yemek ve şarabın uyumlu olmasına özen gösteririm.

Q Yemeğimi tadının farkında olarak yerim. Q Abur cuburdan uzak dururum.

? Acele yemek yemekten kaçınırım.

? Yemek ve şarap tatma testlerine katılmaktan hoşlanırım.

Sensazione

Kendini Değerlendirme: Dokunma

O Çevremdeki yüzeylerin, örneğin, oturduğum iskemle, divan, ve araba koltuğu gibi şeylerin verdiği "hissin" farkındayım.

? Giysilerimdeki kumaşın niteliğine karşı duyarlıyım.

? Dokunmaktan ve dokunulmaktan hoşlanırım.

? Arkadaşlarım çok kuvvetle sarıldığımı söylerler.

? Ellerimle nasıl dinleyeceğimi biliyorum.

? Birisine dokunduğumda, gergin veya rahat olduğunu ayırt edebilirim.

120

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Sensazione

Kendini Değerlendirme: Sinestezi

O Bir duyuyu diğer bir duyuya tanımlamaktan hoşlanırım.

O Hangi renklerin "sıcak", hangi renklerin "soğuk" olduğunu önseziyle anlarım.

? Sanata yaklaşımım doğaldır.

Q Büyük sanatçıların ve bilim adamlarının düşünmelerinde sinestezinin rolünün farkındayım.

? Şu seslerden hangisinin—"oolaaa," "zip-zip-zip," "ni-ni-ni-ni"—şu şekilde

ifade edildiğini bilirim:

AAA

VVV.

Sensazione

Uygulama ve

EgzersizlerGörme:

Bakış ve Görüş

Leonardo "göz bütün dünyanın güzelliklerini kavrar" diye yazmıştır. Aşağıdaki uygulamalarla daha keskin bir görüş oluşturmaya—ve dünyanın sunduğu güzellikleri'daha fazla değerlendirmeye başlayabilirsiniz:

Göz-Avuçlama Egzersizi

Sakin sessiz bir yerde bir masaya oturun. Kalçalarınızın altındaki kemiklerden destek alacak şekilde oturun ve ayaklarınızı yere tam olarak basın. Eğer gözlük takıyorsanız çıkarın; kontak lensler kalabilir. Şimdi avuçlarınızı yirmi saniye kadar kuvvetlice birbirine sürdün. Dirseklerinizi hafifçe masaya dayayarak avuçlarınızı kapalı gözlerinizin üstüne koyun; göz bebeklerinize do-kunmamaya ve burnunuzun yanlarına baskı yapmamaya dikkat edin.

Rahat bir şekilde derin nefes alın ve gözleriniz kapalı olarak üç beş dakika dinlenin. Bitirmeye hazır olduğunuzda avuçlarınızı gözlerinizden alın, ama gözlerinizi yirmi saniye kadar daha kapalı tutun, (gözlerinizi o-vuşturmayın!); Sonra gözlerinizi yavaşça

122 •

Leonardo'nun bir güneş doğuşunu tasviridir:

"Günün ilk saatinde güneyde ufka yakın atmosferde gül kızarıklığındaki bulutların loş bir pusu vardır; batıya doğru bu daha karanlıklaşır, ve doğuya doğru ufkun buğusu onu olduğundan daha parlak gösterir, ve bu yöndeki evlerin beyazlığı güçlkle seçilirken; güneyde, olduğundan daha uzakta, daha koyu tonda bir gül kızarıklığı vardır, batıda bu biraz daha fazladır; ve gölgeler beyaz evlerden daha önce kaybolduğu için bunlar tersine döner."

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

açıp çevrenize bakın. Büyük bir olasılıkla renkler daha parlak, ve her şey daha keskin ve belirgin görünecektir. Bunu günde bir iki kez yapın.

Vzağa ve bakına

Bu her gün birkaç kez yapabileceğiniz çok basit ve değerli bir egzersizdir. Size yakın olan bir şeye bakın—bu kitap veya eliniz gibi—sonra odaklanmanızı en uzak noktaya—ufka—çevirin. Ufukta belli bir cisim seçip birkaç saniye ona odaklanın, ve sonra tekrar evinize dönün, sonra tekrar ufukta fakat bu sefer başka bir cisme odaklanın. Bu egzersiz, gözlerinizi canlandırmasının ve seçme özelliğinizi artırmasının yanı sıra, araba kullanmanızı düzeltir ve özellikle farkında olmadan aşırı sürat yapmanızı önler.

Bir bilgisayar ekranının karşısına oturup rapor okumak bir çok insanı kötü bir alışkanlığa, dar bir odağa iter. Bunun yerine birkaç derin nefes verdikten sonra şu egzersizi deneyin: İşaret parmaklarınızı yüzünüzden otuz santim uzakta gözünüzün hizasına getirin. Karşıya doğru bakarken, parmaklarınızı yavaş yavaş yatay düzlemde birbirinden uzaklaştırın. Parmaklarınız görme sınırı-

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha .

rınızın dışına çıkıp ta göremediğinizde hareketi durdurun. Parmaklarınızı tekrar merkeze getirin ve aynı egzersizi dikey düzlemde yapın. Nefes verin. Şimdi alnınızın, yüzünüzün, ve çene kemiğinizin kaslarını

gevşeterek gözlerinizi "yumuşatın," ve olabildiğince geniş bir görüş algılaması sağlayın. Bu egzersizin zihninize ve vücudunuza olan etkilerine dikkat edin.

<Bir Çüneş (Doğuşu veya (Batışını <BetimCeyin

Güneşin doğuşunun veya batışının tam saatini öğrenmek için gazeteye bakın. Oturmak için manzarayı iyi görebileceğiniz sakin bir yer bulun. Belirtilen saatten on dakika kadar önce orada olmaya çalışın. Derin nefes alıp uzun soluklar vererek zihninizi ve vücudunuzu sakinleştirin. Üç dakika süreyle avuç içi egzersizini, sonra uzağa ve yakına odaklanma egzersizlerini yaparak, ufka rahatlamış gözlerle bakın. Deneyiminizin detaylarını defterinize not edin.

En Sevdiğiniz SanatçıCatin Yaşamlarını ve ÇaCışmaCannı Araştırın

En sevdiğiniz on ressamın listesini yapın. Sonra kendinize bunların yaşamlarını ve eserlerini araştırmak üzere bir süre verin (bir hafta, üç ay, bir yıl). Okuyabildiğiniz her şeyi okuyun..Eserlerini görmeye çalışın.

123

124»

Leonardo'nun gözlemine göre

"hayal fikri

veya melekesi,

hayal edilen

şey ne kadar

güçlü olursa

duyulara

hem bir

yükselme

hem de

bir kontrol

imkanı

sağlar."

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

En beğendiğiniz röprodüksiyonlarını banyonuza, büronuza, mutfağınıza asm.

İşte benim en sevdiğim on batı dünyası ressamı:

1. Leonardo (sürpriz!)

2. Paul Cezanne

3. Vincent van Gogh

4. Rembrandt van Rijn

5. Michelangelo

6. Jan Vermeer

7. Giorgione

8. Masaccio

9. Salvador Dali

10. Mary Cassart

ÇokJMüze Çezin

Büyük sanatları değerlendirme ve saper vedere (nasıl bakacağını bilme) kapasitenize nasıl derinlik kazandırabilirsiniz? Basit bir anahtar müzeleri ziyaret etmek için bir strateji sahibi olmaktır. Birçok iyi eğitilmiş insan sanat müzelerini gezerken şaşkınlığa uğramıştır. Görecek çok şey vardır. Bir sergiyi gezme ve zevk alma hususunda olumlu bir strateji olmazsa,, genellikle sonuç sıkılma ve bıkkınlık olur. Açıklamalı ve rehberli turlar mükemmel olabilir, ama kaliteleri çok değişkendir.

Şunu deneyin: Bir müzeye bir arkadaşınızla gidin. Hangi bölümleri gezmek istedir'

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha .

ğinizi önceden belirleyin. Her galeriye girdiğinizde belli bir zamanda buluşmak üzere ayrılın.

Kolejdeki sanat tarihi derslerinde öğrenmiş olabileceğiniz tüm analitik yöntemlere dayalı yargılamaları paydos edin. Her bir resim veya heykele taze ve masum gözlerle bakın. Resmin veya ressamın adına önceden bakmaktan kaçının, bunları bilmeden incelemeyi takiben, isimlerini öğrendikten sonra daha dikkatli bakıp bir kez daha inceleyin. Belli bir sanat eserinde sizi cezbeden nedir? Sizi en derinden etkileyen resim ve heykeller üzerine defterinize notlar alın. Sonra arkadaşınızla biraya gelip o galerideki en beğendiğiniz eser üzerinde görüş alışverişinde bulunun. Belli bir çalışma üzerinde görüşlerinizi belirtmeye yönelmeniz değerlendirmelerinizi ve aldığınız zevki bileleyecektir. Ve tabii, arkadaşınızın perspektifinden de kendi bakışınızı derinleştirilmesi nedeniyle yararlanacaksınız. Arkadaşlarımla bu uygulamayı yaptığımda, değişmez olarak şuna benzer şeyler söylerler "bir müzede hiç bu kadar eğlenmemiştim!"

Tahayyül etme bütün duyularınızı kes-kinleştiren, hafızanızı güçlendiren, ve sizi hayattaki hedeflerinizi gerçekleştirmeniz için hazırlayan harika bir araçtır. Tahayyül etme Leonardo'nun öğrenme ve yaratma için

temel unsuruydu. Yazdığı üzere "Kendi tecrübelerimle, karanlıkta yatağa yattığınızda üzerinde çalıştığınız şekillerin veya

125

r«,

I

126

«T

İnce Spekülasyon"u

Uygulayın: Tahayyül etme

(Hayalinde

canlandırma)

Sanatı

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

diğer dikkate değer şeylerin ana hatlarını tekrar tekrar hayalinizden geçirmenin az sayılmayacak yarar sağladığını tespit ettim; ve bu şüphesiz övgüye değer bir egzersizdir ve bazı şeyleri hafızaya yerleştirmede faydası vardır." Her ne kadar bu resamlara bir ö-neri olması niyetiyle yapılmış ise de, yaşam sanatçıları için de geçerlidir.

Golf oyununuzdan dansa, ve resim yap- ' maktan sunu becerilerinize kadar her şeyi ; geliştirmek için bilinçli tahayyül etme uygulamaları yapabilirsiniz. Tahayyül etme en, çok rahatken etkili olur, dolayısıyla uygula-^ ma için iyi zamanlar şunları içerir.

- Sabah uyandığınızda;
- Gece uykuya dalarken;
- Tren, uçak, gemi, veya arabada yolculuk yaparken;
- işinize mola verdiğinizde;
- Meditasyon, yoga, veya egzersizden sonra;
- Vücudunuzun gevşek ve zihninizin boş olduğu herhangi bir zamanda.

Arzulanan bir şeyi tahayyül etme yeteneği zaten beyninizde mevcuttur, ve beyniniz bu resmi performansınızla çakıştırabilmeni-zi sağlayacak şekilde dizayn edilmiştir. Ve duyularınızı bütünüyle ne kadar işin içine sokarsanız tahayyülünüz o kadar güçlü olur. Tahayyül etme pratiğinizden azami yarar sağlamak için:

Sensazione: Duyuları, Özellikle Deneyimi Daha

• 127

ayı

Hayal gücünüzü olumlu kullanın—Birçok insan farkında olmadan, halk arasında endişe diye bilinen, olumsuz şeyler hayal etme eğilimindedir. Akıllıca bir planlamada neyin kötü gidebileceğini resmetme yeteneği gerekli ise de, başarısızlık, felaket, ve facia imajları üzerine kilitlemekten kaçının. Tam tersine her durumda olumlu tepkinizi tahayyül edin. Fantezi ile tahayyül etme arasındaki farkı fark edin—Fantezi eğlenceli olabilir, ve bunun meydana getirdiği hayal akışı yaratıcı fikirlerin ortaya çıkmasında yalı olabilir. Fakat tahayyül etme fanteziden

I

128»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

farklıdır. Tahayyül ederken, zihninizi bilinçli olarak arzulanan sürece veya sonuca odaklısınız. Diğer bir ifadeyle, disiplinli zihinsel "prova" yaparsınız. Bunun etkili hale getirilmesinde en önemli olan şey, tahayyülünüzün Technicolor berraklığından ziyade, odaklanmanızın yoğunluğu ve devamlılığıdır.

* Tahayyülünüzü çokduyulu hale getirin— Tahayyülünüzü unutulmaz ve dayanılmaz hale getirmek için bütün duyularınızı kullanın. İster bir sunuya hazırlanıyor olun, ya da bir yemek, veya sportif bir müsabaka için antrenman planlıyor olun, başarının görüntüsünü, sesini, kokusunu, temasını, ve tadını hayal edin.

Çokduyulu tahayyülün yoğunluğunu artırmak için aşağıdaki egzersizleri deneyin.

<En Sevdiğiniz Sahneyi <Rçsmedin

Birkaç derin nefes aldıktan sonra gözlerinizi kapatın. Gerçek veya hayal en sevdiğiniz yerin bir resmini canlandırın. Belki, örneğin, bir plaj seçmiş olabilirsiniz. Zihninizin gözüyle, mavi-yeşil engin okyanusa, sahile vuran köpüklü beyaz dalgalara bakın. Bu dalgaların uğuldayan ritmini dinleyin ve güneşin ılık ışınlarını sırtınızda hissedin. Yumuşak bir meltemin getirdiği tuzlu havanın zindelik veren kokusunu içinize çekin ve ayak parmaklarınızın arasındaki yumuşak ku-

Sensazione: Duyuları, Özellikle Deneyimi Daha ... • 129

mun dokusunu tadın. Suyu yalayarak uçan altı kahverengi pelikandan oluşan filonun aniden bütün yönlere dağılışını gözleyin. En büyük pelikan döner ve gümüş kuyruklu bir balığı kapmak üzere dalar. Bir avuç dolusu kumu alın. Lekesiz mavi göğe uzatın. Kristallerden yansıyan ışık dans ederken parmaklarınızın

arasından aksın. Kıyıda çekilen suda ellerinizi yıkayın. Tuzlu denizi tadarak parmaklarınızı yalayın. Lezzet veren her duygusal ayrıntının tadına vararak, sevdiğiniz yerde keyifle gezinmeye devam edin.

İçinizdeki %pndi

İyatro Şaheserinizi Yaratın

Tahayyül etme sanatını yeşertmenin en iyi yollarından biri sanatı hayal etmekten geçer. En sevdiğiniz sanatçılardan birinin herhangi bir şaheserini seçin—örneğin, Leonardo'nun Son Akşam Yemeği veya Van Gogh'un Ayçiçekleri. Bunun bir röprodüksiyonunu duvarınıza asın ve bir hafta süreyle her gün en az beş dakika inceleyin. Ve her gece uykuya dalarken, resmi kendi zihninizin gözlerinde yeniden yaratmaya çalışın. Ayrıntıları gözünüzün önüne getirin. Bu egzersize bütün duyularınızı katın. Son Akşam Yemeğinde masanın etrafındaki sesleri veya ayçiçeklerinin kokusunu tahayyül # edin. Günden güne izlenimlerinizde meydana gelen değişiklikleri kaydedin.

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Bütün dünyanın güzelliklerini kavrar"

—Leonardo Da Vinci

Çizmeyi (<Resim yapmayı) Öğrenin

Görüşü rafine etmek için Da Vincivari yaklaşmanın son noktası resim yapmayı öğrenmek olacaktır. Fakat çoğu sanatçılar gibi, Da Vinci'nin resimleri de çizimleri üzerine inşa edilmiştir. Leonardo çizimin resmin ve görmeyi öğrenmenin temeli olduğunu vurgulamıştır. Şöyle yazmıştır, "...çizim, mimar ve heykeltıraş için olduğu kadar, çömlekçi, kuyumcu, dokumacı, veya nakışçı için de vazgeçilmezdir.... o aritmetikçilere rakamları vermiştir; geometricilere diyagramlarının şeklini öğretmiştir; optikçilere, astronomlara, makine yapımcılarına, ve mühendislere ders vermiştir."

Leonardo için, çizim görüntülemenin çok daha fazlası; yaratıcılığı anlamının anahtarıdır. Dolayısıyla hevesli Da Vinciciler için, çizmeyi öğrenmek görmeyi ve yaratmayı öğrenmeye başlamanın en iyi yoludur. Başlamanıza yardımcı olmak üzere, "Yeni Başlayanlar için Da Vinci Çizim Kursu" 315'tedir.

Dinleme ve Duyma

Her ses ve her sessizlik duymaya ilişkin kavrama yeteneğine derinlik kazandırmak için bir fırsattır; ama şehir gürültüsü rahatsız edici ve duyarlılığımızı azaltıcı bir neden olabilir. Çoğumuz için, havalı çekiçler, televizyonlar, ve uçak, metro, ve otomobil gürültüleriyle çevrelenmiş olmak nedeniyle kendimizi koruma "ayarı" kaçmıştır. Aşağıdaki

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha ... • 131

egzersizleri duyma duyunuzu tekrar "ayarlamak" için deneyin.

%fltmanCı (Dinleme

Günde bir iki kere bir an için durup, birkaç derin nefes aldıktan sonra çevrenizdeki sesleri dinleyin. Önce en yüksek, en belirgin sesleri—air condition, saatin tıkırtıları, dışarıdaki trafik, insanların ve cihazların arka plandaki seslerini duyacaksınız. Daha sonra bu "katmanın" belirginleşmesini takiben, bir alttaki katmanı—kendi nefesinizi, hafif esintiyi, koridordaki ayak seslerini, e-linizi hareket ettirdiğinizde manşetinizin hisirtisini fark etmeye başlarsınız. Dikkatinizi bir sonraki katmanın derinliğine ve daha sonra artık kalbinizin yumuşak, ritmik atışını duyuncaya kadar bir alttakine doğru kaydırın.

Sessizliği (Dinleyin

Sesler arasındaki boşlukları—arkadaşınızın konuşmasında veya sevdiğiniz müziğin arasındaki duraklamaları, ve bir bülbülün şarkısındaki notaların arasındaki sessizliği dinlemeyi deneyin. Bir gün sessizliği konu olarak alın ve izlenimlerinizi defterinize yazın. Makinelerin uğultusundan uzak, tamamen sessiz bir yer bulma şansınız var mı? Böyle bir yer bulmayı deneyin. Tam bir sessizliğe sahip bir yerde olmak nasıl bir duygu?

132»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek Sessizliğin (Pratiğini Yapın

Sessiz bir gün geçirin. Bütün bir gün boyunca konuşmayın, sadece dinleyin. Sessiz gününüzü doğada geçirmek, ormanda yürüyerek, dağlara çıkarak, denizde dolaşarak geçirmek en iyisidir. Kendinizi doğanın seslerine bırakın. Bu "sözel oruç" derinden dinleme yeteneğinizi güçlendirir ve ruhunuzu harika bir şekilde tazeler.

<£n sevdiğiniz (Bestecilerin ve Müzi^Sanatçıkının Yaşamlarını ve Çalışmalarını Araştırın

İyi müzik, seslerin değerini ve duymanın gizli yönlerini anlamak için en güçlü araçtır. Leonardo müzik sanatı için "görünmeyenin şekillendirilmesi" ifadesini kullanmıştır. Duyarlılığınızı ve zevkinizi önce, zaten zevk aldığınızı bildiğiniz şeye odaklanarak artırabilirsiniz. Sevdiğiniz tarz müzikte—ister klasik besteciler, ister gospel devleri, veya klezmel bandoları, tango orkestraları, balad şarkıcıları, kemancılar, opera ve rock yıldızları, shakuhachi flütü çalanlar, cazın büyükleri, raga ustaları, veya R&B sanatçıları olsun en beğendiğiniz on parçanın listesini yapın. Birini seçin ve kendinizi bir gün, bir hafta, veya bir ay onun çalışmalarına verin. Eğer arabanızda bir CD çalarınız varsa, haftanın bestecisi veya sanatçısının eserlerini doldurun. Bu bölümün daha sonraki kısım-

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha ...

larında bahsedilecek olan aktif dinleme yöntemlerinden birini kullanarak onun eserini daha iyi anlamaya çalışın.

(Batı Müziğinin (Başlıca Ölçülerini Öğrenin

Dünya müziği hayret verici şekilde zengin, değişik, ve harikadır; ve Batı geleneğinin baş yapıtlarını tanımak ve değerlendirmek kişisel duyma Rönesans'ına mükemmel bir başlangıç teşkil eder. Besteci Audrey Elizabeth Ellzey, tanınmış icracı Joshua Ha-bermann, vokalist Stacy Forsythe, ve Ulusal Halk Radyosundan Murray Horwitz'in uzman rehberliğinde, sizin için Batı geleneğinin kısa bir tanıtımını hazırladım.

Ortaçağ (MS 450-1450): Ortaçağ dönemi kiliselerdeki ve manastırlardaki ilahiler, ve gezgin halk ozanları ile diğer göstericilerin seküler şarkılarıyla karakterize edilmiştir. İnsan sesi dönemin en önemli enstrümanıydı. Ortaçağın çoğu bestecileri, ressamın çoğu gibi, anonim olarak çalışmışlardır. Bunun hoş bir istisnası Hildegard von Bin-gen'dir. Onun ilahi, mütevası, ama son derece çarpıcı çalışmaları, şaşırtıcı şekilde tüm dünyadaki satış listelerinde ilk onda görülmektedir.

Rönesans (1450-1600): Bu dönemdeki en önemli gelişme polifoninin (çok sesliliğin) birbirinden bağımsız parçaları olan müziğin

133

134

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

ortaya çıkmasıdır. İcracıların partiyonları öğrenip ta-kip edebilmesini sağlayan müzikal kompozisyonlar ilk defa basıldı. Müzik daha kompleks bir hale geldi. Josquin, Byrd, ve Dufay müziği bugüne kadar gelebilmiş tanınmış Rönesans bestecilerinden birkaçıdır. Ancak, uzmanların çoğu, Leonardo'nun ölümünden kısa bir süre sonra doğan İtalyan Palestrina'nın dönemin en önemli kompozitörü olduğunda birleşirler.

Barok Dönem (1600-1750): Barok dönem müziğine müzikal karşı görüş hakim olmuştur. Müzikal karşı görüşte, münferit melodik çizgiler hala bağımsızdır, fakat düzenli armonik gelişmelerin daha çok etkisindedir. Barok müzik yapısı itibariyle bir dizi katı kurallara bağlı olup, çok tutarlıdır. Rönesans'ta olduğu gibi, bu dönemin müziği de e-sas olarak kraliyet ve dini etkinlikler için yazılmıştır. Bach ve Handel Barok tarzın en önde gelen temsilcileridir.

Klasik Dönem (1785-1820): Otuz beş yıllık bir geçiş döneminden sonra (1750-1785), klasik çağ başlamıştır. Klasik dönem içinde, melodiye armoni eşlik etmeye başlamış ve karşı görüş popülerliğini kaybetmiştir. Barok kurallar ve katılıkları gevşemiş, ve sonat doğmuştur. Sonat formu kompozitörlere daha fazla serbesti ve kendi kişisel tarzlarını ortaya koyma fırsatını vermiştir. Hala resmi olmasına karşın bu dönemin müziği zarafeti ve inceliği ile bilinir. Mozart,

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha ... • 135

Haydn, ve Beethoven klasik dönemin en büyük ustalarıdır.

Romantik Dönem (1820-1910): Romantik periyotta, egzotik armoniler ve melodik denemeler müzikal yapıyı daha da geliştirmiştir. Bir ideal özlemi içinde, birey duygunun ifadesine ses vermiştir. Kişisel ihtiras ve derin duygular Brahms, Chopin, ve Shubert'in büyük enstrümantal eserlerinde, ve Verdi, Puccini, ve Wagner'in muhteşem operalarında hayat bulmuştur.

Yirminci Yüzyıl (1910-): Yirminci Yüzyılın başlarında, Stravinsky, Debussy, Richard Strauss, Mahler, Schoenberg, Shostakovitch, ve Bartok yeni müzik akımının parlayan yıldızları idi. Önceki dönemlerin katılıklarına isyan eden modern kompozitörler dinleyicilerin takip etmekte zorluk çektiği çok farklı yönleri saptılar. II Dünya Savaşı işleri daha da karıştırdı. Örneğin, Stravinsky ve De-bussy'nin müzikleri Rusya da yasaklandı, ve Shostakovitch (bu yüzyılın ikinci yarısında olduğu gibi) baskı altına alındı. Elektronik yenilikler hem, ciddi hem de popüler müziği derinden etkiledi. Modern audio teknoloji meraklıların evlerinde ve arabalarında çok kaliteli müzik dinlemelerine olanak sağladı. Bunun sonucu olarak, çağdaş dinleyiciler yeni müzik formları ve kompozitörler aramak yerine daha sık olarak geçmişin büyük eserlerinin yeni virtüözleri ve daha iyi kayıtlarını talep etmeye başladılar.

136»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

tabii, ki yıldızla :eğini aklınızda'

'Kjasi^ %flnondan (Büyü^Müziği İnceCeyin

Uzmanlarımı inatla sorguladıktan sonra klasik kanondan en büyük on eser üzerinde kabaca bir mutabakat sağlamanın ilk adımlarını atabildim. Bunları dinleyip kendi kararınızı verin.

1. Bach: Mass B minör İlahi müzik tarihinde en heyecan verici,

Sensaziöne: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha ... • 137

ruhun derinliğine işleyen ve mutluluk dolu eserlerden biri.

2. Beethoven: 9 No.lı Senfoni Spektaküler bir finalle karanlığın aydınlığa dönüşmesi; Schiller'in insanın kardeşliğini vurgulayan metnine Beethoven'in hayranlık uyandıran düzenlemesi.

3. Mozart: Requiem

Çoğunluğa göre koro ve orkestra için yapılmış en büyük eser. Maalesef Requiem Mozart'ın zamansız ölümü nedeniyle öğrencisi tarafından bitirilmiştir.

'4.Chopin: Nocturnler

Bu içten piyano kompozisyonları ruhunuzu ay ışığı ile yıkayacaktır. (Piyanist Arthur Rubinstein tarafından icra edilen ilahi kaydı bulmaya çalışın)

5. Brahms: Alman Requiemi ifadenin genişliği sonsuzluğun abidevi yansımalarından aşırı kişisel rahatlığa kadar uzanır.

6.Mahler: 6 No.lı Senfoni Sadece Mahlerin yapabileceği şekilde duyguların derinliğini araştıran bu senfoni ümitsizliğin üzerine umudun zaferini anlatır.

7.R. Strauss: Son Dört Şarkı Bu parçalar Hermann Hesse ve sopranonun süzülerek yükselen melodilerine zengin bir fon teşkil eder. Strauss'un "Beim Schlafengehen"deki insanı kendinden ge-

138 Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

çiren uçuş tanımlaması tüm Batı müziğinde en olağanüstü anlardan biridir.

8.Debussy: Prelütler Birer mücevher olan bu piyano parçaları» empresyonist tarzın minyatür olarak karakterize edilmiş halidir.

9. Stravinsky: "Bahar Ayini" Patlayıcı, ateşleyici, ve zorlayıcı ritmiyle prömiyerinde dinleyiciler olay çıkarmışlardı.

10. (eş değerde) Verdi: Aida ve Puccini: La Boheme

Herkes bir opera eserinin ilk on'da yer almayı hakkettiği konusunda hemfikirdi; ama hangisini seçeceğimize karar veremedik. Böylece ortaya bir beraberlik çıktı. Canlı olarak izlediğinizde Ver-di'nin Aida sı opera üzerine unutulmaz bir lezzet verecektir. Kayıttan dinleme için, Puccini'nin La Boheme'ini geçmek zordur. Onun güzel melodileri romantizmin özünü kavrar. (Bütün uzmanlar en iyi yorumcuların ve yöneticilerin en iyi kalitede kaydedilmiş kayıtlarını aramanın önemini vurguladılar.)

Batı müziğinin zamana karşı koyan şaheserleri hakkındaki çok kısa tanıtımımız A-merikan popüler müziği ve cazın dikkate a-lmmaması halinde eksik kalacaktır.

Sensazione: Duygulan, Özellikle Deneyimi Daha ... Aktif Dinlemeyi Öğrenin

Müzik dinleme zevkinizi daha aktif bir yaklaşımla artırabilirsiniz. Şu "aktif dinleme" stratejilerini uygulayın.

Gerginlik ve gevşeme paternlerinde dinleyin: Bu müzik zevkini artırma ve derinleştirmenin en basit ve keyifli yollarından biridir. Tarzları ne olursa olsun, bütün besteciler önce gerginlik sonra da bunu izleyen bir gevşemeyi içeren yöntemler kullanmıştır. Ritmik varyasyon, ton (perde) değiştirme, fasılalar, ve armonik hareketler gibi teknikler kullanmak suretiyle besteci, dinleyiciyi hepsi de müzikal beklenti ve doyumunu artırmayı amaçlayan, hareket, durgunluk, ve melodik iniş çıkışları olan bir yola çeker. Dinleyici sürecin farkında olmasa bile, devamlı olarak müzikal platolara, çıkışlara, ve gevşemeye yöneltilir. Franz Lizst'den Len-non ve McCartney'e kadar çeşitli kişilerin parçalarını dinleyin ve momentumun—yükselme ve gevşemenin—kilit anlarını yakalayıp yakalayamadığınıza bakın. Bu bir dalganın hareketini izlemek gibi ünlü ve etkileyici kadar basittir.

Sevdiğiniz müziği elementleri bazında değerlendirin: Leonardo ve çağdaşları dünyaya sıklıkla elementler bazında: toprak, ateş, su, ve hava olarak bakmışlardır. Bu müzik hakkında düşünmek için hoş bir yöntemdir. Sevdiğiniz müziğin hakim ele-

139

140

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

mentleri nedir? Beğendiğiniz besteci ve sanatçıları hakim elementlerine göre tasnif etmeyi deneyin. Örneğin, bütün büyük besteciler tüm elementleri ifade etmiş olmalarına rağmen, Bana göre "toprak" en iyi Brahms ve Beethoven tarafından; "ateş" en iyi Stra-vinsky ve Shostakovich tarafından ifade e-dilmiştir. Ravel ve Debussy "su"nun özünü çağrıştırmış; ve Mozart ile Bach "hava"yı en iyi ifade etmişlerdir. Buna katılır mısınız?

Ayırt etmeyi öğrenin: Ayırım yapma yeteneği değerlendirmeyi derinleştirir. Müzikte en basit düzen bir türü diğerinden ayırt etmektir. Örneğin; R&B 'yi country veya klasik veya cazdan ayırmak gibi. Daha sonra, bir alt türler arasındaki farkı ayırt etmek, örneğin; New Orleans cazını, fusiondan veya Barok ve Klasiği Romantikten ayırmak gibi. Bestecilerin tanınması Bach'm Brah-ms'dan, Mozart'ın Monteverdi'den ayırt edilebilmesi başka düzey bir değerlendirmedir. Daha sonra ise farklı solistlerin, orkestraların, yöneticilerin ve kayıtların karakteris- • ' tiklerini tanımak gelir.

Aynı müzik parçasının farklı orkestralar ve yöneticiler tarafından çalışını dinleyin. Örneğin, Mahler'in 6. Senfonisinin Boston Senfoni orkestrası (yıllık bütçesi 49 milyon \$ olan tam profesyonel bir orkestra) tarafından Seji Ozawa yönetiminden icrasını dinleyin. Sonra aynı Mahler'i Benjamin Zander

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha

141

Amerikan Halk

Amerikanın dünyaya ver biri takriben 1910'dan U" retilen şaşırtıcı büvtV 1 Amerikan halk sarkıl ler tarafından ka gusal hatırla1 ğince, mü';ı-rıyla muk (Benzerli i dan bir a?

Büviil-
i

144 • Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Hgf."

Jeily Roll Morton (Bütün Ked Hot Peppers kayıtları) ; Nat King Cole ("After Midnight" ve trio kayıtları) .
Thomas "Fats" Waller ("Valentine Stomp", "Love Me or Leave Me", "Ain't Misbehavin") \
John Coltrane ("My Favorite Things", "A Love Sup- i reme")

yönetiminde Boston Filarmoni orkestrasından (yıllık bütçesi 460.000 \$ olan, öğrenci, a-matör, birkaç profesyonelden oluşan part-ti-me bir orkestra) dinleyin. Duyduklarınız a-rasmdaki farkı not defterinizde açıklayın.

Keza aynı enstrümanı çalan farklı müzis- yenleri de dinleyebilirsiniz. "Snake Rag"m tamamım King Oliver'den dinleyin. Sonra tekrar dinleyerek King'in çaldığı birinci kor-neti, armoniye katkıda bulunan Louis Ar-mstrong'un çaldığı kornetten ayırt etmeye çalışın.

Duygu için dinleyin: Ne tür bir müziğin çalınması kalbinizin derinine nasıl işliyor? Hangi parçalar, şarkılar, enstrümanlar, ve sesler sizi en derinden etkiliyor.

Frank Sinatra'nm ilk plaklarından birini dinleyin, Sesinin duygusal niteliği nedir? Sonra da Ava Gardner'le olan ilişkisinden sonra daha yakın zamandaki bir plağını dinleyin ("New York, New York" ve "My Way" Bu Ava-sonrası dönemin önemli örnekleridir.) Bu duygusal nitelik nasıl değişti?

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha .

Beethoven'in 5. Senfonisindeki üçüncü ve dördüncü ölçüler arasındaki geçişi dinleyin. Zafer ve coşkunun sesini dinleyin. Sonra Beethoven'in 3. Senfonisinin ikinci ölçüsünü dinleyin. Trajedi, elem ve kasvetin sesini dinleyin. Neden bu sesler sizi bu kadar etkiliyor.

Kültürel ve tarihi izler için dinleyin:

Müzik insan kültürünün, içinde olduğu tarihi dönemin belirgin izlerini taşıyan eşsiz bir göstergesidir. En sevdiğimiz bestecileri ve müzik tarzlarını seçin ve meydana geldikleri koşulları içinde eserlerini anlamaya çalışın. Örneğin rap müziğe en çok şehir içi yaşamın Afrika'nın geleneksel ritimlerinden ve hikayeciliğinden kaynaklanan şiirsel yansıması olarak değerlendirilir. Veya Ba-ch'm iyi planlanmış kuralcı müziği Barok dönemin Tötonik toplumunun niteliklerine uygun olarak ilâhî ve seküler otoriteye olan saygıyı yansıtır.

"Yaşamınızı düzenleyin

İyi nitelikten azami zevk alabilmek için zihninizi dağıtacak herhangi bir şey olmadan kendinizi vererek dinlemek isteyeceksiniz. Örneğin, tüm dikkatinizi başından sonuna kadar Beethoven'in 9. Senfonisine verin ve sonra tekrar dinleyin. Bunun kulak, yürek ve zihin için hayranlık verici bir zevk olduğunu göreceksiniz. Tabii bu arada Leo-nardo'nun "görünmeyenin şekillenmesi" de-

145

146

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

diği şeyden de yararlanacaksınız. Müzik ruhunuzu ve duygularınızı, uyanıklığınızı ve algılanmanızı etkiler; beyin dalgalarınızın paternlerini (iyi ya da kötü yönde) değiştirir ve askerleri savaşa, boksörleri ringe göndermekte kullanılır. Bebeklerin uyumasına yardımcı olur, bitkilerin büyümesini teşvik eder ve hastaları rahatlatır.

Günlük yaşamın çeşitli faaliyetlerini dikkat ederek ve ideal fon müziğini araştırarak müziğin gücünden yararlanın. Ve sonra da yaşamınızı buna göre düzenleyin—diyelim ki Vangelis'in "Chariot of Fire" (Ateş Arabaları) ile uyanın, Mozart'ın keman kon-çertosuyla çalışın veya Kitaro'nun "Silk Ro-ad" (İpek Yolu) ile uykuya dalın.

Aromatik Bilinç

Her gün, gün boyunca çeşitli kokularla karşı karşıyayız. Beş milyon adet koku alma hücremiz, koku yapan bir madenin havada trilyonda bir miktarda bulunan molekülün kokusunu alabilir. Ve günde 23.000 kez. 440 lt3 koku yüklü hava soluruz.

Fakat çoğu insanın aromatik algılamayı tanımlamak için çok sınırlı bir kelime hazinesi vardır. "Bu pis kokuyor" veya "bu güzel kokuyor" en genel referanslardır. Koku ayırt etme ve değerlendirmeyi geliştirmek için koku kelime haznenizi genişletmeyi hedefleyin. Parfümcüler kokuları çiçeksi (güller) , naneli (nane), miskli (mis, amber çiçeği), ha-

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha .

vai eterik (armut), reçineli (kafuru), pis (çürük yumurta), ve ekşi-keskin (sirke) olarak kategorize ederler. Bu terimleri kullanın ve aşağıdaki egzersizleri yaparken kendi tanımlayıcılarınızı oluşturun.

Şu Anda Ne %pkCuyorsunuz?

Şu anda nasıl bir koku aldığınızı mümkün olduğu kadar canlı bir şekilde tanımlayın. Sonra en sevdiğiniz köpeğin tanıma tarzıyla, yakın çevrenizi burnunuzla araştırın. Bu kitabı, boş bir kahve fincanını, avcunu-zu, sandalyenizin arkasını koklayın. Deneyiminizi defterinize not edin.

a<Kj)£iiCar"ı (Bir günün %pnusu Yapın

Ne kokladığınızı ve bunun sizi gün boyunca nasıl etkilediğini kaydedin. Alışılmadık ve yoğun kokular arayın. En sevdiğiniz şarküterinin peynir bölümünde dolaşın. Kırlara açılıp bir ahırdan içeri girin. Mutfağı-nızdaki baharat ve otların aromasını içinize çekin. Kokular havanızı nasıl etkiliyor? Ya hafızanızı? Duygularınızı ve hatırlamanızı etkileyen özel aroma örneklerini kaydedin.

%pky, ZenginCiği

Bu egzersiz kolay ve arkadaşlarla yapması eğlencelidir. Farklı aromalarda olan bir dizi farklı maddeyi bir araya getirin örneğin; bir gül, bir parça sedir ağacı, biraz vanilya, yakın bir arkadaşınızın kısa süre önce giyil-

147

148

Leondrdo'nun kişisel kolonyası için formülü:

"koku için taze gülsuyunu alın ve ellerinizi nemlendirin, sonra lavanta çiçeğini alın ve ellerinizin arasında ovuşturun, iyi olacaktır."

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

miş tişörtü, bir dilim portakal, bir avuç toprak, bir deri ceket, iyi bir puro, taze kesilmiş zencefil. Gözlerinizi kapatın ve arkadaşınıza her bir maddeyi burnunuza doğru 30 saniye kadar tutmasını söyleyin. Her bir kokuyu ve ona olan tepkinizi tanımlayın.

%\$ndi Parfümünüzü Yapıtı

Bir parfümeri mağazasına girin temel yağların örneklerine bakın: lavanta, (patc-houli), (clove), gül, okaliptüs, vs. Mümkün olduğu kadar çok çeşidi deneyin. Her biri sizi nasıl etkiliyor? Arkadaşlarınızı nasıl etkiliyor? Farklı kombinasyonlar deneyin ve kendi sevdiğiniz kokuyu oluşturun.

Her biri elli hücreden oluşan yaklaşık 10.000 tat alma tomurcuğunuz (pütürünüz) vardır. Tat pütürleriniz tatlı, ekşi, acı ve tatlıyı ayırt etme özelliğine sahiptir. Tatlıyı hissedenler dilinizin ucundadır, ekşilik yanlarda, acı arkada ve tuzlu hissedenler yüzeye dağılmış durumdadır.

Jİmmaterapiyi İnceCeyin

Bitkilerin ve şifalı otların aromaları eski Mısırlılar, Yahudiler, ve Çinliler tarafından tedavi amacıyla kullanılırdı. Klasik çağlarda ve Leonardo'nun döneminde doğal şifalı otların tedavi edici uygulaması da bir yeniden doğuş yaşıyordu. Kitapçınızda bu süratle gelişen konu hakkındaki kitapların sayısına bir göz atın.

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha .

Bütün bu anlatılmış olan uygulamalar zengin ödüller verir, fakat koku alma duyusunu araştırmanın en zevkli yolu iyi bir yemek ve ona eşlik eden kaliteli bir şarap iledir.

Tat Alma

Çoğumuz için tat alma fırsatı kendini günde üç kez gösterir. Fakat yaşam telaşı içinde buna dikkat etmek genellikle güçtür. Koşuştururken bir loknu bir şey ısırabilmek ve gerçekte hiçbir şeyin tadına var amadan yiyeceği tüketmek çok basittir. Bunun yerine, yemeden önce biran durun. Yemek üzere olduğunuz yiyeceğin kökenine eğilin. Yiyeceğinizin daha ilk lokmasında yüzde 100 tat almayı hedefleyin.

MuÇcıyeseCi TatAhnayı Çetiştirin

İyi müzik dinlemek duymayı geliştirmenin harika bir yoludur; büyük bir performans bir diğeriyle mukayese etmek daha da etkilidir. Aynı şey tat alma ve koklama için de geçerlidir. İyi yemekler yemek ve kaliteli şaraplar içmek devamlı keyif verici duyusal bir eğitimidir, fakat koku ve tat alma kıymetlendirmenizin gelişmesini mukayeseli değerlendirme yoluyla çok etkili bir şekilde hızlandırabilirsiniz. Mukayeseli değerlendirme için aşağıdaki egzersizleri deneyin:

Üç tip bal alın (örneğin, portakal çiçeği, vahşi çiçek, yonca), kavanozları açın, ve her birini otuz saniye koklayın. Aromalarını tanımlayın. Sonra "her birini sırayla tadın; ya-

• 149

150»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

rım çay kaşığı kadarını ağızınıza alın ve dilinizle ağızınızda dolaştırın. Tatmalar arasında damağınızı çalkalamak için bir yudum su alın. Aroma ve lezzet farklarını tanımlayın. Şimdi aynı mukayeseyi üç çeşit zeytinyağı, çikolata, mantar, bira, elma, şişe suyu, füme somon, havyar, üzüm, veya vanilyalı dondurma için yapın.

Şarap Tadımını %çşfe£in

Kaliteli şarap, içebileceğiniz bir sanat eseridir. O dünya nimetlerinin sıvı haldeki özüdür; kanıtı, Benjamin Franklin'in şu ifadesinde bulunur "Tanrı bizi sever ve mutlu görmek ister." Şarabı değerlendirmeyi ve tadına varmayı öğrenmek, koku ve tat alma duyunuzu rafine etmenin en zevkli yoludur. (Eğer alkol almak istemiyorsanız, aşağıdaki egzersizleri Ariel, St. Regis, ve diğerleri tarafından üretilen alkolsüz şaraplarla yapabilirsiniz.)

Başarılı bir şarap tadımı yapmak için şunlara ihtiyacınız vardır: Şarabın rengini değerlendirebilmeniz için uyumlu, iyi aydınlatılmış bir ortam (Püristler [mükemmeliyetçiler] şarabın renginin daha belirginleşmesi için beyaz masa örtüsünde ısrar ederler); farklı şarapların tadım aralarında damağınızı temizlemek için bir sepet kabuk ekmek ve su; aromayı ve tadı optimize etmek için iyi cins kadehler(en iyileri Reider kristalinden imal edilir). Ve tabii, bir tirbuşon ve birkaç iyi cins şarap.

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha ...

Tadımınızı bir konu çevresinde organize edin. Örneğin, en üst düzey Kaliforniya chardonnay, pinot noire, veya cabernet sau-vignon şarabını, aynı fiyattaki Fransız beyaz burgundy, kırmızı burgundy, veya Bordeaux şarabı ile mukayese etmeyi deneyin. Veya Leonardo'nun vatani, İtalya'nın Tus-can bölgesinden Chianti'nin üç farklı bağbo-zumunu tadın. (Antinori Chianti Classico Tenuta Riserva'yı deneyin. Antinori ailesi Tuscan bağlarını Leonardo'nun doğduğu 1452 yılında kurmuştu. 1988, 1990, ve 1993 rekolteleleri eldeki en iyi bağbozumlarıdır.)

Tatma, şarabın asıl zevki olmakla beraber, bundan tam olarak keyif almada bütün duylar rol alır. Elinizde şişeyi hissetmek, mantarın şişe açılırken çıkardığı mükemmel ses, parmaklarınıza temas eden dokusu, şarabın kadehe dolarken çıkardığı şırıltı. Kadehi ışığa tutun ve şarabınızın rengine göz a-tın; sonra uçucu aromasını bırakması için kadehin içinde döndürün. Burnunuzu kadehe uzatıp kokusunu içinize çekin. Aromanın tadını çıkarmak ve elemanlarını tanımlamak için zaman ayırın. Sonra, şarabı damağınıza yayarak, tadını, dokusunu, ve verdiği hissi değerlendirerek için. Yutun, ve boğazınızdan geçerken bıraktığı lezzeti ve duyguları fark edin. "Finish" diye adlandırılan bu son eleman, iyi bir şarabın en iyi işaretidir. En iyi cins şaraplar yutulduktan sonra bir dakika daha ağızınıza keyif dalgaları gönderir.

151

152-

Leonardo'nun

not

defterlerinden: "Dokunma duyusu ile bir deneme. Eğer ikinci parmağınızı

üçüncü

parmağın

ucuna tırnağın

tamamı diğer

tarafıtan

görünecek

şekilde

koyarsanız,

bu iki parmakla

dokunduğunuz

bütün cisimler,

yuvarlak olmak

koşuluyla, çift hissedilir."

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Tatma sürecinin her safhasını hassasiyetle ve şiirsel bir şekilde tanımlayın.

Deneyimli tadımcılar tarafından kullanılan sözcüklere ilave olarak, siz kendi tanımlayıcılarınızı kullanarak aldığınız zevki ve değerlendirmenizi genişletebilirsiniz; ne kadar şiirsel ve düşsel olursa o kadar iyidir. En iyi hatırlatıcı tanımlamaya bir ödül verin (ipucu: tadılan şarapların sayısı arttıkça tanımlamalar giderek daha hatırlatıcı olma eğilimindedir). Kısa bir süre önce büyük bir petrol şirketinin muhasebe bölümünde yapılan tatma sırasında, şarap hakkında hiçbir şey bilmediğini söyleyen bir muhasebeci, seçkin bir Meur-sault'un tadını, "Bu ılık bir yağmurda sarı bir şemsiye açmak gibi" diye tanımlayarak ödül kazandı.

Şarap tadımında deneyim kazandıkça, diğer tat ve kokularla ilgili değerlendirmelerinizin de geliştiğini fark edeceksiniz. Salud! Cent'anni!

Dokunma ve Hissetme

Beyniniz 500.000 dokunma detektörü ve 200.000 ısı sensöründen bilgi alır. Geniş de Leonardo çoğu insanın "hissetmeden dokunduğunu" üzüntüyle belirtmiştir. Duyarlı "hissetmenin" sırrı, sonraki egzersizlerde deneyeceğiniz gibi, algılayıcı bir şekilde dokunmak, bütün vücudunuzla ve ellerinizle^ derinden "dinleme"yi öğrenmektir.

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha ... • 153

-kaliteli' %&\$|fllrHliz" elmi i* ve -t "si- % çe;;sözcük ktillamları : kendi|||ptfiyan'ca;;ğüincle ' lerini içermök^tejokıpoen lezzetlilerin 'a:

Amabüe-Jlilylm li): : dostça, ı '

Aristocraticö : : en iyi v (aristokratik);<: kal

Balanced (dengeli)

Black currants

T (kuşüzümü)

, Buttery (ya^lı)

i Carezzevois

| -Complex (k:

i Generos- '

Rotondc

Stoffaî

Supple

Velvety

Zing

154

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek Me&I^Çtin Oofyn

Verrocchio'nun (sayfa 29) Babtism'indeki melek resmine veya bakirenin yüzüne bakın, (sayfa 173) Leonardo'nun uyguladığı çok ince boya tabakalarındaki temasın kalitesini hayal edin. Şimdi maestronun nefis hassasiyetinden esinlenerek çevrenizdeki nesnelere dokunun. Bu kitap, kabı ve sayfaları, elbisenizin kumaşı, saçınız, kulak memeniz, parmak uçlarınız. Çevrenizdeki dünyaya, sanki her duyuyu ilk defa algılıyor-muş gibi dokunun.

Aynı niteliklerde teması sonra karşılaşıcağınız özel bir insana uygulayın. Partneriniz Rönesans'ın büyük bir hayranı olacaktır.

Çözü (BağCt (Dof&nma

Bu egzersizi paylaşmak için bir arkadaşınızı davet edin. Şu maddelerden bulabildiklerinizi bir araya getirin: bir lastik top, bir ipek eşarp, bir parça seramik, bir yapışkan fermuar, bir yaprak, bir kase buz, bir çekiç, bir kadife veya velur süveter ve araştırmak istediğiniz herhangi bir şey. Gözlerinizi bağlayın ve bunları algılayan dinleyen ellerle keşfetmeye çalışın. Dokularını, ağırlıklarını, ısılarını ve diğer duyguları tanımlayın.

(Doğaya <Dofynun

Dışarı çıkın ve doğanın dokularını araştırın. Farklı ağaç kabukları ve yaprakları, çi-

Sensazione: Duyguları, ÖzeHikle Deneyimi Daha .,

menleri, çiçeklerin yaprakları, toprak ve bir kedi veya köpeğin tüyleri.

• 155

y (Bir günün 7(pnusu 'Yapın

Farklı insanların dokunuşunun niteliğine dikkat edin; bir tokalaşmanın kuvveti, bir kucaklaşmanın sıcaklığı, bir öpüşün yumuşaklığı. Sevişmenin dışında, hissettiğiniz en zevk verici teması düşünün. Çok sevdiğiniz kimselere dokunmanızın niteliğini nasıl arttırabilirsiniz. Temanızdan azamisini elde etmek için bir dostunuza bir ayak masajı yapın ve kendinize bir mesaj programlayın.

Sinestezi

Duyuların birleşmesi olan sinestezi, büyük sanatçıların ve bilim dahilerinin karakteristiğidir.

Sensazione'nin bütün güçlerini, sineste-tik bilinci yaşatarak arttırabilirsiniz. Başlamanın basit bir yolu, bir duyuya diğer duyulara göre tanımlamaktır. Sinesteziyi geliştirmek için aşağıdaki egzersizleri deneyin.

En sevdiğimiz müzik parçasını dinleyin, Dinlerken izlenimleri şekiller ve renklerle ifade etmeyi deneyin.

156

Rengin Sesini Çıkarın

En sevdiğiniz resmin röprodüksiyonuna bakın. Tuvaldeki dokular, şekiller ve renklerden esinlenen sesleri vokalize edin.

Çörünmeyi ŞefciCCencCirin

Eğer belli bir müzik parçasının heykelini yapacak olsaydınız ne tür malzemeler kullanırdınız? Ne tür şekiller yapardınız? Hangi renkleri kullanırdınız? Müzik nasıl kokardı? Eğer müziği ısırabilseydiniz, tadı nasıl olurdu? Bu hayali çok duyulu heykel yapma egzersizini, en az iki sevdiğiniz müzik parçasıyla deneyin.

TranspozisyonCar Yapın

Büyük sanatçılar ve besteciler listenizi gözden geçirin. Onları kişiliklerine göre değil de yapıtlarına göre transpoze edin. Diğer bir ifadeyle, eğer Michelangelo bir müzisyen olsaydı ne olurdu? Eğer Mozart bir ressam olsaydı ne olurdu? Örneğin, bana göre eğer Michelangelo bir müzisyen olsaydı, sanırım Beethoven

olurdu; ve eğer Mozart bir ressam olsaydı Rafael olurdu. Bu arkadaşlarla yapılacak eğlenceli bir egzersizdir. Herkes birkaç transpozisyon yaptıktan sonra, herkese ayrı ayrı seçimlerini açıklattırın.

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha ... • 157

SinestetikjPro6Cem Çözümüne Angaje Otun

Belli bir soru, sorun, veya problem düşünün. Ona bir renk, şekil ve doku verin. Kokusu ve tadının neye benzediğini hayal edin. Nasıl bir his veriyor? Bazı olası çözümlerin dokusu, tadı, şekli, rengi ve sesi nasıldır? Sinesteti^Se6ze Çorbası Yapın

Sebze çorbası Leonardo da Vinci'nin her gün yediği gözdesi olan bir yemektir. Bütün duyularınızı, büyükannem Roza'dan uyarladığım şu tarifile keskinleştirebilir ve tadına varabilirsiniz. Büyükanne Roza esaslı bir İtalyan aşçısı olmasına ilaveten yetenekli bir ressamdı. Bu egzersizde çorbayı sineste-tik bir sanatçı gibi yapacaksınız.

Malzeme:

1 fincan canellini fasulyesi (Progresso taraflarından iyi cins konserve fasulye)

10 oz İsviçre chard (şeritler halinde kesilmiş)

3 orta büyüklükte kabak (çeyrek ince dilimler halinde)

sarı soğan (çok ince doğranmış) orta boy karanfil sarımsağı olgun kırmızı domates (iri olarak doğranmış)

gevrek kereviz sapı (küçük küçük doğranmış)

158»

w

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

4 yaprak savoy kabağı (şeritler halinde kesilmiş)

3 orta boy patates (az pişmiş iri olarak doğranmış)

İyi cins zeytinyağı

2 fincan sebze, tavuk veya biftek suyu (bul-1 yon)

Parmesan (veya pecarino) peyniri kabuğu

Taze fesleğen, kekik, karabiber

İsteğe bağlı olarak arborio1 pirinci veya fu-silli2 (al dente3 olarak pişmiş)

Sebzelerinizi kesmeden dilimlemeden veya doğramadan önce tek tek elinize alıp ağırlığını, dokusunu, şeklini ve rengini hissedin. Her bir malzemenin aromasını içinize çekin ve onun özüne uygun notalar mırıldanın.

Büyük bir kabın içinde, sarımsak, kereviz, havuç ve soğanı zeytinyağı ile soteleyin (soğanlar pembeleşinceye kadar) sonra diğer sebzeleri, bir fincan bulyonu ve bir tutam yeni çekilmiş karabiberi ilave edin ve kısık ateşte pişirin. Sık sık fakat ağır ağır karıştırın. Eğer daha sulu olmasını istiyorsanız biraz daha bulyon ilave edin. Parmesan peyniri kabuğunu içine atın. Renklerin dokuların, aromaların karışmaya başlama-

Sensazione: Duygulan, Özellikle Deneyimi Daha

sim izleyin. Başlayan bu tat ve koku senfonisinin seslerini mırıldanın.

Bütün malzeme birbirine karışmıca kadar en az 3 saat kaynatın.

159

! Bir İtalyan pirinç markası (ç.n.).

2 Burgu şeklinde makarna (ç.n.).

3 Az pişmiş (ç.n.).

Klasik bir ^u^ı.^... •3 un bir ortama koy dul; zengin olduğu bir ortan grup beyin gelişmesini rentte yollarını bula m davranışlara yatkın J-ğine sahip olanlar d hip oldular. Karmf

bir arada neşe\

«

kullanılırla!

>-

zerlik gör1'

l-

ren evde

];•

için gay.

1

henüz d ten, olu

duklarır

>

yaratmak için her fırsatı kullanın, toı rolojik ve duygusal gelişiminde sevgi i kucaklamalar çok önemlidir. Koku ve edilmesi inceliklerin anlaşılması için büyüünceye kadar bekleyebilir. Fakat görüş keskinliği, renklerden zevk alma, sesi değerlendirme ve doğal sinestetik bilinç, resim ve müzik dersleriyle ve güzelliklere bakarak zenginleştirilebilir.

160 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha ... • 161

; İş Alanında Sensazione

V

Leonardo iş ortamının estetik olarak geliştirilmesinin önemini vurgulamıştır. Çevremizden her gütt edindiği-şşimiz duygusal algılamaların beynimiz için biryenevi gıda »olduğunu anlamıştır. Ancak, brganizaşyonel dünyada ço-ğu insan duygusal izlenimlere; ilişkin! "junk-food diet" .- (ıvır zıvır yeme) sonuğÜ- blaravZİhinsel"kötü-beslenme-den çeker. İş yerleriniiz genellikle: devlet dairelerine, hastanelere, okiİfaraVve cezaevlerine benzer. Hücremsi yapılaşma, tekdüze duyar renkleri; ve flüoresan ışıkları. İnsahbudüzenlemelerin duygusalyoksulluğun üretken-: ligi artırdığı varsayımına mı -dayahd^ğini rnerakediyor. f; " İröiikVölarak^ tier taraftaki kuruluşlar* daha fazla ya-}iraticılıkt yenilik, ve bütüii^eviy|lerdenİcatılım.için acil f:çağrılar» yapmaktalar. ÇalışanlaBinv kutulara kapatır-l ken, bir ;yandany da "kutünüh:4|İni ^üşünmLelerini1' isti -| yorlar.iiÖj-ganiz^yonlar üyelepiideii daha fazla yaratıcı-'.. İihk,\% yenilik.dşterken, istedi|||i; davrariğları: teşvik '»edecefe/brtamlârda sağlamaİdirîar. ; ^ Ş!.t. İJİUn^yıllar;dah^beri psikplög|||^;diş.çevre tarafından |.f aglana.fi uyafilârin, yaşaman ilk-yül^rında beyinin geliş-: i-riiesi içiii-:hayati olduğuruihnektedirler. ;; İli:Ancak ;\$on;zâmanlardai beyin bihmcileri çevresel uya-v ; rıların yetişkinlerin beyinlerinde de devamlı olarak ge-^ lişme sağladığını keşfetmiştir. "Kendi deneylerimdenİ aydınlatıcı bir hikaye, yehiy daha yaratıcı, snaptik orga-« nizasyonİna yardımcı olacak bir iş ortamını nasıl kurulacağına dairdesin veriri ;;ii:^^-s^< ; - - / ' '... : . *; 1982:d^: b^titbi.cihaz;şu?^0iini.Öğrenm0 Kaynakları;j Grubu bir eğitim sorununun-İSzaimü için yârdım istedi; :|

Bu grup, karmaşık diyagnostik testler için dizayn edilmiş bir makinenin kullanımı ve bakımı için -müşterileri^ eğitmekten sorumluydu. Maliyet etkenliğini: korumak| için, bu makinenin eğitimi bir haftada tamamlanmalıy-İ di., Sorun eğitimin genellikle iki-üç hafta kadar sürme-i siydi. :^S:S*Ç^İ\$;V^

Kuruluşu ilk ziyaretimde, günün en gelişmiş interakl tif eğitim teknolojisinden çok etkilenmiştim; ÖğrericileiJ ileri teknoloji bilgisayarlı sınıflara devam ediyor "veger! çek makineleriniijistünde çalışıyorlardı. Ancak^ öğrenme* ortamı standart hücre sistemi, monoton duvar boyaları, flüoresan ışıklar, :vs. idi. Estetiğe yönelik tek girişim her makinenin üstüne asılı büyük boy bir makine resmiydi. Öğrencilere sabah ve öğleden sonra birer kahve molası veriliyordu.

Ahtİdot olarak, Öğrenme kaynağı timinin otuz dokuz üyeşİSgerçek.yaşam sorunlarına karşı Da yinçiyarijdü-şünme.jhecercilerinin uygulanmasına odaklandıkları -bir eğitim programı için üç günlerini harcadılar;İBirinci gün ".işyerlerine dönen eğitim uygulayıcıları gün boyunca"Mo-"»zart'iti; keman konçertolarını dinlediler> ilk günün;şöhra-j:ş^:;öğfehçilefinin her zamankinden yüzde elli 'daha,az «gereksiz sorıı1' sorduklarını rapor ettileryMffiziğih öğrencilerinrahatlmasına ve dikkatlerini toplaffialannaSyaradım ettiğini, monotönluktankurtulmak'için "kafa karış-; masi'? ihtiyacından kurtardığını düşündüjei>.*r-: :: ; Öğrenim laboratuvarında yapılan diğet Jjazı^değişiklik-^ler arasında, eğitimciler: :";İj;-: ; ¥#; Makine resimleriniikaldırıp onlarıh^erine en sev-" :-dikleri sanatçılafıÖSröproduksiyonlar]Lhı astılar; 162.

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

< /greni -ya teş\ i

direnme İ,....., İ_ . , . ju bu- \ il boyunca bu değİ-şikl'Uerin etkileri üzerinde kendi kendilerine çalıştılar. : Öğrenme etkinliği yüzde 90 gelişme gösterdi.

Renkleri içinize çekerken ve duygularınız yüzerken sebze çorbası deneyiminizi ifade e-din. İtalyanvari güzel jestler yapmaya başlayın.

İsterseniz servisten 10 dakika önce fasulyeleri sonrada pirinci veya makarnayı ilave edin. Rendelenmiş parmesan veya pecarino-yu ve hatta biraz da zeytinyağı serpin. Taze fesleğen veya kekik ile süsleyin. Sıcak İtalyan ekmeği ve bir kadeh şarapla veya San Pellegrinoyla servis yapın.

Artık bütün ayrı notalar armoniyle kaynaşmıştır. Sebze çorbası şarkınızı söyleyin veya mırıldanın ve sebze çorbası dansınızı yapın.

Sensazione: Duyguları, Özellikle Deneyimi Daha ...

Maestro'nun Stüdyosunun <3ir (Benzerini %çndiniz İçin 'Yaratın

İşyerinde denge ve yaratıcılık sağlayan bir kültür oluşturmak karmaşık bir görevdir. Ancak, Maestronun stüdyosunun bir benzerini kendiniz için meydana getirmek doğru yönde atılmış somut bir adımdır. Bu mekanı beyin fırtınası için, strateji oluşturmak için, ve yaratıcı problem çözümü için kullanabilirsiniz. Amoco, DuPont, ve Lucent Technologies gibi şirketler bunu başarıyla uygulamaktadırlar. Başlamak için şu unsurları ve kaynakları dikkate alın:

Oda. Bir konferans salonu, malzeme odası, bodrum, veya boş bir büroyu alın, ve bütün standart mefruşatı ve telefonları çıkarın. Kapıya "Rönesans Odası", "Yaratıcılık Merkezi", Leonardo Laboratuvarı", "Think Tank", vs. gibi bir tabela asm.

Aydınlatma. En iyisi doğal aydınlatmadır, dolayısıyla penceresi olan bir oda bulmaya çalışın. Standart flüoresan lambaları ultraviyole-radyasyon-koru-malı ful spektrum flüoresanlar, halojen lambalar, veya akkor ışık veren normal ampullerle değiştirin.

Ses. İyi kaliteli bir stereo müzik seti yerleştirip beyin fırtınası veya molalar-

163

164»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

da caz veya klasik müzik çalın. (Califor-nia Irvine Üniversitesinde kısa süre önce yapılmış olan bir araştırmada, denekler Mozart dinlerken yapılan testlerde geçici bile olsa daha yüksek IQ derecesi göstermiştir.) Estetik. Duvarlara ve hatta tavana hareketli ilham verici sanat eserleri asm. Bunu ara sıra değiştirerek tazeleyin. Yeşil bitkiler ve taze çiçekler bulundurun.

Mobilya/Malzeme. Rahat koltuk ve sandalyeler, dolgun yer minderleri veya hatta bir hamak getirin. Yeter miktarda flip chart (yaz-boz kağıtları) (bulabildiğiniz en büyük boyutta) ve bol miktarda renkli kalem ve marker (su bazlı, toksik olmayan türden). Bir tepegöz (iyi cins sessiz bir model) ve duvar büyüklüğünde yazı tahtası.

Feng Shui. Bu eski bir Çin sistemi olup, odaları aynalar, ekranlar, çeşmeler, ve mobilyalarla döşeyip yin ve yang kuvvetlerini dengelemek ve doğayla uyumu azamiye çıkarmaktır. Chase Manhattan, Citibank, ve Morgan Guaranty Trust gibi batı şirketleri ve çok sayıda doğu şirketi beyin-geliştirme ortamları oluşturmak için feng shui danışmanları istihdam etmektedirler. Hava. Çoğu iç mekan ortamları tıka ba-

Sensazione: Duygulan, Özellikle Deneyimi Daha .

sa dolu ve çok sıcak veya çok soğuktur. Bir ısıtıcı/ havalandırma cihazı temin edin. Bir hava nemlendirici, nem alıcı, veya hava temizleyici (bunda yeşil bitkiler yardımcıdır) yararlı olabilir. Aro-maları deneyin—potbori1, tütsü, veya esanslar (örneğin, uyanıklık için nane, rahatlama için lavanta).

• 165

"Çeşitli çiçek yapraklara, baharlar ve kokular içeren bir kavanoz (ç.n.).

(Sözlük anlamıyla "Dumanla 'Yükselmek i Belirsizliği, Paradoskı ve Kararsızlığı Kucaklama Ar.;; -v

—VWilliam Manchest;*

167

ırosita güçlerinizi uyandırıp, deneyimin de-İrinliklerinde yol alırken, ve duyularınızı keskinleştirirken bilinmeyenle yüz yüze gelirsiniz. Zih-toinizi belirsizliğe karşı açık buldurmak yara-tıcı"potansiyelinizi serbest bırakmanın tek ve en güçlü gizidir. Ve Sfuma-to prensibi bu açıklığın anahtarıdır. Sfumato sözcüğü "puslanmış" veya "dumanla yükselmek" veya basitçe "dumanlı" olarak tercüme e-dilebilir. Sanat eleştirmenleri bu deymi Leonardo'nun resimlerinin en belirgin karakteristiklerinden biri olan puslu, esrarengiz niteliğini tanımlamak için kullanırlar. Bu etki, insan için harika bir metafor olup, çok sayıda ince boya katmanlarının özenli bir şekilde uygulamasıyla elde edilir. Leonardo'nun bitmez tükenmez sorgulaması ve araştırma için duyularını kullanmadaki ısrarı onu birçok keşfe ve içyüzünü anlama yeteneğine erdirdi, bu aynı zamanda onu bilinmeyenin bolluğu ile ve sonuçta bilinmeyenle mücadeleye yöneltti. Karşıtların tansiyonunu tutmada, bilinmeyi, belirsizliği, ve paradoksu kucaklamadaki olağanüstü yeteneği, dehasının kritik bir karakteristiği idi.

Karşıtların tansiyonu teması, çalışmalarında devamlı olarak ortaya çıkar ve yaşamı boyunca yoğunlaşarak artar. Ressamlar için ideal konular üzerine yazdığı Treatise on Painting (Resim Üzerine Yazılar) adlı kitabında anlaşılması güç kontrast imajları anımsatır: "...her türlü hayvanın, bitkinin, meyvenin, arazi yapısının, ovaların, dağların, izleyene dehşet veren korkunç

168

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

şüpheleri olmayan ressam çok az şey başarır."

yerlerin özü; ve, hoş yerler, tatlı ve zevk veren rüzgarın esintisiyle hafifçe eğilmiş renkli çiçeklerle dolu çayırlara geçtikten sonra tekrar dönüp bakan..."

Leonardo'nun güzelliği arayışı onu çirkinliğin çeşitli şekillerini keşfetmesine yol açmıştır. Savaş, gülünçlükler, ani sağanakların çizimleri genellikle çiçeklerin ve güzel gençlerin yanında yer alır. Yolda garip veya anormal bir tipe rastladığında, bu insanın detaylarını kaydetmek için bütün gününü onu izlemekle geçirirdi. Bir seferinde şehirdeki en tuhaf görünümlü insanlar için bir öğle yemeği tertiplemişti. Onları fıkraya ardına fıkraya ile eğlendirip gülme krizlerinin etkisi ile daha çok şekilleri bo-zuluncaya kadar çabaladı. Sonra parti bittiğinde, bütün gece oturup yüzlerinin şeklini çizdi. Kenneth Clark Leonardo'nun çirkinliğe olan merakını, "insanları gotik katedrallere gargoyleler1 yapmaya iten duygu" ile mukayese eder. "Gargoyleler Azizlerin tamamlayıcısıydı; Leonardo'nun karikatürleri de onun yorulmaksızın aradığı ideal güzelliğin tamamlayıcısıydı."

Leonardo'nun karşıtlık ve paradoks tasarımı çeşitli şekiller almıştır. Cinaz, fıkraya, mizah sevgisi, bilmece, bulmaca, ve gemici düğümlerine olan hayranlığı not defterlerinde yer almıştır. Nakış, yer parkeleri, ve porselen karolar için resimleri, çizimleri, karalamaları, ve dizaynları genellikle düğüm, saç örgüsü, ve konsantrik (aynı merkezli) dairesel şekiller gösterirdi. Vasari'ye göre,

Sfumato: Belirsizliği, Paradoskı ve Kararsızlığı

• 169

1 Gargoyle: Genellikle kilise damlarının kenarına taştan veya metalden yapılan çirkin bir insan ya da hayvan başı şeklinde oluk. Yağmur suları bu heykelciklerin ağızından aşağı dökülür, (ç.n.)

Karşıtların gerilimi 1483'de sipariş aldığı Kayalıklardaki Bakire adlı eserinin ana temasıydı. Bramly'nin belirttiği gibi "Leonardo Kayalıklardaki Bakire'yi bir prensip etrafında: karşıtlık, kontrast üzerine düzenlemişti. Anne ve çocukların oluşturduğu mutlu grup ve hemen hemen gülümseyen melek dünyanın sonunu çağrıştıran karmaşık bir arka planla çevrilidir.... Çorak bir kayadan bitkiler çıkmaktadır. Kusursuz tasarımda Leonardo, çarmıhın ıstırapı için hazırlık yapıyor gibidir. Süvari 'nin tohumlarını taşımak nasıl bir eğlence kaynağı olurdu."

170

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Sfumato: Belirsizliği, Paradoksu ve Kararsızlığı ...

171

Leonardo da Vinci tarafından Fındıkkıran Adam ve güzel genç çalışması.

Leonardo bir düşünüm paterni dizayn etmek için çok zaman harcardı, öyle ki örgü bir baştan bir başa bir çember oluşturuncaya kadar takip edilebilirdi. Bu güzel ve karmaşık dizaynlardan birinde "Leonardus Vinci Academia" ibareli bir oyma vardır."

Leonardo'nun sonsuz şekillere olan hayranlığı kendi adının sözcükleriyle oynamak kadar eğlenceliydi (onun zamanında düşünüm şekilleri fantasie de vinci [vinci fantezileri] olarak bilinirdi). Bramly bunları "dünyanın hem sonsuzluğu, hem de birliği" olarak adlandırır. Düşüm, Da Vinci'nin bilgisi derinleştikçe paradoksu ve gizemi oyun şeklinde ifadesiydi.

Her şey hakkında daha fazla bilgi sahibi oldukça, Leonardo belirsizliğe daha fazla dalıyordu. Ve gizem ve karşıtlık bilinci arttıkça paradoks ifadesi daha zor an-

laşılır hale geldi. Bu Saint John'da çok belirgindir. Ken-neth Clark şöyle der:

Baptist St. John Gerçeğin ve Işığın habercisiydi. Ve gerçeğin kaçınılmaz habercisi neydi? Bir soru. Leonardo'nun St. John'u ebedi bir soru işareti, yaratıcılığın muammasıdır. O Leonardo'nun aşına olduğumuz—omzunda duran ruhu haline gelir ve cevaplandır ilamayacak bilmeceler olarak ortaya çıkar. Bir sfenksin tebessümüne ve zihni meşgul eden bir şeklin gücüne sahiptir. Leonardo'nun çalışmasının tamamında— kendi içinde bir soru ifadesinin artan ritmine sahip—bu. jestin nasıl görüldüğünü işaret . etmişim. Burada son derece saf ve belirgindir.

Şüphesiz Mona Lisa Leonardo'nun paradoksu en iyi ifadesidir. Tebessümündeki gizem çağlar boyunca seller gibi mürekkep akıtılmasına yol açmıştır. Bramly onu "İsanın kadın hali" olarak adlandırır. The Renaissance adlı klasik eserin yazarı VValter Pater onu "etten, tortulardan, küçük küçük hücrelerden, garip düşüncelerden, ve fantastik hayallerden, ve nefis duygulardan meydana gelmiş bir güzellik abidesi" olarak tanımlar. Sigmund Freud, Mona Lisa'nı "...kadının aşk hayatına hakim olan kontrastların en mükemmel şekilde ifadesi..." olduğunu yazmıştır. Mona Lisa'nın gülümsemesi iyi ile kötünün, şefkat ile gaddarlığın, baştan çıkarıcılık ile masumiyetin, fanilik ile ebediliğin kesişmesinde yatar. O, Çinlilerin yin ve yang sembolünün Batıdaki karşıtıdır.

The Story of Art (Sanatın Öyküsü) adlı eserin yazarı E. H. Gombrich, Leonardo'nun Sfumato denilen ve paradoksun özünü teşkil eden bu üstün yaratıcılığı nasıl başardığını anlamamıza yardımcı olur: "bulanık hatlar,

172 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Sfumato: Belirsizliği, Paradoksu ve Kararsızlığı ...

• 173

Leonardo da Vinci'nin Vaftizci Yahya 'sı

ve yumuşak renkler...bir şekilden diğerine geçerken daima bizim hayalimize de bir şeyler bırakır...Bir yüz resmi çizmeyi deneyen herkes bilir ki, ifade dediğimiz şey temel olarak iki unsurda kendini gösterir: ağızın kenarları ve gözlerin kenarları. Leonardo'nun bilinçli olarak yumuşak bir geçişle belli belirsiz bıraktığı tam bu kısımlardır. İşte Mona Lisa'nın bize hangi duygularla baktığından hiçbir zaman emin olamayışımızın nedeni budur...." Gombrich portrenin iki tarafındaki maksatlı farklılığa ve esrarengiz etkisine katkıda bulunan "neredeyse mucizevi şekilde canlı görünümüne" dikkati çeker.

Mona Lisa'yı çevreleyen bir çok gizemden biri de onun gerçek kimliğidir. Biyograf Giorgio Vasari'nin Leonar-

Mona Lisa

Dr. Lillian Schwvartz'ın

Leonardo'nun kendi portresi

ile Mona Lisa'yı aralarındaki

farkı/benzerliği ortaya çıkarmak

için birleştirmesi.

>:-«

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

do'nun ölümünden otuz yıl sonra ileri sürdüğü gibi, o Francesco del Giocondo'nun karısı mıdır? Mona Lisa Dr. Raymond Stites'in Sublimation of Leonardo da Vinci (Leonardo da Vinci'nin Yüceliği) adlı eserinde iddia ettiği gibi gerçekten Mantua Markizi Isabella d'Este midir?

Veya, o diğerlerini söylediği gibi Giuliano de' Medici-nin arkadaşı Pacifica Brandano veya Charles d'Amboise'nin bir metresi olabilir mi? Yoksa Leonardo'nun tüm yaşamı boyunca tanıdığı kadınların bir karışımı: annesi, asillerin karıları, ve metresleri, köylü kadınlar, ve gözlemleyip skeçlerini çizmek için saatlerini harcadığı yoldan geçen kimseler midir? Yoksa o, bazılarının dediği gibi kendisinin olağanüstü bir portresi midir?

Bu son sav için çarpıcı bir ipucu Bell Laboratuvarlarından The Computer Artists Handbook (Bilgisayar Sanatçısının El kitabı) mn yazarı Dr. Lillian Schwartz tarafından ortaya konmuştur. Karmaşık bilgisayar örneklemeleri ve çok hassas ölçüm ve ayarlamalarla, Sch-vvartz Mona Lisa ile sanatçının 1518'de kırmızı tebeşirle çizilmiş elde mevcut tek kendi-portresini mukayese etmiştir. "Görüntülerin birleştirilmesi için gereken şey onları birbirine kaynaştırmaktı: Burun, ağız, çene, gözlerin, ve alnın göreceli mevkilerini diğeriyle hassas bir şekilde çakıştırıldı. Sadece ağzın kenarını biraz oynatmak gizemli tebessümü sağlıyordu..."

Schvvartz bu en ünlü resmin modelinin maestronun kendisinden başkası olamayacağı sonucuna varmıştır.

Belki de Mona Lisa Leonardo'nun ruhunun portre-siydi. Mona Lisa'mn gerçek kimliği ne olursa olsun, o Da Vinci'nin dünya görüşünde paradoksun yerini aydınlatmaktadır.

Sfumato: Belirsizliği, Paradoksu ve Kararsızlığı ... • 175

SFUMATO VE SİZ

Geçmişte, kararsızlık için yüksek bir tolerans sadece Leonardo gibi dahilerde bulunan bir nitelikti. Değişim hızlandıkça, belirsizliğin katlanarak arttığını, ve belirliliğin görüntüsünü muhafaza etmenin daha güçleştiği-ni görüyoruz. Belirsizlik altında başarı sağlama yeteneği günlük yaşamımızın bir parçası haline gelmelidir. Paradoksla karşı karşıya kalındığında sükunetini korumak sadece etkili olmanın değil, süratle değişen dünyada sağlıklı bir zihnin de anahtarıdır.

Belirsizliğe karşı toleransınızı birden ona kadar bir skalada değerlendirin. Bir her zaman için tam bir belirginlik ihtiyacını, on ise Leonardo veya bir Tao rahibi gibi olduğunuzu gösterir. Skalada bir puan üste çıkabilmek için hangi davranışlarınızı değiştirebilirsiniz? Aşağıdaki egzersiz Sfumato gücünüzü artırmak üzere düzenlenmiştir. Egzersizden azami yarar sağlamak için önce öz-değerlendirme sorularına biraz zaman ayırın.

176»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Sfumato:

Kendini-Değerlendirme

- ? Belirsizlikten bir şikayetim yoktur.
- ? Önsezilerimin ritmine uyarım. Q Değişikliklerde başarılıyım.
- ? Hayatta her gün mizah bulurum.
- ü "Doğrudan sonuca gitme" eğilimim vardır.
- ? Bilmece, ve bulmacalardan hoşlanırım.
- Q Ne zaman endişeli olduğumu genellikle fark ederim.
- Q Kendime yeterli zamanı ayırıyorum.
- ? Cesarettime güvenirim.
- ? Zihnimde çelişkili fikirleri rahatça taşıyabilirim.
- ? Paradokstan hoşlanırım ve ironiye karşı hassasımdır.
- ? Yaratıcılığa imkan sağlayan tartışmaların önemine inanırım.

Sfumato: Uygulama ve Egzersizler

Curiosita Eşittir Belirsizlik

Curiosita bölümünden hayata ilişkin en önemli on soru listenize dönün. Hangileri en fazla belirsizliğe veya karışık duygulara neden oluyor? Bu paradokslar bu sorulardan herhangi birinin özünde var mı? Not defterinizle çalışırken, elinizle biraz soyut sanat yapmaya çalışın. Curiosita listenizden bir sorunun yarattığı belirsizlik duygusunu çizmeye çalışın. Sonra, jestlerle ve belki de doğaçlama bir dansla bu duyguyu ifade etmeye çalışın; eğer ne yapacağınızdan emin değilseniz, bir fikir sahibi olursunuz. Belir sizlik, dansınıza eşlik etmek için ne tür bir müzik seçerdiniz?

Belirsizlikle Dost Olun

Not defterinize, yaşamınızda, geçmişten veya şimdiki zamandan belirsizliğin hakim olduğu üç durumu kısaca tanımlayın. Örneğin, seçtiğiniz koleje kabul edilip edilmediğiniz, veya şirkette personel azaltması sırasındaki durumunuz, veya gelecekteki önemli bir ilişkiye dair beklentileri ele alabilirsiniz. Belirsizlik duygusunu tanımlayın. Onu bedeninizin neresinde hissettiniz? Eğer be-

178»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

İrilsizliğin şekli, rengi, sesi, tadı, kokusu olsaydı nasıl olurdu? Belirsizlik duygusuna nasıl tepki veriyorsunuz? Belirsizlikle endişe arasında nasıl bir ilişki var?

(Endişeyi Çözfemfeyin

Birçok insan için belirsizlik endişeyle eşanlamlıdır; ancak çoğu kimse iyi bir psikoterapistle yakın bir ilişki .kuruncaya kadar ne zaman endişeli olduklarını bilemez. Endişeye, aşırı konuşmak, bir içki koymak, bir sigara yakmak, veya tutkulu bir fantezi kurarak, bir tür otomatik kaçınma davranışıyla tepki verirler. Belirsizliğe karşı başarılı olmak için, ilk önce ne zaman endişeli olduğumuzu anlamayı öğrenmemiz gerekir. Endişemizin bilincine vardıkça, onu kabul etmeyi, tanımayı, ve kendimizi düşünce ve eylem zorunluluklarından kurtarmayı öğreniriz.

Endişe duygusunu tanımlayın. Endişenin farklı şekilleri var mı? Endişeyi vücudunuzun neresinde hissediyorsunuz? Eğer endişenin şekli, rengi, sesi, tadı, kokusu olsaydı nasıl olurdu? Endişe duygusuna nasıl tepki veriyorsunuz? "Endişe"yi bir günün konusu yapın. Gözlemlerinizi defterinize kaydedin.

(BeCirsizCi' için 'ToferaitstzCığı İzCeyin

Gün içinde "toplam olarak", "daima", "şüphesiz", "mutlaka", "asla", ve "kesinlikle" gibi ifadeleri kaç defa kullandığınızı sayın.

Konuşmaları nasıl bitirdiğinizi not edin.

Sfumato: Belirsizliği, Paradoksu ve Kararsızlığı ...

Genellikle bir görüşle mi yoksa bir soruyla mı bitiriyorsunuz?

Şaşkınlığa Dayanmayı Öğrenin

Sfumato prensibi varolmanın özüne değinir. Gündüzün geceyi takip etmesi gibi, mutluluk kapasitemiz kederin içinden doğar. Her birimiz tek ve özel bir evrenin merkeziz, ve kozmik tozların belli belirsiz zerreleryiz. Hiçbir polari-te yaşam ve ölüm kadar korkutucu değildir. Ölümün gölgesi yaşama güç ve anlam verir.

Da Vincivari güçlerinizi "şaşkınlığa dayanmayı" öğrenerek, duygularınızı paradokslar karşısında keskinleştirerek ve yaratıcı gerilimi kucaklayarak geliştirebilirsiniz. Düşünceye (tefekküre) dalma pratiğinizi aşağıdaki paradokslardan biriyle yapabilirsiniz:

Mutluluk ve Keder—Yaşamınızın en kederli anlarını düşünün. Hangi anlar en mutluymuştu? Bu durumlar arasındaki ilişki nedir? Mutluluğu ve kederi sırayla yaşar mısınız? Leonardo bir ara şöyle yazmıştı, "En büyük mutluluk, mutsuzluğun sonucu olarak meydana gelir...." Buna katılır mısınız? Bunun tersi doğru olabilir mi?

Sıkı dostluk ve Bağımsızlık—En yakın ilişkilerinizde mahremiyetle bağımsızlık arasındaki ilişki nedir? Biri olmadan diğerine sahip olabilir misiniz? Bu ilişki endişeye yol açar mı?

179

180

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

1 Güç ve Zayıflık—Bir insan olarak üç güçlü yanınızı listeleyn. Zayıflıklarınızın da üç veya daha fazlasını yazın. Listenizdeki bu niteliklerin ilişkisi nasıldır? Melek ve Şeytan—Jung'un "Gölge" diye adlandırdığı, bir insanın kötü yönlerini fark etmeden iyi olabilmesi mümkün müdür? Bir kimse gölgeyi inkar ettiğinde veya farkına varmadığında ne olur? Kendi ön yargınızı, nefretinizi, kıskançlığınızı, ihtirasınızı, gururunuzu, ve tembelliğinizi nasıl fark eder ve kabullenirsiniz?

Değişiklik ve Değişmezlik—Yaşamınızda gözlemlediğiniz en önemli değişikliklerin üç tanesini not edin. Değişmeyen üç şeyi not edin. "Ne kadar çok değişiklik olursa, o kadar aynı kalır" düşüncesi geçerli bir aforizma mıdır yoksa anlamsız bir klişe midir? İşte konu hakkında Maestronun görüşü: "Değişmezlik, kendini tüketen alevlerin içinden yeniden doğan Phoenix ile sembolize edilebilir." Tevazu ve Gurur—Yaşamınızın en gurur verici anlarını düşünün. Kendinizi en mütevazı hissettiğiniz anları hatırlayın. Saf bir tevazu ve gerçek bir gururun derin duygularını yeniden yaratmayı hedefleyin. Bu duygular ne kadar farklı? Tevazu ve gurur arasında beklenmedik benzerlikler var mı? Bu nitelikler birbirine aykırı mı?

Sfumato: Belirsizliği, Paradoksu ve Kararsızlığı

181

Hedefler ve Süreç—Ulaştığınız önemli bir hedefi düşünün. Bu hedefi elde etmede takip ettiğiniz süreci tanımlayın. Tatmin duygusu duymadığınız bir başarı elde ettiniz mi? Hedef ve süreç, yapmak ve olmak arasında nasıl bir ilişki var? Sonuç araçları doğruluyor mu? Başarılı ve tatmin edici bir yaşam için, bir kimsenin: a) açık bir şekilde belirlenmiş hedeflere yüzde 100 ulaşma sözü vermesi; b) her günü yaşama sürecinin, yaşamın günlük niteliğinin en önemli şey olduğunu fark etmesi; veya c) Hem a, hem b, mi gereklidir?

Yaşam ve Ölüm—Bunun için kendi egzersizinizi oluşturun.

Mona Hakkında Dikkatle

Düşünün

Serge Bramly, Sung hanedanından bir Çinli şaire göre dünyada en gereksiz ve rahatsız edici üç şeyin tahsilsiz gençler bulunması, kaliteli çayın kötü servis yapılması, ve iyi sanatın taktir edilmemesi olduğunu nakleder. Leonardo'nun Mona Lisa'sı nadiren görülebile- Yaşam ve Ölüm üzerine Leonardo: "Bir insanın kendi ülkesine veya başlangıç (yaratılış) kaosuna geri dönme ümit ve arzusunu gözleyin, ışığa yönelen ateş böcekleri, devamlı bir umutla ve mutlulukla her yeni baharı ve her yeni yazı bekleyen adam gibi... beklentilerinin çok yavaş oluştuğuna inanması; ve beklediği şeyin kendi sonu olduğunu fark etmemesi. Fakat bu beklenti elementlerin ruhunda onların en saf şeklindedir, kendini insan bedeninin yaşamına hapsedilmiş bulur, ve devamlı olarak kendi kaynağına dönmek ister. Ve ben bunun doğanın özünde mevcut aynı bekleyiş olduğunu bilmenizi istiyorum...."

ii

182

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Sfumato: Belirsizliği, Paradoksu ve Kararsızlığı ...

cek bir şeydir. Mona ile bir süre oturun. Zihninizin analitik kısmı sakinleşinceye kadar bekleyin ve kokusunu içinize çekin. Tepkilerinizi not edin. (Paris'i ziyaret ettiğiniz zaman sabah 9.00 da açıldığında Louvre'a uğrayın ve dosdoğru gidip gerçek Mona'yı özel olarak seyredin.)

Mona'nın Tebessümünü somutlaştırın

Mona'nın yüz ifadesini özellikle ünlü tebessümünü somutlaştırmayı deneyin. Ne hissettiğinize dikkat edin. Bunu deneyen insanların tepkileri arasında şunlar vardır:

"Sanki aklım iki ayrı yerdeymiş gibi hissediyorum."

"Böyle tebessüm ettiğim zaman, kendi mi daha hür hissediyorum."

"Kendimi bir cognoscenti (sanat kritiği) gibi hissetmemi sağlıyor."

"Ani bir şekil değişikliği hissettim— her şey birdenbire tamamen değişti.)

Şimdi Curiosa listesinden en fazla endişe doğuran sorulara dönün. Yalnız bu defa 1er soruyu düşünürken, Mona'nın tebessümünü gözünüzün önünde bulundurun. Mo-na'nın açısından baktığınızda düşünceleri-liz değişiyor mu? Gözlemlerinizi defterinize geçirin.

• 183

184

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

KULUÇKA VE ÖNSEZİ

Büyük müzisyenler sanatlarının notalar arasındaki boşluklarda hayat bulduğunu söylerler. Usta heykeltıraşlar gücün sırrı olarak eserlerinin çevresindeki boşluğu işaret ederler. Benzer şekilde, bilinçli gayretlerinizin arasındaki boşluklar, yaratıcı yaşama ve problem çözümüne bir a-nahtar teşkil ederler. Bu boşluklar kavram, fikir, ve duyguların kuluçkaya yatmasına imkan tanırlar.

Leonardo The Last Supper üzerinde çalışırken, inşaat iskelesi üstünde sabahtan akşama kadar resim yaparak günler geçirdi; sonra haber vermeksizin bir mola verdi. Onu işe almış olan Santa Maria delle Grazie'nin baş rahibi bundan memnun kalmadı. Vasari'nin belirttiğine göre, "Leonardo'nun bazen yarım gün düşüncelere dalmış olarak geçirdiğini görüp durumu garipseyen kilisenin baş rahibi işi bitirmesi için Leonardo'ya bıkkınlık verinceye kadar ısrar etti. Onun bahçe çapalayan işçiler gibi fırçasını elinden

bırakmamasını istiyordu." Vasari, rahibin Düke şikayette bulunduğunu, onun da Leonardo'yu çalışma alışkanlıkları nedeniyle sorguladığını anlatır. Bize Leonardo'nun Dükü "en büyük dahiler bazen daha az çalışırken daha fazla şey üretirler" diyerek ikna ettiğini anlatır.

Açıkça, Leonardo kişiliğinden ödün vermiyor; yeteneklerinden gurur duyuyor ve tevazu ve tatlı bir mizahla dengelenmiş kuluçka ritmine güven duyuyordu. Vasari maestronun düke tamamlaması gereken iki yüz kaldığını izah ettiğini belirtir: İsa ve Judah. Sonuna kadar bitmeden kalması gereken İsa'nın yüzü, çaresiz kaldığını hisseden Leonardo için bir meydan okumaydı. "Çünkü yeryüzünde bunun için bir model aramak istemiyordu ve muhayyilesinin ilahi güzelliği ve ilahi gü-

Sfumato: Belirsizliği, Paradoksu ve Kararsızlığı ... • 185

"özlerin canlı insanlarda her zaman görü iltısı

cün insan şeklinde tecelli etmesini tasarlayabileceğini kabul etmekten acizdi." Judas'm yüzüne gelince, Leonardo düke, "Dünyanın Yaratıcısı yüce Tanrıya ihanet eden o derece alçak bir kimse için model bulmanın çok iddialı bir şey olduğunu" izah etti. "Her şeye rağmen bu ikinci yüz için bir model arayacaktı, ama sonuçta daha iyisini bulamazsa baş rahibin suratı bu iş için her zaman el altındaydı."

Patronunuzun "en büyük dahiler bazen daha az çalıştıklarında daha çok şey üretirler" fikrini kabul etmeme ihtimali olmasına rağmen, kuluçkaya yatma sanatı, şüphesiz, yaratıcılık potansiyelinizi faaliyete geçirmek için esastır. Hemen herkes "bir problem üzerine istihareye yatıp" bir çözümle uyanmayı yaşamıştır. Fakat kuluçka en çok, Leonardo'nun yaptığı gibi, yoğun ve dikkatli çalışmayla dinlenme dönemleri arasında etkilidir. Yoğun ve dikkatli çalışma periyodu olmazsa kuluçkaya yatılacak bir şey de olmaz. Kuluçka ritimlerinizi keşfetmek ve güvenmek önsezilerinize ve yaratıcılığınıza nüfuz etmenin basit bir sırrıdır. Bazen kuluçka dönemi belirgin bir anlayışa, ya da Buldum! nidasına yol açar.

186

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Ebeveynler İçin Sfumato

Genç. çocuklar yaşamın içindeki paradokslarla çıkmak için hazır değillerdir. Ancak, bulmacaları ve gi-| zemli şeyleri severler. Sfumatoyu oyunlar, bulmacalar,? ve hikayelerle yeşertin. Örneğin çocuklarınıza yatarken! masal söyleyin, ama her seferinde farklı şekilde bitirin. | Kendi hayal gücünüzü uyarmaya ek olarak onları da bi-fj liimeyenin zevkiyle tanıştırın. 'â

Ama çoğunlukla bilinçsiz çalışmanın sonuçları gizlidir ve kolayca gözden kaçar. Derinlemesine düşünme, düşüncenin hassas nüanslarına dikkat etmeyi ve mahcup iç seslerin zayıf fısıltılarına kulak vermeyi gerektirir.

Sinirbilimciler bilinçsiz veri tabanınızın bilinçli olana nazaran on milyon defa daha ağır bastığını tahmin ederler. Bu veri tabanı yaratıcı potansiyelinizin kaynağıdır. Diğer bir ifadeyle, bir parçanız sizden çok daha akıllıdır. En akıllı insanlar düzenli olarak bu daha akıllı kısma danışırlar. Kuluçkaya yer vererek bunu siz de yapabilirsiniz.

Tek Başınıza Kalmak ve rahatlamak için zaman ayırın

En iyi fikirler nerede aklınıza gelir? Son yirmi yılı aşkın süredir bu soruyu binlerce kişiye sordum. En sık karşılaşılan cevaplar: "yataкта uzanmışken", "doğada yürüyüş yaparken", "araba kullanırken müzik dinlediğimde", ve "duş veya banyo yaparken." Hemen hemen hiç kimse en iyi fikirler işteyken aklıma geldi demez.

İşteyken olmayıp da, ağaçlar arasında yürürken, yataktayken, duşta keyif çatarken olan şey nedir? Yalnız

Sfumato: Belirsizliği, Paradoksu ve Kararsızlığı...

başına olma ve rahatlama. Çoğu insanın aklına en çarpıcı fikirler tek başlarına ve rahatlamış olduklarında gelir.

Da Vinci başkalarıyla fikir alışverişinde bulunmayı sevmekle beraber, en yaratıcı görüşlerin yalnızken geldiğini biliyordu. Şöyle yazmıştı: Ressam yalnız olmalıdır... Çünkü eğer tek başmaysan tamamen kendinsindir, fakat yanında birisi varsa yarımısmdır."

Yalnız kalmak için zaman ayırarak Sfu-mato'yu yeşertin. Haftada en az bir iki kere, bir yürüyüş yapmak veya kendi kendinize sessizce oturmak için biraz zaman ayırın.

"Biraz İstirahat Edin"

Pek çoğumuz günlerimizi dikkatimizi yoğunlaştırmış olarak "sol-beyin" durumunda çalışarak geçiririz. Bazen projelere çok dalar perspektifimizi kaybederiz. İşinizden aldığınız zevki ve etkinliği bir saat kadar çalıştıktan sonra biraz ara vererek artırabilirsiniz. Modern psikolojik araştırmalar, bir saat çalışmayı takiben on dakikalık tam bir mola verildiğinde, on dakika sonunda üzerinde çalıştığınız konuyu hatırlamanızın bir saat çalışma sonundakinden daha fazla olduğunu meydana çıkarmıştır. Psikologlar bu fenomeni Hatırlama Etkisi olarak adlandırır. Treatise on Painting'de Da Vinci şöyle der, "...işe sık sık ara vermek iyidir çünkü yeniden başladığınızda daha iyi muhakeme

• 187

188

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

flit

tölecules of Emolion (üuyı; ' "' (> "
/.yazarı Dr. Candae Pert \'-Ber: "Beyniniz vücudunuzu!"

İşr düzeyde mükemmel ' :

iobile braln (seyya>" ^

jölen, diğeri)" yok'u! İMçin tam yerind

İder, Her sn> •: •

mi vuku bı.

.nin özel bir

ıdığın, yükf fül düğünü di İ^müziğinizir

edersiniz...." Maestronun önerisine uyun ve yoğun meşguliyetleriniz arasına ara sıra on dakikalık "beyin molası" koyun. Rahatlamayı ve kuluçkayı geliştirmek için caz veya klasik müzik dinlemeyi, yaratıcı karalama-lar, meditasyon, veya esneme yapmayı deneyin. Saatlik molalara ilave olarak, haftalık olarak bir nevi "sabbath"ı ve her yıl gerçek bir tatil yapmayı ihmal etmeyin.

İçinizden Gelen sese İtimat Edin

Günlük önsezilerinize daha fazla dikkat e-din. Bunları defterinize yazıp sonra da doğruluğunu kontrol edin. Bunları izleyerek hassasiyetlerini keskinleştirebilirsiniz.

Sfumato: Belirsizliği, Paradoksu ve Kararsızlığı ... • 189

Hassas ve güvenilir bir iç rehber oluşturmak vücudunuzu dinlemeyi gerektirir, "içimden gelen bir ses aksini söylüyor," "Bunu iliklerimde hissediyorum," "Bunu yüreğimde hissediyorum," gibi ifadeler önsezinin vücut merkezli doğasını yansıtır.

Tek başınıza kalmak için zaman ayırdığınızda—doğada yürüyüş yaparken, araba kullanırken,>veya sadece yataкта yatariken—kemiklerinizi dinlemeyi ve kalbinizin tam kalbini kontrol etmeyi unutmayın. Şu son derece basit egzersizi, önsezinizin gizil

.ii çıkanlma-

'nseziyle Ka-Ve s ton Agor vönof K'ilyrit?

iZi!. ! kil

'Yahudilerin dinlenme ve ibadet günü, Cumartesi; bazı Hıristiyan kiliselerine göre aynı amaçlı Pazar günü (ç.n.).

190

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

nüanslarına ulaşmak için her gün bir iki kere deneyin:

Birkaç derin nefes alın. Karnınızı gevşetin. Alıcı olun.

Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal Arasındaki Dengenin Gelişmesi "Bütün Beyin" ile Düşünme

• 193

^rebral korteksin sağ ve sol yarıküreleri hakkın-'daki araştırmalardan haberdar mısınız? Eğer ıberdarsanız "hakim-beyin profilini biliyor ^musunuz? Diğeri bir ifadeyle, daha sanatçı, daha önsezili, sağ-yarıküre düşünürü müsünüz? Yoksa sol-yarıkürenin sıralı mantığı ile daha mı rahat ediyorsunuz?

Sol-beyinli ve sağ-beyinli terimleri günlük konuşmaya Profesör Roger Sperry'nin Nobel ödülü kazanan araştırmalarıyla girmiştir. Sperry çoğu durumda, cereb-ral cortexin sol yarıküresinin mantıki ve analitik düşünceyi üretirken, sağ yarıkürenin hayali ve büyük düşünmeyi sağladığı keşfetmiştir.

Okullarımız dengeli Rönesans insanı fikrine genellikle sahte bir sempati göstermekteyse de, uygulamada yaygın olarak "yarı-zeki" düşüncelerden sıkıntı duymaktayız. Profesör Sperry'nin ifadesiyle, "Eğitim sistemimiz genel olarak bilimde olduğu gibi, zekanın sözsüz şeklini ihmal etme eğilimindedir. Bunun sonucu olarak modern toplum sağ yarıküreye karşı taraflı davranmaktadır." Sonuçta sol-yarıkürenin hakim olduğu insanlar okulda başarılı olmaya daha yatkındırlar fakat yaratıcı kapasitelerini geliştirmekte genellikle başarısızlığa uğrarlar. Diğeri taraftan sağ-yarıkürenin hakim olduğu kişiler genellikle düşünme tarzlarından dolayı suçluluk duyarlar ve sıklıkla yanlış bir şekilde "öğrenme özürü" olarak nitelendirilirler.

Denge arayanlar kaçınılmaz olarak Leonardo'nun bir çalışmasına yönelirler. Ona olan hayranlığımızın önemli bir kısmı fevkalade bir şekilde "bütün-beyni" ile düşünebilen bir insan olmasından dolayıdır.

194

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Sanat tarihçisi Kenneth Clark, Leonardo'nun sanatı ve ilmi arasındaki ilişki hakkındaki makalesine disiplinler arası bağlantıyı vurgulayarak başlar: "Farklı çalışmalarda Leonardo'yu bir bilim adamı ve bir sanatçı olarak nitelendirmek genel bir uygulamadır. Ve şüphesiz mekanik ve bilimsel keşiflerini takip etmekteki güçlükler bunu akıllıca bir yol haline getirmiştir. Tabii bu tam olarak tatmin edici değildir, zira bilim tarihine bakmadan sanat tarihi yeterli şekilde anlaşılabilir. Her ikisinde de insanın akıl şemasını gösteren sembollerini araştırıyoruz. Bu semboller ister resimsel veya matematiksel olsun, ister bir fabl veya formül olsun aynı değişiklikleri yansıtabilir." Bilim tarihçisi George Sar-ton farklı bir perspektiften bakar ama benzer sonuçlara ulaşır: "Bilginin büyümesi gelişmenin özü olduğundan, bilim tarihi de genel tarihin özü olmalıdır.

Yaşamın ana problemleri tek başına bilim adamları, veya sanatçılar ve hümanistler tarafından çözümlenemeyeceğinden onların hepsinin işbirliğine ihtiyaç duyarız. Güzelliğe açlık duyarız, ve yardımın olmadığı yerde hiçbir şeyin yararı yoktur." Sartre şöyle ilave eder, "[Leonardo'nun] olağanüstü hünere, güzelliği arayışıyla, doğruyu arayışı arasında bir zıtlık olmaması ile kendi örneğini gösterir."

Öyleyse, Leonardo sanat yapan bir bilim adamı mı, yoksa bilim yapan bir sanatçı mıydı? Açıkça, her ikisi birdendi. Örneğin, kayalar, bitkiler, uçuş, akarsular, ve insan anatomisi üzerine yaptığı bilimsel çalışmalar sadece kuru teknik çizimler değil, güzel, cazip, sanat ifade eden çalışmalardı. Aynı zamanda, resimlerinin ve heykellerinin planları çok detaylı, özenli bir şekilde analitik, ve matematiksel olarak hassastı.

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal...

195

The Ascent of Man (İnsanın Yükselişi) adlı kitabın yazarı Jacob Bronowski şöyle der, "[Leonardo]... bilime bir sanatçının vizyonunu getirmiştir. Resimde olduğu gibi, bilimde de detaylarda doğanın dizaynını göstermesi gerektiğini anlamıştır...o bilime en çok ihtiyaç duyulan şeyi, doğanın detaylarına sanatçının duygularını katmıştır. Bilim bu duyguya sahip olmadığı sürece, hiç kimse iki farklı kitlenin ne kadar hızla düşeceğine ve gezegenlerin yörüngelerinin daire mi yoksa elips mi olduğuna aldırmayacak—veya üzerinde durmayacaktı."

Leonardo için sanat ve bilim ayrılamazdı. Treatise on Painting'de potansiyel ustalara uyarıda bulunur: "Sanatı sevenler için bilimsel yanma el atmadıkları sürece, dümeni ve pusulası olmayan bir gemide istedikleri limana gidip gidemeyeceklerinden emin olmayan denizcilere benzerler."

Leonardo, örneğin, insan şeklinin güzelliğini aksettirmeye çalışan bir sanatçının derinlemesine bir anatomi bilimi çalışmasına ihtiyacı olduğunu vurgulamıştır. Kemik yapısını ve kas ilişkilerini değerlendirmekten yoksun bir sanatçı adayı "sanki insandan çok bir yığın çalıya ba-kıyormuşsunuz hissini veren, tahtaya benzer ruhsuz çıplaklar veya kaslardan ziyade bir demet turp resmi..." çizecektir. Şunu da ilave etmiştir, "Resmetmek istediğiniz şeyin bütün yapısını bildiğinizden emin olun." Kenneth Clark Leonardo'nun biliminin sanat üzerine kurulu olduğunu iddia eder: "Çoğunlukla Leonardo'nun çizdiği şeyleri iyi bildiği için iyi çizdiği söylenir; iyi çizdiği için bilgisinin daha fazla olduğunu söylemek daha doğru olur."

Dikkatin şampiyonluğunu yaparken (sloganlarından biri "Ostinate Rigore!"—dikkatte ısrarcı ol idi), detaylara, mantığa, matematiğe, ve yoğun pratik analize itina

196

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal

• 197

Leonaî . _

IDA

Leonardo da Vincinin İmola Haritası. Leonardo'nun tüm resmi ve detayları görebilme yeteneği çok hassas haritalar yapmasına imkan tanımıştır.

gösteriyordu. Leonardo aynı zamanda öğrencilerini içlerindeki hayal gücünü uyandırmaları için o zamana kadar görülmemiş şekilde teşvik ediyordu. Kendi deyimiyle "yeni ve spekülâtif bir düşünce, garip ve gülünç gelse dahi, bir icadın çabuklaştırmada büyük değeri olabilir," diyerek öğrencilerini taşlara, dumana, kor ateşe, bulutlara, ve çamura bakmaya zorlamış ve bu sıradan şekillerde "ilahi arazi şekillerine benzerliği ... ve sonsuz sayıda şeyleri" görme yeteneğini yeşertmeye çalışmıştır. Şöyle anlayışlardan bahsetmiştir, "çanların sesinde olduğu gibi, onların çalmalarında hayal edebileceğiniz her adı ve sözcüğü keşfedebilirsiniz."

"Sanat bilimini ve bilim

sanatını

araştırın."

—Leonardo Da Vinci

Leonardo doğduğu-JL.İsünde bir zanaatkarı. rjv.au.i<;u.ix^ yodan ziyade bir fabrikayı andıran yerlerde'ç t i . xf

at başına ücret alırlardı. Yapıtlarının çoğu bejjjsbir imzayı taşımayan ortakçalışma ürünleriydi; RöriesS'ıs öncesi Avrupa'sında, bütün yaratıcılık ilahi güce aitfive insanın yaratıcılığı kafirlik olarak nitelendirilmekteydi. Leonardo'nun yaşamı sırasında, sanatçının rolü dramatik olarak değişti. Sanatçılar belli bir patronun dikte ettirdiği özel istekleri yerine getirmekten çok kendi isteklerine uygun işleri almaya başladılar. Resimlerini imzalamaya ve otobiyografilerini yazmaya başladılar, ve onlar hakkında biyografilöjj.yazılmaya-başlandı. Raphael, Titian, ve Michelangelü^âmanlarının süper starları haline geldiler.*;zengin, ye saygıdeğer oldular.

: .,,-;

Bu dikkati çeken şekil değişikliğimin tohumları Leonardo'nun habercisi LeoryBattista AlbeHi taraüjiftınr atıldı. Onun zamanında a||metik, geomejri: astronöjri, müzik, gramer, mantık, ve^torik Entelektüel seçkinler- arasında bilginin temelini tegjil eden asil disiplinler olarak kabul edildi. Resim bunların .arasında değildi, fakat ATberti gelişmekte olan matematik esaslı orantılama ve perspekti-vfih resim ve^asil disiplinler için ortak bir zerninteşkilde-ibileceğini düşündü. Leonardo bu fikri aldı;lve geliştirdi. :¥Bir bilim, olarak: resmi formüle etmesi, sevilen "nasilgö-VrüleceğinT bilmek" liberal sanatların arasında ilk yerini raldı. Da Vinci'nin

"inventpr5;(icat) dediği "doğruca.doğaya gitmen"zoflamaları, sâdede sanatçının rolünü jdesđiştir-mekle kalmadı deha konsejgjlme de şekil değiğti;

198

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal

199

I ' ,

Bu talimat sadece bir sanatçının hayal gücünü uyarmaktan öte; insanın düşünce tarzında yeni bir icattır. Da Vinci "beyin fırtınası" denilen modern disiplinin doğumuna yol açan bir gelenek oluşturmuştur. Da Vin-' ci'den önce entelektüel bir disiplin olarak "yaratıcı düşünce" konsepti mevcut değildi.

ARTE/SCIENZA VE SİZ

Bu kitaptaki prensipler beyin yarıkürelerinizi dengelemenize yardım edip gizli kalmış Da Vinci kapasitelerinizi uyandırırken, basit ve inanılmaz derecede güçlü bir metodu, günlük düşünme, planlama, ve problem çözümünüzde Arte ve Scienza arasına bir sinerji getirmek için kullanabilirsiniz. Bu metoda zihin haritacılığı denir.

Zihin haritacılığı Da Vinci'nin not alma yöntemlerinden esinlenerek Tony Buzan tarafından ortaya konmuş olan, fikir üreten ve düzenleyen bir tüm-beyin metodudur. Zihin haritacılığını kişisel hedef koyma, günlük planlama, kişiler arası sorun çözme amacıyla kullanabilirsiniz. Size işinizde, çocuklarınızla, veya başka arayışlarınızda yardımcı olabilir. Ancak, zihin haritacılığının en harika uygulaması düzenli bir uygulamayla sizi Leonardovari bir dengeli düşünür olarak eğitmesidir.

Çoğumuzun fikir üretmek ve organize etmek için öğrenmiş olduğu metodu dikkate alarak zihin haritası yapmayı öğrenmek için sahneyi düzenleyelim: taslak. Geleneksel taslak "Romen rakamı I" ile başlar. Hiç Romen rakamı I için aşırı derece beklediğiniz oldu mu? Belki yirmi dakika kadar sonra aşağı lll'd'ye doğru ilerlediğinizde bu lll'd noktasının aslında llb olması gerektiğini fark ettiniz. Onun üstünü çizip bir ok çizdiniz.

Taslağınız karışmaya başladı. Hepimiz taslakların düzenli olması gerektiğini biliriz. Canınız sıkıldı ve bir şeyler karalayarak hayal kurmaya başladınız. Bastırılmış olan "sağ-yarıküreniz" kendini gösterme gayretine girdi, ama karalamalar taslağınızı daha da kirliliyor, ve hayal kurmaya başladığınız için suçluluk duyuyorsunuz. Bu yıpratıcı beyin mücadelesi ile kuşatılmış olarak, kağıdınızı buruşturup yeniden başlamayı deniyorsunuz.

200

yapı

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

eğiller.' sıra su sebil

Düşünceleri resmi ve sıralı bir şekilde sunmak için bir araç olarak değerli olmasına rağmen, taslak yapma sadece gerçek düşünme sağlandığında yararlıdır. Eğer düşüncelerinizi taslak yaparak yaymaya kalkarsanız, bunun sizi yavaşlattığını ve düşünce özgürlüğünüzü bastırıldığını görürsünüz. Fikirlerinizi üretmeden onları organize etmeye çalışmanın hiçbir mantıklı tarafı yoktur.

Dahası, taslak yapma ve diğer lineer (doğrusal) not alma sistemleri beyninizin renk, boyut, sentez, ritim, ve imaj yeteneklerini devreden çıkarır. Tek renk ve tek şekil empoze ederek, taslak monotonluğu garanti edebilir. .Taslak yapma zihninizin sadece yarısını kullanır, ve bir zihnin yarısının ziyan olması ise korkunç bir şeydir.

Zihin haritacılığı sizi, fikirlerinizin üretimini boğan prematüre organizasyon zulmünden korur. Zihin haritacılığı, zihninizi tam olarak ifade etmeye teşvik eder-

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal ...

201

Leonardo'nun not defterlerindeki buna benzer sayfalar modern zihin haritacılığına esin vermiştir.

i\

202 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

ken, yaratma ve düzenlemeyi dengeleyerek kavrama gücünüzü özgürce kullanmanızı sağlar.

Okuduğunuz son kitabı veya katıldığınız son semineri düşünün. Bu kitap veya seminer hakkında bir rapor yazmanız gerektiğini farz edin. Bilgileri hatırlamaya başlayın. Bunu yaparken, zihninizin çalışma sürecini gözlemleyin.

Zihniniz paragrafları tümüyle oluşturarak mı yoksa istenilen ana hatları getirerek mi çalışıyor? Muhtemelen hayır. Büyük olasılıkla izlenimler, kilit sözcükler, ve imajlar zihninizde birbirini destekleyerek yüzüyor. Zihin haritacılığı bu doğal düşünme sürecini kağıt üzerinde devam ettirmek için bir yöntemdir.

Leonardo sanatçıları ve bilim adamlarını bilgi ve anlayışın araştırmasında "doğruca doğaya gitmeye" zorlamıştır. Eğer bir ağacın yapısını veya Bethlehem-yıldızı gibi bir bitkiyi incelemeye başlarsanız, bunun gövdesin-

1

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal ...

• 203

Serebral korteksteki sağ ve sol yarıküre metaforu

den veya sapından bütün yönleri doğru genişleyen bir yaşam çevrimi olduğunu görürsünüz. Büyük bir şehrin üstünde bir helikopter turu atm; Bunun büyük merkezleri, ana arterleri, ve yan yolları birleştiren yaygın bir yapı olduğunu görürsünüz. Su masamız, küresel iletişim sistemimiz, ve güneş sistemimiz benzer şekilde bağlantılı çevrimlerdir. Doğadaki iletişim lineer olmayan ve kendini organize eden bir yapıdadır; çevrimler ve sistemler yoluyla çalışır.

Belki de bunların içinde en çarpıcı olan doğal sistem kafatasınızın içindedir. Beyin fonksiyonlarının temel yapıtaşı nöronlardır. Her birimizin milyarlarca nöronu nükleus (çekirdek) denilen bir merkezden dallanıp dağılır. Her dal, veya dandrid ("ağaç" anlamına gelen dendron sözcüğünden türemiştir), dandrid dikenleri (spine) denilen küçük çıkıntılarla kaplıdır. Düşündüğümüz sırada, elektrokimyasal "bilgi" dikenler arasındaki minik boşluktan atlar. Bu bağlantıya synapse denir. Düşünmemiz snaptik paternlerin yoğun çevriminin bir fonksiyonudur. Bir zihin haritası beyinin bu doğal pa-temlerinin grafik bir ifadesidir.

Dolayısıyla, tarihteki—Charles Darwin, Michelan-gelo, Mark Twain, ve tabii Leonardo da Vinci gibi—birçok büyük beyinin not alma stillerinin dallanmalarla, çeşitli skeçlerle, yaratıcı karalamalarla, ve anahtar sözcüklerle tamamlanmış organik bir yapı göstermesi şaşırtıcı değildir.

Siz ne kadar sağ- veya sol-beyinlisiniz? Tüm beyninizle düşünmek üzere zihin haritası yapmayı öğrenmeye başlamadan önce, sonraki sayfaya geçin ve yarıküre-sel eğiliminizi" saptamak üzere birkaç dakikanızı verin. Hangi ifadeler size uyuyor?

204»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Hangi liste sizi en iyi tanımlıyor? Birinci liste daha ziyade sol-beyinli olan birinin klasik bir tanımlamasıdır. İkinci liste daha ziyade sağ-beyinli birine uyan karakteristikleri içerir. Şüphesiz, çoğu insan bu basit modelin gösterdiğinden daha karmaşıktır. Ancak, sol sağ meta-foru denge üzerinde düşünürken yararlı bir araçtır. Yarıküresel eğilimleriniz ne olursa olsun, tam potansiyelinizi kullanabilmenin anahtarı dengeyi devamlı sağlayabilmektir.

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal

• 205

Zihin haritası yapma kuralları hakkında Zihin Haritası

Arte/Scienza:

Kendini Değerlendirme

? Detayları severim.

Q Her zaman zamana uyarım.

? Matematikte iyiyimdir.

? Mantiğe güvenirim. Q Açık şekilde yazarım.

? Arkadaşlarım beni fikirlerini açık ifade eden biri olarak tanımlarlar.

? Analiz yapma güçlü yönlerimden biridir.

? Organize ve disiplinliyimdir.

? Listeleri severim.

? Bir kitabı okumaya birinci sayfasından başlar ve sayfaları sırasıyla okurum.

? Son derece hayalperestimdir.

? Beyin fırtınasında başarılıyım.

? Genellikle beklenmeyen şeyleri söyler veya yaparım.

? Karalamayı severim.

? Okulda geometride cebirden daha iyiydim.

? Bir kitabı atlayarak okurum.

? Ben büyük resme bakmayı ve detayları başkasına bırakmayı tercih ederim.

? Genellikle zamanı unuturum. Q Önseziye güvenirim.

I

i

HHı

w

Arte/Scienza

Uygulama ve Egzersizler

Zihin Haritası Yapmanın Kurallarını Öğrenin

Treatise on Painting'in sonunda Leonardo şöyle yazar, "Bu kurallar serbest ve iyi bir muhakeme yapmanıza yardımcı olmak içindir. Zira iyi muhakeme iyi anlamadan kaynaklanır, iyi anlama iyi kurullarla eğitim yapmaktan gelir, ve iyi kurullar bütün bilimlerin ve sanatların ortak anası olan doğru ve sağlıklı deneyimlerin çocuğudur."

Zihin haritacılığının kuralları "serbestçe" ve iyi bir muhakeme yapmanıza yardımcı olma amacını güder." Onlar "sağlam ve doğru deneyimin çocukları" olup, geçen otuz yıl içinde yoğun bir şekilde test edilmişler ve imbikten geçmişlerdir.

Beyin haritası yapmaya başlamak için ihtiyacınız olan şeyler bir konu, birkaç renkli kalem, ve büyükçe bir sayfa kağıttır. Şu kuralları takip edin:

1) Zihin haritanıza sayfanızın merkezine koyduğunuz bir sembolle veya (konu-1 nuzu temsil eden) bir resimle başlayın. Merkezden başlamak zihninizin 360

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal ...

dereceye açılabilmesini sağlar. Resimler ve sembollerin hatırlanması sözcüklere nazaran daha kolay olup konunuz hakkında yaratıcı olarak düşünme yeteneğinizi geliştirir.

2) Anahtar sözcükleri yazın.

Anahtar sözcükler anımsama ve yaratıcılığın bilgi-zengini "topakları"dır.

3) Anahtar sözcükleri merkez görüntüden çıkan ışınlarla birleştirin. Sözcükleri çizgilerle ("dallarla") birleştirerek, bir sözcüğün diğeriyle nasıl ilişkili olduğunu açıkça göstermiş olursunuz.

4) Anahtar sözcüklerinizi kitap harfleriyle yazın.

Kitap harfleriyle yazmak el yazısıyla yazmaktan daha kolaydır ve daha rahat hatırlanır.

5) Her satıra (çizgiye) bir sözcük yazın. Bunu yapmakla, her anahtar sözcük için azami sayıda yaratıcı bağlantı bulmaktan kurtulmuş olursunuz. Bir çizgiye bir sözcük disiplini aynı zamanda size en uygun anahtar kelimeye odaklanma eğitimi sağlayarak düşünme hassasiyetinizi artırırken karışıklıkları minimize eder.

6) Anahtar sözcüğünüzü üstüne yazdığınız çizgilerin uzunluğuna uygun olarak kitap harfleriyle yazın.

207

208»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Bu bağlantının belirginliğini azamiye çıkarır ve yerden tasarrufu sağlar. 7) Daha iyi bağlantı ve vurgulama sağlamak için renkler, resimler, boyutlar, ve kodlar kullanın.

Zihin haritanızın çeşitli dalları arasındaki ilişkileri gösterin ve önemli noktaları vurgulayın. Örneğin, ana bağlantılara renk kodlarıyla öncelik verebilirsiniz. En önemli noktaları sarıyla, ikinci derecedekileri mavile işaretleyip, benzer şekilde devam edebilirsiniz. Resimler ve şekiller mümkün olan her yerde parlak ve canlı renklerle kullanılmalı; bunlar sizin yaratıcı bağlarınızı uyarır ve hafızanızı önemli ölçüde güçlendirir.

Kendi Zihin Haritanızı Yapın

Zihin haritacılığında deneyim kazandıkça, sağladığı avantajlar daha da belirginleşecek-tir. Zihin haritacılığı daha kısa zamanda daha fazla fikir üretmenizi sağlar; düşünme, çalışma, ve problem çözmenin daha eğlenceli hale geldiğini fark edeceksiniz. Bütün taslaklar aynı gibi görünür, ama her zihin haritası diğerinden farklıdır. Zihin haritası yapmanın belki de en büyük avantajı size özgü, kişisel kendini ifade etmenizi geliştirerek kendi orijinalitenizi keşfetmenize rehberlik eder. Zihin haritasını düzenli olarak uygulamak bir "inventore1" olmanıza yardım eder.

'Inventore: İtalyanca kaşif, mucit (ç.n.)

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal ...

209

Bu basit zihin haritası egzersizi başlamanıza yardımcı olacaktır.

1) Büyük bir beyaz sayfa kağıt ve altı veya daha fazla renkli kalemle başlayın. İlave renkler için fosforlu markerler kullanabilirsiniz. Tabii sıkışık bir durumda bir kalem ve küçük bir sayfa kağıtta iş görür.

Zihin haritalarını kibrit kutusunun arkasına, avcunuza, veya post-it kağıtlarına da yapabilirsiniz, ama büyük bir sayfa kağıt kullanmak en iyisidir; sunularda kullanılan flip-chart boyutu tavsiyeye edilir. Kağıt ne kadar büyük olursa görüşlerinizi yansıtmada da o kadar fazla serbestiniz olur.

Kağıdı yatay olarak önünüze koyun. Yatay bir konum size anahtar kelimelerinizi düzgün bir şekilde yazmanızda ve o-kumanızda kolaylık sağlar.

210

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal...

•211

2) Bu zihin haritası için konunuz Rönesans olsun diyelim.

Zihin haritanıza kağıdın ortasına temsili bir şekil çizerek başlayın.

Bunu birden fazla renk kullanarak, mümkün olduğu kadar canlı çizin.

Eğlenmenize bakın ve çizimin hassasiyeti üstünde fazla durmayın.

I i1

1) Şimdi ortadaki şekilden yayılan çizgilerin • üzerine anahtar sözcükleri yazın veya şekiller çizin. (Çizgilerin üzerine kitap harfleriyle, ve her çizgiye tek bir sözcük yazmayı veya şekil yapmayı ve çizgileri bağlantılı tutmayı unutmayın.)

Fikirleri anahtar sözcük halinde üretmek kolaydır. Örneğin, Rönesans hakkında düşünürken, anahtar sözcük sanat olabilir, ve resim, heykel, mimari gibi diğer anahtar sözcükleri çağrıştı-rabilir. Diğer bir anahtar dal keşifler o-labilir ve matbaa, saat, kalem gibi bağlantıları çağrıştı-rabilir. Diğer ana dallar arasında insanlar, politika, din ve paraleller girebilir.

Sıkıştığınızı hissederseniz, zihin haritanızdan bir sözcük seçin ve ilk bağlantınızı bu sözcük üzerinden başlatın— size tuhaf ve ilgisiz görünse dahi. Bağlantılarınızın akışına devam edin.

212

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

1) Serbest düşünmeyle yeter miktarda malzeme ürettiğinize kanaat getirdiğinizde, sonuca bakın: Bütün düşünceleriniz bir sayfa kağıda dağılmıştır.

Zihin haritanızı gözden geçirirken, fikirlerinizi düzenlemenize ve birleştirmenize yardım edecek bağlantıları göreceksiniz.

Harita boyunca tekrarlanmış olan sözcükler arayın. Bunlar genellikle önemli konuları işaret eder.

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal...

213

1)

!«AT 'j&&
boyattı?)

1) Zihin haritanızın ilgili kısımlarını oklar, kodlar, ve renklerle birleştirin.

Gereksiz görünen şeyleri eleyin. Zihninizi sadece maksadınız için gerekli o-lan fikirlere göre ayarlayın.

Sonra gerekiyorsa bunları sıraya koyun. Bu numaralandırma yoluyla veya zihin haritanızı saat yelkovanı istikametinde yeniden çizerek yapılabilir.

214

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Zihin haritanızın tamamlandığını nasıl anlayacaksınız? Teorik olarak bir zihin haritası asla bitmez. Da Vinci'nin vurguladığı gibi, "Her şey, her şeyle bağlantılıdır." Eğer zamanınız, enerjiniz, eğiliminiz, yeterli renkli kaleminiz, ve yeterince büyük bir kağıdınız varsa, bütün bildiklerinizi ve sonuçta insanoğlunun bildiği her şeyi birbiriyle ir-tibatlandırabilirsiniz. Tabii bir konuşma hazırlıyorsanız veya bir sınava hazırlanıyorsanız, insanlığın bütün bilgisini birbirine bağlayacak zamanınız olmayacaktır. Bunun en basit cevabı, zihin haritanız, ürettiğiniz bilgiler elinizdeki göreve ilişkin hedefleri karşıladığı zaman bitmiş olacaktır.

Zihin Haritası Yapma Becerinizin Pratiğini Yapın

Zihin haritası yapmak stratejik planlama, sunu hazırlama, toplantı yönetimi, test hazırlığı, ve sistem analizi gibi karmaşık görevlerin basitleştirilmesi için çok değerli bir araç olmasına rağmen, ilk birkaç zihin haritanızı nispeten basit ve hafif konularda yapmanız daha iyi olur. Aşağıdaki konulardan birini zihin haritası egzersizinize başlamak için seçin, tek başınıza. Bu ilk pratik için yirmi dakikanızı ayırın.

Bir sonraki tatil gününüzün zihin hari tasını yapın—Boş bir günü temsil eden basit bir şekilde başlayın (örneğin, gü-

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal ...

215

Zihin haritanızı düzenli, temiz ve anlaşılır tutmak için bazı öneriler. Merkez görüntünüzü sayfanın ortasına alın ve boyutlarını makul tutun. Bütün anahtar sözcükleriniz dik olarak ve kolay okunur şekilde yazabilecek şekilde açılı ve eğik çizgiler kullanın. Her çizgiye bir sözcük ve anahtar sözcükleri kitap harfiyle yazmaya dikkat edin. Merkeze yakın çizgileri biraz daha kalın yapın ve harflerinizi kolay okunacak şekilde en az 6-7 ÷ ^ boyunda olsun. Bazı harfleri vurgulamak için daha nÿyük yazabilirsiniz. Her sözcüğü altında çizgi oldu halde aynı boyda yazın. Bu size yer kazandırır ve t iantıların daha temiz olmasını sağlar. Mümkünse bü; . - ayfalar kullanın. Bu karışıklığı önler ve büyük , şünmonizi sağlar. Eğer ilk taslağınız karışık gibi gelirse;; dert etmeyin. Daha fazla temizlik için ikinci ve üçüncü^ taslakları yapabilirsiniz. f

lümseyen bir güneş, bir takvim sayfası). Bir dahaki tatil gününüzde yapmaktan hoşlanabileceğiniz şeyleri ifade eden anahtar sözcükler yazın ve şekiller çizin. Anahtar sözcükleri ve şekilleri merkez sembolden ışılan çizgilerin üstüne koymayı unutmayın. Hayalinizdeki Tatilin Zihin Haritasını Yapın—Rüyalarımızdaki tatil fantezisini bir zihin haritası kullanarak keşfedin. Merkeze cennetinizin bir sembolünü koyarak başlayın (örneğin, okyanus dalgaları, karla kaplı dağlar, Eyfel kulesi), ve sonra da ideal tatilinizin ele-

216

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

inanlarını temsil eden anahtar sözcükleri ve şekilleri dallandırın. Bir Arkadaşınız için Mükemmel bir Akşamın Zihin Haritasını Yapın—Sevdiğiniz biri için mükemmel bir akşam düzenlemek için zihin haritasını kullanın. Merkezde arkadaşınızı temsil e-den bir imajla başlayın. Sonra, anahtar sözcükleri ve şekilleri kullanarak arkadaşınızın mutluluğu için bütün düşüncelerinizi dallandırın. .Unutmayın, bir şeyleri sıraya

koymaya değil, zihninizin bağlantılar kurmasına çalışın. Sadece arkadaşınızın hoşuna gidecek fikirler üretin. Yeterli olasılıklara ulaştıktan sonra, geri dönüp bunları sıraya dizebilirsiniz.

Boş gününüzün, idealinizdeki tatilin, veya mükemmel akşamın zihin haritasını gözden geçirin. Kuralları ne kadar iyi uyguladığınızı görmek için zihin haritanızı kontrol edin:

— Canlı, çok renkli görüntüler yarattınız mı?

— Her çizgiye tek sözcük yazmayı hatırladınız mı?

— Anahtar sözcüklerinizi kitap harfiyle yazdınız mı?

— Çizgilerinizi birbirine bağladınız mı?

Eğer kurallardan ayrıldıysanız, haritanızı düzgün olarak yeniden yapın.

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal...

217

Gördüğünüz gibi zihin haritasının birçok kullanım yeri vardır. Bu bölümdeki son iki kısım size bu düşünce metodunu özellikle maestro gibi kullanmanızda rehberlik edecektir.

218

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Zihin Haritası Yapmanın Zihin Haritasını Yapın

Tamam, artık ısındınız, şimdi zihin haritasının bütün muhtemel kullanımları üzerine bir zihin haritası yapmayı deneyin. Kağıdın ortasına sizin için zihin haritası konseptini ifade eden bir şekil çizerek başlayın. Sonra dallar çıkartıp, bağlantı çizgileri üzerine kitap harfleriyle anahtar sözcükleri yazın veya şekilleri koyun. Özel veya iş yaşamınızda zihin haritasının en az yirmi olası uygulamasını üretmeyi hedefleyin. Zihin haritanızı tamamladıktan sonra en önemli olacağını düşündüğünüz uygulamaları markerle be-lirginleştirin. Sonra da zihin haritasının en popüler kullanım yerleri için önceki sayfada yer alan Uygulama Haritasına göz atın.

Bir Hafıza Zihin Haritası Yapın

Leonardo'nun öğrenme ve yaratma konusundaki hayret verici yeteneği, onun "ezbere öğrenmek" dediği, hafıza güçlendirme konusunda kendini gösterir. Çeşitli açılardan dikkatle inceledikten sonra, Leonardo konusunun görünür bir imajını çizerdi. Sonra, gece geç saatlerde veya sabah erken yataкта yatarken, imajı kendi zihninin gözüyle yeniden gözden geçirir ve hayat verirdi. Daha sonra da, en kafasındaki mükemmel imaja ulaşıncaya kadar, zihinsel imajını yaptığı en iyi çizimle mukayese ederdi.

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal ...

Zihin haritası bir takım şeyleri ezberlemek için son derece güçlü bir araçtır. Zihne bir şeyi nakşetmek için, Leonardo'nun metodu üstüne kurulmuş şu egzersizi deneyin:

Hatırlamak isteyeceğiniz bir şey düşünün—belki özellikle hoşlandığınız bir kitabın içeriği; yapmayı planladığınız bir tanıtım; veya okuldaki veya kolejdaki bir final sınavı için tüm malzeme.

Konunuzun, en önemli noktaları canlı bir şekilde vurgulayan, kapsamlı bir zihin haritasını yapın. Malzemenizin hacmine ve karmaşıklığına bağlı olarak, konunuzu açıkça ifade ve organize etmek, ve birleştirmek için birden fazla taslak yapmak zorunda kalabilirsiniz.

"Ana zihin haritanızı" tamamladığınızda onu bir kenara koyun. Boş bir sayfa kağıt alın ve, öncekine bakmadan ana haritanızı ezberinizden tekrar çizmeyi deneyin. Orijinali aynen meydana getirinceye kadar bunu denemeye devam edin.

Yataкта uzanıyorken, ana haritanızı zihninizin gözüyle çizin. Zihinsel imajınız ana haritayla çakışmaya kadar canlandırmaya devam edin.

219

220 • Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Ebeveyni fıkrtin Arte/Finans

İlirden i'azlı < rini çocuk in il punuvu e etkisi h." .1 i-lı

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal ...

Şimdi tanıtımınızı veya sınavınızı materyalinizi mükemmelen hatırlayarak gerçekleştirin.

Bir Yaratıcılık Zihin Haritası Yapın

Zihin haritası yapmak yaratıcılığınızı uyandırmak için harika bir araçtır ve, Leonardo'nun ifadesiyle, "keşif ruhunu uyandırır." Araştırma yapmak istediğiniz bir konu, veya taze fikirler isteyen bir soru düşünün. Büyük bir sayfa beyaz kağıt alın ve ortasına konunuzun soyut bir imajını çizin. Şimdi, tam maestronun dediği gibi "bazı duvarların rutubetten veya uygun olmayan renkteki taşlar yüzünden lekeli" oluşuna tepki olarak, haritanızdaki dalların bağlantılarını kaydederek, soyut imajınızla serbestçe bağlantı kurun. Eğer zihninizi serbest bırakırsanız, maestronun sözcükleriyle, "sonsuz sayıda şeyi görebilir ve bunları tam ve gerçek şekillerine indirgeyebilirsiniz."

Pek gerçekçi görünmeyen bir şey düşünürseniz onu zihin haritanıza koyun ve devam edin. Absürd ve olağandışı bağlantılar genellikle yaratıcı sonuçlar verir. Unutmayın bütün zamanların en büyük dahisi bile "yeni ve spekülatif düşüncesinin...saçma ve gülünç gelebileceğini" düşünmüştü. Ama bunun onu durdurmasına izin vermedi, siz de izin vermemelisiniz.

221

222»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Yeterince ürettikten sonra, eğer bağlantılar sonsuz sayıda değilse, kuluçkaya yatmak için biraz ara verin.

Sonra yemden zihin haritanıza dönün ve ikinci bir bağlantı dalgası yaratın.

Diğer bir aradan sonra büyük resmi bağlantılar ve yeni ortaya çıkan temalar için gözden geçirin.

Daha sonra da "onları tam ve uygun şekillerine indirgeyin." Başka bir ifadeyle haritanızı en inandırıcı önsözlerinizi yansıtmak üzere redakte edin; düşüncelerinizin yeni organizasyonunu yansıtmak üzere dalları yeniden dü-, zene koyun.

Zihin haritasının "ezbere öğrenme" metodunu uyguladıktan sonra, Soweto, Güney Afrika'dan on iki yaşında bir çocuk şunları yazdı: "Önceleri...fazla akıllı olduğumu zannetmiyordum. Şimdi harika bir beynim olduğunu düşünüyorum. Okulum artık çok daha kolay!" Bir Japon bilgisayar şirketinin bir yöneticisi, stratejik fikirler üretmek için zihin haritasını kullandı ve şunları yazdı, "Sonunda beynimi uyandırdığınız için çok teşekkür ederim." Fortune 500 şirketlerinden birinin bir kimya mühendisi, bu yaklaşımı patent alınacak yeni bir icat için kullandı; Büyük Britanya'nın en önemli şairlerinden biri bunu yeni şiirlerine kuluçkaya

Arte/Scienza: Bilim ve Sanat, Mantık ve Hayal...

yatmak için kullanır. Bunu siz de hafızanızı güçlendirmek, beyninizi dengelemek, ve "keşif ruhunuzu uyandırmak" için kullanabilirsiniz.

• 223

-.!.'i'.'""**' *'

I I!'

anta

Zarafetin, Her iki Eli Aynı Şekilde Kullanabilmenin, Fitnessin ve Dengenin Sağlanması

" ;"akışıklılık

ve görkemli

fiziğiyle, o insan mükemmeliyetinin bir modeli gibiydi."

—GOETHE, DAVINCI HAKKINDA

• 225

jr dahinin vücut şeklini nasıl hayal edersiniz? PSiz de benim gibi, sıradan, sıksa, "dört-gözlü", "inekçi" bir tip olarak mı yetiştiniz? Birçok insanın yüksek zeka ile fiziki çirkinliği hep bir arada düşünmeleri hayret vericidir. Birkaç istisna ile tarihteki büyük dahiler, Da Vinci'den daha fazla olmamakla beraber, dikkat çekici fiziki enerjiye ve yeteneğe sahiptiler.

Leonardo'nun olağanüstü fiziki üstünlükleri, entelektüel ve sanatsal dehasını tamamlıyordu. Vasari onun bu <fbüyük fiziki güzelliğini... ve her davranışındaki sonsuz zarafeti" metheder. Floransa halkı arasında, Leonardo dengesi, zarafeti, ve sporculuğu ile tanınırdı. Bir süvari olarak yeteneği çok üst düzeydeydi. Ve kuvveti efsaneviydi. Tanıklar Leonardo'nun dörtlü koşan atları dizgininden tutup durdurduğunu ve at nalları ile kapı tokmaklarını elleriyle büküğünü anlatırlar! Vasari'nin kaydettiği gibi, "Büyük fiziki gücü herhangi bir aşırı davranışı durdurabilir; sağ eliyle bir kapı tokmağının demir halkasını veya bir at nalını sanki kurşundanmış gibi bükebilirdi," diye kaydeder. Vasari şunu da ekler, "Kişisel gücü becerikliliğiyle birleşmişti...."

Birçok uzman Leonardo'nun anatomi merakının kendi olağanüstü fiziğinin bir yansıması olduğunu ileri sürer. "Leonardo da Vinci, Anatomist" adlı kitabın yazarı Dr. Kenneth Keele, ondan "kendine özgü bir genetik Ölçülerin Oranı: Bu Leonardo'nun, M.O. birinci yüzyılda yaşamış olan Vitruvius'un De Architectura'sına dayalı olarak çizdiği insan şeklinin ideal oranlarıdır.

226

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Yaşlılarda ölüm eğer yüksek ateşten değilse,...

cidarlarının

kalinlaşması sonucu

tıkanması ve

kanın akışının

engellenmesi nedeniyle

damarlardan

meydana gelir."

—LEONARDO DA VİNCİ

mutasyon" olarak bahseder ve "insan vücudu anatomisine yaklaşımının büyük ölçüde kendi dikkat çekici fiziki niteliğinden etkilendiğini" vurgular. Yürüyüş, ata binme, yüzme, ve eskrim maestronun düzenli olarak yapmayı tercih ettiği egzersizlerdi. Anatomi kitaplarında arterosiklerosisin hızla yaşlanmaya yol açtığı ve bunun da egzersiz yokluğu nedeniyle meydana geldiğini belirtmiştir. Bir vejetaryen ve hünerli bir aşçı olarak Da Vinci, iyi beslenmenin

sağlığın ve afiyetin anahtarı olduğuna inanırdı. Da Vinci aynı zamanda vücudunun her iki tarafını da dengeli olarak kullanmayı, resim, çizim, ve yazıda her iki elini de kullanabilmeyi geliştirmişti. Psiköfizik olarak sağını ve solunu aynı ustalıklarla kullanabilmekteydi.

Da Vinci sağlığımız ve afiyetimiz için kişisel sorumluluğumuzu kabul etmemiz gerektiğine inanmaktaydı. Duyguların ve davranışların fizyolojiye etkilerini (psi-konöroimmunoloji disiplininin habercisi) fark etti ve doktorlardan ve ilaçlardan bağımsız kalmayı salık verdi. İlaç felsefesi holistik1 idi. Hastalığa "canlı vücuda sızan elemanların uyumsuzluğu" olarak ve iyileşmeye de "Uyumsuz unsurların restorasyonu" olarak bakıyordu. Leonardo, "sağlığım korumayı öğren!" sloganını savunuyor ve afiyeti muhafaza için aşağıdaki özel önerilerde bulunuyordu:

Corporalita: Zarafetin, Her iki Eli Aynı Şekilde ... • 227

"Sağlıklı olmak için şu kurallar ışık tutar:

Öfke ve kederden uzak durun.

Başınızı dinleyin ve zihninizi şen tutun.

Geceleri üstünüzü <irtün.

Kararında egzersiz yapın.

Aklınıza eseni yapmaktan kaçının, ve beslenmenize dikkat edin.

Sadece istediğiniz zaman yemek yiyin ve akşamları hafif yiyin.

Sofradan kalktığınızda dik oturun.

Göbeğiniz yukarı bakar durumda veya başınız aşağıda olmasın.

Şarabınıza biraz su katın, az miktarda için, yemekler arasında veya aç karnına içmeyin.

Basit yemekler (örneğin, vejetaryen yiyecekler) yiyin.

İyi çiğneyin.

Düzenli olarak tuvalete gidin!"

CORPORALİTA VE SİZ

Vücut/zihin koordinasyonunu sağlamak ve fitnessi geliştirmek için kişisel yaklaşımınız nedir? Kendi vücudunuzu nasıl görüyorsunuz? Vücudunuzun görünümünü değerlendirirken dış etmenlerden—dergi makaleleri, moda endüstrisi, televizyondaki imajlar, başkalarının fikirleri gibi—nasıl etkileniyorsunuz? Yaradılıştan gelen güçlü veya zayıf taraflarınız ne olursa olsun, yaşam kalitenizi Corporalita'ya kapsamlı bir yaklaşım yoluyla yükseltebilirsiniz. Sonraki sayfadaki kendini değerlendirme ile işe'başlayın.

228

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Corporalita:

Kendini Değerlendirme

? Aerobik olarak formdayım.

? Kuvvetleniyorum.

? Esnekliğim artıyor.

? Vücudumun ne zaman gergin, ne zaman gevşek olduğunu biliyorum.

? Diyet ve beslenme hakkında bilgiliyim.

? Arkadaşlarım beni zarif olarak tanımlayacaklardır.

Q Giderek sağımı ve solumu daha denge olarak kullanır hale geliyorum.

? Hangi fiziki durumların davranışlarımı etkilediğinin farkındayım.

Q Hangi davranışların fiziki durumu mu etkilediğimin farkındayım.

? Pratik anatomi hakkında iyi bilgim vardır.

O Kendimi iyi koordine ederim.

? Hareketi severim.

Corporalita: Uygulama ve Egzersizler

Bir Fitness Programı Hazırlayın

Da Vinci'nin hayatı eski klasik "mens sana in corpore sano", sağlam kafa sağlam vücutta bulunur idealinin bir ifadesiydi. Modern bilimsel araştırmalar Da Vinci'nin birçok önerisini, uygulamasını, ve önsezilerini teyit eder. Her ne kadar maestroyu bugünün modern aerobik kurslarından birinde hayal etmek biraz zorsa da, kişisel bir fitness programı hiç şüphesiz fiziki sağlığın, zihinsel görüş ve düşünce keskinliğinin, ve duygusal dengenin bir köşe taşıdır. Potansiyelinizi bir Rönesans erkeği veya kadını gibi faaliyete geçirmek için, aerobik kapasiteyi, gücü, ve esnekliği artıran dengeli bir fitness programı uygulayın. Aerobik kondisyon: Leonardo arterosklerosisin erken yaşlanmanın bir nedeni olduğunu ve bunun düzenli egzersizle önlenilebileceğini tahmin etmiştir. Dr. Kenneth Cooper ve birçok diğer modern bilim adamı maestronun görüşünü teyit

Da Vinci zamanının

doktorlarına karşı

fazlaca eleştiriciydi.

Şöyle yazmıştır,

"Herkes yaşamı
tahrip eden
doktorlara vermek
için para kazanmayı
ister: öyleyse onların
zengin olmaları
gerekir." Ve devam
eder, "...doktorlardan
uzak durun çünkü
ilaçları bir tür simyadır...
ilaç alanlar düşüncesizdir."
230 •

l i

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

etmişlerdir. Aerobik konseptinin bulucusu olan Cooper, düzenli orta karar egzersizin vücut ve zihin üzerinde yararlı etkileri olduğunu tespit etmiştir. Aerobik ("oksijenli") egzersiz kardiyovasküler sisteminizi kuvvetlendirir, kan ve buna bağlı olarak vücudunuza ve beyninize oksijen akımını artırır. Beyniniz ortalama olarak vücut ağırlığınızın yüzde 3'ünden daha azdır, buna karşılık vücut oksijeninin yüzde 30'unu kullanır. Aerobik olarak forma girdiğiniz zaman, oksijen kullanma kapasitenizi iki katma çıkarırsınız.

Düzenli bir aerobik egzersiz programı dikkatte, duygusal dengede, zihinsel görüş ve düşünce zenginliğinde, ve dayanıklılıkta ; önemli gelişmeler sağlar. "Şekilsiz" bir insan için düzene girmek, haftada dört gün, en az. yirmi dakikalık egzersiz yaparak altı hafta; süre alır. (Kendi programınıza başlarken rehberlik yapması için doktorunuza dam-!.; şın.) Başarılı bir aerobik programının sırrı zevk alacağınız etkinlikler bulabilmektir. Tempolu yürüyüş, koşu, dans, yüzme, kürek çekme, veya yakın dövüş sporları eğitimi ideal programınızı oluşturmada kullanılabilir.

Güç antrenmanı: Leonardo'nun elleriyle at nalını büken ve koşan atları durduran efsanevi yeteneği, halter salonlarının en iddialı müdavimlerinin erişiminin ötesindeydi. Hiç şüphesiz orta karar kuvvet antrenmanı fitnessse dengeli yaklaşımın önemli bir parçasıdır. Ağırlık çalışması kasları şekil-

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eli Aynı Şekilde ...

lendirir ve güçlendirir, ve kemik bağlarının esnekliğini artırır. Son yapılan araştırmalar kuvvet antrenmanlarının yaşlılarda kas zayıflamasını ve osteoporozu önlediğini meydana çıkarmıştır. Ve bu ayrıca fazla vücut yağlarını yakmak için en etkili yoldur. Kendi kuvvet antrenmanı programınıza başlamak için, iyi bir antrenör bulun ve uygun şekli almak ve korumak için onun rehberliğinden yararlanın.

Esneklik egzersizleri: Vasari bize Leonardo'nun dikkat çekici kuvvetinin "el çabukluğuyla ilgili" olduğunu söyler. Siz de el çabukluğunuzu (dexterity) düzenli esneklik antrenmanı ile artırabilirsiniz. Aerobik ve kuvvet çalışmalarından önce ve sonra ve uyanırken basit esneme egzersizleri yapın. Uygun şekilde esneme egzersizleri sakatlıkları önler ve dolaşım ve bağışıklık sistemlerinize katkıda bulunur. İyi bir esnemenin sırrı buna zaman ayırmak, bütün dikkatinizi bu işleme vermek, ve derin nefes alırken kas gruplarının uyum içinde rahatlamasını sağlamaktır. Esnemenin azami olarak nasıl yararlanabileceğinizi dans veya yakın dövüş kurslarında veya, ideal olarak, yoga çalışarak öğrenebilirsiniz.

231

232

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Pratik Anatomi Çalışarak Vücut Bilincini Geliştirin

Sağlığı kazanmanın ve korumanın kilit elemanları sağlıklı beslenme ve aerobik, kuvvet, ve esneklik antrenmanı yapmaktır; fakat fitness rejiminiz yeterli vücut bilgisi, kendine hakimiyet, ve sağ-sol kullanım dengesi olmazsa eksik kalmış demektir. Bu elemanlar birçok fitness programının "eksik halkalarını" teşkil eder.

Kendini-geliştirme sürecinde insanlar genellikle "Ben kimim?" klasik sorusunu sorarlar. Kendini-tanıma daha basit bir soru sorarak önemli bir ilerleme sağlayabilirsiniz, "Ben neredeyim?" İnsanın kendi görüntüsünü ve kendini tanımasında vücut imajı ve vücut bilinci çok önemli rol oynar. Sensazione kısmında beş duyuyu—görme, duyma, koklama, tatma, ve dokunma—keskinleştirmek için bir egzersiz programı ile karşılaşmıştınız. Vücut bilincinin oluşması altıncı duyunun mükemmelleştirilmesiyle başlar: kinestezi. Kinestezi duyusu ağırlığınızı, durumunuzu, ve hareketinizi hissetme-nizdir. Size gergin veya gevşek olduğunuzu* sıkıntılı veya keyifli olduğunuzu söyler.

Kinestetik duyunuzu keskinleştirmeye ve kendinizi tanımanızı geliştirmeye aşağıdaki egzersizleri uygulayarak başlayabilirsiniz.

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eli Aynı Şekilde ...

Da Vint

Aerobik kondisyon, kuvvet egzersizi ile birleştirilmiş s zun, daha mutlu, ve daha d yardım edecektir. Diyet lop ves olarak kendini gösteri» bazı temel gerçekler zar olarak kanıtlanmıştır:

Taze, doğal, ve sıhhi j işlem görmüş, katkı ı dan kaçınmak zorunö: Yeter miktarda lifli yiye. miş sebzeler, tahıllar, bal dan zengin yiyecekler Lcı mel taşlarıydı. Bu yıl lar", çalıştırır, far1 Aşın yemekte-önermiştir. D Kendinizi daha fazla yaşa} ğerleri taraftı ha az beslene iki misli fazla ya.1 Yeterince su alın. da çok miktarda

; ...
233

zun yüzde 80i sudur, ve toksinleri atıp yeni hücreler? yapmak için düzenli olarak su alması gerekir. Bu nedenle, su bakımından zengin yiyecekleri (sebze ve meyve suları) günlük akşam yemeğinin bir parçası haline'l

234

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

("damıtılmış veya

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eli Aynı Şekilde ...

235

içilmesini ve ;sarlıoşluğu kınar.: Hayati iştatistikl makul miktarda âlkol almanın (günde;iki kadeh.şa.t ; veya: iki; bira:olarak'tanımlanmıştır) ;yaşam süre

iki yıl/kadarl^zâttıĝmi;gösfermektşâifS Her , :mek|erde alınân;;.mSkül miktartca. kırımı&ff: -

d<|lapinini -düzelttiği W€. kalp bastalıklâr /katkıda bulunduğuna^ dair ciddi ^belirt:: ',b'if;':nt'^isjronün' da bildiği gibi, maki

ye s'1 :

'P!

:gibi iers etkileri d|(yârdır.

f genellikle ki

;;:'zevk" alma di

y rriassdâ

zu, ve

i -ti

M

sı:

236»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek Ayna ÇözCemi

Boy aynasının önünde durun (eğer cesa-retiniz varsa bunu çıplak olarak yapın). Görünümünüzü yargılamayın veya değerlendirmeyin, sadece görünümünüze tarafsız o-larak bakın. Başınız bir yana eğilme temayülünde mi? Bir omzunuz diğerinden daha yukarıda mı? Kalçanız öne doğru mu, yoksa arkaya çıkıntılı mı? Ağırlığınız ayaklarınıza eşit olarak paylaşılmış mı, yoksa bir ayağınıza diğerine nazaran daha fazla mı yük biniyor? Vücudunuzun hangi kısımları aşırı gergin? Kalçanız, gövdeniz, ve başınız dengeli bir doğrultuda mı? Gözlemlerinizi defterinize kaydedin.

Vücudunuzun <Bir <Rşsmiini Yapıtı

Defterinize tüm vücudunuzun bir resmini çizin. Bir şaheser yapma kaygısına kapılmayın, sadece beş dakikalık bir taslak yapın; biraz elden geçmiş çubuk şekil bile yeterlidir.

Bütün vücudunuzu çizdikten sonra, en fazla gerginlik hissettiğiniz yerleri kırmızı ile işaretleyin. Sonra siyah bir markerle vücudunuzda enerjinin bloke olduğu, en az hissettiğiniz noktaları işaretleyin. Bundan: sonra vücudunuzun en canlı hissettiğiniz, e- < nerjinin en bol olduğu bölgeleri belirtmek: için yeşil renk kullanın.

. j

Çoğu insanın belirli noktaları kırmızı ve) siyahtır. Gereksiz gerilimimizin ve stresimi')

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eii Aynı Şekilde ...

237

zin çoğu, kendi doğal yapımız ve fonksiyonumuzla ilgili yanlış bilgimizin ve ihmalimizin bir sonucudur. Hatalı "vücut haritaları" yanlış kullanıma, rahatsız edici strese ve dikkat bozukluğuna neden olur.

Vücut Haritanızı İnceCeyin

Aynaya tekrar dönün ve ellerinizden birinin işaret parmağı ile:

• Başınızın omzunuz üzerinde dengelendiği noktayı;

238

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

• Omuz bağlantılarınızı;

• Kalça bağlantılarınızı, işaret edin.

Şimdi "vücut haritanızı" meydana çıkarmaya başlamak için Leonardo'nun insan vücudu çizimine bakın.

Baş Dengesi: Baş omurganın (belkemi-ğinin) en üstünde atlanto-occipital bağlantısında yer alır. Çoğu kimse başın denge noktasını çok aşağıda belirlerler, çünkü her hareket ettiklerinde boyun kaslarını farkında olmadan kısaltma alışkanlıkları vardır.

Omuz Bağlantıları: Çoğu insan omuz bağlantı noktası olarak üst kolun bedene bağlandığı noktayı işaret eder. Bu karmaşık bağlantının gerçek hareketinden habersiz olarak, köprücük kemiği ile göğüs kemiğinin bağlantısını gözden kaçırlar. Bu hatalı "vücut haritacılığı" bütün omuz kuşağı dondurma eğilimi ile birleşip önemli rahatsızlığa neden olur.

Kalça Bağlantıları: Tıpkı omuz bağlantılarının "omuzlardan" farklı düşünülmesi gerektiği gibi, kalça bağlantıları da "kalçalardan" ayrı mütalaa edilmelidir. Bir bebeğin bir oyuncak almak için eğilmesini izlerseniz kalça bağlantısının doğal kullanımını görmüş olursunuz. Sonra da sıradan bir yetişkinin bir şeyi almak için eğilmesine bakın, onun muhtemelen "belden" eğildiğini fark edeceksiniz. Kalça bağlantıları yerine belden eğilmek, sırt ağrılarının en belli başlı nedenidir.

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eli Aynı Şekilde ... Omurganızı tanıyın

Omurganız hakkındaki varsayımlarınızı araştırarak vücut haritanızı biraz daha iyileştirir. Omurganızın genişliğinin ne kadar olduğunu düşünüyorsunuz? Defterinize omurganızın tahmin ettiğiniz genişliğini çizin. Şimdi de omurganın doğal şeklini düşünün. Defterinize sağlıklı bir omurganın şeklini çizin. Daha fazla okumadan önce her iki şekli de tamamlayın.

Omurganız tahmin edebileceğinizden daha geniştir.

JLğvr <Düşüncekr

Başınızın ağırlığı ne kadardır? En iyi tahmininizi yazın.

Spor salonuna bir dahaki gidişinizde on beş poundluk (yaklaşık 7 kg) bir barbel kaldırın, veya süpermarkete gittiğinizde yedi kiloluk bir patates çuvalını kaldırın. Bu ortalama bir başın ağırlığıdır. Bu yedi kiloluk top beyninizi, gözlerinizi, kulaklarınızı, burnunuzu, ağızınızı, ve denge mekanizmanızı içerir. Eğer bu top dengesini kaybederse bütün vücudunuza ne olur? Eğer başınız omurluğunuz üzerine düzgün olarak yerleşme-mişse dikkatinize ve görüş ve düşünce keskinliğinize ne olur? Kinestetik bilinçle ilgili alıcıların yüzde 60'ının boyunda yer aldığını biliyor muydunuz? Eğer boyun kasları dengesi kötü bir başı desteklemek için büzülür-seAusıhrsa vücut bilincine ne olur?

• 239

240

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Açıkçası, Rönesans kadını veya erkeği olmak isteyenler için, başın dengesi birinci önceliğe sahiptir. Bu denge sorunu için değerlendirmenizi aşağıdaki egzersizle derinleştirebilirsiniz.

<Di^<Bir (Bedenin ÇeRsimini Hissedin

Bu egzersiz, kendisi ile bazı fırsatlarda mülakat yapma imkanına sahip olabildiğim büyük anatomist ve antropolog Profesör Raymond Dart'ın çalışmalarından esinlenilerek hazırlanmıştır. Bu egzersizi yıllar boyunca şirket başkanları, sanatçılar, psikologlar, okul öğretmenleri, ve emniyet görevlilerinin de dahil olduğu bir çok gruba uyguladım. Bu egzersizi bir grup içinde yapmak eğlenceli olmakla beraber, bunu kendi kendinize yaparak da istifade edebilirsiniz. Bütün ihtiyacınız olan şey halı serili bir zemin ve bir havludur.

• Yere yüzükoyun uzanın, ayaklarınız bitişik, kollarınız iki yanınıza uzatılmış olsun. (Havluyu yüzünüzün altına koyun.) Şimdi artık düşmenin mümkün olmadığını not edin. Yüzünüz yere dönük olarak bir iki dakika durun ve toprakla bu tür ilişkisi alan bir yaratığın bilincine varın. Hayali bir yiyeceğe ulaşmak için yerde sürünerek ilerlemeyi deneyin.

• Şimdi bir sonraki aşamaya geçmeye hazır olun. Şekil değiştirmek üzeresiniz. Elleri-

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eli Aynı Şekilde ...

nizin tersini yandan kaydırın, avuçlarınız yere dönük olarak elleriniz önünüzde yerde dursun. Yeni oluşan pençelerinizle yere bastırıp başınızı ve vücudunuzun üst kısmını yerden kaldırın. Etrafınıza bakın ve genişleyen ufkunuzun size kazandırdığı aşamaya dikkat eden. Pençelerinizi kullanarak çevrenizi keşfetmeyi ve yiyeceğe doğru hareket etmeyi deneyin.

• Bir sonraki safha dört ayaklı bir memeli olmak. Sevdiğiniz birini seçin: At, köpek, kugar, gazal, su aygırı ... dört ayağınızın üstünde durup, sırf eğlence için, seçtiğiniz hayvanın yürüyüşünü, sesini, ve diğer davranışlarını taklit edin. Bu pozisyonda davranış şekilleriniz ve potansiyel bilinciniz nasıl değişti?

• Sonraki büyük değişiminiz ön ayaklarınızı yerden kesip bir primat¹ haline gelmektir. En sevdiğiniz hayvanı seçin—şempanze, orangutan, goril—ve bir maymun gibi hareket etmenin keyfini çıkarın. Bilinçlenme olasılıkları nasıl bir değişiklik gösteriyor?

• Şimdi Homo Sapiens gibi tam olarak ayağa kalkın. İki ayaklı olmanın ve tamamen dik durmanın ne gibi koruma-sızlıkları/hassasiyetleri mevcut? Vücudunuzun dik olmasının zeka ve bilincinizin artmasına etkileri nedir? Günlük

241

1 Primat: memeliler sınıfı içinde en gelişmiş olan tür; bu sınıfa insanlar, munlar ve benzeri hayvanlar da girer, (ç.n.)

may-
242

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

yaşamda insanların duruşu ve dengesi ile bilinç ve dikkatleri arasında bir ilişki gözlemliyor musunuz?

Profesör Dart, meslektaşlarının çoğu gibi, bilinç ve zeka potansiyelimizin esas olarak tam olarak dik durmamızla bağlantılı olduğunu fark etmiştir. Ancak yaşam baskıları—iskemlede oturmak, bilgisayarda çalışmak, trafiğin yoğun saatlerinde araba kullanmak—bizi doğuştan gelen yeteneklerimizin bu tarafını köreltmeye yönelmektedir. Birçoğumuz kendimize hakim olmayı yeniden öğrenmeliyiz.

Kendimize Hakim Olmayı Yeniden Öğrenmek: Alexander Tekniğini Çalışın

Leonardo kendini zorlamadan dengeli ve zarif olmasıyla tanınırdı. Floransalılar o geçerken durup bakarlardı. Vasari maestronun "her harekette sonsuz zarafet" dediğini keyifle iletir. Leonardo da Vinci'yi ortada omuzları düşük, süklüm püklüm görmeyi hayal etmek mümkün değildir.

Da Vincivari nitelikler olarak kendine hakim olmak, denge, ve zarafeti, 1869'da Tasmanya'da doğan diğer bir dahi, F. Matt-hias Alexander tarafından geliştirilen bir teknikle kendinize kazandırabilirsiniz. Alexander Shakespeare oynayan ve tek kişilik trajedi ve komedi gösterilerinde uzman

ti

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eli Aynı Şekilde ...

olan bir aktördü. Ümit veren mesleki kariyeri, gösterilerinin ortasında sesinin kısılma eğilimi sonucu kesintiye uğradı.

Alexander günün önde gelen doktorlara, konuşma terapistlerine, drama çalıştırıcılarına danışarak önerilerini takip etti. Hiçbir şeyin yararı dokunmadı. Başka birisi olsa vazgeçip başka bir iş arardı. Fakat Leonardo gibi, Alexander otoritenin üstünde deneyime inanıyordu. Sorunun kendisinden kaynaklandığı inancı ile, bunu kendi başına çözmeye karar verdi. Ama bu özel nedeni nasıl bulacaktı?

Alexander tarafsız geri besleme sağlayacak bir yol bulması gerektiğini fark etti. Ö-zel olarak kurulmuş aynalarda kendini izlemeye karar verdi. Aylar süren detaylı ve kapsamlı gözlemlerden sonra, ne zaman bir şey ezberlemeye kalksa ortaya çıkan bir pa-tern dikkatini çekti:

- 1) boyun kaslarını kasiyor, bunun sonucu olarak başını geriye çekiyor;
- 2) hançeresini baskı altına alıyor; ve
- 3) nefesini tutuyordu.

Gözlemlerine devam ettikçe, Alexander bu gerginlik paterninin:

- 4) göğsünü ileri itmesi;
- 5) sırtını çökertmesi; ve
- 6) vücudunun bütün önemli eklemlerini kasma ile ilgili olduğunu fark etti.

• 243

244»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Alexander'in devam eden gözlemleri, bu paternin her konuşmasında değişen derecelerde ortaya çıktığını teyit etti.

Bu hatalı paternin ezberleme düşüncesi ortaya çıktığı anda başladığını fark edince, Alexander, zihnini ve vücudunu bütün bir sistem olarak değiştirmek için yeniden eğiterek, bu paterni "unutması" gerektiğini anladı. Bunu yapmanın anahtarının eyleme başlamadan önce durup alışkanlık halindeki kasma paternini engellemek, ve vücudunun gerekli kısımlarını uzatıp germek için özel "istikametlere" odaklanmak olduğunu keşfetti. Alexander bu istikametleri şöyle tanımladı: "Başın öne ve yukarı gidebilmesi için boynu serbest bırak, böylece sırtın uzayıp genişleyebilsin." Bir Zen koanımın A-vustralya versiyonunu yaratan, Alexander, bu istikametlerin "hep birlikte, birbiri ardına" uygulanması gerektiğini vurgulamıştır.

Bu metodun devamlı uygulaması çok önemli sonuçlar verdi: Alexander sadece sesinin tam kontrolünü sağlamakla kalmadı, birçok sağlık sorunundan kurtuldu ve sesiyle, nefesiyle, ve sahne hakimiyetiyle ün yaptı.

insanlar gruplar halinde Alexander'e ders almaya gelmeye başladılar, bunların a-rasmda amatör bir tiyatro kuran bir grup doktor da vardı. Doktorlar kronik sorunları—stres sıkıntısı, nefes alma problemi, sırt ve boyun ağrısı—olan hastalarını Alexan-der'e göndermeye başladılar. Alexander çok

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eli Aynı Şekilde ...

sayıdaki olayda, bu insanlara sorunlarına neden olan kötü davranış alışkanlıklarını değiştirmek suretiyle yardımcı oldu. Doktorlar Alexander'in çalışmalarından o kadar etkilendiler ki, 1904'de, yöntemini dünya bilim çevresiyle paylaşmak üzere Londra'ya gitmesi için sponsorluk yaptılar. Londra'ya vardı ve kısa süre sonra en ünlü aktris ve aktörlere dersler vererek, "Londra tiyatrosunun koruyucusu" olarak tanınmaya başladı. Alexander'in çalışmaları çeşitli yazarları ve bilim adamlarını derinden etkiledi.

Alexander 1955'de ölmeden önce çalışmalarını devam ettirecek birçok kimse yetiştirdi. Alexander tekniği uzun yıllar Kraliyet Dramatik Sanatlar Akademisi, Kraliyet Müzik Akademisi, the Juilliard School, ve müzisyenler, aktörler, ve dansçılar için diğer en üst düzey akademilerde okutuldu. Tabii bu teknik sahne

sanatçıları arasında bir "ticari sır" olarak kaldı. Alexander tekniği profesyonel ve Olimpiyat sporcuları, İsrail Hava Kuvvetleri, iş adamları, ve her sınıftan insanlar tarafından uygulandı.

245

üzerindeki pratik anatomi çalışmalarına
hipodroma kritii vu
gölüne ki'stinliyi bir
alın ü/orini1 halın
sayılır bir meblağ
ovntuh... ve kazandı.

246

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Alexander çalışması kendini çok dikkatli gözlemlenmeyle başlar. Defterinizle çalışırken, günlük faaliyetlerde gayretlerinizin uygunluğunun bir günlüğünü tutun. Oturma, eğilme, kaldırma, yürüme, sürme, yeme, ve konuşma gibi faaliyetlerde uygun olmayan davranışlarınızı bulmaya çalışın. Dişlerinizi fırçalarken, bilgisayarda çalışırken, telefonda konuşurken, yazmak için bir kalem alırken, yeni birisiyle tanışırken, topluluğa hitap ederken, bir tenis veya golf topuna vururken, direksiyonu çevirirken, bir şeyi almak için eğilirken, bir yiyeceği ısırırken, boynunuzu kasıp başınızı geri çekiyor musunuz? Omuzlarınızı kaldırıyor musunuz? Sırtınızı daraltıyor musunuz? dizlerinizi geriyor musunuz? nefesinizi tutuyor musunuz?

Dışardan bir takım geri beslemeler olmadan bu günlük alışkanlıkları değiştirmek çok güçtür. Bir ayna veya video kullanmak oldukça yararlı olabilir, fakat ilerlemenizi hızlandırmanın en iyi yolu Alexander tekniği üzerinde uzman bir öğretmenden özel dersler almaktır. Alexander öğretmenleri boynunuzu gevşetme, doğal çizginizi yeniden keşfetme, ve kinestetik bilinci u-yandırma konularında rehberlik etmek üzere ellerini çok ince ve hassas şekilde kullanacak şekilde eğitilmişlerdir.

Aynı zamanda, günlük istikrar ve dengenizi geliştirmek için, Alexander tekniğinden

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eii Aynı Şekilde ...

esinlenerek hazırlanmış aşağıdaki prosedürü de kullanabilirsiniz.

(DengeCi <Dintenme (Durumunun Çekişmesine Vardım <Edm

Bu yöntemden yararlanmak için gerekli olan şeyler nispeten sessiz bir yer, halı kaplı bir zemin, birkaç kitap, ve on ila yirmi dakikalık zamandır.

• Kitapları yere koyarak başlayın. Kitaplardan boynuz kadar mesafede, ayaklarınız omuz genişliği kadar açık şekilde durun. Elleriniz serbest şekilde yanda dursun. Kitaplara arkanız dönük olarak yumuşak ve dikkatli bir şekilde ileri bakın. Biraz bekleyin.

• Boynunuzu gevşettiğinizi ve böylece başınız ileri ve yukarı doğru giderken vücudunuzun uzayıp genişlediğini düşünün. Serbestçe nefes alarak, ayaklarınızın yere bastığını hissedin ve ayağınızdan başınızın üstüne kadar olan mesafeye dikkat edin. Gözlerinizi açık ve canlı tutun, ve çevrenizdeki sesleri dinleyin.

• Bu dikkati sürdürerek, hafifçe ve süratle ağırlığınızı bir dizinizin üstüne verin. Sonra elleriniz arkada destek olacak şekilde, ayaklarınız düz olarak yere basarak ve dizleriniz bükülü durumda yere / oturun Rahatça nefes almaya devam edin.

• 247

248*

• Boyun kaslarınızı germediğinizden ve başınızı geriye çekmediğinizden emin olmak için başınızı birazcık öne eğin.

• Sonra başınız kitaplara dayanacak şekilde omurganızı yerde yuvarlayın. Kitaplar boynunuzun bitip başınızın başladığı yerde başınıza destek verecek şekilde yerleştirilmelidir. Eğer başınız iyi yerleşmediyse, bir elinizle arkaya uzanıp başınızı kaldırın ve diğer elinizle kitapları uygun şekilde yerleştirin. Omuz kaslarınızı zorlamadan biraz esnetecek şekilde uygun yüksekliğe erişinceye kadar kitapları ilave edin veya alın. Ayaklarınız düz olarak yere basıyor, dizleriniz bükülü ve tavana bakıyor ve yerde veya göğüste çapraz olarak rahat olarak duruyor. Vücudunuzun bütün ağırlığını zemine verin.

• Bu yöntemden yarar sağlamak için, bu pozisyonda on ila yirmi dakika dinlenin. Dinlendiğiniz sürece yer çekimi omurganızı uzatacak ve vücudunuzu yeniden şekillendirecektir. Uyuklamamak için gözlerinizi açık tutun. Dikkatinizi nefes alıp vermenize ve tüm vücudunuzun hafif titreşimine verebilirsiniz. Sırtınızı dayadığınız yerin, sırtınız genişlerken omuzlarınızın dinlenmesine izin vermesine dikkat edin. Bütün vücudunuz uzarken ve eserken boynunuzun serbest olmasını sağlayın.

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eli Aynı Şekilde ...

• On ila yirmi dakika dinlendikten sonra, vücudunuzu sertleştirmeden ve kasmadan yavaşça ayağa kalkın. Yumuşak bir geçiş sağlamak için, ne zaman hareket edeceğinizi belirleyin ve yeni uzama hissinizi muhafaza ederek yavaşça öne doğru dönün. İşi kolaylaştırmak için önce emekleme durumuna geçin, sonra bir dizinizin üstüne yüklenin. Başınız hareketi yukarı doğru yönlendirirken ayağa kalkın.

• Bir süre durun... dinleyin, gözler canlı. Tekrar ayaklarınızı yerde hissedin, ve ayaklarınızla başınızın üstündeki mesafeye dikkat edin. Mesafenin arttığını hissederek şaşırabilirsiniz. Günlük faaliyetlerinize dönerken, maestro tarafından çizilmiş bir figürün zarafetiyle hareket ettiğinizi hayal edin.

En iyi sonuçlar için, Dengeli Dinlenme Durumunu günde iki kere uygulayın. Bunu sabahları uyandırdığınızda, işten eve geldiğinizde, veya gece yatmadan önce yapabilirsiniz. Bu uygulama özellikle egzersiz öncesi ve sonrası kendinizi aşırı yorgun veya stresli hissettiğinizde yararlıdır. Düzenli uygulama size denge ve zarafet sağlayacaktır.

249

I

250

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eli Aynı Şekilde ... • 251

Ebeveynler İçin Corporalita

Elinizi bebeğinizin sırtına koyun ve parmal unda bütünlüğü, esnekliği, ve titreşen o; n. Küçük çocuklar doğal olarak dengt>: ı-afet ve koordinasyonla hareket • 1 :nce bu zarafete ne olur? Çocuki: i.nen iyidir. Kendi ilkokul birinci h ğu çocuğun hoş bir şekilde d'1 ;z. Fakat üçüncü ve dördtn.c" .r., eğilip bükülmeler, ve lı ma tanık olacaksınız. v ur büyük düşüştür. '^' i seve, veya aileleri fi yürüyen ebev ındavedur zerliklor ";' muz-düş

korum arı

• j

de uygu

-l

yi hedef.

J

Sağ ve Solunuzu Aynı Şekilde , Kullanmaya Çalışın

Michelangelo Şistine Chapel'de1 çalışırken izleyenleri fırçaları bir elinden diğerine geçirerek hayretler içinde bırakmıştı. Doğuştan solak olan Leonardo, iki taraflılığını geliştirmiş ve Son Akşam Yemeği ve diğer şaheserleri üzerinde çalışırken düzenli olarak elle-

1 Şistine Chapel: Vatikan'daki ana kilise, Michelangelo'nun freskleriyle tanınır, (ç.n.)

n o d d

rini değiştiriyordu. Profesör Raymond Dart ile mülakat yaparken ona insan potansiyeli hakkında görüşlerini sorduğumda şöyle cevap verdi, "Vücudu dengeleyin, beyini dengeleyin. Gelecek hem sağını hem solunu kullanabilen insanındır!" Dart cerebral cor-tex'in sağ yarıküresinin vücudun sol tarafını, ve sol yarıkürenin de sağ tarafını kontrol ettiğini vurguladı. Vücudun iki yarısını ko-ordine etmenin, iki yarıkürenin uyum ve dengesini artıracağını belirtti.

Sağ ve solu taraflarınızı eşit şekilde kullanma araştırmalarınıza, hakim olmayan

1 "I

1

252

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

(kullanamadığınız, zayıf olan) elinizin gücünü keşfederek başlayın. Aşağıdaki egzersizleri deneyin:

Ters geçiş—Parmaklarınızı kenetlemeyi, kollarınızı kavuşturmaya, bağdaş kurmayı normal olarak yaptığınızın tersine yapmaya çalışın. Hakim olmayan gözünüzü kırıp kıl pamayacağınızı ve dilinizi her iki tarafa çevirip çeviremeyeceğinizi deneyin.

Hakim olmayan elinizi kullanın—Başlamak için hakim olmayan elinizi bir gün veya bir günün bir bölümünde kullanmayı deneyin. Işıkları açıp kapayın, dişinizi fırçalayın, kahvaltınızı öbür elinizle yapın. Duygularınızı ve tespitlerinizi defterinize kaydedin. •

Yazma denemesi—İmzanızı öbür elinizle atmaya deneyin. Alfabeyi yazın. Sonra seçtiğiniz bir konuda biraz "bilinç akışı" yapın (hakim olmayan elinizle yazmanın size değişik düşünme yolları açtığını, önsezilerinizi harekete geçirmenize yardım ettiğini keşfedebilirsiniz).

Her iki elle birlikte yazma ve çizmeyi deneyin—Hakim olmayan elinizle biraz pratik yaptıktan sonra, hemen her iki elinizle birlikte yazmayı ve çizmeyi deneyin. Eğer mümkünse bunu bir karatahtada tebeşirle deneyin. Daireler, üçgenler, ve kareler çizin. Sonra aynı zamanda her iki elinizle imzanızı atın.

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eli Aynı Şekilde ...

Ayna yazısını deneyin—Bunu öğrenmenin ne kadar basit olduğunu görünce şaşıracaksınız; bütün gereken biraz pratik yapmaktır. Yardımcı olması için aşağıdaki örneği kullanın.

253

-i~mv«\

"<**

Çapraz-taraf tazelemesi yapın—Öğrenirken, çalışırken, yaratıcı bir mücadele verirken dikkatinizi tazelemek için: Arkanıza u-zanın ve sol elinizle sağ ayağınıza dokunun ve sonra da sağ elinizle sol ayağınıza dokunun.

Bunu on defa yapın. Veya sol dizinizi sağ elinize dokunacak şekilde kaldırın, sonra sağ dizinizi sol elinize dokunacak şekilde kaldırın. Bunu on kere yapın.

Jonglörük Öğrenin

Jonglörük öğrenmek sağ ve sol tarafı eşit şekilde kullanabilmek, denge, ve zihin-vü-254

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

cut koordinasyonu sağlamak için fevkalade bir yöntemdir. Da Vinci biyograficisi Antoni-na Valentin maestronun bir jonglör olduğunu teyit eder. Sanat onun patronları için düzenlediği törenlerin ve partilerin parçasıydı ve ruh çağırma merakıyla birlikte gidiyordu. Dahası, öğreneceğiniz basit jonglörük paterni bir fantesie de uinci'dir—tor sonsuzluk sembolü veya bir düğündür.

Üç tane top alın (tenis topu uygundur) ve aşağıdakileri deneyin:

Da Vinci jonglörü

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eli Aynı Şekilde ...

• 255

1. Bir top alın ve başınızın hemen üstünde yumuşak bir yay çizecek şekilde elden ele geçirin.
2. Her iki elinize birer top alın. Sağ elinizdeki topu tek topla yapmış olduğunuz gibi atın; en yüksek noktaya eriştiğinde sol elinizdeki topu da tamamen aynı şekilde atın. Düzgün, ve rahat atış yapmaya dikkat edin ve her iki topun düşmesine müsaade edin.

3. Aynı 2. adımdaki gibi yapın, ancak bu kez birinci attığınızı tutun. Bırakın ikincisi düşsün.

4. Aynı 2. adımdaki gibi yapın, ancak bu kez her ikisini de tutun.

5. Artık üç topla denemeye hazırsınız. Bir elinize iki top, diğerine bir top alın. İki top olan elinizdeki toplardan önde olanını atın. Tepe noktaya ulaşınca, diğer elinizdeki tek topu atın. O da tepe noktasına erişince kalan topu atın. Bırakın hepsi düşsün.

6. Aynı 5. adımdaki gibi yapın, ancak bu sefer birinci topu tutun.

7. Aynı 5. adımdaki gibi yapın, ancak bu sefer ilk iki atılanı tutun. Eğer ilk iki topu tutarsanız ve üçüncü topu atmaya hatırlarsanız, havada sadece bir top kaldığını fark edeceksiniz, ve hala sadece bir ,topu yakalayabileceksiniz. Üçüncü topu-yakalayın ve ilk jonglörük-ğünüzün tadına varın. Tebrikler!

256 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Tabii, ilk jonglörükünüzü başardığınızda, hiç şüphesiz birkaç kere daha denemeye kalkacaksınız. Pratiğe devam ederken, atışlarınızın yumuşaklığına ve yönüne dikkat e-din, ve toplar düştüğünde rahat olun. Eğer dikkatinizi öncelikle atışa yöneltir ve rahat nefes almaya devam ederseniz, başarınız kesindir.

Corporalita: Zarafetin, Her İki Eli Aynı Şekilde ...

• 257

ıuz'katı yPHger girişe, 'v

niniz ^de'j^^tellikle buna* uy .

göslere 'deyimlerle : doludm

tav fiki değıştirmeyecektir," .

lum takındılar," ve İnciİdenvi"Tannmjv sesiİıı,duymaya-fiJ

cak şekilde boyunlarım kastılar^"; f Jlıfc" --, ; : %;< ^:' İliSik

Corporation sözcüğü corpus kökünden gelir.ve anlâfıfl "vücutdur. Birçok şirket -yapısı genellikle katıdır ve;%i|| linçsi Çalışkanlıkların etkisi «altındadır, Örneğins birçtjH toplarııda. ve beyin ürtması toplantısında, insanlar sâstfjj lerce aşağı; yukarı aynı pozisyonda-oturup yeni fikirler üjj retmeye veya sorunları çözmeyövçallşn'lar. Sonra da "Ni-f ye tıkaııip kaldık?" diye merak ederler. : : ; *

Birçok kuruluş, çalışanlarına daha fazlafiziksel ve zihinsel kazandırmak için kısa masaj periyotları, veya yoga ve aikido kursları sağlamaktadır. Bu disiplinlere ilave olarak bir sonraki toplantınıza: veya beyin fırtınası ^oturumunuza hayatiyet kazandırmak için aşağı-dj|ki uygulamaları yapabilirsiniz |e|er yalnızsanız bunu

bigiaynahın. önünde; -yapabilirsiniz). Amaçv vücudun mümkün olduğu kâd||;fözla kısmınl?yeri bir şekilde; ve ajvjö: zamâncıla harek||şettirebilmektir.,Egzersiz alışılmış vı|çut-zih*in: durumlatftizi" daha'önce^ yapmadığınız :birs. j

ir partner bulüh ve'karşımdâ durun. Partilerinizin^ g hareketleri: kopyaiedeceksiniz. Partnerimiz, örne-t: ğip'sağ ehni kaldırıp başıha dokunur, sonra yana şarkım: tı|J|Hareketijsppya edin ve partneriniz bir sonraki hare: keft gösterinceye kadar yapmaya devam edin. Sonraki ht|(\$kette"partileriniz sol eliyle sol ayağına vurabilir, önceki harekete devam ederken bu hareketi kopya edin. Eıftnerinizfıpmdah sonra omuz;larını titretir. İlk iki ha-rgkete devam.;ederken bunu kopya ediri. Daha. sonra p-attneriniz ilave olarak tavuk gibi sesler; çıkarmaya ve-f^ffheTıvilight Zone'un (Alacakaranlık Küşiağı) müziği-riijsöylemeye başlar. Sesi kopya edip.önceki hareketlere edin.; Başını büyük daireler halinde çevirir ve bu

.sürer;

seferinde en az beş farklı hareket yapmayı |#maçlayın. Bunların mümkün olduğu kadar alışılmadık ve absürd olmasına dikkat eden: Sonra rolleri değişsin ve .partnerinizin, sizin yaptıklarınızdan daha saçma hareketler yapmasını sağlayın. Eş değişip tekrarlayın.. Bu f^ğzersiz her zaman bol kahkaha ve eğlence verir. Eski Çalışkanlıkları sarsar, bir sürü enerji harcatır ve yeni ilişkiler kurma. olasılıkları yaratır. ; i 259

bir havuza bir taş attığınızda, su bir dizi genişleyen daireler halinde dalgaları, görüntüyü zihninizin gözünde canlandı-; kendinize bir dalgacığın diğerini nasıl etkilediğini, ve dalgacıkların enerjisinin nereye gittiğini sorun, böylece maestro gibi düşünüyor olursunuz. Leo-nardo'nun çevresindeki dünyadaki ilişkiler ve şekillerle ilgili gözlemleri kapsamında, Conessione prensibi için devamlı genişleyen daire çok sevimli bir metafordur:

- "Taş su yüzeyine çarptığı noktada, kayboluncaya kadar büyüyen dairelerin oluşup yayılmasına neden olur; aynı şekilde hava, bir ses veya gürültü darbesi aldığı anda dairesel bir hareket yapar, ve en uzakta olan bunu duyamaz."
- "Su yüzeyinin hareketinin, saçın, biri ağırlığından, diğeri buklelerinden kaynaklanan iki hareketine ne kadar benzediğine dikkat edin. Aynı şekilde suyun da çalkantılı bukleleri vardır. Bunların bir kısmı ana akıntı kuvvetine uyarken, diğeri de yansıma tekrarlanmasının hareketine uyar."
- "Suda yüzmek insanlara kuşların havada nasıl uçtuğunu öğretir. Yüzme, uçma metodunu resmeder ve daha fazla ağırlığın havada daha fazla dirençle karşılaştığını gösterir." *
- "Dağlar nehirlerin akıntıları tarafından meydana gelmiştir. Dağlar nehirlerin akıntıları tarafından tahrip olmuştur."
- "Her parça bütünle birleşmeye çalışır, böylece kendi eksikliğinden kaçmaya (kurtulmaya) çalışır."

260

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Conessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

261

Birçoğumuz, okurları Conessione bağlamında düşündürmek için düzenlenmiş aşağıdaki retorik şaşırtmacalarıyla karşılaşmışızdır: "Eğer bir kelebek kanatlarını Tokyo'da çırparsa, New York'taki havayı etkiler mi?" Çağdaş sistem teorisyenleri bu klasik soruya büyük bir hevesle "Evet!" cevabı vermekten hoşlanırlar. Beş asır önce, orijinal sistem düşünürü Leonardo şöyle not etmişti, "Dünya, üzerine konan minik bir kuşun ağırlığıyla yer değiştirir."

ir bütün pârçalarınınmtpplaifiüHan büyüktür, aşağıdaki Da VinCivâri "yapılacaklar" listesi Guriostita ve ; lönnessione ruhunu bir liir gibi çağırıştırır:

Bulutları'nasıl oluşug^ağıldıgını göster, su buharı yerden göğeflşşıl yükselir, pus nasıl oluşur, hayafi^sij;;yoğunlaşır, ve neden bir dalga diğeriölgñ daha mavi görünür; ; hay a. bölgelerini tammlay||p

..- . j

ve karın ve dolunun nedeöferini, \ , su nasıl yoğunlaşır, ve buz halinde katılır, . •? ve ağaçlardaki yeni yapraklar, , J, ",2>ii , .^M üzerindeki büzlpgfçaları; ;52|

Leonardo bu alışılmadık gözlemlerini sık sık defterinin kenarına not etmiştir. Yıllar boyu birçok uzman defterlerinin düzensizliği nedeniyle Leonardo'yu eleştirmiştir. Hiçbir zaman bir İçindekiler listesi', bir özet, veya bir indeks koymamıştır. Notlarını rasgele çiziktirmiş, konudan konuya atlamış, ve sık sık kendini tekrarlamıştır. Ama maestroyu savunanlar Leonardo'nun bağlantı kurma duygusunun çok gelişmiş olduğunu ve gözlemlerinin

de aynı şekilde birbiriyle ilişkili olduğunu işaret etmişlerdir. Diğer bir ifadeyle, onları kategorik olarak tasnif etme, veya özetleme ihtiyacını duymamış, zira kendisi her şeyin birbiriyle nasıl ilişkili olduğunu görmüştür.

Leonardo'nun paralel olmayan yaratıcılığının bir sırrı da, yaşamı boyunca farklı elemanları yeni şekiller yaratmak için bir araya getirip irtibatlandırmasıdır. Va-sari Leonardo'nun çocukluğunda kendisinden bir köylünün kalkanının boyamasını istedikleri bir olayı nakleder. "Görecekt herkesi dehşete düşürecek" bir imaj yaratmaya hevesli genç Leonardo, odasını "türlü çeşitli sürüngenler, yeşil kertenkeleler, cırcır böcekleri, yılanlar, kelebekler, çekirgeler, yarasalar, ve her tür acayip yaratıklarla doldurdu, ve bunların çeşitli kısımlarını birbirine adapte ederek, zehirli nefesinden havaya alev saçan en iğrenç ve korkunç bir canavarı yarattı."

Vasari, yarattığı eseri kendisine bu görevi vermiş olan babasına gösterdiğinde, Ser Piero'nun sarsıldığını ' tC"<

Leonardo'nun ejderhalarından biri

262»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

ve Leonardo'nun mucizevi yeteneğinden çok büyük hayrete düştüğünü, bu nedenle köylüye başka bir kalkan verip, oğlunun eserini Floransalı bir tüccara yüz duka altına sattığını ilave eder (daha sonra o da bu eseri üç yüz dukaya Milano Düküne satmıştır).

Yıllar sonra Leonardo "Hayali Bir Hayvanı Nasıl Gerçek yapabilirsiniz" adlı kısa bir rehber yazdı. Şu öneride bulundu: "Eğer hayalinizdeki hayvanlardan birini doğal şekilde göstermek istiyorsanız—diyelim ki bu bir ejderha olsun—başını bir çoban köpeği veya seterden, gözlerini kediden, kulaklarını kirpiden, burnunu tazıdan, kaşlarını aslandan, şakaklarını horozdan, ve boynunu su kaplumbağasından alın." Leonardo Vatikan'da Belvedere'de otururken, bir seferinde canlı bir kertenkele aldı ve buna bir boynuz, sakal, ve kanatlar yaptı. Özel bir kutuda muhafaza etti ve Vasari ye göre, "bunu arkadaşlarına gösterip onları korku içinde kaçırdı."

Leonardo'nun ejderhaları, kombinasyon ve ilişki • kurma bakımından yaratıcılık reçetesinin harika bir göstergesiydi. Güzelliğin özünü binlerce insan yüzünde çalışmış ve sonra gözlemediği farklı elemanları resimlerinde mükemmel görünümü yaratmak için birleştir-, mistir. Akustik hakkındaki anlayışı su ile ilgili gözlemlerine dayalı ilişkilerden kaynaklanmıştır. Defterlerinin bir sayfasında Leonardo, ışık ışınlarının yol aldığı istikameti ve hızı, çarpışma gücünü, bir yankının sesi-, ni, bir mıknaşın manyetik hatlarını ve kokunun hareketini mukayese etmiştir.

İcatlarının ve dizaynlarının çoğu farklı doğal şekil-! lerden meydana getirdiği eğlenceli, hayali kombinasyonlardan doğmuştur. Leonardo'nun çalışmalarına getirdiği ciddiyet ve yoğunluk fazla abartılmamalıdır, şa-

Conessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

• 263

kalan, bulmacaları, ve kutuya konmuş ejderhaları çok seven eğlenceli bir insandı. Freud'un dediği gibi, "Büyük Leonardo yaşamı boyunca çocuk kalmıştı...Bir yetişkin olarak bile oynamaya devam etti ve çağdaşlarına göre anlaşılması güç ve garip görünüşünün diğer bir nedeni de buydu." Leonardo'nun ciddiyeti onu her şeyin özüne yönelmeye itti, ve oyunculuğu da önceden tahmin edilemeyen, orijinal ilişkiler kurmasına yol açtı.

Leonardo için, Conessione doğa sevgisi ile başladı ve insan ve hayvan anatomisi araştırmalarıyla yoğunlaştı. Mukayeseli anatomi çalışmaları atların, ineklerin, domuzların, ve diğer birçok hayvanın incelenmek için kesilip parçalanmasını içeriyordu. Bir ağaçkakanın dili ile bir timsahın çenesi arasındaki farkları not etti ve ilişkileri çizdi. Bir kurbağanın bacakları ile bir ayının ayağı, bir aslanın gözleri, ve bir baykuşun gözbebeklerini insanla-rınkiyle ilişkilendirdi. Açıkçası, çalışmaları bir ressamın hassas bir görüntü için ihtiyaç duyacağı bilginin çok ötesine geçti. Leonardo insan vücudunu bütün bir sistem olarak, birbirleriyle ilişkili koordineli bir patern olarak ele aldı. Kendi tanımlamasına göre, "...insanın özünü ve bütün şeklinin tanımını, her yöndeki her parçanın fonksiyonundan bahsederek gözlerinizin önüne sereceğim...."

Leonardo anatomi çalışmalarına "cosmografica del minör mondo", "mikrokosmos kozmografisi" olarak atıfta bulunur. Vücudun doğal oranlarıyla ilgili değerlendirmeleri mimari ve şehir planlaması çalışmalarında yansıtılmıştır. Vücut anlayışı, dünyaya canlı bir sistem olarak bakışını oluşturmuştur. Şöyle yazar:

Eskilerin insana mikrokosmos demesi son derece yerinde bir ifadedir: çünkü insan toprak, su, hava, ve ateşten oluşmuştur, dünya da öyle. İnsanın etini

'- .!>!*

264»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

da, toplusak lu

destekleyen ve çerçeveleyen kemikler bulunur, dünyanın da toprağa destek olan kayaları vardır; İnsanın, içinde akciğerlerin nefes alırken şişip söndüğü bir kan gölü taşınması gibi, dünyanın vücudunda da kozmik bir teneffüsle altı saatte bir alçalıp yükselen bir okyanus mevcuttur; damarların kan gölünden çıkması ve bütün vücuda dal budak sarması gibi, aynı şekilde, okyanuslar da dünyanın bedenini sonsuz sayıda su daman ile doldurur.

Conessione; Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

• 265

Fizikçi David Bohm'un holografik evren teorisinin (tıpkı bir DNA'nın bir insanın bütün genetik kodunu içermesi gibi, evrenin "genetik kodu'nun da her bir atomda bulunduğunu iddia eden teori) işaretlerini beş yüz yıl öncesinden haber veren Leonardo şöyle yazar, "Herkes yayılan aydınlık hava içinde yer alır ve etrafındaki boşluğu sonsuz sayıda kendi benzerleriyle doldurur ve her bir parçası meydana çıkar." İlave eder, "Bu gerçek bir mucizedir. Evrenin bütün şekilleri, bütün renkleri, bütün görüntüleri ve bütün parçaları tek bir noktaya konsantre olmuştur." Bohm'un tezi "neden olma düzeni" konseptini, evreni birbirine irtibatlandıran bir "derin yapı" bağlantısını içerir. Bohm 1980 de şöyle yazmıştır, "Her şey her şeye sarılmıştır." Beş yüz yıl önce Leonardo şunu not etmişti, "Her şey her şeyden gelir, ve her şey her şeyden yapılmıştır, ve sonuçta her şey her şeye döner...."

Vizyon, mantık, hayal gücü, ve doğruyu ve güzeli bulmak için acımasız bir arzuyla silahlanmış olan Leonardo doğanın sonsuz sayıdaki bilinmeyenini araştırdı. Leonardo bir deney adamı olarak ne kadar fazla şey öğrenirse, gizemler o kadar derinlik kazandı, nihayet "doğa, hiçbir tecrübenin asla ortaya çıkaramayacağı kadar sonsuz sayıda nedenlerle doludur" sonucuna vardı. Bilimin sınırlarına ulaştığı noktada sanat ön plana çıkar, diyen Bramly, Leonardo'nun "üzerinde uzun uzun düşünebildiği ancak içine sızamadığı gizemlerin etkisinde kalarak şaşkına döndüğünü... (bu nedenle) neşterini, pusulasını, ve kalemını kenara koyup fırçasını bir kez daha eline aldığını" yazar.

Ve böylece, Conessione'nin üstün dışa vurumu için maestronun resimlerine ve çizimlerine dönmeliyiz. Akıllı bir gö"z çalışmaları arasındaki ilişkileri; evrensel 266»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Tufan Çalışması

Betlehem Yıldızı

Burgaç

Conessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

267

Saç

bir patern üzerindeki anlayışını veya "neden olma düzenini", örneğin, Verrocchio'nun Baptism'inde (meleğin başındaki saçlarda), The Virgin and Child ıvith St. Anne (figürlerin gruplandırılmasında), Mona Lisa (arka planda), ve Tufan'daki (suyun akıntısında) çalışmalarının detaylarında görebilir.

Birçok uzman Leonardo'nun doğal felsefesiyle sanatı arasında sayılamayacak kadar çok bağ kurmuştur, ama en iyisi bunu kendinizin bulmasıdır. Platon'un şu düşüncesi size esin verebilir:

"Doğru şekilde ilerleyenler... doğru düşünceleri yaratabilmek için...güzel şekilleri gençliklerinde bulmaya başlamalıdır; ve kısa zaman sonra o kimse bir güzelliğin başka bir güzellikle akraba olduğunu anlar, ve her şekildeki güzelliğin bir ve aynı olduğunu öğrenir."

CONNessione VE SİZ

Bu kitabı buraya kadar okuyan bir kimse olarak, muhtemelen siz de Leonardo gibi bağlantıları arayan birisiniz. Fiziki olarak sağlık (sağlık [health] sözcüğü, Eski İngilizce'deki "whole" [bütün] anlamındaki hal kökünden gelir), sevgi, ve cinsel birleşmenin mutluluğunu ararız. Duygusal olarak, aidiyet hissi, samimiyet, ve aşkı elde etmek isteriz. Entelektüel olarak paternleri, ilişkileri, sistemleri anlama beklentisi içindeyizdir. Ruhani olarak tek bir yaratan Tanrıya dua ederiz.

Bu bölüm dünyanıza her zamankinden daha güzel bir Conessione dokumak için pratik araçları vermeyi hedefler. Ama önce, bir sonraki sayfada bulunan öz-değerlendirmeye ilgilinin.

268-

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Conessione:

Kendini-Değerlendirme

? Ekolojik olarak bilinçliyim. | Q Benzetmeler, analogi (karşılaştırma), ve mecazlardan hoşlanırım. Q Sık sık diğer insanların fark etmediği ilişkiler kurarım.

I ? Yolculuk yaparken, insanların farklılıklarından ziyade benzerliklerine şaşırıyorum. i Q Beslenme, sağlık, ve iyileşmeye "holis-

tik" bir yaklaşımda bulunurum. | ? Gelişmiş bir oranlama duyum vardır. Q Ailemde ve iş yerimde sistem dinamiklerini—paternleri, bağlantıları, ve çevrimleri—açık seçik şekilde ifade edebilirim.

? Yaşamımın hedefleri ve öncelikleri net bir şekilde formüle edilmiştir ve değerlerimle ve amaç duyularım ile bütünleşmiştir.

Q Bazen bütün Yaratılanlarla bir bağlantı hissi duyarım.

Conessione:

Uygulama ve Egzersizler

Bütünlüğü Düşünün

Bütünlük sizin için ne anlama geliyor? Bütünlük konseptinizi çizim, {»-< jest, veya dans olarak ifade etmeyi |ff deneyin. Bütünlüğü günlük yaşamı- fft nızda fark edebiliyor musunuz? Ya !şlk bağlantı kesilmesine ne dersiniz? jp Aradaki farkı tanımlayın. Karakte- ffs rinizi oluşturan farklı parçalar ve ?.T elemanlar nelerdir? Kendinizin farklı parçaları arasındaki çelişkileri hissedebiliyor musunuz? Diğer bir ifadeyle zihniniz, duygularınız, ve vücudunuz hiç çatışır mı? Eğer çatışırsa hangi parça hakim olur? Başınızın, kalbinizin, ve vücudunuzun bazı dinamiklerini tanımlayın, sonra da bunların diyagramını çizmeyi deneyin.

Leonardo'nun "her parça bütünle ^ birleşmeye çalışır, ve böylece kendi (j (noksanlığından) tamam olmayışın- j dan kaçmaya çalışır" gözlemi hak- | kında bir bilinçlenme akışı yazısı f yazın. Bu size ne kadar uyuyor? |

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek Aile Dinamikleri

Çağdaş psikoloji, kendinizi daha iyi anlayabilmeniz için ailenizin "sistem dinamiği"ni anlamanızın önemini vurgular. Bütünlüğü ve kendinizi tanıma arayışında, aşağıda bulunan aileniz hakkındaki sorular üzerinde düşünerek değerli kavramlar edinebilirsiniz:

- Her kişi ne türlü roller üstlenir?
- Rollerin birbirine bağımlılığı nasıldır?
- Aile rollerinin dağılımının avantajları nedir? Getirdiği yükler nedir?
- Stres altında dinamiklere ne olur?
- Nesiller boyunca hangi paternler devredildi?
- Aile dinamiklerine etkili olan başlıca dış güçler nelerdir?
- Bir yıl önce bu dinamikler nasıldı? Ya yedi yıl önce? Bunlar nasıl değiştiler? Bir yıl sonra nasıl olacaklar? Ya yedi yıl sonra?
- Ailenizde geçerli olan paternler, diğer gruplara katılımınızı nasıl etkiliyor?
- Yukarıdaki sorulara dayalı kavramlar üretirken, ailenizi bir sistem olarak temsil eden bir diyagram çizmeyi deneyin.

Vücut Metaforu ((Benzetmesi)

Aile sisteminizin dinamiklerini daha fazla keşfetmek için Leonardo'nun en sevdiği benzetmeyi—insan vücudunu—kullanın. Şunları sorun:

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

- Baş kimdir?
- Kalp kimdir?
- Baş vücutla dengeli midir?
- Beslenme kalitemiz nedir?
- Gıdamızı ne kadar iyi hazmedebiliyor ve sindirebiliyoruz?
- Ne kadar atık madde işleyebiliyoruz?
- Dolaşımımız nasıl? Arterlerimiz kalm-laşıp sertleşmiş mi?
- Belkemiğimiz nedir?
- En keskin duyularımız hangileridir? Peki ya en duyarsız olanlar?
- Sağ el sol elin ne yaptığının farkında mı?
- Sağlık durumumuz nedir? Kronik hastalıklarımız, doğal olarak artan ağrıları-mız, veya hayati bir hastalığımız var mı?
- Daha formda, güçlü, esnek, ve dengeli olmak için çalışıyor muyuz?

Ejderhalar Yapın

İlişkiler ve paternler görme, ve alışılmadık kombinasyonlar ve bağlantılar yapma yeteneği yaratıcılığın özüdür. Leonardo'nun harikulade ejderhaları, ve yeniliklerinin ve dizaynlarının çoğu, birbiriyle ilgisiz görünen şeyler arasında kurduğu hoş ilişkilerden ortaya çıkmıştır. Da Vincivari güçlerinizi, ilk bakışta ilgisiz görünen şeylere bakarak, ve bunlar arasında ilişki kuracak değişik yollar bularak geliştirebilirsiniz.

Örneğin, bir kurbağa ile internet arasm-

• 271

da ne gibi ilişkiler kurabilirsiniz?

Kurbağanın ayakları perdelidir (webbed); internet de sizi World Wide Web'e bağlar1.

1 Yazar burada İngilizce dilinin özelliklerinden kaynaklanan bir bağlantı kurmuştur. Aynı karşılıkları Türkçe'de bulmak her zaman mümkün olmamaktadır, (ç.n.)

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Peki, bir oryantal halı ile psikoterapi arasında ne tür bağlantı kurulabilir? Oryantal halıların devamlı tekrarlanan karmaşık desenleri vardır ve psikologunuz da aynı şeyi yapar.

Ne demek istediğimi anladınız sanırım? Aşağıdakilerin her biri için üç dört tane bağlantı kurmaya çalışın. Bu egzersiz kişisel veya takım halindeki beyin fırtınaları için iyi bir ısınma sağlar. Keyfini çıkarın.

Aşağıdakiler arasında ilişki kurmayı deneyin:

- Bir meşe yaprağı ve bir insan eli
- Bir kahkaha ve bir düğüm
- Bir kase sebze çorbası ve Amerika Birleşik Devletleri
- Matematik ve The Last Supper (Son Akşam Yemeği) tablosu
- Bir domuz kuyruğu ve bir şişe şarap
- Bir zürafa ve bir lahana
- Deluge (Tufan) çizimleri ve trafiğin sıkışık saatleri

- Bir kirpi ve bir bilgisayar
- Samurai savaşçıları ve satranç oyunu
- Gershwin'in "Rhapsody in Blue" bestesi ve yağmur
- Bir tornado ve bukleli saç
- Küresel ekonomi ve portobello mantarı
- Jonglörük ve mesleğiniz

273

274

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

- Betlehem Yıldızı çizimi ve Connessione prensibi

Dünyanızdaki sistemleri anlamak için, onların ekstrem durumlarda nasıl davrandığını düşünün. En çok aile dinamiklerinizden öğrenebilirsiniz, örneğin, düşünler, ciddi hastalıklar, doğumlar, ve cenazeler sırasında. Bir kuruluşun gerçek vizyonu ve değerleri özellikle olumsuz bir mali rapor, etik krizler, veya pazardaki beklenmedik değişikliklerde ortaya çıkar.

Hayali Diyaloglar

Basın birkaç yıl önce, Eleanor Roosevelt ile yaptığı hayali bir diyalog nedeniyle Hillary Clinton'la alay etti. Fakat hayali bir örnek alman kimseyle "konuşmak" eskiden beri yapılan bir şeydir, ve anlayış ve perspektif kazanmak için çok etkili bir yöntemdir. Bu, büyük İtalyan ozanı Petrarch tarafından önerilmiş ve Lorenzo de' Medici Akademisi tarafından hararetle uygulanmıştır.

Üzerinde çalışmak istediğiniz bir sorun veya derinlemesine etüt etmek istediğiniz bir konu seçin. Maestronun görüşlerini düşünmeye ilave olarak, örnek aldığınız, "örnek almadığınız" kimseler veya tarihteki büyük bilgilerden biri tarafından ortaya konan perspektifleri de hayal edebilirsiniz. Sorununuz veya konunuz üzerinde gerçek veya hayali, tarihten veya günümüzden kişi-

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

leri tartıştığınızı hayal ederek yaratıcılığınızı daha da uyarabilir ve daha fazla eğlenebilirsiniz. Konunuz üzerinde şu kimselerin diyaloglarını hayal edin, örneğin:

- Michelangelo'nun Davut'u ve Leonar-do'nun Saint John'u
- Aktris Winona Ryder ve Margaret Thatcher
- "Orantı Kriterleri" (canon of proportion) figürü ve İngiliz Yazar Jane Austen
- Muhammed Ali ve Mona Lisa
- NPR'den Susan Stamberg¹ ve Niccolo Machiavelli
- Cazcı Miles Davis ve Verrocchio
- İsa ve Buda
- Bili Gates ve Muhteşem Lorenzo²
- Hoşunuza giden karakterlerin herhangi bir karışımı

Orijinal Düşünme

Sensazione bölümünde yemeğe başlamadan önce, dikkatinizi bulduğunuz ana toplamak için, biraz durmanızı önermiştim. Yiyeceğinizin tadına varmanıza ilave olarak, bu uygulama Connessione prensibine uyum sağlamak için de olanak sağlar. İlk lokmanızı ısırmadan önce, tadına varacağınız yiyeceğin orijini düşünün. Örneğin, dün ak-

275

1 National Public Radio ve onun ünlü muhabiri (ç.n.).

2 Piero de Medici'nin oğlu Lorenzo the Magnificent (ç.n.).

276

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

şam yemeğinde bir arkadaşım ve ben büyük bir kase sarımsaklı, zeytinyağlı, kara biberli, ve pecorino peynirli linguine¹ ve beraberinde körpe romaine salatalıklı, taze domatesli, maydanozlu, ve haşlanmış kırmızı biberli ve zeytinyağı, limon suyu ve sarımsak, ve biraz daha pecorino ile süslen-

1 Linguine: Uzun, ince, düz şeritler halinde hamur (ç.n.).

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

miş salata yedik. Bu tipik Salı akşamı yemeği, Leonardo LoCasio tarafından ithal edilmiş çok lezzetli bir İtalyan merlotu olan iki kadeh 1995 Falesco Montiano ile çok daha özel bir hal aldı. Yemeğimizin tadını çıkarmadan önce, tatmak üzere olduğumuz nimetler için şükrettik. Karşı sayfadaki zihin haritası yemeğimizin kaynakları üzerine bazı düşüncelerimizi temsil etmektedir:

Olguların orijinleri hakkında düşünmek Connessione'yi anlamak için fevkalade bir yoldur. Modern Rönesans dahisi Buckmins-ter Fuller, irticalen yaptığı harika konuşmalarının dinleyicileri büyümesiyle tanınır. Bir metin hazırlamak yerine, Fuller dinleyicilerinin ortaya bir konu—herhangi bir konu—atmalarını ister. Bir seferinde, bir kolej talebesi Fullerden stirofom bardaklar hak-

- 277

278

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

kında konuşmasını istedi. Fuller sonraki iki saat içinde dinleyenleri büyüleyerek bardağın kökenini anlattı: Stirofomun keşfine yol açan kimya mühendisliği gelişmelerini, onun imali ile ilgili ekonomik ve sosyal güçleri, ve bunların kültürel ve çevresel etkilerini sıraladı.

Yiyeceğinizin orijinine inmeye ilave olarak, aşağıdaki objelerden herhangi birini seçin ve onun meydana gelmesinde etkili olan bütün unsurları gözden geçirin:

- Bu kitap
- Üstünüzdeki giysiler
- Saatiniz
- Bilgisayarınız
- Cüzdanınız veya çantanız
- Veya tercih ettiğiniz başka bir şey.

Eğer ara sıra bu egzersizi yapar ve nesnelerin derindeki orijinlerini araştırmaya devam ederseniz, maestronun dediği gibi "her şeyin her şeyle bağlantılı olduğunu" anlarsınız.

Mikrokosmos/Makrokosmos Düşüncesi

Leonardo'nun her şeyin özüne inme araştırmaları, onu mikrokosmosla makrokosmos arasındaki ilişkiyi derinlemesine bir değerlendirmeye itti. Çağlar boyunca çeşitli kültürler tarafından sezilen ve ifade edilen bu ilişki, çağdaş bilimin ciddi şekilde ilgisini

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

çekmektedir. Heisenberg, Mandelbrot, Pri-gogine, Pribram, Sheldrake, Bohm, Chopra, Pert, ve diğer birçoğu, "Yukarıdaki gibi, a-ma aşağıda" şeklindeki eski deyişin modern bilimsel anlayışı için sahneyi hazırlamışlardır. Bu anlayış derin bir Connessione deneyimi gerektirir. Nörolog Candace Pert'in vurguladığı gibi, "Yukarıdaki gibi, ama aşağıda. Başka bir şey düşünmek ıstırap çekmektir, kaynağımızdan, gerçek birliğimizden ayrılanın baskılarını hissetmektir."

Dikkatinizi nefes almanıza toplarken, biraz durup, mikrokosmos ve makrokosmosa olan bağlantınızı düşünün. Sindirim, endoc-rine, epithelial, musculoskeletal, sinir, ve bağışıklık sistemlerinizin koordinasyonunu gözünüzde canlandırarak başlayın. Sonra bu sistemleri oluşturan dokuların ve organların uyumlu faaliyetlerini hayal edin: Kemik, bağırsaklar, kas, mide, kan, sinirler, pankreas, karaciğer, kalp, ve böbrekler. Sonra hücresel düzeye inin. Organlarınızı ve dokularınızı meydana getiren milyarlarca ve milyarlarca hücreyi düşünün. Daha derine, molekül düzeyine inin; tüm hücrelerinizi meydana getirmek için moleküllerin farklı kombinasyonlarda birleşmelerini gözünüzün önüne getirin. Sonra dikkatinizi % 0.001 madde, % 99.999 boşluktan oluşan atom-altı düzeye çevirin

Bütün bu alt-sistemler sizi meydana getirmek için işbirliği yaparlar. Ve siz de bir

- 279

280

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

ailenin, sosyal, profesyonel, ve ekonomik çevrimin bir alt-sistemisiniz. Zihninizin gözünde bu çevrimlerdeki rolünüzün bir görüntüsünü yaratın. Bilgi akış sistemleriyle ilgili olan bağlantılarınızı düşünün: kablolar, uydular, fiber çevrimler, ve bilgisayar yongaları sizi telefon, faks, bilgisayar, televizyon, radyo, ve okuma malzemeleri vasıtasıyla milyonlarca diğer zihine irtibatlandır-mak için birlikte çalışırlar. Kendinizi jeopolitik sistemler kapsamında bir şehir veya kasabanın hemşehrisi, bir ülkenin alt sistemi olan bir eyaletin, bölgenin bir vatandaşı olarak görün. Sonra kendinizi gezegeninizin ve biyolojik bölgenizin ekolojik sistemindeki rolünüzü gözünüzde canlandırın. Gezegeninizi astronotların gözüyle, güneş sisteminin bir elemanı, ve yaklaşık olarak % 0.001 madde ve %99.999 boşluktan oluşan genişleyen ve büzülen evrenin bir parçası olarak görün.

CONNESSIONE MEDITASYONU

Yaşamımızın bazen çılginlaşan temposu, tabii mikrokosmos ve makrokosmosla olan temasımızı kaybetmemize neden olur. Süreli bir işi yetiştirmeye veya çocukların döküntülerini temizlemeye çalışırken, veya trafiğin sıkışık saatlerinde adım adım ilerlerken kozmik gerçekleri hatırlamak zordur. Aşağıdaki basit meditasyon günlük yaşamınıza Connessione deneyimini getirmek için başka bir yoldur.

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

Sakin bir yer bulun ve bağdaş kurarak yere oturun, belkemiğinizi dikleştirin. Gözlerinizi kapayın ve dikkatinizi nefesinize verin. Nefes alırken burnunuzdan giden havayı hissetmeye dikkat edin. Nefesinizi burnunuzdan verin ve havanın çıkışını hissedin. (Eğer burnunuz tıkalıysa nefesinizi ağızınızdan vermeniz bir sakıncası yoktur.) Dikkatinizi başka tarafa vermeden nefes almanız üzerinde tutun. On ila yirmi dakika kadar nefes almanızı izleyerek oturun. Eğer zihniniz dağılırsa, hemen tekrar nefes almanıza döndürün.

Çoğu insan için, bu meditasyon belirgin bir sakinleşme ve iyileşme sağlar. Nefes alma hep şimdi olmaktadır, ve endişe ve üzün-

- 281

tanrıyı _ ışığın mucizevi güzelliğinde, gezegenlerin ahenkli hareketinde.

insan

vücudundaki kasların ve sinirlerin karmaşık düzeninde, v.': insan ruhunun ifade edilemez şaheserine

ÜZERİK

tülerimiz genellikle geçmiş veya gelecekle ilgilidir. Dahası, nefes alma saykılı yaratılma ritmine, med ve cezire, gecedan gündüze irtibatlandırır. Soluduğunuz havayı bütün canlılarla paylaşırsınız. Sevdikleriniz, kediniz, köpeğiniz, Cumhuriyetçiler, Demokratlar—hepimiz aynı havayı teneffüs ederiz. Azerbaycan da içini çeken yaşlı adam, Myanmar da yeni doğan bebeğin ağlaması, Wall Street'deki süitte gülen şirket temsilcileri, Malibu plajlarında bağırarak gençler, şehvetle çılgınlık atan aşıklar, ve Kalküta'da avaz avaz dilenen dilenciler—hepimiz aynı havayı soluyoruz.

Sessizce oturup yirmi dakika nefesin akışı üzerinde meditasyon yapmak size dünya kadar iyilik sağlayacaktır. Ama her zaman yirmi dakikayı bulmak kolay değildir. Dolayısıyla, günün içinde, ne zaman aklınıza gelirse dikkatinizi nefesiniz üzerine toplayın. Yoğun tempolu günlerinizde bir iki kez durup yedi kere nefes almaya konsantre olun. Çok meşgulken bile gün içinde en az bir kere nefesinize dikkat edin. Bu küçük bilinçlenme kaçamakları kendinizi doğaya ve yaratıcılığa bağlamanıza yardımcı olur.

Zaman Çizgisi-Yaşam Nehri

Tarih kitapları sık sık, belli bir dönem veya önemli bir kişinin yaşamı gibi önemli olayların zaman çizgilerini verirler. Yaşamınızın

i;

büyük bir resmini görmek için kişisel bir zaman çizgisi yapmak harika bir yöntemdir. Yaşamınız için, kişisel ve global olarak önem atfettiğiniz bütün olayları içeren bir hayat çizgisi belirleyin.

Mevcutiyetinizin zaman çizgisini çizdikten sonra, yaşamınızı bir nehir olarak düşünmeyi deneyin. Bir kaynak görüntüleyin, bu dağ başında kar kristalleri olabilir. Bu yaşam için varış noktanız okyanustur.

Yaşamın barajlarını, bentlerini, anaforlarını, girdaplarını, akıntılarını, ve şelalelerini de tanımlayın. Diğer nehirler ve akarsu kitleleriyle önemli kavşak noktaları nelerdir? Nehrinizin derinliği nedir? Ne kadar saf? Hiç donar mı, kurur mu, veya banklarından taşar mı? Ne kadarı yeryüzüne akar? Bereketli midir, kıyılarında oturanlara geçim sağlar mı? Yaşamınızın rotasına bakın. Leonardo şöyle not etmiştir, "Nehirlerde, e-linize değen su, akmış olanın sonu, akacak olanın ilkidir: yani o şimdiki zamandır."

Bu şimdiki anda, yaşam nehrinizin niteliğini ve rotasını belirlemek üzere, seçim gücünüzü kullanın.

"Sonuna Kadar İyi Düşünün"

Vasari'nin, Leonardo'nun ölüm döşeginde tövbe ettiği ve "Tanrıdan ve insanlardan tamamlanmamış çok şey bıraktığı için" özür dilediğini nakletmesine inanmak zordur. Ancak, maestronun ümitsiz anlarında "Dim-

284

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

mi se mai fu fatto alcuna cosa?" "Söyleyin herhangi bir şey yapılmış mı?" diye yazdığını biliyoruz. Yapılmamış birçok şey bırakmış olmasına rağmen, Leonardo'nun bile, Fransa Kralının kollarında ölürken geride bıraktıklarının büyüklüğünü hayal edemezdi.

Leonardo tam bir "fikir adamı" idi. Bütün alanlardaki pratik becerileri alt edilemez olmasına karşın, en büyük gücü uygulamada değildir. Ancak, yaşı ilerledikçe ve ölümlü olduğunun farkına vardıkça, açık ve net hedefler koymanın ve bunlara ulaşmak için takip edilecek yöntemlerin önemini giderek daha fazla vurguluyordu. Son yıllarında devamlı olarak, "Sonucu iyi düşün" ve "Sonucu önceden düşün" diye yazıyordu. Kendi kişisel hedeflerinin bir tanımını bile yapmıştı.

Basit bir kısaltmanın yardımı ile hedeflerinizi daha iyi belirleyebilir ve onlara ulaşabilirsiniz—bütün hedeflerinizi SMART (a-kıllıca) belirleyin.

S—Specific (ayrıntılı ve tam): Başarmak istediğiniz şeyi tam olarak ve detaylarıyla tanımlayın.

M—Measurable (ölçülebilir): İlerlemenizi nasıl ölçeceğinizi, ve en önemlisi, hedefinize ulaştığınızı nasıl anlayacağınızı belirleyin.

A—Accountability (sorumluluk): Hedefinize ulaşmak için kişisel sorumluluk taahhüdüne girin. Ekip halinde hedef belirlerken sorumluluğun belirlenmiş olmasına dikkat edin.

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

R—Realistic and Relevant (gerçekçi ve ilgili): İddialı ancak elde edilebilir hedefler belirleyin; Leonardo'nun dediği gibi "İmkansız istememeliyiz." Hedeflerinizin genel amacınızla ve değerlerinizle ilgili olduğunu kontrol edin.

T—Time hane (zaman çizgisi): Hedeflerinize ulaşmak için net bir zaman çizgisi oluşturun.

Yaşamınıza SMART (akıllıca) hedefler koymanıza rehberlik edecek son egzersize geçmeden önce, "sonuna kadar iyi düşünme" yoluyla sahneyi düzenleyelim. Bırakmak isteyeceğiniz mirası düşünün. Defterinize aileniz, dostlarınız, meslektaşlarınız, ve toplumunuzun fertlerinin gözüyle size yapılacak ideal övgüyü yazın. Nasıl hatırlanmak isterdiniz?

Yaşamınızın Bir Ana (Master) Zihin Haritasını Yapın

Leonardo da Vinci Gibi Düşünmek kitabının amaçlarından biri de size hayatınızı bir sanat eseri gibi yaşamının araçlarını sağlamaktır. Bu hedefi gerçekleştirmenize yardım etmek üzere, yaşamınızı bir sanat eserine dönüştürmek için aşağıdaki egzersizleri yapmayı deneyin.

Bu son egzersizde yaşamınıza—hedefleriniz, değer ölçüleriniz, öncelikleriniz, ve maksadınıza—Connessione perspektifinden bakacaksınız. Ne> istediğimizi kapsamlı o-

286

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

arak düşünmeden hayatı yaşamak çok kolaydır. Tabii hepimiz mesleki kariyerimizi, ilişkilerimizi, ve mali durumumuzu zaman zaman düşünürüz. Ve birçok insan vizyonlarını, hedeflerini, ve işteki stratejilerini oluşturmak için önemli bir zaman ayırır. Ama nadiren, bütün hedeflerimizi topluca ele alır ve bunların birbiriyle uyumlu olup olmadığına bakarız.

Yaşamınız için bir master zihin haritası yapmanın avantajları şunlardır:

- Bir kağıt üzerine bütün hedeflerinizi, önceliklerinizi, ve değerlerinizi yerleştirerek, yaşamınızda Connessione'yi, veya onun yokluğunu görebilirsiniz.
- Yaşamınızda her şeyin her şeyle nasıl bağlantılı olduğunu anlarken, hedeflerinizi ve hayallerinizi gerçekleştirmenizi engelleyen koordinasyon bozuklukları, çatışmalar, ve "kör noktalar" m üstesinden daha iyi gelebilirsiniz.
- Hedeflerinizi ve önceliklerinizi anahtar sözcükler ve şekillerle ifade ederken, yaratıcı vizyonunuzu harekete geçirmek için Arte ve Scienza güçlerinizi birleştirirsiniz.

Bu, potansiyel olarak yaşam-değiştirici egzersizden azami yarar sağlamanız için, yedi gün süresince günde en az bir saat ayırmanızı öneririm. Yedi günün birbirini izlemesi şart değildir, ama egzersizi üç hafta

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

içinde bitirmeyi hedefleyin. Maestronun stüdyosunun bir benzerini kurun: Fırça ve tuval yerine, renkli kalemler ve büyük beyaz kağıt sayfaları kullanacaksınız. Esin verici müzik sesiyle çalışın ve havayı en sevdiğiniz kokularla doldurun.

(Birinci Çün: Hayallerinizin <&üyükşir (Rçsmini Yapın

- Kendi "Impresa"nızı Yaratın (impresa: Amblem)—impresa Rönesans boyunca bilgelerin, asillerin, ve prenslerin kişisel "logo"su olmuştur. Kendi kişisel impre-sanızı veya logonuzu yapın. Acele etmeyin ve sizi yansıtan bir imaj meydana getirin. Bu impresa yaşamınızın zihin haritası için merkezi imaj olacaktır.
- Hedeflerinizin Bir "Sprezzatura" Haritasını Yapın (sprezzatura: soğukkanlılık)—Impresanızı büyük bir sayfa kağıdın ortasına çizin. Bu merkezi görüntü-

den yayılan çizgilere, yaşamınızın en önemli alanları için bir anahtar sözcük yazın veya bir sembol çizin, örneğin: İnsanlar, meslek, mali durum, mülkler, din, eğlence, sağlık, hizmet, seyahat, öğrenme, ve kendiniz.

(Bu yaşam alanlarını hoşunuza giden terimlerle ifade edin; burada önerilen kategorilere kendinize göre ilaveler yapın, çıkarın, veya değişiklikler yapın.) Bu ilk versiyonu yaşa-

287

288

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

mınızın "büyük resminin" bir sprezzatu-ra veya soğukkanlı bir skeci olarak yapın. Kendinize bu alanların her birinde, "ben ne istiyorum?" diye sorun.

Bu ilk gelişigüzel çizilmiş müsveddeye bakın ve sorun: Benim için önemli olan bütün alanları ifade ettim mi? Eğer başka bir şey olabilseydim, veya yapabilseydim, bu nasıl olurdu?"

İÇinci Çüm Hedeflerinizi jLraştırın

Impresanızı yeni bir kağıdın ortasına çizerek başlayın. Bu kez her bir yaşam alanınızın canlı, çok renkli görüntüleriyle, yaşam hedeflerinizin daha organize bir haritasını çizin. Her ana daldan çıkan ışınlara (mali durum, sağlık, vb.), her bir dal için olan hedeflerinizi daha detaylı ifade edecek anahtar sözcükler yazın veya diğer şekiller çizin. Her bir dalı derinlemesine araştırın:

- İnsanlar—Benim için hangi ilişkiler da- : ha önemli? İlişkilerimde hangi nitelikler daha idealdir?
- Meslek—Mesleğimde nihai hedefim nedir? Ara hedeflerim nedir? İdeal işim ve, mesleğim nedir?
- Mali Durum—Diğer hedeflerimi ve önceliklerimi desteklemek için ne kadar paraya ihtiyacım var?
- Ev—İdeal yaşama ortamım nedir?

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

- Mülkiyetler—Benim için önemli olan şeyler neler?
- Din—Tanrıyla nasıl bir ilişki kurmak isterim? Yaratana karşı nasıl daha duyarlı olabilirim?
- Sağlık—Nasıl bir görünümde olmak isterim? İstedğim enerjinin niteliği nedir?

- Eğlence—Bana en büyük keyfi ne verebilir?
- Hizmet—Başkalarına nasıl bir katkıda bulunmayı düşünüyorum?
- Seyahat—Nerelere gitmek istiyorum?
- Öğrenme—Eğer bir şey öğrenecek olsaydım, bu ne olmalıydı?
- Kendim—Nasıl bir insan olmak isterdim? Ne tür niteliklere sahip olmak isterdim?

Her bir alanda canlı bir imaj yaratmak için bütün duyularınızı seferber edin. Büyük yaşam hedeflerinizin hepsi veya bazıları için ayrı birer zihin haritası yapmak isteyebilirsiniz. Sonra bunları gelişmekte olan yaşamınızın master (ana) zihin haritasında yeniden birleştirin.

'Üçüncü Çüm Öz (DeğerCerinizi (BeRrginCeştirin

Hedefleriniz "Ne istiyorum?" sorunuza o-lan cevabınızı temsil eder. Değer ölçüleriniz "Bunu neden istiyorum?" sorusundan kay-

289

290»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

• 291

Bir Yaşam Zihin Haritasının Başlangıcı

naklanır. Her bir hedefinize, "Bunu neden istiyorum?" "Neden önemli?" ve "Bu hedefin gerçekleşmesi yaşamıma nasıl bir katkıda bulunacak?" sorularını göz önünde bulundurarak bakın.

Kendinize şunu sorun: "İstediklerimin ne kadarı benim yetişme tarzımdan kaynaklanıyor: Ebeveynlerimden, din adamlarından, üstatlardan aldığım mesajlar gibi? İstediklerimin ne kadarı koşullandırılmamın bir sonucu veya buna tepki olarak ortaya çıkmıştır? Gerçekten istediklerimin ne kadarı bir koşullandırma veya tepki söz konusu olmaksızın benim kendimden kaynaklanıyor?"

Hedeflerinizin altında yatan motivasyonların derinine indikçe, öz değerleriniz dikkatleri toplamaya başlar. Bu egzersiz o o-daklanmayı belirtecek şekilde düzenlenmiştir. Aşağıdaki liste bu değerleri temsil eden bazı anahtar sözcükleri içerir. (Listeye her zaman kendi sözcüklerinizi ekleyebilirsiniz.) Listeyi baştan sona okuyun ve her bir sözcüğe olan tepkinize dikkat edin. Hangileri daha güçlü bir tını yaratıyor? Top 10'unu-zu seçin, ve bunları sizin için olan önemlerine göre sıralayın.

Adalet Aile Akıl

Anlayış Anlayış Anlayış

Arkadaşlık Bağımsızlık Başarı

Bilgi Bilinçlilik Bütünlük

Büyüme ••Cömertlik Çalışma

292

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Değişiklik

(farklı olma)

Dürüstlük

Ekoloji

Gerçeklik

Güzellik

Heyecan

İncelik

Kendiliğinden

oluşma

(spontanelik)

Orijinalite

Öğretme

Rekabet

Saygı

Statü

Toplum

Yardımsızlık

Zevk

Din

Dışavurum

Düzen

Gelenek

Güç

Hassasiyet

Huzur
Kararlılık
(stabilite)
Macera
Moda
Oyunculuk
Özgürlük
Ruhaniyat
Sevgi
Şefkat
Vatanseverlik
Yenilik
Disiplin
Doğa
Eğlence
Gerçek
Güvenlik
Hayal gücü
İhtiras (hırs)
Kazanma
Liderlik
Mizah
Mükemmelliyet
Öğrenme
Para
Sadakat
Sorumluluk
Tevazu
Yaratıcılık
Zaman

Listenizde on değeri ele alın. Değerleriniz hedeflerinize nasıl yansıyor? Yaşamınızın hangi alanları değerlerinizin en gerçek ifadesini sağlıyor? Hangi alanlar sizi değerlerinizden uzaklaştırıyor?

Bundan sonra öz değerlerinizin her birini temsil eden bir imaj veya sembol yaratın.

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

(Dördüncü Çütü 9/Lakşadıntzın 'Özerinde <Düşünün

Bazı insanlar doğuştan belirgin bir maksat hissine sahipmiş gibi görünürler. Örneğin, Leonardo, gerçeği ve güzelliği arayışında yaşamını daima organize etmiştir. Ama çoğumuz, yaşamımızın anlamını ve maksadını anlamak için uzun uzun düşünmeye ihtiyaç duyarız. Yaşamınızın maksadını keşfetmenin sırrı, "Maksadım nedir?" sorusunu, cevabını buluncaya kadar, aklınızda ve kalbinizde bulundurmadır. Beklerken kendinizi aydınlanmaya karşı daha duyarlı hale getirmek için şunları deneyin:

• "Maksadım ne değildir!" üzerine bir bilinçlenme akışı yazısı yazın. Bu maksadınızın etrafındaki "negatif alanı" tanımlamanıza yardım edecektir.

• Yirmi veya daha az sözcükle "Maksadı İfade" etmeyi deyin. Elinizden gelenin en iyisini yapın. Ve sonra okuduğunuzda enerji ürpertisini hissedinceye kadar ayda bir kez yemden yazın.

• Bütün hücreleriniz "Evet!" dediğinde buna ulaştığınızı anlayacaksınız.

(Beşinci Çün: Mevcut Çerçeği (Değerlendirin

Mevcut durumu mümkün olduğu kadar tarafsız bir şekilde değerlendirerek, yaşamı-

•293

296

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

• Sağlık—Nasıl bir haldeyim? Şu anda enerjimin niteliği nedir?

• Eğlence—Hayattan zevk alıyor muyum?

• Hizmet—Başkalarına ne gibi katkılarda bulunuyorum?

• Seyahat—Nerelerde bulundum?

• Öğrenme—Eğitimimdeki en büyük boşluklar nerede?

• Kendim—Şu anda nasıl bir insanım? Güçlü ve zayıf yanlarım neler?

• Değerler—Hareketlerim ve davranışlarım bağlamında şu anda gerçekten sahip olduğum değerlerle, sahip olmayı arzu edeceğim değerler arasında ne > fark var?

Bütün hedeflerinizi, ve değerlerinizin ve maksadınızın dallarını içeren yeni bir zihin haritası yapın. Impresamızı ve diğer imajları dikkatle çizin. Bunları mümkün olduğunca canlı ve güzel yapın. Yaşamınızın hedeflerini, değerlerini, ve maksadını büyük bir sayfa kağıt üzerinde ifade ettikten sonra, ortaya çıkan zihin haritası şaheserinizi evinizde veya işinizde duvara asm. Ve sonra da şu sorular üzerinde düşünün:

• Zihin haritamda devamlı olarak tekrarlanan anahtar sözcükler var mı? Bunlar bir konu akla getiriyor mu?

Gonessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

• Hedeflerim maksadım ve değerlerimle uyumlu mu?

• Yaşamım orantılı mı—hedeflerim, değerlerim, ve maksadım hepsi birbirine uyuyor ve birbirini destekliyor mu? Maestro şöyle yazmıştır: "Orantı sadece sayılarda ve ölçülerde aranmamalı, aynı zamanda seslerde, ağırlıklarda, zamanda, mekanda ve mevcut her güçte aranmalıdır." Şunu sorun: Kariyerim sağlığımla ve enerji düzeyimi nasıl etkiler? Sağlığım ve enerji seviyem ilişkilerimi nasıl etkiler? İlişkilerim dini inançlarımı nasıl dışa vurur? Dini inanışlarım, mali durumum, ve sahip olduğum şeyler arasındaki ilişki nasıldır? Mali durumum öğrenime ve seyahate yönelik davranışlarımı, nasıl etkiliyor? Fedakarlık ve eğlence arasında bir denge arıyor muyum?

• Önceliklerim nelerdir?

• Çalışma, ilişki kurma, öğrenme, sevmeye, dinlenme, ve zamanı ve parayı bütçeleme hususunda şu andaki hareket tarzlarım hedeflerime ulaşmama ve maksadımın yerine getirilmesine katkıda bulunuyor mu?

Hedefleriniz ve şimdiki yaşamınız arasındaki bağlantı ve oranların değerlendirmesini tamamladıktan sonra, şu sorulara cevap arayın: İstedikimle elde ettiğim arasındaki en büyük açıklar nerededir? En önemli he-

297

298

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

değerlerimi gerçekleştirmek için "doğru rota-da" mıyım? Yaşamımı dengeye sokmak için ne gibi rota düzeltmeleri yapmalıyım?

Şimdi de yaşam sanatçıları için en önemli soru: İdeallerimle mevcut gerçekler arasında yaratıcı gerilimi muhafaza etmeyi arzu ediyor muyum? Tabii, eğer bu açığı kapatmak için bir stratejiniz varsa bu gerilimi korumak daha kolaydır.

Yedinci Gün: Strateji Oluşturma^

Hedeflerinizi ve vizyonunuzu "Ne istiyorum?" sorusu üstünde düşünerek belirlersiniz.

Değerlerinizi ve maksadınızı "Bunu neden istiyorum?" sorusu üstünde düşünerek ortaya koyarsınız.

Stratejinizi "Bunu nasıl elde ederim?" sorusuna cevap vererek oluşturursunuz.

İdeal olarak hatırlanmak istediğiniz noktadan geriye doğru çalışarak, hedeflerinize doğru ilerleyin ve her birini gerçekleştirmek için ihtiyaç duyacağınız kaynakları ve yatırımları gözden geçirin.

• Şimdi yaşam zihin haritanızı beş yıllık bir plana dönüştürün. Sonra da bir yıllık bir versiyonunu yapın.

• Bir yıllık zihin haritası planınızı tamamladığınızda, hedeflerinizi gözden

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ...

geçirin ve onların SMART (akıllıca) olduğundan emin olun. Sonra da her bir büyük yaşam alanınız bir doğrulama yaratın.

• Şimdi de hedeflerinizi gerçekleştirmek için bu hafta, bugün, atacağınız adımları belirleyin.

• Her haftanın başında, yirmi otuz dakika ayırın ve haftalık hedeflerinizin, önceliklerinizin, ve planlarınızın bir zihin haritasını yapın. İsterseniz her bir büyük yaşam alanınızı renklerle kodlaya-bilirsiniz. Bu size önceliklerinizi dengelemek için süratli bir görüntü geri beslemesi sağlar.

• Haftalık planınızın genel resmine bakın. Haftanız dengeli bir gökkuşağı mı, yoksa tek renkli bir bulanıklık mı? İlişkilerinize, sağlığınıza, kişisel ve ruhani gelişmenize gerekli zamanı ayırdınız mı?

• Haftalık haritanızı gözden geçirirken, hedeflerinizi ve değerlerinizi destekleyen kaç tane faaliyet planladığınıza bakın.

• Son olarak, her gün, günlük planınızın bir zihin haritasını yapın. Günün başında veya bir önceki akşam hedeflerinizin ve önceliklerinizin zihin haritasını yapmak için on onbeş dakika zaman ayıra-bilirseniz, günlük sorunlarınıza daha iyi bir Connessione yaklaşımında bulunabilirsiniz.

• 299

300-

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

tmat

mz b-ğum<

1 TsunamiT Okyanuslarda depremlerin neaen oıouyu dev dalgalar (ç.n.).

Connessione: Bütün Olanların ve Her Şeyin ... <Da dinciyi Çözden Çeçirme

Yaşamınızın zihin haritasına Yedi Da Vinci Prensibi perspektifinden bakın:

Curiositâ—Doğru soruları soruyor muyum? Dimostrazione—Hatalarımdan ve tecrübelerimden ders alma yeteneğimi nasıl geliştirebilirim? Düşünme bağımsızlığımı nasıl geliştirebilirim?

Sensazione—Yaşım ilerlerken duyularımı keskinleştirmek için planım nedir? Sfumato—Yaşamın büyük paradokslarını göğüslemek için, yaratıcı gerilimi muhafaza etme yeteneğimi nasıl güçlendirebilirim? Arte/Scienza—İşte ve evde Arte ve Scienza' yi dengeliyor muyum?

Corporalita—Vücut ve zihnin dengesini nasıl geliştirebilirim?

Connessione—Yukarıdaki bütün unsurlar nasıl birbirine uyar? Her şey her şeye nasıl bağlanır?

Yukarıdaki kendini değerlendirme sorularını tekrar tarayın ve kendinize bu kitaba başladığınızdan beri cevaplarınızın nasıl değiştiğini sorun.

301

1

O/2UÇ

hronarJo ram Mirası

1

303

sişisel duyguların az görülür bir ifadesiyle, "mağaranın büyük Platonik metaforunu hatırlatır şekilde, Leonardo bir zamanlar şöyle yaz-nvıştı, "Sabırsız arzularımın dürtüsüyle, marifetli doğavaraftan yaratılmış çeşitli garip şekillerin meydana getirdiği büyük karışıklığı görmeye istekli olarak, bir süre gölgeli tepelerin arasında dolaştım, ve büyük mağaranın ağızına geldim. Böyle bir şeyin varlığıyla hayrete düşmüş olarak, sırtım bükülmüş, sol elim dizimin üstünde, sağ elimi yüzüme siper edip, gözlerimi kısıyarak içerde bir şey görebilir miyim diye bakmak için önünde biraz durdum; ama içerinin karanlığı görmemi engelledi. Orada bir müddet durduktan sonra içimde iki duygu uyandı, korku ve merak—korku mağaraya hakim olan karanlıktan, ve merak içerde mucizevi bir şey olup olmadığını anlamak bakımından."

Leonardo'nun mirasının özü, aklın hakimiyeti, ve korku ve karanlığın üstüne ışığın zaferidir. Gerçek ve güzellik için bitmez tükenmez arayışında, sanat ve bilim, tecrübe ve idrak aracılığıyla bir araya gelmişlerdir. Mantık ve hayal gücünün, akılcılık ve gerçek dışıcılığın emsalsiz sentezi, çağlar boyunca uzmanları şaşırtmış, etkilemiş, ve tartışmalara neden olmuştur. Bilim ve sanat tarihindeki bu en büyük ustası efsane düzeyine yükselmiştir, içinde bulunduğumuz ihtisaslaşma ve dallara ayrılma döneminde, Yaratıcımızın imajı içinde

Leonardo da Vinci tarafından çizilen,. Dante'nin Cennetinden orman perisi Mateida. Dante, Cennet'e maestronun öğrencileri tarafından hissedilen manyetik hayranlığa hoş bir şekilde uygulanabilecek bir ibare yazmıştır: "Kim beni böyle tatlı bir ilişkiyle kuşatabilir?" "Che mi ligasse con si dolci vinci?"

304 .

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

yaratılmanın ne. anlama geldiğini bize anımsatarak, Leonardo da Vinci bir bütünlük ışığı olarak parlar.

L

ania%

i

1

sfc;

\

• 307

Leonardo çizimin, resmin ve nasıl görmek gerektiğini öğrenmenin temeli olduğunu vurgulamıştır. Maestroya göre, çizmek görüntüleme-iin ötesinde bir şey olup, yaratmayı ve yaratıcılığı anlamının anahtarıydı. Da Vinciye benzeme heveslileri için, çizmeyi öğrenmek görme ve yaratma yeteneğini bilemek için en iyi yöntemdir. Birçok insan "sanat yönlerinin olmadığı" inancıyla çizmekten kaçınırlar. Bunu biliyorum, çünkü ben de onlardan biriydim. İlkokuldayken haftada iki saat resim dersi vardı. Ondand nefret ederdim. Hiç yetenekli değildim ve öğretmen benim bir uçak veya ev çizmek için yaptığım ümitsiz girişimleri tenkit ettikçe korkuyla büzülürdüm. "Çizemem, hiçbir sanat yönüm yok," inancıyla büyüdüm ve bu inanç yıllarca içimi doldurdu. Sonra, kendi Rönesans eğitimi programımın parçası olarak resim dersleri almaya başladım. Bana inanın, resim yapmanın eğlenceli olduğunu ve hayata bakış açısını harika bir şekilde genişlettiğim keşfettim.

Aşağıdaki yedi varsayım sizi azami zevk almaya ve hızlandırılmış ilerlemeye hazırlar:

1. Çizebilirsiniz. Eğer görebiliyorsanız, çizebilirsiniz. Çizmek basit, doğal, ve eğlencelidir. Tıpkı diğer beceriler gibi, öğrenme arzusu, odaklanmış dikkat, ve pratik gerektirir.

Ey muhteşem

zorunluluk!

Ey güçlü hareket!

Hangi akıl senin

doğana sızabilir?"

Hangi lisan bu

harikayı ifade edebilir? Tabii hiçbirini. Bu insan sözlerinin ilahi bakışa döndüğü noktadır. — Leonaedo da Vinci, İnsan Gözünün mucizesi üzerine
308

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

2. Çizmenin amacı keşiftir. Leonardo'nun çizimleri görmedeki tecrübelerinin yansımalarıdır. Onlar bir şeyin doğasını keşfetme girişimidir. Çizim deneyimlerinize bu güzel keşif duygusuyla yaklaşın.

3. Çizim size göredir. Leonardo başkalarını memnun etmek için değil, sevdiği için çizdi. Çizimlerinin çoğunun geniş hacimli, basılmamış not defterlerinde bulunmasından hareketle, çizme işlemine bitirilmiş ürünlere olduğundan daha fazla değer verdiği sonucunu çıkarabiliriz. Kendiniz için çizmeye öğrendikçe, bu işlemden daha fazla zevk alacaksınız ve daha derinlemesine çizdiğinizizi fark edeceksiniz.

4. Nesnelere neye benzediğini bilmemeniz mümkündür. Yeni bir şey keşfetmek için eskisiyle olan bağlarınızı kesmeniz gerekir. Resim yapmaya karşı en güçlü engellerden biri de, nesnelere için ortaya koyduğumuz temsili "benzeme kuralı"dır. "Bunu avucumun içi gibi biliyorum" demek "Artık buna bakmama gerek yok, çünkü zihnimde yeterli bir imaj yarattım" demek anlamına gelir. Ama şimdi bir an durup hakim olan elinizin—kullandığınız elinizin—içine gerçekten bakarsanız yeni bir şey fark edebilirsiniz... cildin üzerinde ağ gibi şekiller oluşturan ince çizgiler. Veya bazı yara izleri veya renkli benekler veya cildinizin altında damar izleri, ve parmaklarınız hareket ettikçe bunların kemiklerin etrafında nasıl hareket ettiğini görebilirsiniz. Belki daha önce dikkat etmediğiniz renk değişiklikleri fark edeceksiniz. Şimdi de diğer elinize bakın. İki eliniz arasında fark görebiliyor musunuz? Bunlar zihnimizdeki "yeniden oynatma" düğ-

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

309

meşine bastığımızda kaçırdığımız, Da Vinci gibi hemen göremediğimiz unsurlardır.

5. Çizim egzersizlerinde içinizdeki "sanat eleştirmenini" bir kenara koymalısınız. İçinizdeki "sanat eleştirmeni" bir sonraki serginizde hangi eserlerinizi sergilemenize karar verirken çok yararlı olabilir, ama yeni başlayanlar için eleştiricilik erkendir. Dahası, deneyimli sanatçılar yaratıcılık sürecinde eleştiriye gem vurmanın gerekli olduğunu bilirler. Aşağıdaki egzersizleri yaparken resminizin kalitesini yargılamayı bırakın. "İyi" veya "kötü" diye damgalamayı bırakın ve sadece çizin.

6. Ders almak yardımcı olur. Son resim dersini ne zaman aldınız? Özel bir yetenek sahibi değilseniz, muhtemelen son resim dersini on, on bir yaşında almış olmanız gerekir. Diğer konulara da böyle yaklaştığımızı düşünabiliyor musunuz? "Kusura-bakmayın, tarihte pek yetenekli sayılmazsınız, onun için artık sizin Orta Çağ'dan sonra devam etmenize gerek yok." Çoğu resim tekniği basit ve öğrenmesi kolaydır, fakat en azından biraz ders almayı gerektirir. Dolayısıyla başarılı bir Da Vinci resim kursu için reçete şudur: Önce olumlu bir çalışma havasına girmeniz gerekir; ilaveten dikkatinizi odaklamanız, pratik yapmanız, kendinizi ifade etmeniz, ve bu bölümde bulacağınız basit, ve a-dım adım verilen talimatlar becerinizi ve aldığınız zevki artıracaktır.

7. Resim yapmak her şeyi taze olarak görmek için yaşam boyu devam eden bir işlemdir. "Olgunlaşmış" sanatçılar daima tazelik ve "yeni başlayanların bakışını" ararlar. Eğer bir süre çizmediyseniz, içiniz-

310

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

deki "sanatçı" hala genç, taze, ve bıkmamış durumdadır, Sizdeki "yeni başlayanların bakışı" bu araştırma sürecini daha eğlenceli hale getirecektir. Kendinize karşı sabırlı olun, ve bugünün çizimi gelecekteki gelişim için bir işarettir.

Çalışma Araçları

Bu "gereksinmelerin" çoğunu çevrenizde bulabilirsiniz. Yoksa, yakınımızdaki bir sanat malzemeleri mağazasına uğrayarak ihtiyaçlarınızı temin edebilirsiniz. Şunları bir-araya getirin:

Kağıt

1. Üçüncü hamur kağıt süratli skeçler için idealdir.

2. Büyük bir çizim defteri geri kalan egzersizler için yeterlidir. Ne kadar büyük olursa o kadar iyidir.

3. Not defteriniz—Leonardo ilhamının her yerde olduğunun farkındaydı, onun için her zaman boş sayfası bulunan bir not defteri taşırdı. Aşağıdaki egzersizlerin çoğu çalışma yerinizin duvarlarını dışına çıkaracak ve geniş bir dünyaya sokacaktır. İlhamın kapınızı çalacağını bilemezsiniz, ama egzersizler üzerinde çalıştıkça bunun daha sık uğradığını göreceksiniz. Dolayısıyla, Leonar-

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

do'nun yaptığı gibi siz de defterinizi her zaman yanınızda taşıyın.

Çizim Araçları

Grafit: değişik yumuşaklık dereceleri daha ince ve yumuşak çizgiler sağlar. Üç değişik derecede kalem deneyin: 2B, 3B, ve tercih ettiğiniz başka bir numara. Hepsini deneyin ve en çok hangisinin hoşunuza gittiğim bulun.

Conte tebeşirleri: Conte tebeşirleri grafit veya pigment, kil, ve suyun birlikte bir hamur yapıp, çubuk halinde preslendikten sonra fırınlanmasıyla elde edilir. Dört ana renktedirler: Canlı bir kırmızı (dört tonu vardır), Bistre1 (sepya)2, beyaz, ve siyah (yumuşak, orta, ve sert). Conte kalemleri bir çok çeşit kağıtta çok iyi netice verir. Zengin tonlar ve yumuşak çizgiler bırakır. Etkisi Leonardo'nun kırmızı tebeşirle yaptığı kendi portresi gibidir.

Kömür: Kömür atmosferik efektler için dumanlı, zengin, koyu çizgiler yapar.

Kalemler: Bunlar tükenmez, mekanik, ve keçe uçlu kalemlerden, dolma kaleme benzeyen çeşitli çizim uçlu kalemlere kadar değişir. Bir deneme yapın: Çabuk çizimler yapmak için keçe uçlu kalem-

• 311

' Bistre: Ağaç isini kaynatarak elde edilen, ve suda eriyen kahverengi-sarı pigment (ç.n.),

;;Sepya: Kırmızıya çalan kahverengi (ç.n.)-

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

lerin kullanımı zevkli ve kolaydır (suda çözünür cins olmalarına dikkat edin). Beğendiğiniz bir tükenmez kalemi seçin. Ve bir dolmakalem veya değişik uçları olan hokkaya batırılarak çizen bir çizim kalemi bulun. Çizim kalemi Da Vincinin kullandıklarına en çok benzeyenidir. (Bu tür bir kalem için biraz mürekkebe de ihtiyacınız olacaktır; mağazadaki satıcıdan önerilerini sorun.)

Fırça: Bu genellikle gelişmiş bir alet olarak kabul edilir, ancak bazen bir fırçanın kayışı dayanılmazdır. Onun için bir iki tane fırçayı elinizin altında bulundurun, (suluboya veya mürekkeple beraber). Unutmayın çizgi çizen her şey bir kendini ifade aracıdır; aynadaki bir ruj, kumda bir ayak, ve gökyüzündeki bir uçağın hepsi çizim aracıdır.

Sizin favoriniz: Kalemleri, Conte kalemlerini, kömürü, tebeşirleri, pastelleri, fırça uçlu markerleri, veya kaligrafi (süslü yazı) kalemlerini deneyin. En hoşunuza gideni bulmak için değişik

* ortamları denemek önemlidir.

Silme Aletleri

Silgi: Beyaz bir lastik silgi etkili ve temizdir. Bunu fazla kullanmayı düşünmeyin. Bir kurşunkalemin arkasındaki pembe silgi koyu çizgileri dumanlandırmak için kullanışlıdır... deneyin ve görün.

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

Sıvı kağıt: Dert etmeyin.

Parmak: Dumanlı hale getirmek için başka bir kullanışlı alettir.

Diğer yardımcıları

Perspektif için bir cetvel yararlıdır.

Bir T-cetveli düzgün açılar yapmanıza yardım eder.

Hazırlık

Beyin Besleyici Bir Ortam Yaratmak

Leonardo'nun stüdyosu müzik, çiçekler, ve güzel kokularla duysal bir defneydi. Resim çalışmalarınız için maestronun tarzında, sakin, güzel, iyi aydınlanmış bir sığınak bulun.

Vücut/Zihin İle Çizmek

Resim yapmak bir vücut/zihin faaliyetidir. Eğer çizmeye başlamadan önce bir iki vücut/zihin ısınması yaparsanız daha çabuk öğrenirsiniz ve daha çok zevk alırsınız. Cor-poralita bölümünde öğrendiğiniz bütün egzersizler resme hazırlanmakta önemlidir. Jonglörlük, ve diğer iki eli kullanma egzersizleri ve Dengeli Dinlenme Durumu prosedürü vücut/zihni çizime hazırlamakta özellikle yararlıdır. Ayrıca Sensazione bölümünden Göz Avuçlaması, Yakma ve Uzağa O-daklanma, ve "Yumuşak Göz" egzersizleri

•313

314»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

ve Connessione bölümünden Connessione Meditasyonu da yararlıdır.

İlave olarak, aşağıdaki çizim ısınmalarını deneyin. Her birinin sizi resme farklı bir şekilde nasıl "açtığına" dikkat edin.

İsınma 1: Htüm-Vücut Çö^fyışa^Can

Çizmek için vücudunuzun hangi kısımlarını kullanıyorsunuz?

Çoğu insan eline bakıp, "Elimi" der. Ama bu aysbergin sadece görünen ucudur. En tatminkar ve ifade edici çizim bütün vücudun aktif katılımıyla yapılır. Eliniz kolunuza, kolunuz ayağınız tarafından yerden destek alan bedenimize bağlıdır. Çizerken bütün vücudunuzun aktif katılımını uyarmak için şunları deneyin:

Her bir parmağınızla havada küçük daireler çizerek başlayın.

Sonra elinizi bileğiniz etrafında daire şeklinde çevirin.

Bundan sonra Glikollarınızla daha büyük daireler yapın.

Ve son olarak, dev daireler yayacak şekilde kolunuzu çevirin.

Şimdi bütün bu daireleri yeniden yapın, ancak bu kez yerden vücudunuz yoluyla parmaklarınızın ucundan renk çizgileri çıktığını hayal edin, Bütün kainatı harika gökkuşaklarıyla doldurun.

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu Isınma 2: %pndi %pncRne Masaj

Rahatça oturup birkaç nefes alın. Şimdi hakim elinize masaj yapmaya başlayın. Parmaklarınıza, boğumlarına, avcunuza, ve bileğinize masaj yapın ve önkol, dirsek, üst koldan omuza doğru ilerleyin. Kemik, kas, ve kirışlerin derindeki yapısını araştırın. Sonra aynı şeyi diğer tarafa yapın. Yüzünüze, boynunuza, ve başınıza yumuşak bir masaj yaparak bitirin. Alnınızda ve çene ke-miklerinizdeki gerginliği gidermeye özel olarak dikkat edin.

Isınma 3: %araCdma

İlk seferde her şeyi doğru yapacağımızı / kim söyledi? Bunu kafamızda yaparız. Ka- (k) ralama egzersizleri bu inancın vücudumuzu W' terk etmesine yardım eder. ^

Temiz bir sayfa kağıt alın ve şekiller, çizgiler, ve o andaki duygularınızın dokusunu karalayın. Eğer herhangi bir endişe taşıyorsanız, bunu kağıdın üstünde serbestçe ifade edin. Kağıt gerginliğinizi alıp, vücudunuz rahatlaym-caya ve çizmeye hazır hale gelinceye kadar devam edin.

Gelişmiş karalamalar için sevdiğiniz bir müziği çalın ve onunla karalayın.

• 315

316»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

**

Maestronun not defterlerinden birinden skeçler

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

317

Gerçek Resim Yapımı

Basit Bir Başlangıç: Bildiğimiz Şekiller

Bir an durup çevrenizdeki şeylere bakın— bu kitaba, duvara asılı bir objeye, pencerenin dışında görünen bir şeye—herhangi bir şeye. Bakarken, üçgenler, daireler, kareler, doğrular, eğriler, veya noktalar bulup bulamadığınıza dikkat edin. Bu temel formlara bölünemeyen herhangi bir şekil var mı?

Çizmenin temel basitliğini anlamanıza yardım edecek hoş bir sır da şudur: Gördüğünüz her şey dairelerden, üçgenlerden, karelerden, doğrulardan, eğrilerden, ve noktalardan oluşur (bu sırayı takip etmesi zorunlu değildir). Da Vinci uzmanı Martin Kemp, Leonardo'nun "...canlı doğanın organik karmaşıklığı, hareketli şeklin en küçük nüanslarına kadar, doğa kanunları kapsamında geometrik motiflerin zengin bir şekilde karşılıklı etkileşiminde bulunur" şeklindeki inancını tanımlar.

Bir günün gözlemi olarak, üçgenleri, daireleri, kareleri konu olarak alın. Sonra başka bir gün de doğruları, eğrileri, noktaları konu edin. Bu şekillerin günlük yaşamda oynadığı role dikkat edin: insanların yüzünde, mobilyalarda, sanatta, ve doğada. İzlenimlerinizi defterinize kaydedin.

.1

318 . Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Aynı zamanda bir parça kağıt alıp şu şekilleri çizin:

O

O " O O

Ne kadar "mükemmel" olmadıklarına dikkat edin... bu mekanik bir çizim şeklinde değildir; şekillerimiz organiktir.

- \

v

Bir "kare" dört açısı olan herhangi bir şeydir.

\

—V

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

319

Bütün çizimler bu basit temel elemanların kombinasyonunu içerir.

Görmenin Yeni Yolları

Nasıl göreceğimizi bildiğimizi zannederiz, a-ma Leonardo, "İnsanlar görmeden bakar..." demiştir.

Çizmek için bakmak, nesnelere daha önce hiç görmemişçesine bakmak anlamına gelir. Bir sanatçı çizim amacıyla, tanımaya ve tanımlamaya güvenmektense—örneğin, "Bu bir elmadır" diye düşünmek yerine—"elma" konseptini bir kenara bırakır ve bir süjenin niteliklerim şekiller, renkler, ve dokular olarak daha temel haliyle görür.

İşte bu şekilde görmeye çalışmak için bazı egzersizler:

Çörme (Egzersiz 1: (Baş aşağı çizine^

Baş aşağı çizmek bizi her zamanki alışkanlıklarımızdan kurtarır. Aşağıdaki çizgilere ve şekillere bakın. Bu çizgileri ve şekil-

"A i J

320 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

leri gördüğünüz şekilde temiz bir kağıda kopya edin.

Kurallar:

- Çizerken bunun ne olduğunu bilmediğinizi düşünün.
- Bitirinceye kadar kitabı tersine çevirmeyin.
- Henüz bitirmediniz.
- Etrafa "yumuşak" bir şekilde baktığınız bir gevşeme molası verin.
- Gördüğünüz her şeyi kopya ettikten sonra, kağıdınızı çevirin ve ne çizdiğinizize bakın.)

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

görme (Egzersiz 2: <Diğer (Hakim Olmayan) ftU Çizim

Şimdi, diğer (hakim olmayan) elinizle Leonardo da Vinci portresini bir daha çizin. Baş aşağı ve "diğer elinizle" çizerken sezginiz, dikkatiniz, ve hassasiyetiniz üzerindeki etkilerine dikkat edin. Eğer bu egzersizler sizi hafifçe alışılmadık duygulara yönlitiyorsa, artık sanatçının dünyasına giriyorsunuz demektir.

İlk seferden sonra ikinci seferde ne gibi şeyler fark ettiniz?

321

Yukarıdaki şekli çizmek için hakim olmayan elinizi kullanın: Kurallar:

- Çizerken, ne gördüğünüzü/çizdiğinizizi yüksek sesle söyleyin.
- Ellerinizi değiştirmeyin.

322

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek Çörtne Egzersizi 3: Jtçt^ve %pyu

Leonardo'mm sanata büyük katkılarından biri de, dramatik vurgulama için açıkla koyu arasındaki kontrastın kullanımı olan chiaroscuro'yu geliştirmesidir.

Rönesans öncesi, sanatçılar genellikle gölgeyi dışlayarak, ışığı vurgulamışlardır. Yeni başlayan sanatçılar için bu hala kolay yapılabilir bir hatadır. Ha3'atta olduğu gibi sanatta da daha koyu renklerdeki gölgeleri cesaretle araştırmak gerekir. Bir figür, gölgesinin zenginliğinden, ve onu çevreleyen koyuluktan şekil, boyut, ve derinlik kazanır. Maestronun belirttiği gibi, "Gölgelerin belli tespit edilebilir noktalarda sınırları vardır. Bunu ihmal edenler çalışmalarını rölyef (kabartma) olmaksızın meydana getirirler; ve rölyef resmin zirvesi ve ruhudur."

Şu basit egzersizler günlük hayatta "chi-aroscuro" anlayışınızı zenginleştirecektir.

Gölgeleri arayın. Gölgeleri bir günün konusu yapın. Gün boyunca güneşin hareketiyle gölgenin niteliğinin nasıl değiştiğine dikkat edin. Gözlemlerinizi defterinize kaydedin.

Açık ve koyu izlenimleri edinin. Parkta bir yürüyüş yapın, veya sevdiğiniz bir kafede oturup gelen geçen insanları seyredin. Dünyanın geçişini izlerken, gözlerinizi kısarak bakın her şey "empresyonist" [izlenimci] hak Jö-

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

nüşecektir. Gözleriniz sanki siyah-be-yaz film çeken bir kameraymış gibi dünyayı saf bir şekilde açık ve koyu olarak görmeyi hedefleyin.

Açık ve koyuyu fark etmenin sırrı koyuluğu aramaktır. "Koyu nedir?" diye sorarken açık ortaya çıkar. Biraz pratik yaparak dünyaya bu şekilde bakmaya alışacaksınız.

Çörme Egzersizi 4: l&kydbsfippi^ %pnfigürasyonCar

Açık/koyu egzersizinde olduğu gibi, kısılmış gözlerle ilginç bir ortama girin. Ama bu sefer "Burada hangi şekiller kırmızı?" "Maviden ne haber?" "Ya yeşil?" ve benzer sorular sorun....

Renk/şekil ararken, etrafınızdaki dünya çok hoş bir heykelsi, renkli, ve kaleydosko-pik nitelik alacaktır. Tadını çıkarın.

Çörme Egzersizi 5: Sanatçının Çerçevesi

Evren sonsuz görünür; ancak bu sayfa sonludur, ve bu bazen smırla}ıcı görünür. Ama bir sanatçı olarak, bir sayfayı kendi lehinize tanımlamayı kullanmayı öğreneceksiniz.

Her iki elinizin baş parmaklarıyla işaret parmaklarını doksan derece açarak L şekli meydana getirin. Bu açılırlı hayali bir çerçeve yapmak için kullanın. Potansiyel "konuları" gözlemek ve çizmek için izlerken, onla-

• 323

324

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

ra ellerinizin "çerçevesiyle" bakma pratiğini yapın.

Çerçeveyi büyütüp küçültmeyi, ve sağa, sola, yukarı, ve aşağı kaydırmayı deneyin. Dikkatinizi çerçeveleme ve belirleme gücünüzden yararlanın.

Çörme Egzersizi 6: (DiizeCtme ve <Dik&CLti çe^rne

Leonardo'nun belirsizliği ustaca kullanması dikkatimizi konusuna çeker. Daha sonra Cezanne bu "dikkat çekme" işlemini, konuyu oluşturmeyen belirsizliği kullanarak, kendine göre uygulamıştır. Bu belki de sanatçının en büyük gücüdür: odaklanma alanını seçmek, ve düzeltmek, uzaklaştırmak, muğlaklaştırmak, veya ikici derecede herhangi bir şey uygulamak için.

Bir konuyu bu kez ellerinizi kullanmadan "çerçeveleyin". Bunu yaparken, konu dışı her şeyin zayıflayarak kaybolmaya başlamasını sağlayın; çevredeki tüm renk ve şekilleri "sessizleştirin." Dikkatinizin odaklandığı şeylerin dışındaki her şeye ince bir peçe takın.

Gözlerinizi yumuşatın. Çevredekileri "flulaştırırken" konunuzla aranızda yeni bir yakınlık yaratın.

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu Konturlar: Dıştan-İçe Çizim

Kontur, dış hatlardır, konunuzun "topogra-fisidir".

%pntur (Egzersizi 1: <DoÇinma-çizimi

Yakındaki bir cisme bakın. Bir bitki, kitap, bardak, veya iskemle gibi bir şey seçin.

İlk olarak işaret parmağınızla konunuzun yüzeyini tarayın.

Sonra, kolunuzu uzatarak, bu kez sadece konunuzun yüzeyini taradığınızı "hayal ederek" parmağınızı hareket ettirin.

Bundan sonra, fiziki parmağınızı kul-lanmaksızın, bakışınızın parmağınız olduğunu ve bakış-parmağımzm nesnenin dış kenarına dokunduğunu hayal edin. Bu sınır belirlemekten öte bir şeydir, çünkü nesne üç boyutludur; dolayısıyla siz aslında dokunma-bakışı-nızla yüzeyinin haritasını çıkarıyorsunuz (bu "dış kenar" konturdur).

Şimdi dokunma-çizimine hazırsınız. Nesnenizin dış kenarını parmak-bakı-şımızla çizin, ama bu sefer kaleminizin kağıdın üzerindeki ucu, hayali dokun-ma-bakışımızın bir "uzantısıdır".

Kurallar:

a) Parmak-bakışı ile nesnenizin haritasını çıkarırken gözlerinizi onun üstünden ayırmayın.

325

326

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

b) Bakışınızı kcmturnun etrafında çok yavaş hareket ettirin.

e) Kaleminizin ucunu sayfanın üzerinde gözünüzün kontur etrafındaki hızıyla aynı hareket ettirin.

d) Çiziminizin öncesini veya sonrasını düşünmeden, sadece o anda dokunma-çi-zimini yaptığınız noktayı dikkate alın.

e) Kendinizi baktığınız şekle gerçekten o-kunduğunuza inandırın.

f) Kontum tamamlamadan kalemi kaldırmayın veya kağıdınıza bakmayın.

Tamamlanan çizim muhtemelen nesneye benzememekle beraber, dokusunun ve derinliğinin saklı niteliklerim ortaya çıkaracaktır. Bu dokunma-çizimi egzersizi kontu-run öğrenilmesinde kinestetik bakımdan zenginlik içerir.

%pntur (Egzersizi 2: sEfinizi ftatrtadıntz mı?

Daha önce "bir şeyi avucunuzun içi gibi bilmek" kavramından söz etmiştik. Sonra da elin kendisini inceledik. Artık elinizi gerçekten tanıyorsunuz, değil mi? İyi. Şimdi, elinize bakmaksızın, gözlerinizi kapayıp onu zihninizin gözünde yeniden yaratın. Sonra, yeni bir sayfa kağıt alın, ve elinizin konturunu ezberinizden çizin.

Bitirince, gerçeğine ne kadar benzediğine bakın. İyi veya kötü olarak düşünmekten

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

kaçının. Kendinize sadece ne kadar benzediğini, ne kadar farklı olduğunu sorun.

İÇpntur (Egzersizi 3: (Etinizi > . ,

dofainma-çizimi ite Çizin •

Şimdi hakim olmayan elinize bakın. Yavaş, araştırıcı bakışınızın temasınız olduğunu düşünün. Dokunma çiziminizin (dış hatları belirle- , mekten öte) üç boyutlu bir harita çıkarma işlemi olduğunu hatırlayın.

^ j Nesneye "dokunduğunuzda" gölge- ;j . ler sizi yanılmasın, ister ışıkta is ter gölgede olsun

dokunduğunuzda aynı hissi verecektir. Kontur Egzersizi l'de-ki dokunma-çizimi kurallarını takip edin.

%pntur (Egzersizi 4: (Et%pnturu

Artık elinizin kontur çizimine hazırsınız. Bu aynı dokunma-çizimi gibidir, ancak bu sefer bir nesnej'e bir kağıda bakabilirsiniz. Ve kalemin ucunu kağıttan kaldıracabilirsiniz.

Şimdi orijinal dokunma-çizimi nesnenizin bir kontur çizimini deneyin.

Çizme Hareketi

Leonardo doğanın derinliklerine indikçe, her şeyin devamlı olarak hareket ettiğini ve değiştiğini gördü. Çizimleri, hareketsiz görünen cisimlerde bile bu temel niteliği yansıtan bir iç dinamizme sahiptir.

• 327

i>ur la

" e İV,

M > _

328

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Önceki çizim egzersizlerimizin çoğu yavaş, düşünceli, ve tasarlanmış bir yaklaşım gerektirir. Çizim hareketinde, daha hızlı, daha dinamik bir yaklaşıma döneceğiz.

Hareket Egzersizi 1: <Düşen Cisimler

Bu egzersizde, bir cismin düşüşündeki "temel hareketi" gözlemleyin. Kumaşları, bir eşarbi, peçeteyi, yaprağı, veya bir tüyü elinizden bırakın...ve düşmelerini izleyin. İdeal olarak, bir akarsu kenarında birkaç saat oturun veya banyoda musluğu açıp suyun akışını izleyin. "Düşen cisimleri" bir günün konusu yapın. Düşen nesnelere üzerinde en az üç yeni gözlemlerde bulunun. Bu gözlemlerinizi defterinize kaydedin.

Sonra düşen bir cismin hareketinin "izlerini" çizmeyi deneyin. Bu izleri kendi bedeninizde hissetmeyi hayal edin. Leonardo şunları önermiştir: "Kartondan bazı şekiller kesin ve onları balkondan havaya fırlatın; sonra düşerlerken her birinin farklı safhalarda yaptığı hareketleri çizin." Marcel Duchaps'ın Nüde Descending a Staircase (Merdivenden İnen Çıplak) tablosu görme üzerine Da Vinci türü egzersizlerden esinlenmiştir.

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu Hareket Egzersizi 2: (Duran Jfarefyt

Bıkıp usanmadan, bir kase, bir kumaş, bir uyuyan köpek, veya eski bir ayakkabı gibi duran bir cismin özünü çizin.

329

Sanatçının çalan bir telefon yorumu

Jfaref&t Egzersizi 3: İnsanlarda Hareket

Topluma açık bir yerde—tren istasyonları ve hava alanları idealdir—uygun bir yer bulun ve insanların hareketlerini izleyin. Maestronun önerdiği şu egzersizi yapın: "...hareket eden figürlere keskin olarak bakın... ve ana hatları çabucak not edin: Örneğin baş için bir O koyun ve kollar için düz ve eğik çizgiler çizin, aynı şeyi bacaklar ve gövde için de yapın."

330 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Bir öykü anlatan yazarın hareketli çizimi

Hareketteki figürler: Ana hatlar

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

Gölgeleme ve "Hacim Verme": İçten-Dışa Madde

Kağıt üzerindeki bir işaret iki boyutlu bir olgudur. Sanatçının mücadelesi iki boyutu üç veya daha fazlaya çıkarmaktır. Gölgeleme ve hacim verme bu değişimin anahtarlarıdır.

ÇöCgeCeme (Egzersizi 1:

(Bir %firenin 'Üzerindeki Ist^

Kağıdınıza birkaç tane daire çizin ve aşağıdaki gibi değişik açılardan ışık ve gölge vermeyi deneyin:

• 331

\

ÇöÇgekme <Egzeisizi 2: ÇüneşteÇj <ECma

Bu egzersiz bir elma, veya temel şekillerden birine sahip bir şeyle yapılabilir.

Bir cismin "gerçek niteliğini" aksettirebilmesi için ışığa karşı gölgelerin bir anlamı olması gerekir. Açık/koyu egzersizinde göz-

332»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

lerinizi kıstığınızı ve aydınlık ve karanlığın gölgelerini nasıl fark etmeye başladığınızı hatırlayın. Şimdi bu bilinci elmanıza uygulamanın zamanı geldi.

Elmayı yanınızda basit bir sathın üstüne koyun. (Bu düz renkli bir tabak, bir kağıt parçası, bir masa, bir kumaş—görüşe müdahale etmeyecek herhangi bir şey olabilir.) Şimdi bir elmaya bir kağıda bakarak tabaktaki elmanın dış çevresinin konturunu yapın.

(Onun eskisiyle aynı elma olmasına rağmen, başka bir açıdan veya başka bir ışık altında asla aynı görünmeyeceğini; dolayısıyla aynı şeyi iki defa yapmanın mümkün olmadığını fark edeceksiniz.)

Şimdi esas ışık kaynağının ne olduğuna ve nereden geldiğine bakın (bazen birden fazla olur: hakim olan ışığı seçin, ve mümkünse diğerlerini söndürün). Elmanın üzerindeki aydınlık ve karanlık kısımları ayırt etmek için gözlerinizi bir defa daha kısıyın. Fark ettiniz mi? Karanlık (gölge) kısmın ışık kaynağının aksi tarafında olduğuna dikkat edin. Eğer değilse tekrar bakın.

• Kağıdınıza, küçük bir güneş çizerek ışığın nereden geldiğini belirtin. Yumuşak bir kurşun kalemle elmanın karanlık tarafını gölgelendirmeye başlayın. Gölgeleme bir katkı işlemidir, onun için Da Vincinin yaptığı gibi ince "tabakalar" halinde gölge verin.

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

Gölgelerken, gözlerinizi açık/koyu da olduğu gibi kısmaya devam edin. Bu gölgelerin ne kadar koyu olduğunu belli edecektir.

ÇöCgeCeme (Egzersizi 4: (Değer İLabtosu

Resimde, değer bu eserin bir mezatta kaç para edeceği anlamına gelmez. Bu, gölgenin derinliğini temsil eder.

333

EN AÇIK ORTA AÇIK ORTA EN KOYU
II

Sayfanızın altına, yukarıdakine benzer bir değer tablosu yapın:

1

334

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek ÇötgeCeme (Egzersiz 5: %jire (Değerleri Gölgelediğiniz küre çizimlerinden birine dönün. Değer tablonuzu gözden geçirin, ve kürenize ve tablonuza gözlerinizi kısarak bakın, sizin gölgelerinizin en açık, orta açık, orta, veya en koyu değerlere ne kadar uyduğuna bakın. Örneğin, aşağıdaki gölgeli şekilde, farklı koyuluk "seviyeleri" kabaca bu dört değer kategorisine ayrılabilir. Bu egzersiz farklı değerleri ayırt etme ve gölgelemeyi basit gruplara indirgeme yeteneğinizi geliştirir. Sonra daha rafine değer varyasyonları ilave edebilirsiniz.

ÇöÇgeCeme (Egzersiz 6: (Biraz <Daha Meyve

Birkaç tane elma ve armut alın. (Düz doku dikkatinizi yüzey şekillerinden ziyade gölgeler üzerine toplamanızı sağlayacaktır.) Sonra onları bir kabağa yerleştirin. Işık kaynağını belirleyin, ve onu sayfanızın kenarına küçük bir güneş simgesi ile işaretleyin. Yüzeydeki meyvelerin genel şekline bakın. Üst üste binmeler var mı? Gözlerinizi kıstığınızda hangisi ön plana çıkıyor? Farklı değerlerin paternleri nedir?

Şimdi resminizi "çerçeveleyin". Sonra kontur ve gölgelemeyi kullanarak, önünüzdeki duran yaşamı çizin. (Arasıra durup çalışmanıza uzaktan bakmayı unutmayın.)

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

335

Güçlerinizi Birleştirmek

Biraz önce öğrendiğiniz gölgeleme teknikleri çok etkilidir, fakat cisimlerin bütünlüğünü içerden dışarı doğru ortaya çıkarmak için özel bir derinlik yaratma sırrı ile tamamlanmalıdırlar. Bu derinlik yaratma sırrı "hacim verme" olup, biçim verme olarak da bilinir. Hacim verme bir nevi "büyüklük" duygusu yaratmaktır. O olmaksızın, şekiller cisim gibi görünmek yerine makyaj gibi derinliklerini kaybetmiş gibi görünür.

Oiacim Egzersizi 1: ÇokJKjrmızı

Bu egzersizden azami yarar sağlamak için, kendinizi eline biraz önce kırmızı bir tebeşir geçirmiş dört yaşında bir çocuk olarak farz edin.

Sonra parlak kırmızı bir elma bulun. Ö-nünüzze iyi aydınlatılmış uygun bir yere ko-

\ t

336»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

yun. Hayali mürekkep kuyunuzda aynı kırmızı renkten bir havuz yaptığınızı düşünün... ve tam olarak hayat dolu, vıcık vıcık bir kırmızı oluncaya kadar doldurmaya devam edin. Şimdi kırmızı bir kalem alıp kağıdınıza kırmızı bir nokta koyun.

Elmayı canlı bir varlık olarak düşünün; kırmızı renginizle onun özünü arıyorsunuz. Şimdi elmayı içerden dışarı doğru "doldurmaya" başlayın. En kırmızı tarafını gerçekten kırmızı yapın, ve fazla renk içermeyen dış kenarları bırakın, bu da belli olsun. Bu egzersiz hacim vermenin temelini oluşturur.

Natürmort

Hacim 'Egzersiz 2: Şe^jC Verme

Bu egzersizde kilden model yapan bir heykeltıraşın duygularını arayacağız. Dolayısı-

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

la kendinizi konusunu oluşturmak için gerekli miktarda kili uygun yere koymuş bir heykeltıraş olarak düşünün. Şimdi, şeklin boşlukları olan yerinde kilinize bastırarak, ve çizgilerini vererek heykelinizi ortaya çıkarın.

• 337

Uyuyan bir köpeğe hacim vermek

Bir nesne, tercihen (köpek, kedi, karı, koca, çocuk, veya bir arkadaş gibi) canlı bir şey seçin. Daha önce yaptığımız gibi bir conte tebeşirinin, ucu yerine, düz kenarını kullanarak nesnenizin şeklini çizin.

Şeklin içeri girdiği yerlerde, tebeşiri sayfaya daha fazla bastırın (daha koyu bir gölge bırakır); ve şeklin dışarı çıktığı, size ya-

338

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

kmlaştığı yerlerde tebeşiri daha hafif sayfaya ancak değecek kadar sürün. Bu resmin "maketini yaptığınızı" tahayyül edin.

Hacim Egzersizi 3: <Bir <ECm<mın Anatomisi

Bu, bize bilimsel olarak bir elmanın ö-zünde ne olduğunu ve bu kitlenin bir elma şekli vermek için nasıl yapılandırıldığını göstermeyi amaçlayan gelişmiş bir Da Vinci türü meyve deneyidir.

Üç tane parlak, zevki okşayan elma alın. Her birini elinize alıp, ağırlığını, dokusunu, ve dengesini hissedecek şekilde çevirin. Rengini sanki bir büyütle bakıyormuş gibi gözlemleyin. Yüzeydeki şekillere bakın. Her bir elma arasındaki farklar nedir? Gözlemlerinizi defterinize kaydedin. Her konturun yaylarına dikkat edin. Her birini kendine özgü yapan ve aklınıza "elma" geldiğinde sıradan "elma imajından" farklı olan bu elmanın gizli kalmış farklılıklarını bulun.

Artık elmalarınızı yakından tanıyorsunuz, otopsiye hazırız. Elmaların iç yapısını öğrenmek için kesmenin ("dilimlemenin") zamanı. Üç ayrı perspektifi görebilmek için, bir elmayı ortasından yatay olarak, diğerini dikey olarak, ve üçüncüyü de çapraz olarak kesin.

Sonra elma parçalarını tabağa yerleştirin. Tabağı bir yüzeye koyun, ve bu "öz" ça-

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

ışmasını çizmeye hazırlanın. Işık kaynağına dikkat edin. Değeri ölçmek için gözlerinizi kısın. Yüzeylerin ışığın yansımaları için nasıl farklı "düzeyler" meydana getirdiğini not edin. Şimdi natürmortunuzun özü için hazırsınız.

Bunu bitirdikten sonra, bütün bir elma çizin. Resminizin elmayı içten dışa tanımanızı yansıtmalarını sağlayın.

Perspektif

Gölgeleme ve hacim verme derinlik ve boyut verir, perspektif de bunları kendi içinde bütünleştirir.

(Perspefif (Egzersiz 1: Vza^VfuÇfifir

Maestro uzak ufukları gözlemek için saatler harcamıştır. Şöyle yazar:

- "Eşit büyüklükteki cisimlerden göze en uzak olanı en küçük gözüktür."
- "Hepsi eşit büyüklükte ve eşit mesafede olan cisimlerden en parlak olanı göze en yakın ve en büyük görünür."
- "Gözle arasında aydınlık bir atmosfer bulunan karanlık bir cisim nispi olarak daha mavi görünür."

Leonardo'dan önce, arka plandaki ve ön plandaki nesnelere aynı boyut, değer, ve renkte resmedilirdi.

Perspektif araştırmanıza uzak ufku ve sonra da ileriye çalışarak

339

340»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu başlayın. Perspektifi bir günün konusu yapın ve gözlemlerinizi kaydedin.

<Perspekşif <Egzersiz 2: (Bindirme

Hangisi önce gelir? Öndeki. Diğerinin üstüne binen nesne daha önde görünür. Bu o kadar temel bir prensiptir ki gözden kaçırabiliriz. Bu basit gözlem nesnelere arasındaki ilişkinin görünür ilişkisini tartışılmayacak şekilde açıklar. Örneğin diğer sayfadaki dört çerçeveye aym şekilde çizilmiş dört kutuyu içerir. Birbirleriyle herhangi bir konum ilişkisi içinde olabilirler. Ancak, kutuları farklı bindirmelerle izleyecek olursak, bazıları uzaklaşmış gibi görünürken, diğerleri öne çıkmış gibi görünecektir.

Önce belli bir kutunun dış görünümünü izleyin. Sonra ikinci kutunun hatlarına bakın (birinci kutunun "arkasında" kalan çizgileri ihmal edin). Sonra benzer şekilde üçüncü ve dördüncü kutuları gözden geçirin. Sonraki çerçevelerde, her resimde en yakma farklı bir kutu gelmektedir. Bindirmenin büyüklüğü etkilediğine dikkat edin. Bir kutunun en büyük veya en küçük olması önemli değildir; nispi mevkiine göre daha yakında veya daha uzakta görünebilir.

341

342 • Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

(PerspeÇfif (Egzersiz 3: %flğü£ım %pnumun botunda

Konunuzu bir kere "çerçeveledikten" sonra, bilhassa çizim yaptığınız satıh masanın üstüne düz olarak yatıyorsa veya bir resim sehpasının üzerinde eğik olarak duruyorsa, zaman içinde aynı perspektifi muhafaza etmek biraz sıkıntılı olabilir. Kağıdınız veya tuvalinizin nerede ve nasıl durduğunu unutun. Onun yerine, daima kağıdınızın veya tuvalinizin sizinle çizdiğiniz nesnelere arasında dikey olarak durduğunu hayal edin. Gerçekte kağıdın veya tuvalin içinden gördüğünüzü ve onların üzerinden geçtiğinizi varsayın. Dolayısıyla bir şeyi çizerken, daima kendinizle nesnenin arasındaki hayali kağıda göre hareket edin.

.-i

'-T~

ı -t

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu (PerspeÇfif (Egzersiz 4:

343

İnsanlara uzaktan bakarken ne kadar küçük göründüklerini hepimiz fark etmişizdir. Bu ölçü değişimini otomatik olarak mesafeleri ölçmekte kullanırız. Bindirme egzersizinde nispi mevkiin birçok bilgi verebileceğini öğrenmiştik. Ama bir kez nesnelere sırasını öğrenirsek, büyüklük ikinci önemli faktör haline gelir. Örneğin, aşağıdaki resimde, ağaçlar küçüldükçe ne oluyor?

Bir sonraki resimde, noktalı çizgiler geriye kalan parmaklıkları doldurmuştur, ve ölçü ve mekan varyasyonu için bir önsezi "hissi" duymaya başlıyorsunuz.

Aşağıdaki egzersizler perspektifin can a-lıcı noktalarını tanıtır: ufuk hattı (Göz seviyeniz) ve kaybolma noktası.

344 • Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

<Perspef#if (Egzersizi 5: VfutcÇöz Seviyesi

Cetvelinizle, kağıdınıza yatay bir çizgi çizin ve onu göz seviyesi olarak işaretleyin. Onu sayfanızın değişik yüksekliklerine çizmeyi deneyin.

Göz seviyesini belirlemek esastır, çünkü resimler karmaşık hale geldikçe, göz seviyesi dağlar, binalar, veya ağaçlarla örtülebilir; buna rağmen bir resimde her şey göz seviyesine göre çizilir.

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu <Perspef{pif (Egzersizi 6:

Şimdi göz seviyelerinize dönün, ve bir conte tebeşiriyle, merkeze yakın bir yere bir nokta koyun. Bu noktaya kaybolma noktasını temsilen "KN" deyin.

Bu noktadan, kağıdınızın her iki alt köşesine birer doğru çizin. Ortaya çıkanın geniş bir cadde olduğunu fark edeceksiniz. Göz seviyelerinin cadde üzerinde yarattığı etkilere dikkat edin.

345

fe:

346 • Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

<Perspef{fif Egzersizi 7: Perspefoif 'Üstünde bir %ftre

Cetvelinizle, hafif noktalı bir ufuk hattı çizin. Bir kaybolma noktası seçip işaretleyin. Sonra çerçevenin içine bir üçgen, bir kare, ve bir daire çizin. Kaybolma noktasını aklınızda tutarak, üçgeni, kareyi, ve daireyi kaybolma noktası yönünde üç boyutlu hale getirin.

Geriyeye çekilip şekillerinizin bir "anlam" ifade edip etmediğine bakın.

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

En iyi örnekte, bir ışık kaynağı seçin ve o-nu küçük bir güneş simgesi ile işaretleyin. Sanki gölgelenecek cisim sizmişsiniz gibi, ışığın yönünü "hissetmek" için bir an durun. Yumuşak bir grafit kalemle, üç boyutlu şekillerin ışık kaynağından uzak kalan taraflarını gölgelendirin (ince tabakalar halinde gölgelemeyi unutmayın).

Yukarıdaki uygulamadan tatmin olduktan sonra, diğer şekil varyasyonları ile pratik yapmayı deneyebilirsiniz.

• 347

348»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

(perspektif Egzersizi 8: İlginç bir Cedde

Önceki gibi, cetvelinizle bir ufuk hattı çizin. Bir kaybolma noktası (KN) işaretleyin. KN'den çerçevenin alt ve üst köşelerine doğrular çizin.

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

Şimdi sırayla küçülen şekilde, parmaklık egzersizinde olduğu gibi, cadde boyunca bir sıra basit ağaç çizin.

Caddenin diğer tarafına, üç boyutlu üçgen, kare, daire egzersizine benzer şekilde birkaç tane "kare" şeklinde bina çizin. Bütün dikey (yukarı ve aşağı) çizgilerin paralel olmasına dikkat edin. Ayrıca, kaybolma noktası yönüne doğru hayali bir çatı çizgisi olmasına da dikkat edin. Bu sizin küçülen ölçünüz için referans teşkil edecektir.

<Perspef\$tfEgzersizi 9: (Peyzaj (%p~ manzarası)

Perspektif anlayışınızı derinleştirmek için kırlara bakın. Defterinize skeçler çizmeyi deneyin.

•349

J_

MESAFE İLE DEĞER DEĞİŞMESİ

MESAFE ÜSTÜNDE TABAKALAR

350

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek Ezbere Çizim

<Ez6ere Çizim Egzersizi 1: <Yüz Hafızası—Siz

Hafızanızdan, aynaya bakmadan, yüzünüzü çizin. İmzalayın. Tarih atın. Gülümseyin.

<Ez6ere Çizim Egzersizi 2: <tfiz Hafızası—(Bir Aradasınız

Size yakın birini düşünün. Bu insanın yüzünü zihninizin gözüyle hatırlayın, ve bir sanatçı olarak onu incelemeye başlayın. Ana şekilleri ve bir niteliğin diğeriyle ilişkisini not edin. Hangi özellikler ön plana çıkıyor? Nerelerde simetri ve asimetri var?

Konturları düşünün. Yanaklar belirgin mi? Geri planda mı? Gözler çukurda mı? Yüzün girintili ve çıkıntılı yerleri neresi? Zihninizin bakışıyla ona dokunduğunuzu hayal edin, ve yüzün konturlarını takip edin. Zihin bakışınızla bütün yüz üzerinde gezdirin; hiçbir noktayı unutmayın.

Şimdi ezberinizden bu yüzü çizin.

Sonra arkadaşınızın yüzünü incelemek için bir fırsat yaratın. Hafızanızda nelerin "eksik" kaldığını not edin. Her hafıza çizimi bir sonraki gözleminizi daha zenginleştirecek ve rafine edecektir.

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu

Ezbere Çizim Egzersizi 3: Çatışma İçin (Bir (Burun

Leonardo "nasıl bakılacağını öğrenmek" için şu egzersizi önermiştir: "...ilk önce çeşitli tip başlar, gözler, burunlar, ağızlar, çeneler, boyunlar, ve ense ve omuzları ezberleyin. Örneğin burnu ele alalım; bunlar on çeşittir: Düz, kemerli, çökük, dikkat çekecek kadar merke-

• 351

alıştığınız bir şeyi ezberlemek için isterseniz, şu

yöntemi takip edin:

Aynı şeyi çok kere

çizdiğinizde bunu

ezberlediğinizi

zannedersiniz.

Bir kere de modelsiz

yapmayı deneyin:

Fakat ince bir cam

üzerine modelin ana

hatlarını çizin ve

sonra bunu modelsiz

yaptığınız resmin

üstüne koyun.

Bu hataları bir

daha yapmamak

için nerelerde hata

yaptığınızı, model

ile ve modelsiz

yapılan şekillerin

nerelerde çakıştığını

veya farklılık gösterdiğini iyice

görün. Tekrar

modelinize dönün ve

zihninizdeki hatalı

şekli düzeltinceye

kadar kopya edin.

—Leonardo da Vinci

Leonardo'nun Profil Çalışmaları, Windsor Koleksiyonundan

d o

S. o

S,

P C

3 p^

a p p p-

2!

a 3 ^

P, P y<

CD K P S vs g

a T5

§ I f § 1 ^ 3

a^ p P cd fL n p

p p G" p _ i'

:P «- p P p ^ 5

N>

CD P

P

cn cra

o o)

3. o

O

Q.

Cfi

a p cd Pr' cra. j*

p p p, S P ^

?• 3 s:

354

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

likleri ve dolgunlukları ortaya çıkarın.

— Sondan bir önce olarak da, arkadaşınızın yüzünün hakim olmayan elinizle çabuk bir çizimini yapın.

— Son olarak, yüz çalışması egzersizinden öğrendiğiniz her şeyi bir araya getiren bir resim yapın.

<EzBere Çizim <Eğzersizi 5: %pndini Çizme Çatışması

Egzersiz 4'deki bütün adımları aynadaki kendi güzel yüzünüz için uygulayın.

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Çizim Kursu "bakmayı öğrenme" sanatına gönül verenlere yaşam boyu esin vermek amacıyla düzenlenmiştir. Maestronun anlayışına göre, resim yapmak, dünya ile gözleriniz vasıtasıyla sevişmek demektir. Renklerin kokusunu, kütlenin gücünü, aydınlığın ve karanlığın romantizmini içinize çekin. Tekrarlayın, araştırın, kendinizi bırakın, soluyun, ve zevk alın. Resimlerinizle olan ilişkilerinizden azami yarar sağlamak için imzalayın, tarih atın, ve hepsini muhafaza edin. Resimleriniz dünya görüşünüzün gelişiminin harika bir kaydı olacaktır.

h^|

357

-£ * •'

Leonardo'nun orijinal at anıtının kilden yapılmış maketi Vasari'ye şu yorumu yapma esinini vermiştir: "Şimdiye dek daha güzel bir şey hiç olmamıştır..." Başyapıt 10 Eylül 1499'da işgalci Fransız birliklerince yok edilmişti. Bundan tam 500 yıl sonra, 10 Eylül 1999'da, yedi metre yüksekliğindeki tunç at maestronun tasarımı ve Nina Akamu'nun heykeltıraşlığıyla İtalya'nın Milan kentinde tekrar gün yüzüne çıktı. Bu fotoğraf aynı heykelin Michigan, Frederik Meier Gardens & Sculpture Park'ta bulunan aynı ölçülerdeki alçı kopyasına aittir.

Leonardo hayvanları, özellikle de atları seviyordu ve iyi bir binici olarak biliniyordu. At heykeli için yaptığı bu eskiz atın ruhunun görkemli niteliklerini olağanüstü anatomik bir doğrulukla uyum içinde göstermektedir.

m

Yukarıda görülen kilden maket Leonardo'nun rüyasının yeniden doğuşunda anahtar bir evreyi temsil etmektedir. At heykelinin iki buçuk metre yüksekliğindeki tunç versiyonları İtalya'da Leonardo'nun memleketi Vinci'yi ve Charles Dent'in memleketi Pennsylvania Allentovvn'u onurlandırıyor.

oo

Vebjorn Sand Leonardo'nun orijinal tasarımından esin alarak bu köprüyü Norveç'i İsveç'e bağlayan E 18 karayolu üzerine kurdu. Sand şimdi, Leonardo'nun örnek dehasını övmek ve yaratıcılığın insanları bir araya getirmekte oynadığı önemli rolün altını çizmek amacıyla her kıtada bir Leonardo köprüsü kurmayı düşünüyor.

o

OI

a.

o

7s

t/> UJ "< û) ö" CTW m" f~

QJ <*> Q ~"i —• fy ûJ U£ (T)

3o~1!?!-<:'<!3=^Ğ

Qj -o x a - 3

^ d |

Q — =r TC —| C: C

<D Q) ></> (T) >vı =-

=. ^ 3 O) {B IQ

CU .7^ . 7T fD 9J. §' ÇT

ÛJ

-s - ^ ğ

2L^ ,5, ?r

Q. T3 *H{ C 3. -

oj — ^ 3 ûj 3

* f* 3 3 ^^ ^

*Ü-2:

l i

o. 3

Q> «• fD —• oj *< Qi

< 3 = C ° ^

Q. «g 1. S g l f

3 3 2"S c 55'

rr A" O) fD O) ri

-< 3 -i QJ —

- Q. fD

9? fD

a o. -i 9L =r

3 ~

= 5i £• re

< (J 3 3

^ 2 ro "21

5 3 3 T"

}û - GJ

O) <A fD -«3' C o-

m

f

î

fD

>ül

U)

o

360 •

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

LEONARDO DA VİNCİ

KRONOLOJİSİ: YAŞAMI VE

DÖNEMİN ÖNEMLİ OLAYLARI

1452 15 Nisan Leonardo'nun doğumu

1453 İstanbul'un fethi

1469 Machiavelli'nin doğumu, Piero

de' Medici—Lorenzo (11 Magnifico)

ölümü ve Giuliano'nun

Floransa'da liderliği alışı.

1473 Copernicus'un doğumu,

Leonardo'nun ressamlar loncasına

kabulü.

1475 Michelangelo'nun doğumu.

1480 Magellan'm doğumu.

1481 Leonardo Üç Müneccim'in Tapınışı

üzerinde çalışıyor.

1483 Raphael'in doğumu.

1488 Titian'm doğumu.

1490 Leonardo kendi stüdyosunu

kurdu.

1492 Columbus yeni dünyada.

Bir Rüyanın Yeniden Doğuşu

361

1497 Son Akşam Yemeği çalışmasını

yapıyor.

1498

1499 Sforza süvarisi modeli tahrip

edildi.

1500

1504 Michelangelo'nun Davufu

tamamlandı; Leonardo bunun en iyi teşhir yeri için danışmanlık yaptı.

9 Haziran Leonardo'nun babasının geride on oğul ve iki kız bırakarak ölümü.

1506 Mona Lisa tamamlandı.

1507

1508

1512 Michelangelo Şistine Chapel tavanını tamamladı.

1516 Leonardo italya'dan ayrılıp Amboise'a gitti.

1519 23 Nisan Leonardo'nun son arzusu ve vasiyeti.

2 Mayıs Leonardo'nun ölümü.

•363

OKUNMASI ÖNERİLEN KİTAPLAR

CÜRIOSITA

Adams, Kathleen. Journal to the Şelf. New York: Warner Books, 1990. İnsanın kendini daha iyi tanınmasını sağlayan harika egzersizlerle dolu.

Fuller, Buckminster. Critical Path. New York: St. Martin's Press, 1981. Çağdaş bir uomo universale'nin görüşleri.

Goldberg, Merrilee. The Art of the Question: A Guide to Short-Term Question Centered Therapy. New York: John Wiley & Sons, 1998. Bir terapistin Curiosita'yı ustaca uygulayışı.

Gross, Ron. Peak Learning. Los Angeles: Jeremy P. Tarcher, 1991. Hayat boyu öğrenmek isteyenler için bir elkitabı.

Progoff, Ira. At a Journal Workshop. New York: Dialogue House, 1975. Progoff günlük tutmayı bir kişisel gelişim aracı olarak kullanma alanında çağdaş öncülerden biridir.

LH»

DIMOSTRAZIONE

Alexander, F. M. The Use of the Şelf. New York: Dutton,

1932. Deneyimden ders alma konusunda esin verici bir

öykü. McCormack, Mark. What They Don't Teach You at Har-

vard Business School. New York: Bantam, 1984. İş

dünyasında Dimostrazione. Seligman, Martin. Learned Optimism. New York: Knopf,

1991. Sıkıntıları yenmeyi nasıl öğreneceğinizi anlatıyor.

364

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Shah, Idries. The Wisdom of the Idiots. New York: Dutton, 1971. "Deneyim müritleri" olan Sufiler hakkında bir kitap.

Sensazione

Ackerman, Diane. A Natural History of the Senses. New York: Vintage Books, 1991. The Chicago Tribune bu kitaptan, "Bütün duyular üstünde afrodisyak etkisi yapıyor" sözleriyle bahsetti.

Campbell, Don. The Mozart Effect: Tapping the Power of Music to Heal the Body, Strengthen the Mind, and Un-lock the Creative Spirit. New York: Avon Books, 1997.

CoHins, Terah Kathryn. The Western Guide to Feng Shui. Carlsbad, Calif.: Hay House, Inc., 1996.

Cytowic, Richard. The Man Who Tasted Shapes. New York: Putnam, 1993. Bir nörologun sinestezi konusundaki yaratıcı araştırması.

Gregory, R.L. Eye and Brain: The Psychology of Seeing (dördüncü basım). New York:.

Oxford University Press, 1990.

Rosbach, Sarah. Interior Design with Feng Shui. New York: Dutton, 1987. "Beyni besleyen ortamlar" yaratmak için bir rehber.

Sfumato

Agor, Weston. The Logic of Intuitive Decision Making.

Westport, Conn.: Greenwood Press, 1986. Agor'un eseri

karmaşıklıkların içinden çıkmakta sezginin kullanımı

konusunda ilginç bir örnek. . Gelb, Michael J. Thinking for a Change: Discovering the

Power to Create, Communicate, and Lead. New York:

Okunması Önerilen Kitaplar

• 365

Harmony Books, 1996. Sfumato'yu geliştirme konusunda bir yaklaşım.

Johnson, Barry. Polarity Management: Identifying and Managing Unsolvable Problems. Amherst, Mass.: Human Resource Development Press, 1992. Johnson'un Kutuplu Yönetim kavramı Sfumato uygulamasının parlak bir örneği.

May, Rollo. The Courage to Create. New York: Bantam, 1976. (Yaratma Cesareti, Metis Yayınları.) Yaratma gerginliğinin yaratıcı bir yaşamda ne kadar önemli rol oynadığı yepyeni bir bakış açısıyla sergileniyor.

Arte/Scienza

Buzan, Tony. Use Both Sides of Your Brain (üçüncü basım). New York: Penguin, 1989. Buzan'ın ilk kez 1971'de yayımlanan bu klasik çalışması onu "tam-be-yin" eğitiminin babası yaptı. Arte ve Scienza'yı dengelemek isteyen herkes için paha biçilemez bir rehber.

Buzan, Tony, and Barry Buzan. The Mind Map Book: Ra-diant Thinking. London: BBC Books, 1993. Zihin haritası konusunun İncil'i.

Wonder, Jacqueline. Whole Brain Thinking. New York: Ballantine, 1985. Daha çok Arte mi yoksa Scienza mısınız? Wonder size beyninizi bu bakımdan sınaama fırsatı veriyor.

CORPORALITA

Anderson, Bob. Stretching. Bolinas, Calif.: Shelter Publications, 1980.

Conable, Barbara and William. How to Learn the Alexander Techniaue. Columbus, Ohio: Andover Road Press, 1991. Yazarlar "beden haritası" kavramını tanıtıyorlar.

366

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Cooper, Kenneth. New Aerobics. New York: Bantam, 1970.

Fincher, Jack. Lefties: The Origin and Consequences of Being Left-Handed. New York: Putnam, 1977. Beyin ve el arasındaki ilişkiyi ele alıyor.

Gelb, Michael. Body Learning: An Introduction to the Alexander Technique. New York: Henry Holt & Company, 1987 (yeni basım, 1995). Da Vinci'nin denge, incelik ve huzur niteliklerini geliştirme rehberi.

Gelb, Michael, and Tony Buzan. Lessons from the Art of Juggling: How to Achieve Your Full Potential in Business, Learning, and Life. New York: Harmony Books, 1994. İki eli aynı şekilde kullanma konusunda benzersiz bir yaklaşım.

CONNESSIONE

Kodish, Susan and Bruce. Drive Yourself Sane: Using the Uncommon Sense of General Semantics. Englewood, N.J.: Institute of General Semantics, 1993. Sistem düşüncesi ve anlambilimle ilgili bir çalışma.

Lao-Tzu. Tao Te Ching: A New English Version, Stephen MitcheU'm notları ve önsözüyle. New York: Harper & Row, 1988. Taoizm birçok dehanın kafa yapısını yansıtır.

Russell, Peter. The Araakening Earth: Our Next Evolutio-nary Leap. London: Routledge & Kegan Paul, 1982.

Senge, Peter M. The Fifth Discipline: The Art & Practice of the Learning Organization. New York: Doubleday, 1990, (Beşinci Disiplin, Yapı Kredi Yayınları.) İş dünyası ve günlük yaşamdaki modelleri, ilişkileri ve sistemleri açıklıyor.

Wheatley, Margaret. Leadership and the New Science. San Francisco: Berret-Koehler Publishers, 1992. Şirketleri modern fizikten faydalanarak anlatıyor.

Okunması Önerilen Kitaplar

367

Yeni Başlayanlar İçin Da Vinci Resim Kursu

Edwards, Betty. Draiving on the Right Side of the Brain. Los Angeles: Jeremy P. Tarcher, 1979. Betty Ed-vards'm kitabı tam-beyin eğitimi alanında bir klasik.

Gill, Lorraine K. Çizmek ve görmekle ilgili yakında çıkacak kitabı.

Nicolaides, Kimon. The Natural Way to Draiv. Boston: Ho-ughton Mifflin, 1941. Resim çizmeyi öğretme konusunda en iyi kitap.

Aydınlanma Çağı, Sanat ve Düşünce Tarihi

Burke, Peter. The Italian Renaissance: Culture and So-ciety in Italy. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1987.

Burkhardt, Jacob. The Civilization of the Renaissance in Italy. New York: Boni, 1935.

Durant, Will. The Story of Civilization. New York: Simon & Schuster, 1935.

Gombrich, E. H. The Story of Art (on altıncı basım). London: Phaidon Press, 1994. (Sanatın Öyküsü, Remzi Ki-tabevi.) Eğer sanat tarihi üzerine tek bir kitap okuya-caksanız, o bu kitap olmalı.

Hibbert, Christopher. The House of Medici: Its Rise and Fail. New York: William Morrow, 1974. Janson, H. W. History of Art. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hail, 1982.

Jardine, Lisa. *Worldly Goods: A New History of the Renaissance*. New York: Doubleday, 1996. Aydınlanma Çağında "maddi kültür"ün rolü.

Manchester, William. *A World Lit Only by Fire: The Medieval Mind and the Renaissance*. Boston: Little, Brown, 1996. 368»

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

and Co., 1992. Okuyacağınız en canlı, en etkileyici tarih kitaplarından biri olacak.

Schwartz, Lillian (with Laurens Schvartz). *The Computer Artist's Handbook*. New York: Norton, 1992. Bilgi Çağı için bir sanat kitabı. Yazarın Mona Lisa ve Son Akşam Yemeği ile ilgili çığır açıcı araştırmalarını içeriyor.

Tarnas, Richard. *The Passion of the Western Mind: Understanding the Ideas That Have Shaped Our World View*. New York: Ballantine Books, 1991. Tarnas Batı ruhunun şimdiye dek benzeri görülmemiş bir dönüşümün eşiğinde olduğunu iddia ediyor.

Tuchman, Barbara. *A Distant Mirror: The Calamitous 14th Century*. New York: Bahantine Books, 1978.

Vasari, Giorgio (İngilizce'ye çevirenler: Julia Conway Bonadella ve Peter Bonadella). *The Lives of the Artists*. Oxford: Oxford University Press, 1991. Çeşitli Vasari çevirilerinden faydalandım ama en yeni olanı Oxford University Press basımı.

Leonardo Da Vinci

Beck, James. *Leonardo's Rules of Painting: An Unconventional Approach to Modern Art*. New York: The Viking Press, 1979.

Bramly, Serge. *Discovering the Life of Leonardo da Vinci*. New York: Harper Collins, 1991. En iyi Biyografi.

Clark, Kenneth. *Leonardo da Vinci*. London: Penguin Books, 1993. (Martin Kemp'in düzelteleri ve giriş yazısıyla yeni basım). Çok etkileyici bir kitap.

Costantino, Maria. *Leonardo*. Leicester, U.K.: Magna Books, 1994. En iyi görsel malzeme.

Freud, Sigmund. *Leonardo da Vinci: A Study in Psycho-sexuality*. New York: Vintage Books, 1961. Bir dehanın

Okunması Önerilen Kitaplar

• 369

diğerini anlamak için gösterdiği saygıdeğer ve duyarlı çaba.

Merezhkovsky, Dmitry. *The Romance of Leonardo da Vinci*. New York: Garden City Publishing Co., 1928.

Philipson, Morris. *Leonardo da Vinci: Aspects of the Renaissance Genius*. New York: George Braziller, Inc., 1966. On üç düşünürün usta ile ilgili fikirleri.

Reti, Ladislao, ed. *The Unknown Leonardo*. New York: Mc-Graw-Hill, 1974. Makaleler ve enfes resimler içeriyor.

Richter, Irma A., ed. *The Notebooks of Leonardo da Vinci*. Oxford: Oxford University Press, 1952. "World Classics Edition," 1980. Jean Paul Richter'in kızı ustanın eserini daha da ulaşılır hale getiriyor.

Richter, Jean Paul, ed. *The Notebooks of Leonardo da Vinci*. New York: Dover Publications, Inc., 1970. (İlk kez *The Literary Works of Leonardo da Vinci* adıyla 1883'te Londra'da yayımlandı.) Stites, Raymond. *The Sublimations of Leonardo da Vinci*. Washington, D.C.: Smithsonian Institution Press, 1970.

Vallentin, Antonina. *Leonardo da Vinci: The Tragic Pursuit of Perfection*. New York: The Viking Press, 1938.

Zekâların ve Dehaların Doğası

Boorstin, Daniel. *The Creators: A History of Heroes of the Imagination*. New York: Random House, 1993.

Briggs, John. *Fire in the Crucible*. Los Angeles: Jeremy P. Tarcher, Inc., 1990. Bir estetikçinin dahilerin farkıyla ilgili birinci sınıf araştırması.

Buzan, Tony, and Raymond Keene. *Buzan's Book of Genius (And How You Can Become One)*. London: Stanley Paul, 1994. Zekâyı geliştirmeye yönelik egzersizlerle dahinin doğasının sistematik bir biçimde sınanması.

370

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Dilts, Robert. *Strategies of Genius* (cilt 1-3). Capitola, Calif.: Meta Publications, 1995. Bir NLP öncüsü olan Dilts'in Aristo, Walt Disney, Sigmund Freud, ve Leonardo da Vinci gibi dahilerin beyinleriyle ilgili parlak düşünceleri.

Gardener, Howard. *Creating Minds: An Anatomy of Creativity Seen Through the Lives of Freud, Einstein, Picasso, Stravinsky, Eliot, Graham, and Gandhi*. New York: Basic Books, 1993.

Gardener, Howard. *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books, 1983.

Pert, Candace. *Molecules of Emotion*. New York: Scribner, 1997. Önde gelen bir beyin bilimcisinin beden, zihin, duygu ve ruhun ayrılmazlığı konusunda öncü niteliğinde, etkileyici bir çalışması.

Restak, Richard M. *The Brain: The Last Frontier*. New York: Warner Books, 1979. Beyin bilimleriyle ilgili kapsamlı ve okunması kolay bir tartışma.

Von Oech, Roger. A Whack on the Side of the Head (gözden geçirilmiş basım). New York: Warner Books, 1990. Yaratıcı düşünme konusunda çağdaş bir klasik.

YAZARLA TEMAS BİLGİLERİ

Michael J. Gelb, President
The High Performance Learning® Center
114 The Promenade Edgewater, NJ 07020
Telefon: (201) 943-5303
Fax: (201) 943-5336
E-posta: DaVincian@aol.com
Web Sitesi: www.Michaelgelb.com
371

RESİM LİSTESİ

BÖLÜM BİR Giriş

Otoportre. Kraliyet Koleksiyonu® Majesteleri Queen Elizabeth II.

Rönesans, O Zaman ve Şimdi

Masaccio (1401-1428), Cennetten Kovulma. Restore edilmiş hali. Branacci Şapeli, S. Maria del Carmine, Floransa, İtalya. Foto: Scalal Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci'nin yaşamı

Leonardo da Vinci, Otoportre. Palazzo Reale, Turin, İtalya. Foto.: Alinari/Art Resource, NY.

' Andrea Verrocchio ve Leonardo da Vinci, İsa'nın Vaftizi.

Uffizi, Floransa, İtalya. Foto.: Alinari/Art Resource, NY.

Andrea Verrocchio ve Leonardo da Vinci. İsa'nın Vaftizi. Melek Detayı. Foto.: Alinari/Art Resource, NY.

Andrea Verrocchio. Piero di Lorenzo de Medici Büstü. Museo Nazionale del Bargello, Floransa, İtalya. Foto.: Alinari/Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. Bildiri. Uffizi, Floransa, İtalya. Foto.: Alinari/Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. Si. Jerome. Foto.: Scala/Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. Üç Müneccimin Tapınışı. Uffizi, Floransa, İtalya. Foto.: Alinart Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. Üç Müneccimin Tapınışı Eskizi. Foto.: Scala/Art Resource, NY.

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Leonardo da Vinci. Son Akşam Yemeği. S. Maria delle Grazie, Milan, İtalya. Foto.: Alinari/Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. Sforza Anıtı Eskizi. Kraliyet Kütüphanesi, Windsor, İngiltere. Foto.: Scala/Art Resource, NY.

Boltraffio. Ludovico il Moro'nun Portresi. Foto: Alinari/Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. St. Anne ile Birlikte Bakire ve Çocuk. Foto: Scala/Art Resource, NY.

Peter Paul Rubens'in Leonardo da Vinci'nin Anghiari Savaşı adlı eserini yorumlayışı. Louvre, Paris, France. Foto: Giraudon Art Resource, NY.

Anonim. Niccolò Machiavelli'nin Portresi. Uffizi, Floransa, İtalya. Foto.: Alinari/Art Resource, NY.

Anonim. Cesare Borgia'nın Portresi. Accademia Carra-ra, Bergamo, İtalya. Foto.: Alinari/Art Resource, NY.

Jean Clouet. Fransa'nın I. François'i. Louvre Müzesi, Paris, Fransa. Foto.: Alinari/Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. 5 Ağustos 1473 tarihli Peysaj. Gabi-netto dei Disegni edelle Stampe, Floransa, İtalya. Foto.: Scala/Art Resource, NY.

Rafael. Platon ve Aristo. Atina Okulu'dan detay. Stanze di Raffaello, Vatikan Sarayı, Vatikan. Foto.: Alinari/Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. Savaş Makineleri Eskizleri (no. 73 1860 6 16 99). British Museum, Londra, İngiltere. Foto.: Alinari/Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. Toplar Şarapnel ve Mermi Atıyor. Codex Atlanticus 9v-a. Foto.: Art Resource, NY.

Resim Listesi

BÖLÜM İKİ Curiosita

Leonardo da Vinci. Çiçek Eskizleri. Accademia, Venedik, İtalya. Foto.: Alinari/Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. Codex Atlanticus'tan Eskiz - Uçan Makine. Biblioteca Ambrosiana, Milan, İtalya. Foto.: Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. Kuş Çizimleri. E-fol 22-V 23-R. Bibliotheque de l'Institut de France, Paris, Fransa. Foto: Giraudon/Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci'nin not defterlerinden bir sayfa. The Royal Collection® Majesteleri Kraliçe Elizabeth II. Sfumato

Leonardo da Vinci. Kayahklardaki Bakire. Louvre, Paris, France. Photo: Alinart Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. İki Baş (No. 423). Gabinetto dei Disegni edelle Stampe, Floransa, İtalya. Foto.: Scala/Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. Vaftizci Yahya. Louvre Müzesi, Paris, Fransa. Foto: Giraudon/Art Resource, NY.

Leonardo da Vinci. Mona Lisa (La Gioconda). c. 1503-1506. Pano üstüne yağlıboya, 97 x 53 cm.

Louvre Müzesi, Paris, Fransa. Foto: Giraudon/Art Resource, NY.
Lillian Schwartz. Leonarda'nun Otoportresi ve Mona Lisa'nın Yan Yana Konması. Copyright © 1998
Computer Creations Corporation. All rights reserved. Reprinted by permission.

374 • Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Arte/Scienza

Leonardo da Vinci. İmola Haritası. Foto: Scala/Art Re-source, NY.

Zihin Haritası. Çizim: Nusa Maal.

Yarımküreler. Çizim: Nusa Maal.

Zihin Haritası Çıkarmanın Kurallarına Dair Zihin Haritası. Çizim: Nusa Maal.

Zihin Haritası Uygulamaları. Çizim: Nusa Maal.

Corporalita

Leonardo da Vinci. Vitruvius'un MS birinci yüzyılda yazdığı De Architectura adlı incelemesine göre insan figürünün ideal oranlarının çizimi. Foto: Alinari/Art Re-source, NY.

Leonardo da Vinci. Arkadan Görünüş. The Royal Collection © Majesteleri Kraliçe Elizabeth II.

Ters Yazı. Çizim: Joan Gelb.

Leonardo da Vinci Hokkabazı. Çizim: Nusa Maal.

Connessione

Leonardo da Vinci'nin ejderlerinden biri. The Royal Collection © Majesteleri Kraliçe Elizabeth II.

Leonardo da Vinci. Çiçek eskizleri, muhtemelen Kaya-tıklardaki Bakire'ye ait. (İngiltere'de The Windsor Collec-tion'daki orijinalin tıpkıbasımı). Gabinetto dei Disegni edelle Stampe, Floransa, İtalya. Photo: Scala/Art Resou-ree, NY.

Leonardo da Vinci. Katakizm (tıpkıbasım). Gabinetto dei Disegni edelle Stampe, Floransa, İtalya. Foto.: Scala/Art Resouree, NY.

Leonardo da Vinci. Burgaç. The Royal Collection © Majesteleri Kraliçe Elizabeth II.

Resim Listesi

Leonardo da Vinci. Leda Başı Eskizi. (İngiltere'de The Windsor Collection'daki orijinalin tıpkıbasımı). Gabinetto dei Disegni edelle Stampe, Floransa, İtalya. Foto.: Scala/Art Resouree, NY.

Akşam Yemeğiyle ilgili zihin haritası. Çizim: Nusa Maal.

Bir Hayatın Başlangıcını Anlatan Zihin Haritası. Çizim: Nusa Maal.

Sonuç: Leonardo'nun Mirası

Leonardo Da Vinci. Dante'nin Paradiso'sundaki Su Perisi. The Royal Collection © Majesteleri Kraliçe Elizabeth II.

BÖLÜM ÜÇ

Yeni Başlayanlar için Da Vinci Çizim Kursu

Da Vinci Çizim Kursu Çizimleri: Nusa Maal.

Leonardo da Vinci. Kedi Duruşları ve Eskizleri (no. 12363). Windsor Şatosu. Foto.: Art Resouree, NY.

Leonardo da Vinci. Profil Eskizleri, v. 12276. Kraliyet Kütüphanesi, Windsor, İngiltere. Foto.: Alinari/Art Resouree, NY.

Leonardo da Vinci. Gian Galeazzo'nun Oğlu Francesco Sforza'nın Portresi. Gabinetto dei Disegni edelle Stampe, Floransa, İtalya. Foto.: Scala/Art Resouree, NY.

Bir Rüyanın Yeniden Doğuşu

Leonardo da Vinci. Sforza Atı. Frederik Meijer Gardens & Sculpture Park, Grand Rapids, Michigan. Foto.: Wil-liam J. H ebert.

Leonardo da Vinci. Sforza Anıtı Eskizi. Kraliyet Kütüphanesi, Windsor, İngiltere.

Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek

Sforza Atı'nın Kil Modeli. Foto.: Courtesy of Leonardo da Vinci's Horse, Inc.

Norveç ve İsveç'i birleştiren Leonardo Köprüsü. Foto.: Anette Skaugen.

Leonardo da Vinci. Köprü Eskizi. Bibliotheque de l'Institut de France.

YAZAR HAKKINDA

Michael J. Gelb yaratıcı düşünme, hızlı öğrenme ve liderlik geliştirme alanlarında dünyaca tanınmış bir yenilikçidir. Müşterileri arasında DuPont, Merck, Microsoft ve Nike firmaları bulunmaktadır. Aynı zamanda, Leonardo da Vinci Gibi Düşünmek adlı eserinin uygulama kitabı olan Leonardo da Vinci Gibi Düşünmek Çalışma Kitabı'nın yazarıdır. New Jersey Edgewater'da yaşamaktadır.

"Uzun süre sahili görmemeyi

göze alamayanlar

yeni yerler keşfedemez.

-Andre Gide

Bu kitabı iki kitap bir aradaymış gibi düşünün: Şimdi okumakta olduğunuz bir Çalışma Kitabı; ve bu kitabın sonunda

karşılaşacağınız bir Not Defteri. Leonardo Da Vinci Gibi Düşünmek için Çalışma Kitabı sizi maestro gibi düşünmek üzere yapıcı uygulamalara yönlendirecektir. Not defteriniz ise serbestçe gözlemlerinizi, notlarınızı, şiirlerinizi,

ve diğer yazılarınızı ve çizimlerinize doldurmanız içindir.

Çalışma kitabınızla Not defterinizin orta yerinde Dr. Lillian Schwartz'ın Leonardo'nun kendi portresiyle Mona Lisa'nın parlak bir bilgisayar grafiği mukayeselerini bulacaksınız. Dr. Schwartz'ın çalışması birçok insanın aklından geçeni ortaya koyar. Mona Lisa maestronun ruhunun bir portresi olabilir mi?

Bu kitapla her çalıştığınızda, her bir girdiyi imzalayıp tarih atın. Tabii gerçek isminizi yazabilirsiniz, ama isterseniz Leonardo'nun kullandığı imzalar olan disciepolo della sperianza (tecrübe havarisi) ve uomo senza lettere (yazısız adam) gibi başka şekillerde de imza atabilirsiniz. Kendi nom de plume (mahlas)mızı yaratın ve almaşık egolarınızı ifade ederek eğlenmeye bakın. Eğer ilerdeki egzersizlere yüreğinizi koyarsanız, kendi ruhunuzun bir portresiyle ödüllendirileceksiniz.

Leonardo da vinci gibi düşünmek

Doğayı daha fazla anlamamıza ve zekanın çapını artırmamıza ilave olarak, çağdaş psikolojik araştırmalar potansiyelinizin genişlemesi için çarpıcı gerçekleri ortaya çıkarmıştır. Sonuçları şu ifadeyle özetleyebiliriz: Beyniniz sandığınızdan çok daha iyidir.

Beyninizin doğal yeteneklerini değerlendirmek pratik olarak

Da Vinci gibi düşünme çalışmaları için mükemmel bir çıkış noktasıdır.

Şunları dikkatle düşünün: Beyniniz

• herhangi bir süper bilgisayardan daha esnek ve çok boyutludur. • hayatınız boyunca, her saniyede yedi şeyi öğrenebilir

ve daha da çok öğrenecek yeterli yeri bulunuz.

• eğer doğru şekilde kullanırsanız yaşlandıkça gelişecektir.
• hemen hemen sınırsız sayıda kromozom bağlantısı yapma kabiliyetine veya düşünce durumu potansiyeline sahiptir.

Bu son noktada ilk olarak Moskova Üniversitesi'nden, psikolojinin efsanevi öncüsü İvan Pavlov'un öğrencisi, Pyotr Anokhin tarafından ortaya konmuştur. Anokhin 1968'de yayınladığı araştırmasında, ortalama bir beyinin yapabileceği asgari potansiyel düşünce paterninin 1'den sonra daktilo ile yazılmış 10.5 milyon kilometre sıfır ile meydana gelecek sayı kadar olduğunu gösterdiğinden bütün bilim dünyasını derinden sarsmıştı.

DENİZYILDIZI ÖYKÜSÜ

Bir adam okyanus sahilinde yürüyüş yaparken, denize telaşla birşeyler atan birine rastlar. Biraz daha yaklaşınca bu kişinin, sahile vurmuş

denizyıldızlarını denize attığını farkeder ve "Niçin bu denizyıldızlarını denize atıyorsunuz? " diye sorar. Topladıklarını hızla denize atmaya devam eden kişi, "Yaşamaları için "yanıtını verince, adama şaşkınlıkla "İyi ama burada binlerce denizyıldızı var. Hepsini atmanıza imkan yok.

Sizin bunları denize atmanız neyi değiştirecek ki? " der.

Yerden bir denizyıldızı daha alıp denize atan kişi,

"Bak onun için çok şey değişti, " karşılığını verir.

BEYAZ YAYINLARI "Kıyıya Vurmuş Her şeyi" yaşatmaya çalışır.

BEYAZ YAYINLARI